

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרח"צ שליט"א

פרשת
וישלח
י"ג – י"ט כסליו תשפ"ד

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה

של כ"ק אדמו"ר עט"ר

מוהרא"ש

ר' אליעזר שלמה בן

ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות מורנו ורבנו הרה"צ

ר' יצחק שמואל אהרן

לעזער שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה
הקדושה מתוך בריאות איתנה ונחת מכל
יצ"ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של

רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה

ולזכות

רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

רש"י

ריחק גניחותיו. ג' ימים: חיים. בדכתיב תמול שלשום: ריחקה ראיותיה. ג' ראיות בג' ימים טמאה ז' ימים בדכתיב כי יזוב זוב דמה ימים רבים ודרשינן (בת"כ פ' מצורע) ימים שנים רבים שלשה: קירבה ראיותיה. ביום אחד טהורה משומאת שבעה אלא שנמרת יום בגבר יום: חרי הוא אומר ואת בו'. ומשום גזירה הכתוב הוא דלא דרשינן ק"ו: הזב בראיות.

תוספות

והר"ר עזריאל פי' דאיכא בינייהו דלאביי דדריש לא ישמדנו לגניחה ד' לא משלם גזק שלם עד יום ד' דלא ישמדנו דחי יום ד' דומיא דתמול שלשום אבל לרבא דלא כתיב גניחה ד' אפילו גנח ד' בג' חייב ונקשה לאביי דפ' דלא משלם ברביעית נ"ש אפי' למ"ד ליועדי תורא אא"כ העידו בבעלים בגניחה ג' דאמרינן לקמן בפרק שור שגנח ארבעה וחמשה (דף מא. ושם) וכי מאחר דמהם קטלינן ליה מועד היכי משכחת לה ומשני בגון שהזמנו זממי שלשה עד יום ד' דלא ישמדנו דחיך ואזיל זוממין מעידין אי ליועדי תורא שפיר אלא אי ליועדי גברא מצי אמר ליה לא חזה ידענא דתורא נגחן ולפי מה שפיר' אפילו אי ליועדי תורא נמי לא אתי שפיר וי"ל דלכתחילה כשהזמינו השלשה ביתות לקחו הבעלים את השור וכשבאו זוממי הועידו בבעלים בבית דין לא הספיקו לגמור את דינו עד שנגנח גניחה ד' בעוד שהיה בבית בעלים וכמ"ד גומרין דינו של שור שלא בפניו ודו"מ למפרך הניחא למ"ד גומרין אלא בלאו הכי פריך שפיר הניחא אחר ור"ח מפרש שאין נאמר על ידי גמר דין כל זמן שהוא קיים ועדיין שלו הוא עד לאחר סקילה או לאחר שהיתה והשתא אתי שפיר אפי' נגמר דינו ואח"כ נגח והא דקתני לקמן בברייתא נמצאת כת שלישית זוממין בוכין חייבין אע"ג דעדיין לא חייב נזק שלם מכל מקום בוכין שמיעידת אותו וממילא מתחייב נזק שלם ברביעית בשהזמינו צריכין לשלם כפי מה שתעלה בשהזמינו אע"ג דבפרק הנזקין (סנהדרין דף פו:) אמר עידי גניבה בנפש שהזמינו ועידי גניבה ראשונה של בן סורר אין נהרגין תהם לאו משום דיכול להיות שלא יבאו לידי חיוב פטרינן להו אלא תהם משום דמיצו למימר להלקותו באנו ועידי גניבה והשפוך שהזמינו לוקין כדפירש תהם בפונטרס אבל הכא ע"כ לא באו כי אם ליועדו ולחייבו נזק שלם בשישה נגיחה ד' דרמסיק ואזיל דלא מצו למימר לחיובי פלגא נזקא קאתינן א"כ אין חייבין אלו הבית אלא במה שעשאו מועד ואומדין כמה נפחת שורו מדמיו ולא צריכה השתא לגניחה רביעית בלל: הרי הוא אומר ואת. ואם תאמר כל שכן השתא דאיכא למימר תוכיח דמיעט קרא בהדיא וי"ל דה"ק דהתם גלי קרא דלא שייכא התם סברא של קירוב ורירוק שאין שם הטעם תלוי משום דמזהקק בכך רואה אלא דגזירת הבתוב הוא ויאמר ודאי לא תראה עוד: ולדלמא למעוטי זב מימים. ולא בעי למימר מכל מקום הוי קנס דאבל לא זבה מראיות דאם כן לשתוק מזהאת אי נמי דמקשה סמך אהקישא וכדקדריך בסמוך מה ראיה:

קאי בראיות ממעט ראיות. תימה אדרבה קאי בזב ממעט זב קאי בזב ממעט זבה בדדרשינן בפ"ק דשחיטת חולין (דף כד. ושם) שאין הלוזים פסולים במומים דכתיב וזאת אשר לא משלם גזק

ריחק גניחותיו חייב קורב גניחותיו לא כל שכן אמרו ליה זבה תוכיח שריחקה ראיותיה טמאה קורבה ראיותיה אמר להן חרי הוא אומר ואת טמאתו בזוב תלה הכתוב את הזב בראיות ואת הזבה בימים ממאי דהאי ואת למעוטי זבה מראיות אימא למעוטי זב מימים אמר קרא והזב את זובו לזכר ולנקבה מקיש זכר לנקבה מה נקבה בימים אף זכר בימים ולקיש נקבה לזכר מה זכר בראיות אף נקבה בראיות הא מעטו רחמנא ואת ומה ראית מסתברא קאי בראיות ממעט ראיות קאי בראיות ממעט ראיות ימים תנו רבנן איזהו מועד כל שהעידו בו שלשה ימים ותם שיהו התינוקות משמשמשין בו ואינו נוגח דברי ר' יוסי ר' שמעון אומר מועד כל שהעידו בו שלש פעמים ולא אמרו שלשה ימים אלא לחזרה בלבד אמר רב נחמן אמר רב אדא בר אהבה הלכה כר' יהודה במועד שהרי ר' יוסי מודה לו והלכה כרבי מאיר בתם שהרי ר' יוסי מודה לו אמר ליה רבא לרב נחמן ולימא מר הלכה כרבי מאיר במועד שהרי רבי שמעון מודה לו והלכה כרבי יהודה בתם שהרי רבי שמעון מודה לו אמר ליה אנא כרבי יוסי סבירא לי דרבי יוסי ניסוקו עמו אבעיא להו שלשה ימים דקתני ליועדי תורא או ליועדי גברא למאי נפקא מינה דאתו תילתא כיתי סהדי בחד יומא אי אמרת ליועדי תורא מיעד ואי אמרת ליועדי גברא לא מיעד מיעד אמר רשתא הוא דקמהדרו בי מאי הא שמע אין השור נעשה מועד עד שיעידו בו בפני בעלים ובפני בית דין העידו בו בפני בית דין ושלא בפני בעלים בפני בעלים ושלא בפני בעלים בפני בית דין אינו נעשה מועד עד שיעידו בו בפני בית דין ובפני בעלים העידוהו שנים בראשונה שנים בשניה שנים בשלישית הרי כאן שלש עדיות והוא פטור והן פטורים נמצאת כת שלישית זוממת בוכין חייבין ועל זה נאמר ועשיתם לו כאשר זמם וגו' אי אמרת ליועדי תורא שפיר

שניה זוממת הרי כאן עדות אחת והוא פטור והן פטורים נמצאת כת שלישית זוממת בוכין חייבין ועל זה נאמר ועשיתם לו כאשר זמם וגו' אי אמרת ליועדי תורא שפיר

אלא

לילוים ואין אחרת לילוים ויש לומר דהתם נמי הוה דרשינן וזאת לילוים ולא לבהנים שאין שנים פוסלין בבהנים אלא משום דדרשינן ליה מאשר לילוים. **אנא** ברבי יוסי ס"ל. והא דלא קאמר הלכה ברבי יוסי משום דניחא ליה למינקט תנאי דמתניתין: **אי** ליועדי גברא. לא שייכא מועד לעבור בהתראות דאם כן לא היה מתחייב עד נגיחה של חמשים ש"ט אלא ליועדי שיודיעו בבל פעם שנגח שורו ושמרנו: **הלכתא** כיתי עדים. כלומר דהוא דהדין כת אחת: **השתא** דקסהדי בי. תימה לר"י דמ"מ קנס לא הוי אפי' למ"ד (לעיל דף טו.) פלגא נזקא קנסא דמכי נגח שלש נגיחות יצא ונראה לתרץ דאין חצי נזק חלוק כיון דהוי קנס בחד דוכתא דכאשכחן גבי שלשים של עבד דאפי' הועבד שוה שלשים לא פחות ולא יותר מכל מקום הוי קנס ואי מוזה ביה מיפטר:

בפני ב"ד. זהו מסברא דמי יקבל עדות אם לא בפני בית דין: **הרי** כאן שלש עדיות. לענין שלש אחין ואחד מן השוק מצטרף עמהן: לימרו

לימרו הָנֵךְ קַמָּאֵי כו'. הוא הַדִּין דְּהוּ"מ לְמִפְרָךְ מִבַּתְרָאֵי שֶׁלֹּא יָדְעוּ בְּרִאשׁוֹנִים בֵּינוֹ שֶׁבָּא בג' יָמִים אֶלָּא מִקַּמָּאֵי פָּרִיךְ בִּפְשִׁיטוּת טְפֵי:

לימרו הָנֵךְ בַּתְרָאֵי וכו'. מִקַּמָּאֵי לֹא הוּ"מ לְמִפְרָךְ דְּמוּכַח מִילְּתָא דְּלֵייעוּדֵי קָאָתוּ מִדְּתַנְיָא עַד נְגִיחָה ג' וא"ת מַאי קָאָמַר מַנָּא יָדְעִינַן דְּכָל דְּקָאֵי בְּבֵי דִּינָא כו' לוֹקְמָא כְּגוֹן שֶׁהָיוּ אַחֲרוֹנִים בַּמֶּעֱמָד כְּשֶׁהֵעִידוּ כַּת רִאשׁוֹנָה וי"ל דְּעַל בָּרְחָךְ אֵיירֵי כְּשֶׁהֵעִידוּ כַּת שְׁלִישִׁית תְּחִלָּה דְּאִי כְּשֶׁהֵעִידוּ לְבִסּוֹף אם כֵּן תִּקְשֶׁה מִקַּמָּאֵי דְּדִלְמָא לְחִיּוּבֵי פְּלִיגָא וְנָקֵט קַמָּאֵי דְּלֵיכָּא הוֹכָחָה בְּמַה שֶּׁהַמִּתְנִיתָא עַד נְגִיחָה שְׁלִישִׁית דְּשָׁמָא לֹא הָיָה לָהֶם פָּנַאי לָבא לב"ד לְהָעִיד אֶלָּא כְּשֶׁהַמִּתְנִיתָא עַד כְּשֶׁהֵעִידוּ כַּת שְׁלִישִׁית אִז מוּכְחָא מִלְּתָא דְּלֵייעוּדֵי קָאָתוּ:

אלא דְּקַמְרְמֵי רַמּוּזֵי. לְפִי הַמְּפָרְשִׁים דְּגַרְסֵי אֶלָּא מִשְּׁמַע דְּבָעֵי לְאוֹקְמֵי הָכָא נַמִּי דְּקַמְרְמֵי רַמּוּזֵי וְנִיקַּח אַפֵּי אֵי לֵייעוּדֵי גַּבְרָא וּכְגוֹן שֶׁבְּכָל שְׁלֹשָׁה יָמִים בָּאוּ אֵלּוּ עִם אֵלּוּ וְקַמְרְמֵי וְלֹא בְּרַמִּיזָה כְּהִיא דְּהַנִּיזְקִין דְּהָתָם מֵיירֵי בְּרַמִּיזָה גְּרִידָא דְּלָאו מִילְּתָא הִיא א"נ דִּינֵי נְפָשׁוֹת שְׁאנֵי וְכָל הָנֵךְ שְׁנֵיהֶן בְּתַרְאֵי אִתּוּ נַמִּי לֵייעוּדֵי גַּבְרָא:

בְּמַכִּירִין בְּעוֹל כְּמִימְרָא לְחִיּוּבֵי פְּלִיגָא נְקֵט קַאֲתִינַן שֶׁבִּשְׁוּרִים בְּדַתְנַן בְּהַמְנִיחַ (לקמן דף ולה:) גַּבֵּי זֶה נֶאֱמָר א"נ דְּנֶאֱבַד אֶחָד מֵהֶם אַחַר כָּל נְגִיחָה וְא"ת דְּכִיוָן דְּאִין מַכִּירִין אֶת הַשּׁוֹר שָׁמָּא אוֹתוֹ שֶׁנִּגַּח רִאשׁוֹנָה לֹא זֶהוּ שֶׁנִּגַּח שְׁנִיָּה וּשְׁלִישִׁית וי"ל כְּגוֹן שֶׁלְּאַחַר שֶׁהֵעִידוּ כּוֹתֵם רִאשׁוֹנָה וְאִם תֹּאמַר לְיֵיעוּדֵי גַּבְרָא אֵין הָעֵדִים שֶׁהֵעִידוּ בְּיוֹם רִאשׁוֹן יְכוֹלִין לְיֵיעֵד אֶלָּא שְׁחוּשְׁשִׁין שֶׁמָּא יִגַּח ב' וְג' וְיִכְּירוּ וּמִשֶּׁעָמַד זֶה יְכוֹלִים נַמִּי לוֹמַר לְחִיּוּבֵי חָצֵי נֵזֶק בְּאִנּוּ כְּשֶׁיִּכִּירוּ וְאַפֵּי כִּי אָמְרִינַן לְיֵיעוּדֵי תּוֹרָא דְּמִצְיוֹנוּ לְמִימַר דְּמֵיירֵי כְּשֶׁהִכִּירוּהוּ עַד שֶׁנִּגַּח שְׁלֹשָׁה נְגִיחוֹת וּלְאַחַר שְׁלֹשָׁה יָמִים כְּשֶׁבָּאוּ לְהָעִיד נִתְעָרֵב בֵּין שְׁוָרִים אֲחֵרִים הַדּוֹמִים לוֹ אוֹ שֶׁכְּחוּ מַה שׁוֹר הָיָה וְאֵין מַכִּירִין אוֹתוֹ בְּשָׁעַת הָעֵדוּת דְּהַשְׁתָּא וְדַאי לֵייעוּדֵי קָאָתוּ וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין מַכִּירִין אוֹתוֹ יִשְׁלַם נ"ש בְּשִׁיגֵּח נְגִיחָה רְבִיעִית כְּרַבִּי אַחָא דְּאָמַר בְּרִישׁ הַמּוֹצֵר פֵּירוֹת (ב"ב דף עג. ושם) בִּידּוּעַ שֶׁזֶּה הִרְגִּיל וּמ"מ אוֹתָם שֶׁהַכִּירוּ תְּחִלָּה יְכוֹלִים הֵם לוֹמַר לְחִיּוּבֵי חָצֵי נֵזֶק בְּאִנּוּ כְּשֶׁיַּכִּירוּ דְּלֵייעוּדֵי גַּבְרָא נַמִּי לֹא מְצֵי אָמַר אֶלָּא שֶׁחוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא יִגַּח שָׁנִים אוֹ שְׁלֹשָׁה וְיַכִּירוּהוּ וי"ל דְּאִי לְחִיּוּבֵי ח"נ אִתּוּ לֹא הָיָה לָהֶם לְהָעִיד בְּלָל עַד שֶׁיַּכִּירוּהוּ תְּחִלָּה וְלִכְךְ צְרִיכִין לְמֵהַר לְהָעִיד קוֹדֶם נְגִיחָה רְבִיעִית דְּאֵין הַבְּעָלִים מִתְחַיְּבִים עַד שֶׁיּוֹדִיעוּהוּ תְּחִלָּה וְלִכְךְ צְרִיכִין לְמֵהַר לְהָעִיד קוֹדֶם הַכָּרָה וְכֵן פַּר"ח דְּהָכִי מַתְנֵי' בֵּין לֵייעוּדֵי תּוֹרָא בֵּין לֵייעוּדֵי גַּבְרָא שֶׁנִּגַּח שְׁוָרִים שֶׁל עַצְמוֹ וְאוֹר"י דְּשָׁמָּא אֵין הָעֵדְאָה מוֹעֶלֶת אֶלָּא בְּפֵי חִיּוּב דִּלְכָךְ לֹא מְצֵי לְמֵימַר שֶׁאֵין מַכִּירִים הַשּׁוֹר הַמְנוּגָּח דְּאִי אֵין מַכִּירִים שָׁמָּא הֲוֵי דִּבְנֵעֲנֵי אוֹ דְּהֶפְקֵר. **הַמְּשָׁמָּה** כְּלוֹמַר שֶׁל חֲבֵירוֹ כו'. לֹא דָּמֵי לְשׁוֹר הָאִצְטָדִין (לקמן דף לט.) שֶׁהָאָדָם נִלְחָם עִמּוֹ לְהוֹרֵג:

אֶלָּא אי אָמְרַתְּ לֵייעוּדֵי גַּבְרָא לֵימְרוּ הָנֵךְ קַמָּאֵי אֲנַן מי הָוֶה יָדְעִינַן דְּכָתַב שְׁלָשָׁה יוֹמֵי אִתּוּ הָנֵי וּמֵיעֲדֵי לֵיהּ אָמַר רַב אַשֵּׁי אֲמָרִיתָה לִשְׁמַעְתָּא קַמֵּיהּ דְּרַב כַּהֲנָא וְאָמַר לִי וְלֵייעוּדֵי תּוֹרָא מִי נִיחָא וְלֵימְרוּ הָנֵךְ בַּתְרָאֵי אֲנַן מָנָא יָדְעִינַן דְּכָל דְּקָאֵי בֵּי דִּינָא לְאַסְהוּדֵי בְּתוֹרָא קָאָתוּ אֲנַן לְחִיּוּבֵי גַּבְרָא פַּלְגָא נְזֵקָא אַתְיָנַן דְּקָמְרְמֵזוּ רְמוּזֵי רַב אַשֵּׁי אָמַר בְּשָׁבְּאוּ רְצוּפִים רָבִינָא אָמַר בְּמַכִּירִין בָּעֵל הַשּׁוֹר וְאֵין מַכִּירִין אֶת הַשּׁוֹר אֶלָּא הֵיכִי מֵיעֲדֵי לֵיהּ דְּאָמְרִי תּוֹרָא נְגִיחָא אִית לָךְ בִּבְקָרָךְ אִבָּעְיָא לְהוּ הַמְּשָׁמָּה כֻּלְּהוּ לְךָ לְטַוּרֵי לְכוֹלֵיהּ בַּקָּרָא אִבָּעְיָא לְהוּ הַמְּשָׁמָּה כֻּלְּהוּ שֶׁל חֲבֵירוֹ מַהוּ מִשָּׁמָּה וְדַאי פְּטוּר בָּעֵל כֻּלָּם וְאִי מִשָּׁמָּה דְּמֵי לְמִשְׁקַל מִמְּשָׁמְשִׁין בּוֹ וְאֵינוֹ נוֹגֵחַ הָא נוֹגֵחַ לֹא חַיָּיב אָמַר אַבַּיֵי מִי קָתָנֵי נָגַח חַיָּיב דִּלְמָא הָא נָגַח לֹא חֲוֵי תַּם וּבְהָהִיא נְגִיחָה לֹא מְחַיֵּב ת"ש שֶׁיִּשָּׁמֵּה בּוֹ פְּטוּר אֲבָל אִם נָגַח חַיָּיב דְּלָא אֵימָא פְּטוּר אַף מִשֶּׁיִּשָּׁמֵּה אָמַר רָבָא אִם תְּמָצֵי לוֹמַר הַמְּשָׁמָּה כֻּלְּהוּ שֶׁל חֲבֵירוֹ בְּחַיָּיב שֶׁיִּשָּׁמֵּהוּ הוּא בְּעַצְמוֹ פָּטוּר מַאי מַעֲמָא כָּל הַמְּשַׁמֵּשׁ בְּנָא אַחַר וְשׁוֹנֶה בּוֹ פָּטוּר א"ל רַב פָּפָּא לְרָבָא אִיתְּמַר מְשַׁמֵּשׁ דְּרִישׁ לָקִישׁ בְּוָתִיךְ דְּאָמַר רִישׁ לָקִישׁ שָׁתֵי וְעֵרֶב פָּרוֹת בְּרְשׁוּת הָרַבִּים אַחַת רְבוּצָה וְאַחַת מְהַלֶּכֶת וְנִפְצְעָה מְהַלֶּכֶת בְּרְבוּצָה פְּטוּרָה רְבוּצָה בְּמְהַלֶּכֶת חַיֶּיבֶת א"ל אֲנָא בְּהָהִיא חִיּוּבֵי מְחַיֶּיבְנָא דְּאַמְרִינַן כִּי אִית לָךְ רְשׁוּתָא לְסַגּוֹיֵי עֲלֵי לְבָעוֹיֵי בִּי לֵית לָךְ רְשׁוּתָא: **מתני'** שׁוֹר הַמּוּקָּד בִּרְשׁוּת הַנִּזָּק כֵּיצַד נָגַח נָגָף נָשָׁךְ רָבַץ בָּעַט בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מְשֻׁלָּם חֲצִי נֵזֶק בִּרְשׁוּת הַנִּזָּק רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר נֵזֶק שָׁלֵם וַחֲכָמִים אוֹמְרִים חֲצִי נֵזֶק אָמַר לָהֶם רַבִּי טַרְפוֹן וּמַה בְּמָקוֹם שֶׁהֶחֱקַל עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁהוּא פָּטוּר בִּרְשׁוּת הַנִּזָּק עַל אֶחָד מֵהֶן חַיָּיב לְשַׁלֵּם נֵזֶק שָׁלֵם מָקוֹם שֶׁהֶחְמִיר עַל הַקֶּרֶן בְּרה"ר חֲצִי נֵזֶק אֵינוֹ אֶלָּא מִשֶּׁיִּשָּׁמֵּה בִּרְשׁוּת הַנִּזָּק חֲצִי נֵזֶק אַף בִּרְשׁוּת הַנִּזָּק חַיָּיב לְשַׁלֵּם נֵזֶק שָׁלֵם אָמְרוּ לוֹ חֲכָמִים לְרַבִּי טַרְפוֹן אִם כֵּן תְּהֵא מְשַׁלֵּם נֵזֶק שָׁלֵם בְּכָל מָקוֹם אָמַר לָהֶם אֵינִי מְשַׁלֵּם אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁהֶחְמִיר עַל הַקֶּרֶן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים חֲצִי נֵזֶק בִּרְשׁוּת הַנִּזָּק חֲצִי נֵזֶק בִּרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁהוּא פָּטוּר עַל אֶחָד מֵהֶן חַיָּיב לְשַׁלֵּם נֵזֶק שָׁלֵם מָקוֹם שֶׁהֶחְמִיר עַל הַקֶּרֶן בְּרה"ר חֲצִי נֵזֶק אֵינוֹ אֶלָּא מִשֶּׁיִּשָּׁמֵּה בִּרְשׁוּת הַנִּזָּק חֲצִי נֵזֶק אַף בִּרְשׁוּת הַנִּזָּק חַיָּיב לְשַׁלֵּם נֵזֶק שָׁלֵם אָמְרוּ לוֹ חֲכָמִים לְרַבִּי טַרְפוֹן אִם כֵּן תְּהֵא מְשַׁלֵּם נֵזֶק שָׁלֵם בְּכָל מָקוֹם אָמַר לָהֶם אֵינִי אֲנִי

לֹא אָדוֹן קֶרֶן מִקֶּרֶן אֲנִי אָדוֹן קֶרֶן מֵרֶגֶל וּמַה בְּמָקוֹם שֶׁהֵקֵל עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל בִּרה״ר הֶחֱמִיר בְּקֶרֶן מָקוֹם שֶׁהֶחֱמִיר עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק אֵינוֹ דִּין שֶׁנַּחֲמִיר בְּקֶרֶן אָמְרוּ לוֹ דַּיּוֹ לָבֹא מִן הַדִּין לִהְיוֹת כַּנִּדּוֹן מַה בִּרה״ר חֲצִי נֶזֶק אַף בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק חֲצִי נֶזֶק: **גמ׳** וְר״ט לֵית לֵיהּ דַּיּוֹ וְהָא דַּיּוֹ דְּאוֹרַיְיתָא הוּא דְּתַנְיָא מִדִּין ק״ו כֵּיצַד וַיֹּאמֶר ה׳ אֶל מֹשֶׁה וְאָבִיהָ יָרֹק יָרַק בְּפָנֶיהָ הֲלֹא תִכָּלֵם שִׁבְעַת יָמִים ק״ו לִשְׁכִינָה אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם אֶלָּא דַּיּוֹ לָבֹא מִן הַדִּין לִהְיוֹת כַּנִּדּוֹן כִּי לֵית לֵיהּ דַּיּוֹ הֵיכָא דְּמַפְרִיךְ ק״ו הֵיכָא דְּלֹא מַפְרִיךְ ק״ו אִית לֵיהּ דַּיּוֹ הָתָם שִׁבְעָה דִּשְׁכִינָה לֹא כְּתִיבֵי אָתְיָא ק״ו אַיְיתֵי אַרְבֵּסַר אָתְיָא דַּיּוֹ אַפֵּיק שִׁבְעָה וְאוֹקֵי שִׁבְעָה אֲבָל הָכָא חֲצִי נֶזֶק כְּתִיב וְאָתְיָא ק״ו וְאַיְיתֵי חֲצִי נֶזֶק אַחֲרִינָא וְנַעֲשָׂה נֶזֶק שָׁלֵם אִי דָּרְשַׁתְּ דַּיּוֹ אַפְרִיךְ לֵיהּ ק״ו וְרַבָּנָן שִׁבְעָה דִּשְׁכִינָה כְּתִיבֵי תִּסָּגֵר שִׁבְעַת יָמִים וְר״ט הַהוּא תִּסָּגֵר דְּדָרְשִׁינָן דַּיּוֹ הוּא וְרַבָּנָן כְּתִיב קְרָא אַחֲרִינָא וַתִּסָּגֵר מִרְיָם וְר״ט הַהוּא דַּאֲפִי׳ בְּעָלְמָא דָּרְשִׁינָן דַּיּוֹ וְלֹא תֹּאמַר הָכָא מִשּׁוּם כְּבוֹדוֹ שֶׁל מֹשֶׁה אֲבָל בְּעָלְמָא לֹא קמ״ל א״ל רַב פָּפָּא לְאַבַּיֵּי וְהָא הַאי תַּנָּא דְּלֹא דָּרֵישׁ דַּיּוֹ וְאע״ג דְּלֹא מַפְרִיךְ ק״ו דְּתַנְיָא קֶרִי בְּזָב מִנַּיִין וְדִין הוּא מַה טָּהוֹר בְּטָהוֹר טָמֵא בְּטָמֵא טָמֵא בְּטָהוֹר אֵינוֹ דִּין שֶׁיְּהֵא טָמֵא בְּטָמֵא וְקָא מַיְיתֵי לָהּ בֵּין לְמַגָּע בֵּין לְמַשָּׂא וְאַמַּאי נֵימָא אַהֲנֵי ק״ו לְמַגָּע אַהֲנֵי דַּיּוֹ לַאֲפוּקֵי מַשָּׂא וְכִי תֵּימָא לְמַגָּע לֹא אִצְטְרִיךְ ק״ו דְּלֹא גָּרַע מִגַּבְרָא טָהוֹר אִיצְטְרִיךְ סד״א מִקְרֵה לָיְלָה כְּתִיב מִי שֶׁקִּרְיוֹ גּוֹרֵם לוֹ יָצָא זֶה שֶׁאֵין קִרְיוֹ גּוֹרֵם לוֹ אֶלָּא דָּבָר אַחֵר גָּרַם לוֹ קמ״ל מִידֵי וְלֹא ד״א כְּתִיב וּמַאן תַּנָּא דְּשַׁמְעַתְּ לֵיהּ דְּאָמַר שִׁכְבַת זֶרַע שֶׁל זָב מְטַמָּא בְּמַשָּׂא לֹא ר״א וְלֹא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דִּתְנַן שִׁכְבַת זֶרַע שֶׁל זָב מְטַמְּאָה בְּמַגָּע וְאֵין מְטַמָּא בְּמַשָּׂא דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר אַף מְטַמָּא בְּמַשָּׂא לְפִי שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּלֹא צִחְצוּחֵי זִיבָה עַד כַּאן לֹא קָאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הָתָם אֶלָּא שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּלֹא צִחְצוּחֵי זִיבָה הָא לַאו הָכִי לֹא אֶלָּא הַאי תַּנָּא הוּא דִּתְנַן לְמַעְלָה מֵהֶן

זובו

רש״י

לֹא אָדוֹן קֶרֶן מִקֶּרֶן. כִּדְאַמְרָן לְעֵיל אֶלָּא קֶרֶן מֵרֶגֶל מָקוֹם שֶׁהֶחֱמִיר עָלָיו בְּשֵׁן וְרֶגֶל אֵינוֹ דִּין שֶׁנַּחְמִיר בְּקֶרֶן: **דַּיּוֹ לָבֹא מִן הַדִּין לִהְיוֹת כַּנִּדּוֹן.** דְּסוֹף סוֹף אִי לַאו קֶרֶן בִּרה״ר לֹא מִשְׁתַּכַּחַת צַד ק״ו: **גמ׳ וְהָא דַּיּוֹ דְּאוֹרַיְיתָא הוּא דְּתַנְיָא.** גַּבֵּי י״ג מִדּוֹת בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים מִדִּין ק״ו וְכוּ׳: **הֵיכָא דְּמַפְרִיךְ.** וּמַתְנִיתִין אִי דָּרְשַׁתְּ דַּיּוֹ מִיפְּרַךְ ק״ו כּוּלֵּיהּ וְלֹא גָּמְרַתְּ בָּהּ מִידֵי כִּדִמְפָרְשִׁינָן דְּהָתָם שִׁבְעָה דִּשְׁכִינָה כו׳: **הָכָא חֲצִי נֶזֶק כְּתִיב.** וּמַשְׁמַע נַמִּי אַרְשׁוּת הַנִּיזָּק וְאִי דָּרְשַׁתְּ דַּיּוֹ וְאוֹקְמַתְּ לֵיהּ בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק אַחֲצִי נֶזֶק לֹא אַגְמְרִינָן ק״ו מִידֵי: **וְר״ט הַהוּא תִּסָּגֵר.** לְאַשְׁמוּעִינָן דְּדָרְשִׁינָן דַּיּוֹ הוּא דְּאָתָא דְּאִי לֹא כְּתִיב הָכֵי הֲוָה מוֹקְמִינָן לֵיהּ אַאַרְבֵּסַר: **דַּאֲפִי׳ בְּעָלְמָא דָּרְשִׁינָן דַּיּוֹ.** וּמִיְּיתוּרָא דִּקְרָא גָּמְרִינָן לֵיהּ: **קֶרִי בְּזָב מִנַּיִין.** קִרְיוֹ שֶׁל זָב מִנַּיִין שֶׁתְּהֵא הַטִּיפָּה מְטַמָּא בְּמַגָּע וּבְמַשָּׂא כְּטִיפָּה שֶׁל זוֹב דְּקַי״ל בְּמַסֶּכֶת נִדָּה (דף נה:) שֶׁמְּטַמָּא בְּמַשָּׂא וְקֶרִי לֹא דָּמֵי לְזוֹב כִּדְאָמַר בְּפֶרֶק בְּנוֹת כּוּתִים (שם דף לה:) זוֹב דּוֹמֶה לְלוֹבֶן בֵּיצָה הַמּוּזֶרֶת קֶרִי דּוֹמֶה לְלוֹבֶן בֵּיצָה שֶׁאֵינָהּ מוּזֶרֶת: **וּמָה.** רוֹק שֶׁהוּא טָהוֹר בְּאָדָם טָהוֹר הֲוֵי טָמֵא וּמְטַמֵּא בְּמַשָּׂא בְּאָדָם טָמֵא כְּגוֹן זָב כִּדְכְתִיב וְכִי יָרֹק הַזָּב בַּטָּהוֹר דְּמַשְׁמַע בְּמַה שֶּׁבְּיַד הַטָּהוֹר כִּדְדַרְשִׁינָן בְּמַסֶּכֶת נִדָּה (דף נה:) דְּהַיְינוּ מַשָּׂא וּכְתִיב וְכִבֶּס בְּגָדָיו כו׳ קֶרִי שֶׁטָּמֵא בְּטָהוֹר הַטִּיפָּה מְטַמָּא בְּמַגָּע כִּדְכְתִיב וְכָל בֶּגֶד וְכָל עוֹר אֲשֶׁר יִהְיֶה עָלָיו שִׁכְבַת זָרַע וְגוֹ׳ וְאָדָם נַמִּי מְטַמֵּא בְּמַגָּע כִּדְכְתִיב אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַת זֶרַע וְגוֹ׳ וְדַרְשִׁינָן בְּמַסֶּכֶת נִדָּה בְּפֶרֶק יוֹצֵא דּוֹפֶן (דף מג:) מִנַּיִן לְרַבּוֹת אֶת הַנּוֹגֵעַ בְּשִׁכְבַת זֶרַע ת״ל אוֹ אִישׁ אֵינוֹ דִּין שֶׁיְּהֵא טָמֵא בְּזָב: **וְקַמַּיְיתֵי לָהּ בֵּין לְמַגָּע בֵּין לְמַשָּׂא.** כִּי רוֹק: **וְאַמַּאי נֵימָא ק״ו אַיְיתֵי מַגָּע וְדַיּוֹ אַפֵּיק מַשָּׂא.** דְּהָא קֶרִי שֶׁל טָהוֹר אֵינוֹ מְטַמֵּא בְּמַשָּׂא: **מִידֵי וְלֹא ד״א כְּתִיב.** מִקְרֵה לָיְלָה כְּתִיב בֵּין בְּטָמֵא בֵּין בְּטָהוֹר מַשְׁמַע הִלְכָּךְ לְמַגָּע לֹא אִצְטְרִיךְ ק״ו: **וּמַאן תַּנָּא דְּשַׁמְעַתְּ לֵיהּ כו׳.** דְּקָאָמַר דְּמֵהַאי ק״ו מַפִּיק מַגָּע וּמַשָּׂא מַנִּי לֹא ר״א וְלֹא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: **לְמַעְלָה מֵהֶן.** מִשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת הַטּוּמְאוֹת דְּשֶׁרֶץ וְשִׁכְבַת זֶרַע וּטְמֵא מֵת דְּקָתָנֵי לְעֵיל מֵהַךְ מַתְנִי׳ בְּמַסֶּכֶת כֵּלִים וְאֵינָם מְטַמְּאִין אֶלָּא בְּמַגָּע:

זובו

תוספות

אֲנִי לֹא אָדוֹן קֶרֶן מִקֶּרֶן. לְדִבְרֵיהֶם קָאָמַר לְהוּ דִּלְדִידֵיהּ לֵית לֵיהּ דַּיּוֹ הֵיכָא דְּמַפְרִיךְ ק״ו וְא״ת מַה לְשֵׁן וְרֶגֶל שֶׁכֵּן הֶזֵּיקוֹ מָצוּי תֹּאמַר בְּקֶרֶן שֶׁאֵין הֶזֵּיקוֹ מָצוּי כ״כ דִּבְחֶזְקַת שִׁימּוּר קַיְימֵי לְמ״ד פַּלְגָא נִזְקָא קְנָסָא וְאֵין לוֹמַר מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת גַּמְרִינָן וּמָה רה״ר שֶׁהֵקִיל בָּהּ לְעִנְיַן שֵׁן וְרֶגֶל הֶחֱמִיר בָּהּ לְעִנְיַן קֶרֶן רְשׁוּת הַנִּיזָּק לֹא כָּל שֶׁכֵּן דְּמ״מ שַׁיָּיךְ לְמִפְרַךְ שַׁפִּיר כִּדְמַשְׁמַע לְקַמָּן דְּבָעֵי לְמֵילַף כּוֹפֶר שָׁלֵם בְּתַם בַּחֲצַר הַנִּיזָּק מִנְּזָקִין דְּרֶגֶל וּפְרִיךְ מַה לִנְזָקִי׳ דְּרֶגֶל שֶׁכֵּן יֶשְׁנָן בְּאֵשׁ וְי״ל דְּלַאו פִּירְכָא הִיא דְּאֵין חוּמְרָא זוֹ מוֹעֶלֶת לְחַיְּיבוֹ בִּרה״ר וְהָכִי דַּיְינִינָן ק״ו וּמָה שֵׁן וְרֶגֶל שֶׁאֵין חוּמְרוֹת מוֹעִילוֹת לְחַיְּיבוֹ בִּרה״ר נ״ש כו׳ וּבְפ״ק דִּזְבָחִים (דף י.) גַּבֵּי שׁוֹחֵט לִשְׁמָהּ לִזְרוֹק דָּמָהּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ דְּפָסוּל מִק״ו דְּשׁוֹחֵט חוּץ לִזְמַנּוֹ דְּכָשֵׁר וּפְרִיךְ מַה לְחוּץ לִזְמַנּוֹ שֶׁכֵּן כָּרֵת אע״פ שֶׁאֵין חוּמְרָא זוֹ מוֹעֶלֶת לְחוּץ לִזְמַנּוֹ לִפְסוֹל חוּמְרָא שֶׁהֶחְמִירָה תּוֹרָה שָׁאנִי דְּכֵיוָן שֶׁהֶחְמִירָה תּוֹרָה חוּמְרָא זוֹ הֶחְמִירָה חוּמְרָא אַחֶרֶת וְא״ת וְהֵיכִי קָאַמְרֵי רַבָּנָן דַּיּוֹ כָּל ק״ו כַּךְ הוּא דִּבְשְׁבִיל חוּמְרָא אַחֲרִיתִי קְטַנָּה שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה מַה שֶּׁאֵין בָּזֶה יֵשׁ לִיתֵּן בְּחָמוּר כָּל הַחוּמְרוֹת שֶׁבְּקַל וְי״ל כֵּיוָן שֶׁהַחוּמְרָא מֵעֵין הַדִּין שֶׁאָנוּ בָּאִין לִלְמוֹד שַׁיָּיךְ לוֹמַר דַּיּוֹ שַׁפִּיר וְא״ת בְּפֶרֶק אֶחָד דִּינֵי מָמוֹנוֹת (סנהדרין דף לה:) אָמַר וּתְהֵא קְבוּרַת מֵת מִצְוָה דּוֹחָה שַׁבָּת מִק״ו וּמָה עֲבוֹדָה שֶׁהִיא דּוֹחָה שַׁבָּת קְבוּרַת מֵת מִצְוָה דּוֹחָה אוֹתָהּ שַׁבָּת שֶׁנִּדְחֵית מִפְּנֵי עֲבוֹדָה אֵינוֹ דִּין שֶׁתְּהֵא מֵת מִצְוָה דּוֹחָה אוֹתָהּ וְהַשְׁתָּא נֵימָא כְּמוֹ שֶׁאֵינָהּ דּוֹחָה אֶת הָעֲבוֹדָה אֶלָּא בְּשֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה כַּךְ אַל תִּדְחֶה שַׁבָּת אֶלָּא בְּשֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה וְי״ל כֵּיוָן דְּגוּף הָעֲבוֹדָה נִדְחֵית מִפְּנֵי קְבוּרַת מֵת מִצְוָה אֵין לָנוּ לוֹמַר שֶׁתְּהֵא חֲמוּרָה מִמֶּנָּה בְּשׁוּם מָקוֹם:

ק״ו לִשְׁכִינָה י״ד יוֹם. אוֹר״ת מִשּׁוּם דְּאַמְרִינָן בְּהַמַּפֶּלֶת (נדה דף לא.) שֶׁהָאָב וְאֵם נוֹתְנִין בּוֹ כָּל אֶחָד ה׳ דְּבָרִים וְהַקב״ה נוֹתֵן בּוֹ י׳ דְּבָרִים וְי״מ דְּנָקַט י״ד יוֹם כְּנֶגֶד שְׁנֵי הַסְגֵּרוֹת דְּאֵין הֶסְגֵּר פָּחוֹת מִז׳ יָמִים וְכֵן מוּכָח בַּתּוֹסֶפְתָּא דְּמַסֶּכֶת אָבוֹת:

וְהָא הַאי תַּנָּא דְּלֹא דָּרֵישׁ דַּיּוֹ. וְכוּלְּהוּ מִידְחוּ וְתֵימַהּ דִּבְפֶרֶק הַשּׁוֹאֵל (ב״מ דף צה.) פָּרֵיךְ הָנִיחָא לְמַאן דְּאִית לֵיהּ דַּיּוֹ אֶלָּא לְמַאן דְּלֵית לֵיהּ דַּיּוֹ מַאי אִיכָּא לְמֵימַר וְאַף עַל גַּב דְּהָתָם לֹא מִיפְרַךְ קַל וָחוֹמֶר וְיֵשׁ לוֹמַר דִּפְרִיךְ לְמַאי דְּס״ד מֵעִיקָּרָא לְהַנָךְ אָמוֹרָאֵי:

מִידֵי וְלֹא ד״א כְּתִיב. תֵּימַהּ דְּנֵימָא דְּאַהֲנֵי ק״ו לְמַגָּע וּמַשָּׂא לְטוּמְאָה גּוּפֵיהּ וְאַהֲנֵי דַּיּוֹ לוֹמַר דְּלֹא מְטַמֵּא אָדָם לְטַמֵּא בְּגָדִים וּבְרֵישׁ מַסֶּכֶת כֵּלִים וּבְסוֹף מַסֶּכֶת זָבִים מַשְׁמַע דְּש״ז שֶׁל זָב מְטַמָּא אָדָם לְטַמֵּא בְּגָדִים וְכ״ת לֹא שַׁיָּיךְ דַּיּוֹ לְחַלֵּק בְּטוּמְאָה שֶׁלֹּא מָצִינוּ שׁוּם דָּבָר שֶׁמְּטַמֵּא בְּמַשָּׂא שֶׁלֹּא יְטַמֵּא אָדָם לְטַמֵּא בְּגָדִים הָא לְעֵיל (דף יח:) אַמְרִינָן כִּי הַאי גַּוְונָא לְר״ט אַהֲנֵי ק״ו לְנ״ש וְאַהֲנֵי דַּיּוֹ לְמִגּוּפוֹ וְאע״פ שֶׁלֹּא מָצִינוּ נ״ש מִגּוּפוֹ וְכֵן לְקַמָּן גַּבֵּי מַפָּץ אוֹמֵר אַהֲנֵי ק״ו לְטוּמְאַת עֶרֶב וְאַהֲנֵי דַּיּוֹ לְטוּמְאַת ז׳ וְאע״פ דְּלֹא מָצִינוּ דָּבָר הַנּוֹגֵעַ בְּמֵת שֶׁלֹּא יִטְמָא ז׳ וְשֶׁמָּא יֵשׁ לָנוּ לְחַלֵּק דְּנ״ש וּמִגּוּפוֹ שְׁנֵי דְּבָרִים הֵן וְאֵין זֶה לַחֲצָאִין וְכֵן לְקַמָּן יֵשׁ דְּבָרִים הַנּוֹגְעִים בְּמֵת שֶׁאֵין לָהֶן טוּמְאַת ז׳ וְאֵין נַעֲשִׂים אַב הַטּוּמְאָה כְּגוֹן אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין וּכְלֵי חֶרֶס אֲבָל הָכָא כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ טוּמְאַת מַשָּׂא אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת לַחֲצָאִין וְכֵן בְּפ״ק דִּפְסָחִים (דף יח: ושם) יַלְפִינָן מַשְׁקִין הַבָּאִין מֵחֲמַת שֶׁרֶץ מִמַּשְׁקִין הַבָּאִין מֵחֲמַת כְּלִי וְלֹא אָמַר דַּיּוֹ שֶׁיִּהְיוּ שְׁנִיִּים כְּמוֹתָם דְּלֹא מָצִינוּ דָּבָר הַנּוֹגֵעַ בְּשֶׁרֶץ שֶׁלֹּא יְהֵא רִאשׁוֹן וְא״ת וְלֵימָא דְּאַהֲנֵי ק״ו לְמַגָּע לְטַמֵּא אָדָם לְטַמֵּא בְּגָדִים כְּרוּקוֹ וְאַהֲנֵי דַּיּוֹ לַאֲפוּקֵי מִמַּשָּׂא וְי״ל הָא נַמִּי הֲוֵי לַחֲצָאִין דְּלֹא אַשְׁכְּחָן מִידֵי שֶׁמַּגָּעוֹ מְטַמֵּא אָדָם לְטַמֵּא בְּגָדִים שֶׁלֹּא יְטַמֵּא בְּמַשָּׂא וְאַדְּרַבָּה אַשְׁכְּחָן מֶרְכָּב בְּרֵישׁ מַסֶּכֶת כֵּלִים שֶׁמַּגָּעוֹ מְטַמֵּא אָדָם וְלֹא לְטַמֵּא בְּגָדִים וּמַשָּׂאוֹ מְטַמֵּא אָדָם לְטַמֵּא בְּגָדִים וְא״ת וְלֵימָא אַהֲנֵי ק״ו לְמַשָּׂא וְאַהֲנֵי דַּיּוֹ לַאֲפוּקֵי מַגָּעוֹ שֶׁלֹּא יְטַמֵּא אֶלָּא אָדָם לְחוּדֵיהּ וְלֹא לְטַמֵּא בְּגָדִים שֶׁיְּהֵא דִּינוֹ כְּמֶרְכָּב הָא נַמִּי לֵיתָא וְלַאו פִּירְכָא הִיא דְּמַשָּׂא דְּלֹא כְּתִיב בֵּיהּ כְּלָל יַלְפִינָן מִק״ו וּמַגָּע דִּכְתִיב בֵּיהּ לֹא נָבִיא לְכָל דִּין מַגַּע רוֹק מִק״ו: **אֶלָּא** הַאי תַּנָּא הוּא. וְהַנֵּי תַּנָּאֵי דְּאַיְיתֵי פֶּרֶק בַּתְרָא דְּנָזִיר (דף סו.) וְתַנָּא דְּמַתְנִי׳ דְּהָתָם קָסַבְרֵי ש״ז שֶׁל זָב מְטַמֵּא בְּמַשָּׂא לֹא שַׁיָּיךְ לַאֲתוּיֵי כְּלָל הָכָא דְּהָתָם כּוּלְּהוּ סַבְרֵי דַּוְקָא קָרוֹב לִרְאִיַּית זִיבָה מֵעֵת לְעֵת אוֹ יוֹמוֹ מְטַמָּא ש״ז וְהָכָא בָּעֵי לַאֲתוּיֵי תַּנָּא שֶׁיְּטַמֵּא בְּמַשָּׂא כָּל ז׳ בְּק״ו מֵרוּקוֹ וְא״ת בְּפֶרֶק בְּנוֹת כּוּתִים (נדה דף לד:) דְּקָבָעֵי רַב יוֹסֵף רְאִיָּיה רִאשׁוֹנָה שֶׁל מְצוֹרָע מַהוּ שֶׁתְּטַמֵּא בְּמַשָּׂא כו׳ וְאַמַּאי לֹא פָּשִׁיט דִּמְטַמָּא בְּמַשָּׂא מִק״ו מֵרוּקוֹ דְּטָהוֹר בְּטָהוֹר כְּמוֹ קֶרִי שֶׁל זָב דְּהָכָא וְי״ל דְּבַעְיָין דְּהָתָם לַאו אַלִּיבָּא דְּרַבִּי טַרְפוֹן אֶלָּא אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן דְּאִית לְהוּ דַּיּוֹ הֵיכָא דְּמַפְרִיךְ קַל וָחוֹמֶר:

מפץ

זוֹבוֹ שֶׁל זָב וְרוּקּוֹ וְשִׁכְבַת זַרְעוֹ וּמֵימֵי רַגְלָיו וְדַם הַנִּדָּה מְטַמְּאִין בֵּין בְּמַגָּע בֵּין בְּמַשָּׂא וְדִלְמָא ה"נ לְפִי שֶׁא"א בְּלֹא צִחְצוּחֵי זִיבָה א"כ לִתְנְיֵיהּ גַּבֵּי זוֹבוֹ מ"ש דְּקָתָנֵי לָהּ גַּבֵּי רוּקּוֹ אֶלָּא מִשּׁוּם דְּאָתֵי מֵרוּקּוֹ א"ל רַב אַחָא מִדִּפְתֵּי לְרָבִינָא וְהָא הַאי תַּנָּא לָא דָּרֵישׁ דַּיּוֹ וְאע"ג דְּלָא מַפְרִיךְ ק"ו דְּתַנְיָא מַפָּץ בְּמֵת מִנַּיִן וְדִין הוּא וּמַה פַּכִּין קְטַנִּים שֶׁטְּהוֹרִים בְּזָב מְטַמֵּא בְּמֵת מַפָּץ שֶׁמְּטַמֵּא בְּזָב אֵינוֹ דִּין שֶׁיִּטַּמֵּא בְּמֵת וְקַמַּיְיתֵי לָהּ בֵּין לְטוּמְאַת עֶרֶב בֵּין לְטוּמְאַת שִׁבְעָה וְאַמַּאי אֵימָא אַהֲנֵי ק"ו לְטוּמְאַת עֶרֶב וְאַהֲנֵי דַּיּוֹ לַאֲפּוּקֵי טוּמְאַת שִׁבְעָה א"ל כְּבָר רָמָא נִיהֲלֵיהּ ר"נ בַּר זְכַרְיָה לְאַבַּיֵי וְא"ל אַבַּיֵי תַּנָּא מִמַּפָּץ בְּשֶׁרֶץ מַיְיתֵי לָהּ וְה"ק מַפָּץ בְּשֶׁרֶץ מִנַּיִן וְדִין הוּא וּמַה פַּכִּין קְטַנִּים שֶׁטְּהוֹרִים בְּזָב טְמֵאִין בְּשֶׁרֶץ מַפָּץ שֶׁטָּמֵא בְּזָב אֵינוֹ דִּין שֶׁיְּהֵא טָמֵא בְּשֶׁרֶץ אֶלָּא מַפָּץ בְּמֵת מִנַּיִן נֶאֱמַר בֶּגֶד וְעוֹר בְּשֶׁרֶץ וְנֶאֱמַר בֶּגֶד וְעוֹר בְּמֵת מַה בֶּגֶד וְעוֹר הָאָמוּר בְּשֶׁרֶץ מַפָּץ טָמֵא בּוֹ אַף בֶּגֶד וְעוֹר הָאָמוּר בְּמֵת מַפָּץ טָמֵא בּוֹ מוּפְנֶה דְּאִי לֹא מוּפְנֶה אִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לְּשֶׁרֶץ שֶׁכֵּן מְטַמֵּא בְּכַעֲדָשָׁה תֹּאמַר בְּמֵת שֶׁאֵין מְטַמֵּא בְּכַעֲדָשָׁה אֶלָּא בִּכְזַיִת לַאיי אַפְנוּיֵי מוּפְנֶה מִכְּדֵי שֶׁרֶץ אִתְקַשׁ לְשִׁכְבַת זֶרַע דִּכְתִיב אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תֵּצֵא וְגוֹ' וְסָמִיךְ לֵיהּ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל שֶׁרֶץ וּכְתִיב בֵּיהּ בְּשִׁכְבַת זֶרַע וְכָל בֶּגֶד וְכָל עוֹר אֲשֶׁר יִהְיֶה עָלָיו שִׁכְבַת זֶרַע בֶּגֶד וְעוֹר דִּכְתַב רַחֲמָנָא בְּשֶׁרֶץ לָמָּה לִי ש"מ לְאַפְנוּיֵי וְאַכַּתִּי מוּפְנֶה מִצַּד אֶחָד הוּא הָנִיחָא לְמ"ד מוּפְנֶה מִצַּד אֶחָד לְמֵידִין וְאֵין מְשִׁיבִין שַׁפִּיר אֶלָּא לְמ"ד לְמֵידִין וּמְשִׁיבִין מַאי אִיכָּא לְמֵימַר דְּמֵת נַמִּי אַפְנוּיֵי מוּפְנֶה מִכְּדֵי מֵת אִתְקַשׁ לְשִׁכְבַת זֶרַע דִּכְתִיב וְהַנּוֹגֵעַ בְּכָל טְמֵא נֶפֶשׁ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תֵּצֵא מִמֶּנּוּ וְגוֹ' וּכְתִיב בֵּיהּ בְּשִׁכְבַת זֶרַע וְכָל בֶּגֶד וְכָל עוֹר אֲשֶׁר יִהְיֶה עָלָיו שִׁכְבַת זֶרַע בֶּגֶד וְעוֹר דִּכְתַב רַחֲמָנָא בְּמֵת לָמָּה לִי ש"מ לְאַפְנוּיֵי וַהֲוֵי מוּפְנֶה מִשְּׁנֵי צְדָדִין הָנִיחָא לְמ"ד דּוּן מִינָּהּ וְאוֹקֵי בְּאַתְרָא אֶלָּא לְמ"ד דּוּן מִינָּהּ וּמִינָּהּ מַאי אִיכָּא לְמֵימַר אָמַר רָבָא אָמַר קְרָא וְכִבַּסְתֶּם בִּגְדֵיכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כָּל טֻמְאוֹת שֶׁאַתֶּם מְטַמְּאִין בְּמֵת לֹא יְהוּ פְּחוּתִין מִשִּׁבְעָה וּתְהֵא שֵׁן וָרֶגֶל חַיָּיב בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מִקַּל וָחוֹמֶר וּמַה קֶּרֶן שֶׁבִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא חֲצִי נֶזֶק בִּרְשׁוּת הָרַבִּים חַיֶּיבֶת שֵׁן וָרֶגֶל שֶׁבִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם אֵינָן דִּין שֶׁבִּרה"ר חַיָּיב אָמַר קְרָא וּבִעֵר בִּשְׂדֵה אַחֵר וְלֹא בִּרה"ר

מידי

רש"י

זוֹבוֹ שֶׁל זָב. וְכוּלְּהוּ הַנָּךְ מְפָרֵשׁ בְּפ' דַּם הַנִּדָּה (נדה דף נה:) דִּמְטַמְּאוּ בְּמַשָּׂא: **א"כ לִתְנֵי.** ש"ז גַּבֵּי זוֹב: **דְּאַתְיָא מֵרוּקּוֹ.** כִּדְגַמְרִינַן לְעֵיל מַה טָּהוֹר בְּטָהוֹר כו': **מַפָּץ בְּמֵת מִנַּיִן.** שֶׁמְּטַמֵּא לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר בְּמֵת גַּבֵּי מִדְיָן וְכָל בֶּגֶד וְכָל כְּלִי עוֹר וְגוֹ' (במדבר לא) וְזֶה אֵינוֹ לֹא בִּכְלַל בֶּגֶד וְלֹא בִּכְלַל עוֹר וְלֹא בִּכְלַל כְּלִי עֵץ מִנַּיִן שֶׁאֲפִי' הוּא מְטַמֵּא בְּאֹהֶל הַמֵּת: **פַּכִּין קְטַנִּים טְהוֹרִים בְּזָב.** בְּכָל טוּמְאוֹתָיו דִּכְלִי חֶרֶס אֵין מְטַמֵּא אֶלָּא מֵאֲוִירוֹ וּמִתּוֹךְ שֶׁפִּיו שֶׁלּוֹ צַר אֵין יָכוֹל לְהַכְנִיס אֶצְבָּעוֹ לְתוֹכוֹ וּלְמִדְרָס נַמִּי לֹא חָזֵי וּבְהֶיסֵּט נַמִּי לְהָכֵי אַפְקֵיהּ רַחְמָנָא לְהֶיסֵּט כְּלִי חֶרֶס בְּזָב בִּלְשׁוֹן מַגָּע כִּדְכְתִיב (ויקרא טו) (וְכָל כְּלִי) חֶרֶס אֲשֶׁר יִגַּע בּוֹ הַזָּב וְגוֹ' וּמֵהָכָא נַפְקָא לָן דְּזָב מְטַמֵּא בְּהֶיסֵּט לְמֵימַר דְּכָל שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְטַמֵּא בְּמַגָּעוֹ אֵינוֹ מְטַמֵּא בְּהֶסֵּיטוֹ: **מְטַמֵּא בְּאֹהֶל הַמֵּת.** דִּכְתִיב (שם יא) וְכֹל כְּלִי פָתוּחַ וְגוֹ' וְאֵי זֶהוּ כְּלִי שֶׁטּוּמְאָתוֹ קוֹדֶמֶת לְפִתְחוֹ הֱוֵי אוֹמֵר זֶה כְּלִי חֶרֶס וּכְתִיב טָמֵא הוּא וַאֲפִי' פִּיו צַר הֲרֵי הוּא רָאוּי לְהַאֲהִיל עָלָיו: **מַפָּץ שֶׁמְּטַמֵּא בְּזָב.** שֶׁרָאוּי לְמִשְׁכָּב וּכְתִיב הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב וְגוֹ' (שם טו): **וְקַמַּיְיתֵי לֵיהּ.** מַפָּץ שֶׁיְּהֵא טָמֵא בְּמֵת ז' יָמִים כִּשְׁאָר כֵּלִים שֶׁבְּאֹהֶל הַמֵּת: **לֶיהֱנֵי דַּיּוֹ לְמַעוּטֵי מִטּוּמְאַת שִׁבְעָה.** דְּהָא זָב לֹא מְטַמֵּא לֵיהּ בְּמִשְׁכָּבוֹ אֶלָּא טוּמְאַת עֶרֶב: **תַּנָּא מִמַּפָּץ בְּשֶׁרֶץ מַיְיתֵי לֵיהּ.** מַפָּץ בְּמֵת וּבְג"ש כִּדְלְקַמָּן נֶאֱמַר בֶּגֶד וְעוֹר כו' וְלַאו בְּק"ו מִזָּב כִּדְאַמְרַתְּ וְהַךְ מִשְׁנָה ה"ק מַפָּץ בְּשֶׁרֶץ מְנָא לֵיהּ וְאִית דְּגַרְסֵי תַּנָּא מַפָּץ בְּשֶׁרֶץ מַיְיתֵי כְּלוֹמַר וְהַאי תַּנָּא מַפָּץ בְּשֶׁרֶץ הוּא דְּמַיְיתֵי בְּק"ו מִזָּב וּלְטוּמְאַת עֶרֶב וְלֹא מַפָּץ בְּמֵת: **טָמֵא בְּשֶׁרֶץ.** דְּשֶׁרֶץ מְטַמֵּא בְּכַעֲדָשָׁה וְרָאוּי הוּא לִיכָּנֵס בְּפִי פַּךְ קָטָן: **הָנִיחָא לְמ"ד דּוּן מִינָּהּ וְאוֹקֵי בְּאַתְרָא.** אִיכָּא לְמֵימַר דְּלָא אִיצְטְרִיכָא בֶּגֶד וְעוֹר דְּמֵת אֶלָּא לְאַפְנוּיֵי דְּגַמְרִינָן לָהּ מִשׁ"ז לְקַבּוּלֵי טוּמְאַת מֵת וּמוֹקְמִינָן טוּמְאַת מֵת בְּאַתְרָא מַה בִּשְׁאָר כֵּלִים טוּמְאַת שִׁבְעָה אַף גַּבֵּי מַפָּץ טוּמְאַת ז': **אֶלָּא לְמ"ד דּוּן מִינָּהּ וּמִינָּהּ.** דְּמִילְּתָא דְּיַלְפִינַן לֵיהּ מִמִּילְּתָא אַחֲרִיתִי לְכָל מִילֵּי דַּיְינִינַן לֵיהּ מִינָּהּ מַפָּץ בְּמֵת לְטוּמְאַת שִׁבְעָה מְנָלַן (הַשְׁתָּא בֶּגֶד וְעוֹר דְּמֵת אִיצְטְרִיךְ) דְּאִי [מִשֶּׁרֶץ הֲוָה גָּמַר] אֲמִינָא טוּמְאַת עֶרֶב הוּא דְּאִית לֵיהּ: **וְכִבַּסְתֶּם בִּגְדֵיכֶם וְגוֹ'.** וּגְזֵירַת הַכָּתוּב הוּא דְּלָא אַמְרִינַן בֵּיהּ דּוּן מִינָּהּ וּמִינָּהּ:

חצי

תוספות

מַפָּץ בְּמֵת כו'. הָא דְּאַמְרִינַן בְּכָל דּוּכְתִּין (נדה מט. סוכה כ.) כָּל הַמְטַמֵּא מִדְרָס מְטַמֵּא טְמֵא מֵת מֵהָכָא נַפְקָא:

וּמַה פַּכִּין קְטַנִּים שֶׁטְּהוֹרִין בְּזָב. שֶׁאֵין יָכוֹל לִיגַּע בָּהֶם בְּתוֹכָם מִפְּנֵי שֶׁפִּיהֶם צַר וּבְהֶיסֵּט נַמִּי לֹא מְטַמֵּא כִּדְפִירֵשׁ בַּקּוּנְטְ' מַה שֶּׁבָּא לִכְלַל הֶיסֵּט וְשֶׁאֵין בָּא לִכְלַל מַגָּע כו' וְאע"פ שֶׁרָאוּי לִנְגִיעַת שְׂעַר הַזָּב לֹא מְטַמֵּא מִשּׁוּם דִּבְעִינַן רָאוּי לִנְגִיעַת בָּשָׂר דְּטוּמְאַת שֵׂעָר נַפְקָא לָן מִבְּשַׂר הַזָּב וְא"ת דִּבְפֶּרֶק קַמָּא דְּנִדָּה (דף ה:) אַמְרִינָן דִּכְלִי חֶרֶס הַמּוּקָּף צָמִיד פָּתִיל הַנִּיצּוֹל בְּאֹהֶל הַמֵּת אֵין נִיצּוֹל בִּמְעֵת לְעֵת שֶׁבְּנִדָּה וּבְהַנִּזָּקִין (גיטין דף סא:) נַמִּי פָּרִיךְ בְּסוֹפוֹ וְנִיחוּשׁ שֶׁמָּא תְּסִיטֵם אִשְׁתּוֹ נִדָּה אַלְמָא מַשְׁמַע דִּמְטַמֵּא בְּהֶיסֵּט אע"ג דְּאֵין בָּא לִכְלַל מַגָּע וְאוֹר"ת דְּצָמִיד פָּתִיל בָּא לִכְלַל מַגָּע חַשְׁבִינַן לֵיהּ מִפְּנֵי שֶׁעוֹמֵד לְהִפָּתַח וְאע"פ דִּגְבֵי קוּלִית נְבֵילָה אָמַר בְּהָעוֹר וְהָרוֹטֶב (חולין דף קכו:) דִּמְחוּסַּר נְקִיבָה כִּמְחוּסַּר מַעֲשֶׂה דָּמֵי וְאע"ג שֶׁחָשַׁב עָלֶיהָ לְנוּקְבָהּ אֵין מְטַמֵּא בְּמַשָּׂא דְּהָתָם סְתָמָא אֵין עוֹמֶדֶת לִנְקִיבָה אֶלָּא ע"י מַחְשַׁבְתּוֹ אֲבָל צָמִיד פָּתִיל סְתָמוֹ עוֹמֵד לְהִפָּתַח וְא"ת מַה לְּפַכִּין קְטַנִּים שֶׁכֵּן מְטַמֵּא מֵאֲוִירָן שֶׁיָּכוֹל לִתְלוֹת שֵׂעָר שֶׁל מֵת בְּפִיהֶן וּבְסָמוּךְ נַמִּי דַּיְינִין ק"ו מִפַּכִּין קְטַנִּים דִּמְטַמֵּא בְּשֶׁרֶץ וְאִם כֵּן בְּכַעֲדָשָׁה נַמִּי יָכוֹל לִיכָּנֵס בְּפִיו וְי"ל כְּלֵי עֵץ יוֹכִיחוּ מַה לִּשְׁאָר כֵּלִים שֶׁכֵּן נַעֲשִׂין אַב הַטּוּמְאָה תֹּאמַר בְּמַפָּץ כו' פַּכִּין קְטַנִּים יוֹכִיחוּ וְא"ת מִפַּכִּין גְּדוֹלִים מָצֵי גָּמַר דְּלָא מְטַמֵּא מִדְרָס כִּדְנַפְקָא לָן בְּפֶרֶק ר' עֲקִיבָא (שבת פד: ושם) דִּכְלִי חֶרֶס אֵין מְטַמֵּא מִדְרָס וּמְטַמֵּא טְמֵא מֵת וְשֶׁמָּא נִיחָא לֵיהּ לְמִינְקַט פַּכִּין קְטַנִּים שֶׁטְּהוֹרִין מִכָּל טוּמְאַת זָב:

שֶׁטְּהוֹרִין בְּזָב. תֵּימַהּ מנ"ל שֶׁלֹּא יִטַּמֵּא בְּמַעְיְינוֹת הַזָּב נְהִי דִּבְשֵׂעָר הַזָּב לֹא מְטַמֵּא הנ"מ בְּשֵׂעָר שֶׁמִּבְּשַׂר הַזָּב גּוּפֵיהּ נַפְקָא לָן טוּמְאַת שֵׂעָר הִלְכָּךְ בְּעִינָן רָאוּי לִנְגִיעַת בָּשָׂר אֲבָל רוּקּוֹ דִּכְתִיב בֵּיהּ בְּהֶדְיָא וְכִי יָרוֹק הַזָּב בַּטָּהוֹר פְּשִׁיטָא דְּלָא בְּעִינַן בֵּיהּ רָאוּי לִנְגִיעַת בָּשָׂר:

מַפָּץ שֶׁמְּטַמֵּא בְּזָב כו'. וְא"ת כְּלִי חֶרֶס הַמּוּקָּף צָמִיד פָּתִיל יוֹכִיחַ שֶׁמְּטַמֵּא בְּזָב בְּהֶיסֵּט כִּדְפ"ל וְטָהוֹר בְּמֵת וְאוֹמֵר ר"ת דְּלָא שַׁיָּיךְ לְמֵימַר יוֹכִיחַ מִצָּמִיד פָּתִיל שֶׁהֲרֵי כְּעִנְיָן שֶׁמְּטַמֵּא בְּזָב הָיָה מְטַמֵּא בְּמֵת דְּמַה שֶׁמְּטַמֵּא בְּהֶיסֵּט זֶהוּ מִשּׁוּם דַּהֲוֵי כְּמוֹ שֶׁהַזָּב נָגַע בְּתוֹכוֹ כִּדְאַמְרִינָן (ת"כ פרשה מצורע) אֵיזֶהוּ מַגָּע שֶׁהוּא כְּכוּלּוֹ הֱוֵי אוֹמֵר זֶה הֶסֵּיטוֹ וּבְמֵת נַמִּי אִם הָיָה כְּזַיִת מִן הַמֵּת בְּתוֹכוֹ הָיָה טָמֵא: **וְקַמַּיְיתֵי** לֵיהּ בֵּין לְטוּמְאַת עֶרֶב בֵּין לְטוּמְאַת שִׁבְעָה. תֵּימַהּ דְּמַה טוּמְאַת שִׁבְעָה שַׁיְּיכָא בֵּיהּ דְּלֵית לֵיהּ טָהֳרָה בְּמִקְוֶה כִּדְאַמְרִינָן בְּפֶרֶק ר' עֲקִיבָא (שבת דף פד:) וְאֵין לוֹמַר דִּין טוּמְאַת שִׁבְעָה קָאָמַר כְּלוֹמַר שֶׁנַּעֲשָׂה אַב הַטּוּמְאָה כְּדִין דָּבָר שֶׁמְּטַמֵּא טוּמְאַת שִׁבְעָה הָא כֵּיוָן דְּלֵית לֵיהּ טָהֳרָה בְּמִקְוֶה אֵין נַעֲשֶׂה אַב הַטּוּמְאָה כִּדְמוּכַח בְּסוֹף עֵירוּבִין (דף קד:) וְי"ל דְּהַאי ק"ו נַמִּי מְהַנֵּי לִפְשׁוּטֵי כְּלֵי עֵץ הַמְיוּחָדִים לְמִדְרָס שֶׁטָּמֵא בְּמֵת וּמַיְיתֵי לְהוּ לְטוּמְאַת שִׁבְעָה א"נ הַבְּרַיְיתָא מַיְירֵי בְּכָל מַפָּצִים בֵּין מַפָּץ שֶׁל עֵץ שֶׁיֵּשׁ לוֹ טָהֳרָה בְּמִקְוֶה בֵּין מַפָּץ שֶׁל שִׁיפָה וְגֶמִי וּבְמַסֶּכֶת שַׁבָּת (דף פד.) פָּרִיךְ מִמַּפָּץ שֶׁל שִׁיפָה וְגֶמִי וְהָכָא פָּרִיךְ מִמַּפָּץ שֶׁל עֵץ: **ש"מ** מוּפְנֶה מִשְּׁנֵי צְדָדִין. תֵּימַהּ לָמָּה לִי גז"ש כֵּיוָן דְּאִיתְקַשׁ מֵת לְשִׁכְבַת זֶרַע וְש"ז לְשֶׁרֶץ דִּבְכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ לְמֵידִין לָמֵד מִן הַלָּמֵד חוּץ מִן הַקֳּדָשִׁים וְי"ל דְּעַל כָּרְחָךְ לָאו לְכָל מִילֵּי גַּמְרֵי מֵהֲדָדֵי לֹא מֵהֶיקֵּישָׁא וְלֹא מִגְּזֵירָה שָׁוָה כִּדְאַשְׁכְּחָן בְּרֵישׁ פֶּרֶק שֵׁנִי דְּחוּלִּין (דף לו:) גַּבֵּי הֶכְשֵׁר דְּחַד לְטוּמְאַת מֵת וְחַד לְטוּמְאַת שֶׁרֶץ וּצְרִיכָא וּמִדְּאִיצְטְרִיךְ ג"ש הוּא דְּשָׁמְעִינַן דִּלְכָל מִילֵּי לָא גָּמְרֵי מֵהֲדָדֵי כִּי אִם לְגַבֵּי הַךְ דְּהָכָא וּבְסוֹף פֶּרֶק בַּמָּה אִשָּׁה (שבת דף סד.) לְרַבּוֹת דָּבָר הַבָּא מִזּוֹנַב הַסּוּס וּמִזּוֹנַב הַפָּרָה שֶׁעִנְיָן אֶחָד הֵם לְטַמֵּא בִּשְׁנֵיהֶם וְכֵן יְדוֹת הַכֵּלִים וְהָאוֹכְלִים דְּיַלְפִינַן בְּהָעוֹר וְהָרוֹטֶב (חולין דף קיח.) לֹא מַצְרִיךְ תְּרֵי קְרָאֵי לְמֵת וּלְשֶׁרֶץ:

אָמַר קְרָא וְכִבַּסְתֶּם בִּגְדֵיכֶם. וְא"ת וְלֵילַף מִק"ו כִּדְמְעִיקָּרָא וְי"ל דְּאַטּוּמְאָה דִּכְתִיב בְּהֶדְיָא מַשְׁמַע לֵיהּ קְרָא וְהַשְׁתָּא דְּיַלְפִינַן מֵת בִּגְזֵירָה שָׁוָה אע"ג דְּשֶׁרֶץ גּוּפֵיהּ גַּמְרִינַן מִקַּל וָחוֹמֶר כִּכְתוּב בְּהֶדְיָא חָשִׁיב בֵּיהּ:

מידי

מִידֵי כּוּלֵּיהּ קָאָמְרִינַן פַּלְגָא קָאָמְרִינַן אָמַר קְרָא וְחָצוּ אֶת כַּסְפּוֹ כַּסְפּוֹ שֶׁל זֶה וְלֹא כַּסְפּוֹ שֶׁל אַחֵר וְלֹא תְּהֵא שֵׁן וְרֶגֶל חַיֶּיבֶת בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק אֶלָּא חֲצִי נֶזֶק מִק"ו מִקֶּרֶן וּמַה קֶּרֶן שֶׁבִּרה"ר חַיֶּיבֶת בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק אֵינָהּ מְשַׁלֶּמֶת אֶלָּא חֲצִי נֶזֶק שֵׁן וְרֶגֶל שֶׁבִּרְשׁוּת הָרַבִּים פְּטוּרָה אֵינוֹ דִּין שֶׁבִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק אָמַר קְרָא יְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמִין מְעַלְּיָא וְלֹא תְּהֵא קֶרֶן בּרה"ר חַיָּיב מִק"ו וּמַה שֵׁן וְרֶגֶל שֶׁבִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק נֶזֶק שָׁלֵם בּרה"ר פְּטוּרָה קֶרֶן שֶׁבִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק חֲצִי נֶזֶק אֵינוֹ דִּין שֶׁבּרה"ר פְּטוּרָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר קְרָא יֶחֱצוּן אֵין חֲצִי נֶזֶק חָלוּק לֹא בּרה"ר וְלֹא בּרה"י וִיהֵא אָדָם חַיָּיב בְּכוֹפֶר מִק"ו וּמַה שׁוֹר שֶׁאֵינוֹ חַיָּיב בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים חַיָּיב בְּכוֹפֶר אָדָם שֶׁחַיָּיב בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים אֵינוֹ דִּין שֶׁיְּהֵא חַיָּיב בְּכוֹפֶר אָמַר קְרָא כְּכֹל אֲשֶׁר יוּשַׁת עָלָיו עָלָיו וְלֹא עַל אָדָם וִיהֵא שׁוֹר חַיָּיב בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים מִק"ו וּמָה אָדָם שֶׁאֵינוֹ חַיָּיב בְּכוֹפֶר חַיָּיב בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים שׁוֹר שֶׁחַיָּיב בְּכוֹפֶר אֵינוֹ דִּין שֶׁיְּהֵא חַיָּיב בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים אָמַר קְרָא אִישׁ בַּעֲמִיתוֹ וְלֹא שׁוֹר בַּעֲמִיתוֹ אִיבַּעְיָא לְהוּ רֶגֶל שֶׁדָּרְסָה עַל גַּבֵּי תִינוֹק בַּחֲצַר הַנִּיזָּק מַהוּ שֶׁתְּשַׁלֵּם כּוֹפֶר מִי אָמְרִינַן מִידֵי דַּהֲוָה אַקֶּרֶן קֶרֶן כֵּיוָן דְּעָבַד תְּרֵי וּתְלָתָא זִמְנֵי אוֹרְחֵיהּ הוּא וּמְשַׁלֵּם כּוֹפֶר ה"נ לָא שְׁנָא אוֹ דִּלְמָא קֶרֶן כַּוָּונָתוֹ לְהַזִּיק הַאי אֵין כַּוָּונָתוֹ לְהַזִּיק ת"ש הִכְנִיס שׁוֹרוֹ לַחֲצַר בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת וְנָגְחוֹ לְבַעַל הַבַּיִת וּמֵת הַשּׁוֹר בִּסְקִילָה וּבְעָלָיו בֵּין תָּם בֵּין מוּעָד מְשַׁלֵּם כּוֹפֶר שָׁלֵם דִּבְרֵי ר' טַרְפוֹן כּוֹפֶר שָׁלֵם בְּתָם לְרַבִּי טַרְפוֹן מְנָא לֵיהּ לָאו מִשּׁוּם דְּסָבַר לֵיהּ כְּרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי דְּאָמַר תָּם מְשַׁלֵּם חֲצִי כּוֹפֶר בּרה"ר וּמַיְיתֵי לָהּ מִק"ו מֵרֶגֶל אַלְמָא אִיכָּא כּוֹפֶר בְּרֶגֶל אָמַר רַב שִׁימִי מִנְּהַרְדְּעָא תַּנָּא מְנִיזָּקִין דְּרֶגֶל מַיְיתֵי לָהּ וְלִפְרוֹךְ מָה לְנִיזָּקִין דְּרֶגֶל שֶׁכֵּן יֶשְׁנָן בְּאֵשׁ מִטָּמוּן מַה לְּטָמוּן שֶׁכֵּן יֶשְׁנוֹ בְּבוֹר מִכֵּלִים מַה לְּכֵלִים שֶׁיֶּשְׁנָן בְּאֵשׁ מִכֵּלִים טְמוּנִים מַה לְּכֵלִים טְמוּנִים שֶׁיֶּשְׁנָן בְּאָדָם אֶלָּא לָאו ש"מ מִכּוֹפֶר דְּרֶגֶל מַיְיתֵי לָהּ אַלְמָא אִיכָּא כּוֹפֶר בְּרֶגֶל ש"מ א"ל רַב אַחָא מִדִּפְתִּי לְרָבִינָא ה"נ מִסְתַּבְּרָא דְּאִיכָּא כּוֹפֶר בְּרֶגֶל דְּאִי ס"ד לֵיכָּא כּוֹפֶר בְּרֶגֶל וְתַנָּא מְנִיזָּקִין דְּרֶגֶל מַיְיתֵי לָהּ לִפְרוֹךְ מַה לְּנִיזָּקִין דְּרֶגֶל שֶׁכֵּן יֶשְׁנָן בְּרֶגֶל אֶלָּא לָאו ש"מ מִכּוֹפֶר דְּרֶגֶל מַיְיתֵי לָהּ אַלְמָא אִיכָּא כּוֹפֶר בְּרֶגֶל שְׁמַע מִינָּהּ:

מתני' אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם בֵּין שׁוֹגֵג בֵּין מֵזִיד בֵּין עֵר בֵּין יָשֵׁן סִימֵּא אֶת עֵין חֲבֵירוֹ וְשִׁיבֵּר אֶת הַכֵּלִים מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם:

גמ' קָתָנֵי סִימֵּא אֶת עֵין חֲבֵירוֹ דּוּמְיָא דְּשִׁיבֵּר אֶת הַכֵּלִים מָה הָתָם נֶזֶק אֵין אַרְבָּעָה דְּבָרִים לֹא אַף סִימֵּא אֶת עֵין חֲבֵירוֹ נֶזֶק אֵין אַרְבָּעָה דְּבָרִים לֹא

מנא

רש"י

חֲצִי נֶזֶק קָאָמַר. דְּתִתְחַיֵּיב כִּי קֶרֶן דְּהָא מִקֶּרֶן מַיְיתֵי לָהּ וּקְרָא דְּבִשְׂדֵה אַחֵר לְחִיּוּבֵי בֵּיהּ בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק נֶזֶק שָׁלֵם אָתָא דְּהָכֵי מַשְׁמַע בִּשְׂדֵה אַחֵר נֶזֶק שָׁלֵם: **כַּסְפּוֹ שֶׁל זֶה.** קֶרֶן: **יְשַׁלֵּם.** מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם לְגַמְרֵי מַשְׁמַע: **אָמַר קְרָא יֶחֱצוּן.** דִּקְרָא יְתֵירָא הוּא דְּנִכְתּוֹב וְחָצוּ אֶת כַּסְפּוֹ וְגַם אֶת הַמֵּת אֶלָּא לִדְרָשָׁא אָתָא דְּאַף בִּרְשׁוּת הָרַבִּים נַמִּי חַיָּיב: **וִיהֵא אָדָם חַיָּיב בְּכוֹפֶר.** כְּגוֹן בְּמֵזִיד וְלֹא אַתְרוּ בֵּיהּ דְּלֵיתֵיהּ בַּר קְטָלָא וְלֹא בַּר גָּלוּת: **וּמַה שׁוֹר שֶׁאֵינוֹ חַיָּיב.** בְּחַבָּלָה: **אַרְבָּעָה דְּבָרִים.** צַעַר רִיפּוּי שֶׁבֶת וּבוֹשֶׁת אֶלָּא נֶזֶק לְחוּדֵיהּ: **חַיָּיב כּוֹפֶר.** הֵיכָא דְּקַטְלֵיהּ: **אָדָם שֶׁחַיָּיב כּוּ':** **עָלָיו וְלֹא עַל הָאָדָם.** עַל נִזְקֵי שׁוֹר מְשַׁלְּמִין כּוֹפֶר אֲבָל עַל נִזְקֵי אָדָם אֵין מְשַׁלְּמִין כּוֹפֶר אֶלָּא אוֹ מִיתָה אוֹ גָּלוּת: **אִישׁ כִּי יִתֵּן מוּם בַּעֲמִיתוֹ. אִישׁ בַּעֲמִיתוֹ.** הֲוֵי בְּדִין נְתִינַת מוּמִין וְלֹא שׁוֹר בַּעֲמִיתוֹ שֶׁל בְּעָלָיו: **בַּחֲצַר הַנִּיזָּק.** דְּחִיּוּבָא דְּרֶגֶל בַּחֲצַר הַנִּיזָּק הוּא: **הָכָא נַמִּי לֹא שְׁנָא.** דְּרֶגֶל מוּעֶדֶת מִתְּחִילָּתוֹ הִיא לְהַלֵּךְ וְלִדְרוֹס: **לָאו מִשּׁוּם דְּסָבַר כְּרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי.** דְּאָמַר בְּפִירְקִין דִּלְקַמָּן (דף מב.) תָּם מְשַׁלֵּם חֲצִי כּוֹפֶר בּרה"ר: **וּמַיְיתֵי לָהּ.** רַבִּי טַרְפוֹן לִרְשׁוּת הַנִּיזָּק כּוֹפֶר שָׁלֵם: **מִק"ו מֵרֶגֶל.** כִּי הֵיכִי דְּגָמַר לְקֶרֶן תָּם לְעִנְיַן נְזָקִין בְּמַתְנִיתִין וְהָכֵי גָּמַר לָהּ מַה שֵּׁן וְרֶגֶל שֶׁפְּטוּרִין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים לְגַמְרֵי בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק כּוֹפֶר שָׁלֵם קֶרֶן שֶׁבּרה"ר חֲצִי כּוֹפֶר כְּר' יוֹסֵי הַגְּלִילִי אֵינוֹ דִּין שֶׁבִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק כּוֹפֶר שָׁלֵם מִדְּגָמַר ר' טַרְפוֹן הָכֵי אַלְמָא אִיכָּא כּוֹפֶר בְּרֶגֶל דְּאִי לָאו הָכֵי בְּמַאי מַיְיתֵי לָהּ: **מְנִיזָּקִין דְּרֶגֶל מַיְיתֵי לָהּ.** וּלְעוֹלָם לֵיכָּא כּוֹפֶר בְּרֶגֶל וְהָכֵי גָּמַר ר' טַרְפוֹן מָה רֶגֶל שֶׁבִּרְשׁוּת הָרַבִּים פָּטוּר מִנְּזָקִין בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק נֶזֶק שָׁלֵם קֶרֶן שֶׁבִּרְשׁוּת הָרַבִּים חֲצִי כּוֹפֶר כְּר' יוֹסֵי הַגְּלִילִי אֵינוֹ דִּין שֶׁבִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק כּוֹפֶר שָׁלֵם: **שֶׁכֵּן יֶשְׁנוֹ בְּאֵשׁ.** תֹּאמַר בְּכוֹפֶר שֶׁאֵינוֹ בְּאֵשׁ כִּדְאַמְרִינַן בְּפ"ק (דף י.): **מִטָּמוּן.** שֶׁפָּטוּר בְּאֵשׁ וְחַיָּיב בְּרֶגֶל וּמַיְיתֵי לָהּ הָכֵי מָה רֶגֶל שֶׁבִּרְשׁוּת הָרַבִּים פְּטוּרָה מִכְּלוּם חַיֶּיבֶת בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק אֲפִילּוּ עַל הַטָּמוּן נֶזֶק שָׁלֵם קֶרֶן שֶׁבּרה"ר חֲצִי כּוֹפֶר כּוּ': **שֶׁכֵּן יֶשְׁנוֹ בְּבוֹר.** שֶׁאִם הָיָה גְּדִי טָמוּן בְּשַׂק אוֹ בְּמַרְצוּף וְנִתְגַּלְגֵּל וְנָפַל לְבוֹר חַיָּיב: **מִכֵּלִים.** פָּטַר בְּהוּ אֶת הַבּוֹר וּמִכֵּלִים דְּרֶגֶל מַיְיתֵי לָהּ וּכְדִפְרֵישִׁית: **מִכֵּלִים טְמוּנִים.** דְּרֶגֶל מַיְיתֵי לָהּ: **א"ל רַב אַחָא מִדִּפְתִּי כּוּ'** מַה לְּנִיזָּקִין דְּרֶגֶל שֶׁכֵּן יֶשְׁנוֹ בְּרֶגֶל. תֹּאמַר בְּכוֹפֶר שֶׁאֵינוֹ בְּרֶגֶל: **מתני'** סִימֵּא אֶת עֵין חֲבֵירוֹ. אֲפִי' בְּשׁוֹגֵג: **גמ'** מַה כֵּלִים אַרְבָּעָה דְּבָרִים לֹא. דְּלָא שַׁיְיכֵי בְּהוּ: **אַף סִימֵּא אֶת עֵין חֲבֵירוֹ.** בְּשׁוֹגֵג: נֶזֶק אֵין אַרְבָּעָה דְּבָרִים לֹא. דְּלָא מְחַיְּיבֵי אַרְבָּעָה דְּבָרִים אֶלָּא אוֹ מֵזִיד אוֹ קָרוֹב לְמֵזִיד דּוּמְיָא דְּכִי יְרִיבוּן אֲנָשִׁים (שמות כא) דְּהָתָם כְּתִיב רִיפּוּי וְשֶׁבֶת:

מנהני

תוספות

מִידֵי כּוּלֵּיהּ נִיזְקָא קָאָמְרִינַן. וְא"ת וּבִיעֵר ע"כ לְגַמְרֵי אָתָא לִפְטוֹר דְּנֶזֶק שָׁלֵם מֵהֵי תֵּיתֵי לַאו פִּירְכָא הִיא דְּאִי לַאו בִּשְׂדֵה אַחֵר מִמֵּילָא חַיֶּיבֶת נֶזֶק שָׁלֵם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים בְּלֹא קַל וָחוֹמֶר: **וְלֹא** תְּהֵא שֵׁן וְרֶגֶל כּוּ'. וְא"ת הָא אָמַר כַּסְפּוֹ שֶׁל זֶה וְלֹא כַּסְפּוֹ שֶׁל אַחֵר וְי"ל דְּאֵין לְמַעֵט מִכַּסְפּוֹ אֶלָּא חֲצִי נֶזֶק שֶׁמִּשְׁתַּלֵּם מִגּוּפוֹ דְּכַסְפּוֹ שֶׁל זֶה חֲצִי נֶזֶק מִגּוּפוֹ וְלֹא שֶׁל אַחֵר וְכַאן אִם הָיָה בַּחֲצַר הַנִּיזָּק חֲצִי נֶזֶק הֲוָה מִשְׁתַּלֵּם מִן הָעֲלִיָּיה אֲבָל לְעֵיל אִי הֲוֵי מְחַיֵּיב שֵׁן וְרֶגֶל בּרה"ר הֲוָה מִשְׁתַּלֵּם מִגּוּפוֹ כְּמוֹ קֶרֶן וְא"ת הֵיכִי גָּמַר הָכָא מִקֶּרֶן מַה לְּקֶרֶן דִּין הוּא שֶׁאֲפִילּוּ בַּחֲצַר הַנִּיזָּק לֹא מְשַׁלֵּם אֶלָּא חֲצִי נֶזֶק שֶׁכֵּן אֵין מִשְׁתַּלֵּם מִן הָעֲלִיָּיה וְיֵשׁ לוֹמַר צְרוֹרוֹת יוֹכִיחוּ שֶׁמִּשְׁתַּלֵּם מִן הָעֲלִיָּיה לְרַב פָּפָּא (לעיל ג:) וְאֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא חֲצִי נֶזֶק וְא"ת אִי שֵׁן וְרֶגֶל בַּחֲצַר הַנִּיזָּק חֲצִי נֶזֶק אַמַּאי אִיצְטְרִיךְ כַּסְפּוֹ שֶׁל זֶה וְלֹא כַּסְפּוֹ שֶׁל אַחֵר דְּהַשְׁתָּא ק"ו דִּלְעֵיל לֵיכָּא וְי"ל דְּאִי לַאו כַּסְפּוֹ הֲוָה שַׁבְקִינַן ק"ו דְּהָכָא דְּמֵיקֵל בְּתַשְׁלוּמִין וַהֲוָה עָבְדִינַן קַל וָחוֹמֶר דִּלְעֵיל דְּמַחֲמִיר בְּתַשְׁלוּמִין:

וִיהֵא אָדָם חַיָּיב בְּכוֹפֶר. מִלֹּא תִקְחוּ כוֹפֶר לְנֶפֶשׁ רוֹצֵחַ לֹא נַפְקָא דְּהַהִיא (אָמַר) דְּאִיצְטְרִיךְ דְּלֹא תִּשְׁקוֹל מִינֵּיהּ מָמוֹנָא לְמִיפְטְרֵיהּ כִּדְאַמְרִינַן בְּפֶרֶק אֵלּוּ נְעָרוֹת (כתובות דף לז:) וְהָכָא אַיְירֵי שֶׁיֵּהָרֵג וִישַׁלֵּם כּוֹפֶר כְּמוֹ הַשּׁוֹר וּדְמַתְנָא דְּבֵי חִזְקִיָּה (שם דף לה.) לֹא נַפְקָא אֶלָּא לִפְטוֹר בְּשׁוֹגֵג בְּלֹא מִתְכַּוֵּין כְּמוֹ בְּמֵזִיד בְּמִתְכַּוֵּין שֶׁזֶּה כְּזֶה אֲבָל כּוֹפֶר בְּאָדָם כָּל זְמַן דְּלֹא אַשְׁכְּחַן דְּפָטוּר בְּשׁוּם מָקוֹם לֹא מָצִינַן לְמֵילַף מִינֵּיהּ כְּלָל:

עָלָיו וְלֹא עַל הָאָדָם. בְּפֶרֶק הַחוֹבֵל (לקמן דף פג:) דָּרִישׁ לְנֶפֶשׁ רוֹצֵחַ אִי אַתָּה לוֹקֵחַ כּוֹפֶר אֲבָל אַתָּה לוֹקֵחַ כּוֹפֶר לְרָאשֵׁי אֵבָרִים וּפָרִיךְ וְהַאי מִבָּעֵי לֵיהּ דְּאָמַר רַחְמָנָא לֹא תַעֲבֵיד בֵּיהּ תַּרְתֵּי דְּלֹא תִּשְׁקוֹל מִינֵּיהּ מָמוֹנָא וְנִקְטְלֵיהּ לַאו בְּכוֹפֶר דְּהָכָא אַיְירֵי דְּא"כ הֲוָה לֵיהּ לְשִׁנּוּיֵי הַהוּא מֵעָלָיו וְלֹא עַל הָאָדָם נַפְקָא אֶלָּא אַיְירֵי בְּמָמוֹן אַחֵר בַּהֲדֵי מִיתָה וְטָעֵי גְּמָרָא כִּדְטָעֵי בְּאֵלּוּ נְעָרוֹת (כתובות דף לז:) דְּקָבָעֵי גַּבֵּי דְּרָשָׁה דְּלֹא יִהְיֶה אָסוֹן לֹא תִקְחוּ כוֹפֶר לְנֶפֶשׁ רוֹצֵחַ לָמָּה לִי כְּלוֹמַר דְּמִלֹּא יִהְיֶה אָסוֹן נַפְקָא אַלְמָא ס"ד דְּמַיְירֵי בְּמָמוֹן אַחֵר בַּהֲדֵי מִיתָה:

אֵינוֹ דִּין שֶׁחַיָּיב בְּד' דְּבָרִים. וְא"ת מַה לְּאָדָם שֶׁכֵּן מוּעָד מִתְּחִילָּתוֹ וְי"ל דְּנִזְקֵי אָדָם מִנִּזְקֵי אָדָם יָלִיף:

רֶגֶל שֶׁדָּרְסָה כּוּ'. הוּא הַדִּין בְּשֵׁן דְּחַיָּה דְּאוֹרְחָהּ הֲוָה מָצֵי לְמִבְעֵי אֲבָל בּוֹר וְאֵשׁ מְמַעֲטָהּ מֵעָלָיו כְּמוֹ אָדָם:

אוֹ דִּלְמָא קֶרֶן כַּוָּונָתוֹ לְהַזִּיק. תֵּימָה מַאי מְסַפְּקָא לֵיהּ פְּשִׁיטָא דְּקֶרֶן חֲמִירָא מֵהַאי טַעְמָא דְּלֵיכָּא לְמֵימַר דְּמִקֶּרֶן בְּק"ו יָלִיף שֶׁאֵין מוּעָד מִתְּחִילָּתוֹ דְּהַשְׁתָּא לֹא שַׁיָּיךְ לְמִפְרַךְ [כְּדִפְרֵישִׁית בְּמַתְנִיתִין דְּאָדָם יוֹכִיחַ שֶׁמּוּעָד מִתְּחִילָּתוֹ וּפָטוּר מִכּוֹפֶר וְעוֹד הֵיכִי בָּעֵי לְמֵילַף מִקֶּרֶן שֶׁכֵּן חַיֶּיבֶת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים: **לַאו** מִשּׁוּם דְּסָבַר לָהּ כְּרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. וְא"ת אֲפִי' בְּלֹא רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי מִק"ו גָּמַר וּמַה שֵּׁן וְרֶגֶל דִּפְטוּרִין בּרה"ר חַיָּיבִין בַּחֲצַר הַנִּיזָּק כּוֹפֶר שָׁלֵם קֶרֶן לֹא כ"ש וְי"ל דְּאִם הָיָה כּוֹפֶר חָלוּק מִדִּין נֶזֶק מִדְּפָטַר בּרה"ר לֹא הֲוָה שַׁיָּיךְ לְמֵידַן ק"ו: **אַלְמָא** אִיכָּא כּוֹפֶר בְּרֶגֶל. וְהָא דִּפְלִיגֵי אַבַּיֵּי וְרָבָא בְּפֶרֶק שׁוֹר שֶׁנָּגַח אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה (לקמן דף מא. ושם) בְּרֶגֶל שֶׁדָּרְסָה עַל גַּבֵּי תִינוֹק בַּחֲצַר הַנִּיזָּק דִּלְרָבָא לֹא מְשַׁלֵּם כּוֹפֶר אַלִּיבָּא דְּהַהוּא תַּנָּא אַיְּירֵי וְלֹא מִשּׁוּם דְּסָבַר רָבָא הָכֵי:

האי

הא' מיבעי ליה ליתן צער במקום נזק, וירפוי ושבת ובושת בולו מצער ילפינן דחייב במקום נזק כדמשמע בהחובל (לקמן דף פה.). דאמר תנא ובולן חייבין בתשלומין במקום נזק מנהני מילי אמר רב זביד אשמעינה דקרא אמר קרא פצע תחת פצע כו' משמע דבולהו ילפינן מצער ולרב פפא דאמר תנא ורפא ירפא ליתן ריפוי במקום נזק כדתנו רבנן מריפוי ור"ת דדקאי משמע דצער שלא במקום נזק ובפרק החובל (שם:) משמע אינפא דאמר צער שלא במקום נזק דמשלם מאן תנא ר"ל דשלא במקום נזק דלקמן היינו בשמקום שלא עשה רושם כדקתני כוואו על צפרניו וצער שלא במקום נזק דקבה היינו בשרו שניכר רישומו ולא אפשתיה מכספיה ורגלו דאפשתיה מכספיה דההוא לא שמעינן ליה לא מחבורה ולא מבוה:

ש"מ תרתי. וא"ת לעיל אמרינן סיפא עינו של חבירו בשוגג או באונס נזק אין ד' דברים לא צער נמי ליחייבי דבההוא קרא דמרבינן נזק בתיב נמי צער ר"ל דכל מה דמצינן למיפטר שוגג פטרינן ולכך מוקמינן דהאי קרא דמרבה שוגג דוקא בנזק דאירתי ביה עיקר קרא ולא בצער. **לעניין** עבד פלוגתא דר"ג ורבנן . תימה דבפ"ק דקדושין (דף כד: ושם ד"ה מיבעי) מוקמי רבנן האי ושחתה להושיט ידו במעי שפחה וסיפא עובר שבמעיה דפטור משום שלא נתבייון לעין וה"נ לא נתבוין ר"ל דלא נתבוין לטובתו של עבד כי התם אבל נתבוין לעין אע"פ שנתבוין לטובתו או לא נתבוין לטובתו אע"ג דלא נתבוין לעין לא:

בשנגה מכלל דה"ל יודיעה. משום דגבי גלות בתיב שוגה בשגגה דרשי לה דהא גבי חלב אע"ג דכתיב ביה בשגגה לא חיישינן להיתה לו יודיעה ומהאי טעמא נמי ממעטינן ברש אלו הן הגולין (מכות דף ז: ושם ד"ה אלא) אומר מותר מבשגגה לגבי גלות אע"ג דגבי שבת וע"ז כתיב בשגגה ומחייבינן אומר מותר בפרק כלל גדול (שבת דף סה: ושם): **נתכוין** לזרוק שתים וזרק ארבע כו'. לעניין שבת פטור ואפילו לאביי דמחייב בפרק כלל גדול (שבת דף עג.) היינו נתכוין לזרוק שתים ונמצאו ארבע דומיא דנתכוין לחתוך התלוש וחתך המחובר דהיינו שכשבור תלוש ונמצא מחובר דאי נתכוין לזה לחתך זה היינו מתעסק כדמוכח בפרק קפץ אבל (כריתות דף יט.):

פרט למתכוין לזרוק כו'. לשון ראשון פי' בקונטרס פרט למתכוין לזרוק ב' וזרק ארבע דלא הוי בכלל כי יזיד וטפי הוה ניתא לפרש דלא הוי בכלל מכה אישׁ ומת דהוי לעיל מינה מלפרש כי יזיד דהוי בתריה וא"ת אמאי איצטריך לחייב נזלת נתכוין לזרוק שתים וזרק ארבע דמתיקא ס"ד דפטור דלפטור ממיתה ודאי לא אתיא דפשיטא דשוגג פטור ממיתה ר"ל דמבלא קרא באלו הן הגולין (מכות דף ז: ושם ד"ה אשר) פרט למתכוין לזרוק בצד אחד ומהאי קרא הוה פטרינן אפי' נתכוין לזרוק שתים וזרק ארבע ולפירוש אחרון שפירש בקונטרס שפטור מגלות קשה קצת דבפרק אלו הן הגולין אמר אם בפתע בלא איבה הדפו פרט לשוגב בלא צדייה פרט לנתכוין לזרוק בצד זה ונלכה לצד אחר ואשר לא צדה פרט למתכוין לזרוק שתים וזרק ארבע ושתיהן מאלמא לא צדה דכתיב ברישׁ ואלה המשפטים הוה ליה למעוטי טפי לפטור כגון נתכוין לזרוק בצד זה שלא נתכוין לצד הנרצח ור"ל משום דהתחיל התנא לדרוש קרא דבלא צדייה נקט ברישׁא נתכוין לזרוק בצד זה ודרוצה להכזיר השפוט תחילה וא"ת אמאי איצטריך באלו הן הגולין משבשגגה לפטור נתכוין להרוג הבהמה והרג האדם ע"כ היינו או נתכוין לזרוק בצד אחד וזרק בצד אחר או נתכוין לזרוק שתים וזרק ארבע ור"ל דהיכא איצטריך כגון שהיו הבהמה וזה האדם זה בצד זה א"נ בקבוה בהמה ונמצא אדם ותימה דהא פליגי רבי ורבנן בנשמט הברזל מקפו ומן הער המתבקע דמר מחייב בהאי ומר מחייב בהאי ברישׁ אלו הן הגולין אמאי חייב והא הוי כמו נתכוין לזרוק שתים וזרק ארבע שנתכוין לבקע עצים שלקפוץ ולחלך למרחוק: **ואמר** רבה זרק כלי מראש הגג. רבה גרסינן דרבה מספקא ליה לעיל (דף יז:) אי בתר מעיקרא אזלינן אי לא וקאמר דנפשוט מרבה שהוא רבו: **קדם** זסיקלו. פירש רב אלפס דרבה לטעמיה דלית ליה דינא דגרמי ברישׁ הגולן קקוא (לקמן דף צח.) ולר"י נראה דהוא גרמא בנזקין הוא ופטור לכולי עלמא: **זרק** תינוק מראש כר'. לא דמי לזרק טריפה דפטור לכולי עלמא באלו הן הנשרפין (סנהדרין דף עח.):

1 מנא הני מילי אמר חזקיה וכן תנא דבי חזקיה אמר
2 קרא פצע תחת פצע לחייבו על השוגג כמזיד ועל
3 האונס ברצון האי מצער ליה ליתן צער במקום נזק
4 א"כ לכתוב קרא פצע בפצע מאי תחת פצע ש"מ
5 תרתי אמר רבה היתה אבן מונחת לו בחיקו ולא
6 הכיר בה ועמד ונפלה לענין נזקין חייב לענין ארבעה
7 דברים פטור לענין שבת מלאכת מחשבת אסרה
8 תורה לענין גלות פטור לענין עבד פלוגתא דרשב"ג
9 ורבנן דתניא הרי היה רבו רופא ואמר לו כחול
10 עיני וכספאה חתור לי שני והפילה שחק באדון ויצא
11 לחרות רשב"ג אומר ושיחתה עד שיתכוין לשחתה
12 הכיר בה ושכחה ועמד ונפלה לענין נזקין חייב לענין
13 ד' דברים פטור לענין גלות חייב דאמר קרא בשגגה
14 מכלל דהוה ליה ידיעה והא הויא ליה ידיעה לענין
15 שבת פטור לענין עבד פלוגתא דרשב"ג ורבנן נתכוין
16 לזרוק שתים וזרק ארבע לענין נזקין חייב לענין ד'
17 דברים פטור לענין שבת מלאכת מחשבת בעינן לענין
18 גלות אשר לא צדה אמר רחמנא פרט לנתכוין לזרוק
19 שתים וזרק ד' לענין עבד פלוגתא דרשב"ג ורבנן
20 נתכוין לזרוק ארבע וזרק שמנה לענין נזקין חייב לענין
21 ד' דברים פטור לענין שבת באומר כל מקום שתרצה
22 תנוח אין אי לא לא לענין גלות אשר לא צדה פרט
23 לנתכוין לזרוק ארבע וזרק שמנה לענין עבד פלוגתא
24 דרשב"ג ורבנן ואמר רבה זרק כלי מראש הגג ובא
25 אחר ושברו במקל פטור מאי מעמא מנא תבירא
26 תבר ואמר רבה זרק כלי מראש הגג והיו תחתיו
27 כרים או כסתות בא אחר וסקלן או קדם וסקלן פטור
28 מאי מעמא בעידנא דשדייה פסוקי מסקלי גזירה
29 ואמר רבה זרק תינוק מראש הגג ובא אחר וקבלו בסייף פלוגתא דר' יהודה בן בתירא
30 ורבנן דתניא הבוזז עשרה בני אדם בעשרה מקלות בין בבת אחת בין בזה אחר זה כופלן

1 מנהני מילי. דנזק חייב אפילו שוגג: **פצע תחת פצע.** קרא יתירא הוא להך דרשה דהכא
2 כתיב כי יתן מום בעמיתו כאשר עשה וגו' וכויה וחבורה דרשינן בהחובל (לקמן דף פה:):
3 **במקום** נזק. דאפי' היכא דאיכא נזק משלם נמי צער ולא תימא צער דדקתניה רחמנא
4 היינו בדלייקא נזק בגון בזואו ולא אפשתיה מכספיה ולהך דרשה מפקינן
5 ליה בהחובל: **לענין** נזקין חייב. דהא אפקינן
6 שוגג כמזיד ואונס ברצון: **מלאכת מחשבת**
7 **אסרה תורה.** שנתכוין לעשות מלאכה אלא
8 כשבור שהיום חול או שבור שמלאכה זו מותרת
9 וכל הני דאמרינן הכא לא נתכוונו לעשות
10 המלאכה הלכך פטור: **לענין גלות.** כגון אם
11 נפלה על האדם ומת: **פטור.** דגבי גלות כתיב
12 מכה נפש בשגגה (במדבר לה) ולא מיקרי שגגה
13 אלא היכא דידה"ל ידיעה מעיקרא וזה לא הכיר
14 בה מעולם: **לענין עבד.** אם נפלה על עבדו
15 וסימאה עינו פלוגתא דרשב"ג ורבנן ד': **לענין**
16 **דברים פטור.** דאע"ג דהכיר בה הויא שכחה
17 שוגג ולא פשיעה: **לענין שבת פטור.** וא"ת
18 דמקריא שגגה לענין גלות פטור בשבת דבעינן
19 מלאכת מחשבת שנתכוין לעשות מלאכה
20 ובסבור שהיום חול וזה לא נתכוין: **לזרוק שתים**
21 **וכו'.** לענין שבת פטור דמלאכת מחשבת בעינן:
22 **לענין גלות.** חייב דכתיב ואשר לא צדה ושמתי
23 לך מקום וגו' פרט למתכוין לזרוק שתים וזרק
24 ארבע שאינו בתורת וכי יזיד איש וגו' אלא
25 בתורת ושמתי לך מקום וגו' לישנא אחריתא
26 ואשר לא צדה פרט למתכוין כו' דפטור מגלות
27 דדקי משמע שלא צדה שלא נתכוין לצדוד
28 ולזרוק משמע נמי פרט לזה שצדה: **אם אמר כל**
29 **מקום שתרצה תנוח.** חייב שהרי יש כאן מלאכת
30 מחשבת דזורק ארבע אבל נתכוין לזרוק שתים
31 וזרק ארבע אפילו אמר כל מקום שתרצה תנוח
32 פטור שעיקר מחשבתו אינה למלאכה: **וזרק.** בעל
33 הבלי כלי מראש הגג: **פטור.** זה ששברו במקל
34 קודם שביקרתה שהרי סופה לישבר: **וזרק.** מזיק
35 כלים מראש הגג והיו תחתיו כרים וכסתות כו':
36 **פטור.** שהרי מזרקתו אין סופו לישבר עד
37 שיקטלו הכרים וזה שנפל הכרים ואפילו הזורק
38 עצמו נפלן פטור דגרמא בניזקין הוי:

פְּטוּרִין. דִּבְעִינַן שֶׁיִּהְיֶה כָּל נֶפֶשׁ אָדָם כָּל הַנֶּפֶשׁ וְאֵין כָּאן מִכֹּה כָּל הַנֶּפֶשׁ וּפְטוּרִים מִמִּיתָה לִרְ׳. יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא חַיָּיב זֶה שֶׁקִּיבְּלוּ בְּסִינַי מִפְּנֵי שֶׁקִּירֵב אֶת מִיתָתוֹ: **בָּא** שׁוֹר. מוֹעֵד: **וְקִבְּלוּ בְּקוֹרְנָיו.** וּמִתּוֹ: **פָּלוֹנִית דִּיר' יִשְׁמָעֵאל** וְרַבָּנָן. לְעִנְיַן כּוֹפֵר לִרְ׳ יִשְׁמָעֵאל דְּאָמַר כּוֹפֵר בְּמִזִּיק שֶׁיִּשְׁמְעֵנוּ מִשֶּׁלָּם כּוֹפֵר אֲבָל לִרְבָּנָן דְּשׁוֹיְמִינְהוּ בְּנִיזָּק הָאי לֹא הָוֶה לֵיהּ דָּמִים וּפָטוּר:

פְּטוּרִין ר' יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא אוֹמֵר בָּזֶה אַחַר זֶה **הָאַחרוֹן חַיָּיב מִפְּנֵי שֶׁקִּירֵב מִיתָתוֹ בָּא שׁוֹר וְקִבְּלוּ בְּקוֹרְנָיו פְּלוֹנִית דִּיר' יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא וְרַבָּנָן דְּתַנְיָא וְנָתַן פִּדְיוֹן נַפְשׁוֹ דְּמֵי נִיזָּק ר' יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל ר' יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא אוֹמֵר דְּמֵי מַזִּיק וְאָמַר רַבָּה נָפַל מֵרֹאשׁ הַגַּג וְנִתְקַע בְּאִשָּׁה חַיָּיב בִּד' דְּבָרִים וּבִיבְמָתוֹ לֹא קָנָה חַיָּיב בְּנֶזֶק בְּצַעַר בְּרִיפּוּי בְּשֶׁבֶת אֲבָל בְּשֶׁת לֹא דְּתַנְיָא אִינּוֹ חַיָּיב עַל הַבּשֶׁת עַד שֶׁיְּהֵא מְחֻכָּיִן וְאָמַר רַבָּה נָפַל מֵרֹאשׁ הַגַּג בְּרוּחַ שֶׁאֵינָהּ מְצוּיָה וְהִזִּיק וּבְיֵישׁ חַיָּיב עַל הַנֶּזֶק וּפָטוּר בִּד' דְּבָרִים בְּרוּחַ מְצוּיָה וְהִזִּיק וּבְיֵישׁ חַיָּיב בִּד' דְּבָרִים וּפָטוּר עַל הַבּשֶׁת וְאִם נִתְהַפֵּךְ חַיָּיב אַף עַל הַבּשֶׁת דְּתַנְיָא מִמַּשְׁמָע שֶׁנֶּאֱמַר וְשָׁלְחָה יָדָהּ אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁהֶחֱזִיקָה מַה תַּ"ל וְהֶחֱזִיקָה לוֹמַר לָךְ בְּיָיִן שֶׁנִּתְכַּוִּין לְהַזִּיק אַע"פ שֶׁלֹּא נִתְכַּוִּין לְבַיֵּשׁ וְאָמַר רַבָּה הַנִּיחַ לוֹ נְחֵלָת עַל לִבּוֹ וּמֵת פָּטוּר עַל בִּגְדוֹ וְנִשְׁרַף חַיָּיב אָמַר רָבָא תַּנְיָא הָכִי תְּנֻנְהוּ עַל לִבּוֹ דְּתָנֵן כְּבָשׁ עָלָיו לְתוֹךְ הָאוּר אוֹ לְתוֹךְ הַמַּיִם וְאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת מִשָּׁם וּמֵת חַיָּיב דָּחָפוֹ לְתוֹךְ הָאוּר אוֹ לְתוֹךְ הַמַּיִם וְיָכוֹל לַעֲלוֹת מִשָּׁם וּמֵת פָּטוּר בִּגְדוֹ דְּתָנֵן קָרַע אֶת כִּסּוּתוֹ שֶׁבַּר אֶת כֵּדִי חַיָּיב עַל מְנָת לְפַטּוֹר פָּטוּר בְּעֵי רָבָה הַנִּיחַ נְחֵלָת עַל לִבּוֹ אוֹ בְּמֻמּוֹנוֹ דָּמְיוּ אוֹ אֵם תִּמְצָא לוֹמַר בְּגוּפוֹ דָּמְיוּ שׁוֹרוֹ מֵהוּ הֲדָר פָּשְׁטָה עֲבָדוֹ בְּגוּפוֹ שׁוֹרוֹ בְּמֻמּוֹנוֹ:

הֲדָרָן עֲלָךְ כֵּיצַד הָרֶגֶל

הַמְּנִיחַ אֶת הַכַּד בִּרה"ר וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בָּהּ וְשָׁבְרָה פָּטוּר וְאִם הִזִּיק בָּהּ בַּעַל הֶחָבִית חַיָּיב בְּנִזְקוֹ: **גמ'** פָּתַח בְּכַד וְסַיֵּים בְּחָבִית וְתָנֵן נָמֵי זֶה בָּא בְּחָבִיתוֹ וְזֶה בָּא בְּקוֹרָתוֹ נִשְׁבְּרָה בְּדוֹ שֶׁל זֶה פָּטוּר פָּתַח בְּחָבִית וְסַיֵּים בְּכַד וְתָנֵן נָמֵי זֶה בָּא בְּחָבִיתוֹ שֶׁל יַיִן וְזֶה בָּא בְּכַדּוֹ שֶׁל דְּבַשׁ נִסְדַּק חָבִית שֶׁל דְּבַשׁ וְשָׁפַךְ זֶה יַיִן וְהִצִּיל אֶת הַדְּבַשׁ לְתוֹכוֹ אֵין לוֹ אֶלָּא שִׂכְרוֹ פָּתַח בְּכַד וְסַיֵּים בְּחָבִית אָמַר רַב פָּפָּא הֵיינוּ כַּד הֵיינוּ חָבִית לְמַאי נָפְקָא מִינָּהּ וְלִמַּסְמְרֵי אֵילֵימָא בְּאַחֲרָא דְּכַדָּא לֹא קְרוּ חָבִית וְחָבִית לֹא קְרוּ כַּדָּא הָא לֹא קְרוּ לָהּ לֹא צְרִיכָא דִּרְיוּקָא קְרוּ לָהּ לְכַדָּא כַּדָּא וְלַחֲבִיתָא חֲבִיתָא וְאִיפָּא נָמֵי דְּקְרוּ לַחֲבִיתָא כַּדָּא וּלְכַדָּא חֲבִיתָא מַהוּ דְּתֵימָא זִיל בָּתַר רוּבָּא אִי בָּתַר רוּבָּא

קמ"ל

אי נָמֵי הָכִי פִּירוּשׁוֹ מֵהוּ דְּתֵימָא זִיל בָּתַר רוּבָּא אע"פ שֶׁהַדָּמִים מְסַיְּעִים לְמִזִּיק קמ"ל וה"ה דְּהֵיפֵי מְצִי לְמֵימַר אִיפָּכָא מֵהוּ דְּתֵימָא זִיל בָּתַר חֻזָּקָה קמ"ל דְּאִין הוֹלְכִין בָּתַר חֻזָּקָה אֶלָּא אַחַר הָרוֹב אִם הַדָּמִים מְסַיְּעִין לָרוֹב אֶלָּא מִשּׁוּם דְּמִתְנִיתִין מוּכְחָא דְּבָא לְהַשְׁמִיעֲנוּ דִּלְא אָזְלִינַן בָּתַר רוּבָּא דְּכַד נִיגְּנוּ וְלִפֵּי זֶה אֲתֵי שְׁפִיר טְפֵי אֲלִיבָּא דְּרַב מָאלִיבָּא דִּשְׁמוּאֵל מִדְּשַׁמְעִינַן דִּלְא אָזְלִינַן בָּתַר רוּבָּא אֶלָּא הֵיכָא שֶׁהַדָּמִים מְסַיְּעִים לְמִזִּיק וְלֹא שְׁמַעְנוּ זֶה בְּמָקוֹם דְּאֵין הַדָּמִים מְסַיְּעִים:

קמ"ל

כָּבַשׁ עָלָיו כו'. בְּאוֹתוֹ הַן הַנִּשְׁרָפִין (סנהדרין דף ו: ושם) מְפָרֵשׁ דְּרִישָׁא נָקֵט כָּבַשׁ לְרַבּוֹתָא וְסֵיפָא נָקֵט דָּחָפוֹ לְרַבּוֹתָא:

קָרַע בְּסוֹתוֹ חַיָּיב. תֵּימַהּ הֵיכִי מְיֵיתֵי רְאָיָה דִּלְמָא שֶׁאנִי הָכָא שֶׁהָיָה לוֹ לְהַסִּיר הַנֶּחְלַת מֵעַל בִּגְדוֹ תֵּדַע מִדְּנָקֵט רַבָּה עַל בִּגְדוֹ חַיָּיב מִבְּלַל דְּעַל בְּשָׂרוֹ פָּטוּר וְהָתָם לְקַמָּן (דף צב.) תָּנֵן סָמַא אֶת עֵינוֹ אֲפִי' עַל מְנָת לְפַטּוֹר חַיָּיב אֶלָּא ע"כ עַל בְּשָׂרוֹ פָּטוּר מִשּׁוּם שֶׁהָיָה לוֹ לְהַסִּיר כְּמוֹ בְּעַל לִבּוֹ וּמֵת וְרי"ל דְּהָא פְּשִׁיטָא לֵיהּ דְּמֵעַל בְּשָׂרוֹ יָסִיר הַנֶּחְלַת וּמֵעַל בִּגְדוֹ לֹא חַיִּיב וְלֹא אִיצְטְרִיךְ לְאַתּוּיֵי רְאוּי אֶלָּא שֶׁלֹּא תֹּאמַר כֵּיוָן שֶׁמְּנִיחַ עַל בִּגְדוֹ וְהוּא שׁוֹתֵק א"כ דַּעְתּוֹ הָיָה שֶׁיִּפָּטֵר דְּהָא אִשְׁכְּחַן אֲפִי' בְּמַעֲוֶה לְקָרוֹב חַיָּיב:

הַיָּיחַ גַּחֶלֶת עַל לֵב עַבְדּוֹ כו'. כְּשֶׁעָבַד כְּפוֹת וְרֵבּוֹ עוֹמֵד אֲצָלוֹ אֵיידֵי בִּדְפָרִישׁוּת לְעִיל (דף כב: ד"ה והיה) וּמֵיירֵי שֶׁלֹּא מֵת הֶעֱבֵד אֶלָּא הַזִּיק וְלִבְּבוֹ מְסַפֵּקָא לֵיהּ שְׁמָא לֹא יִחוּשׁ הֶרֶב לְסַלְּקוֹ מִפְּנֵי שֶׁיִּשְׁתַּלֵּם לוֹ דְּמֵי נִזְקוֹ:

הֲדָרָן עֲלָךְ כֵּיצַד הָרֶגֶל

הַמְּנִיחַ. וְאִיכָּא נְמֵי דְּקָרוּ לַחֲבִיתָא כַּדָּא וּלְכַדָּא חֲבִיתָא . תַּרְוַיְיהוּ צְרִיכִי שֶׁאִם הִנָּתָה לָתֵת לוֹ כַּד וְהִקְנָה לוֹ בְּסוּדָר וְנִתְחַיֵּיב הַלּוֹקֵחַ לָתֵת דָּמִים יָכוֹל הַלּוֹקֵחַ לוֹמַר לוֹ אֲתֵן לְךָ דָּמִים אִם לֹא תִּתֵּן לִי חָבִית דְּקָרֵי לֵיהּ לַחֲבִיתָא כַּדָּא לְפִי שֶׁהוּא מוּחְזָק לוֹ אוֹלְינַן בָּתַר רוּבָּא וְאִם הִנָּתָה לָתֵת לוֹ חָבִית וְנָתַן הַלּוֹקֵחַ דָּמִים יָכוֹל לוֹמַר לוֹ הַמּוֹכֵר לֹא אֲתֵן לְךָ אֶלָּא כַּד דְּקָרֵי לְכַדָּא חֲבִיתָא וְלֹא אוֹלְינַן בָּתַר רוּבָּא וְאוֹמֵר ר"ת דְּאַפֵּי' רב דְּאָמַר בְּפֶרֶק הַמּוֹכֵר פֵּירוֹת (ב"ב דף צב. ושם ד"ה ולימוד) וּלְקַמָּן בְּהַפָּרָה (דף מו.) הוֹלְכִין בְּמָמוֹן אַחַר תְּרוּב גַּבֵּי הַמּוֹכֵר שׁוֹר לַחֲבֵירוֹ וְנִמְצָא נִגָּח הָכָא מוֹדֶה שֶׁיָּכוֹל הַמּוּחְזָק לוֹמַר לְמוֹצִיא אע"פ שֶׁהָרוֹב מְסַיְּעֵיהוּ לוֹ תּוֹרֵא מִמֶּנּוּ דְּקִים לִי בְּנַפְשָׁאֵי שֶׁאֵנִי מִן הַמִּיעוּט אֲבָל בְּנִמְצָא נִגָּח לֹא מְצִי אָמַר מוֹכֵר קִים לִי בְּנַפְשָׁךְ שֶׁאִתָּה מִן הַמִּיעוּט דְּזִבְנֵי לְנִכְסָטְרָא דְּאִדְּרַבָּה יֹאמַר הַלּוֹקֵחַ לְמוֹכֵר אַתָּה הִטְעַתְנִי דְּקִים לִי בְּנַפְשָׁאֵי שֶׁאֵנִי מִן הָרוֹב דְּזִבְנֵי לְדִרְדָּיָא וא"ת וְנֶחֱזֵי אִי דָּמֵי כִּדָּא אִי דָּמֵי חֲבִיתָא כִּדְפָרֵיךְ לְקַמָּן בְּרֵישׁ הַפָּרָה (שם) וּבְהַמּוֹכֵר פֵּירוֹת (ב"ב דף צב.) וְנֶחֱזֵי אִי דָּמֵי רְדִיָּא לְרַדְיָא וְשָׁם אֲפָרַשׁ בע"ה דְּאֲפִילוּ לְרַבָּנָן דִּפְלִיגִי אַר' יְהוּדָה בְּהַמּוֹכֵר אֶת הַסְּפִינָה (שם דף עז:) גַּבֵּי מֵכֶר הַצָּמֶד לֹא מָכַר הַבָּקָר דִּלְיוֹ לְהוּ הָנֵי מִמִּדְיָנִים מִדְּרִיעִים פָּרִיךְ וְרי"ל דְּלֹא שַׁייְכָא הָכָא הוֹדָעַת דָּמִים דְּקָרוֹבִים דָּמֵי הַכַּד לְדִדְמֵי הַחֲבִית אע"ג שֶׁמּוֹכֵר לוֹ כַּדִּים אוֹ חֲבִיּוֹת שׁוּה מְאתַיִם זוּז וְלֹא שַׁייְךְ לוֹמַר בָּזֶה הוֹדָעַת דָּמִים בְּלַל וּמֵיירֵי דְּאִית לֵיהּ זוּזֵי דִּלְמָא שַׁייְךְ לוֹמַר שֶׁקּוֹל כַּדְּךָ בְּזוּזֵךְ וְלַסַּפָּרִים דְּגַרְסִי בְּהַפָּרָה וּבְהַמּוֹכֵר פֵּירוֹת אִי דְּלִיתְנְהוּ לְהַנָּךְ זוּזֵי צָרִיךְ לְאוֹקְמֵי שֶׁיֵּשׁ לְלוֹקֵחַ מָעוֹת הַמּוֹכֵר וְהִקְנָה לוֹ אַגַּב קַרְקַע אוֹ אַחַר כָּךְ הוּחְלוּ הַכַּדִּים וְהַחֲבִיּוֹת

קמ"ל דְּאֵין הוֹלְכִין בְּמָמוֹן אַחַר הָרוֹב: וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בָּהּ וְשָׁבְרָהּ פָּטוּר: אַמַּאי פָּטוּר אִיבָּעֵי לֵיהּ לְעַיּוּנֵי וּמֵיזַל אַמְרֵי דְּבֵי רַב מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב בִּמְמַלֵּא רה"ר כּוּלָּהּ חָבִיּוֹת שְׁמוּאֵל אָמַר בַּאֲפֵילָה שָׁנוּ רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר בְּקֶרֶן זָוִית אָמַר רַב פָּפָּא לָא דַּיְקָא מַתְנִיתִין אֶלָּא אוֹ כִּשְׁמוּאֵל אוֹ כְּרַבִּי יוֹחָנָן דְּאִי כְּרַב מַאי אִרְיָא נִתְקַל אֲפִילּוּ שָׁבַר נַמִּי אָמַר רַב זְבִיד מִשְּׁמֵיהּ דְּרָבָא הוּא הַדִּין דַּאֲפִי' שָׁבַר וְהַאי דְּקָתָנֵי נִתְקַל אַיְּידֵי דְּבָעֵי לְמִתְנֵי סֵיפָא וְאִם הוּזַּק בָּהּ בַּעַל חָבִית חַיָּיב בְּנִזְקוֹ דְּדַוְקָא נִתְקַל אֲבָל שָׁבַר לֹא מַאי טַעְמָא הוּא דְּאַזִּיק אַנַּפְשֵׁיהּ קָתָנֵי רֵישָׁא נִתְקַל אָמַר לֵיהּ ר' אַבָּא לְרַב אַשִׁי הָכֵי אַמְרֵי בְּמַעֲרָבָא מִשְּׁמֵיהּ דְּר' עוּלָּא לְפִי שֶׁאֵין דַּרְכָּן שֶׁל בְּנֵי אָדָם לְהִתְבּוֹנֵן בַּדְּרָכִים הֲוָה עוּבְדָּא בִּנְהַרְדְּעָא וְחַיֵּיב שְׁמוּאֵל בְּפוּמְבְּדִיתָא וְחַיֵּיב רָבָא בִּשְׁלָמָא שְׁמוּאֵל כִּשְׁמַעְתֵּיהּ אֶלָּא רָבָא לֵימָא כִּשְׁמוּאֵל ס"ל אָמַר רַב פָּפָּא קַרְנָא דְּעַצְרָא הֲוֵי דְּכֵיוָן דִּבְרְשׁוּת קָעָבְדֵי אִיבָּעֵי לֵיהּ לְעַיּוּנֵי וּמֵיזַל שָׁלַח לֵיהּ רַב חִסְדָּא לְר"נ הֲרֵי אָמְרוּ לִרְכוּבָה שָׁלֹשׁ וְלִבְעִיטָה חָמֵשׁ וְלִסְנוֹקֶרֶת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה לְפַנְדָּא דְּמָרָא וּלְקוּפִינָא דְּמָרָא מַאי שָׁלַח לֵיהּ חִסְדָּא חִסְדָּא קְנָסָא קָא מַגְבֵּית בְּבָבֶל אֵימָא לִי גּוּפָא דְּעוּבְדָּא הֵיכִי הֲוָה שָׁלַח לֵיהּ דְּהַהוּא גַּרְגּוּתָא דְּבֵי תְּרֵי דְּכָל יוֹמָא הֲוָה דָּלֵי חַד מִנַּיְיהוּ אֲתָא חַד קָא דָּלֵי בְּיוֹמָא דְּלָא דִּילֵיהּ א"ל יוֹמָא דִּידִי הוּא לָא אַשְׁגַּח בֵּיהּ שָׁקַל פַּנְדָּא דְּמָרָא מַחְיֵיהּ א"ל מֵאָה פַּנְדֵּי בְּפַנְדָּא לְמַחְיֵיהּ אֲפִילּוּ לְמ"ד לֹא עָבֵיד אִינִישׁ דִּינָא לְנַפְשֵׁיהּ בִּמְקוֹם פְּסֵידָא עָבֵיד אִינִישׁ דִּינָא לְנַפְשֵׁיהּ דְּאִתְּמַר רַב יְהוּדָה אָמַר לֹא עָבֵיד אִינִישׁ דִּינָא לְנַפְשֵׁיהּ רַב נַחְמָן אָמַר עָבֵיד אִינִישׁ דִּינָא לְנַפְשֵׁיהּ הֵיכָא דְּאִיכָּא פְּסֵידָא כ"ע לֹא פְּלִיגֵי דְּעָבֵיד אִינִישׁ דִּינָא לְנַפְשֵׁיהּ כִּי פְּלִיגֵי הֵיכָא דְּלֵיכָּא פְּסֵידָא רַב יְהוּדָה אָמַר לֹא עָבֵיד אִינִישׁ דִּינָא לְנַפְשֵׁיהּ דְּכֵיוָן דְּלֵיכָּא פְּסֵידָא לֵיזִיל קַמֵּיהּ דַּיָּינָא ר"נ אָמַר עָבֵיד אִינִישׁ דִּינָא לְנַפְשֵׁיהּ דְּכֵיוָן דִּבְדִין עָבֵיד לֹא טָרַח מֵתִיב רַב כָּהֲנָא בֶּן בַּג בַּג אוֹמֵר אַל תִּיכָּנֵס לַחֲצַר חֲבֵרְךָ לִיטּוֹל אֶת שֶׁלְּךָ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת שֶׁמָּא תֵּרָאֶה עָלָיו כְּגַנָּב אֶלָּא שְׁבוֹר אֶת שִׁינָּיו וֶאֱמוֹר לוֹ שֶׁלִּי אֲנִי נוֹטֵל א"ל

רש"י

אֵין הוֹלְכִין בְּמָמוֹן אַחַר הָרוֹב. הֵיכָא דְּמִסְתַּפְּקָא לָן מִילְּתָא כְּגוֹן הָכָא וּכְגוֹן (לקמן דף מו.) הַמּוֹכֵר שׁוֹר לַחֲבֵירוֹ וְנִמְצָא נַגְחָן לֹא אָמְרִינַן בָּתַר רוּבָּא זִיל וְלַחֲרִישָׁה קְנָאוֹ וַהֲוֵי טָעוּת אֶלָּא אָמַר הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה וְיָכוֹל לוֹמַר לוֹ לִשְׁחִיטָה מְכַרְתִּיו לָךְ: **בְּקֶרֶן זָוִית.** כְּשֶׁנִּכְנָסִין מִמָּבוֹי לְמָבוֹי מִן הַצַּד הִנִּיחָהּ בְּצַד הַמָּבוֹי אֵצֶל הַקֶּרֶן וּכְשֶׁהֶחֱזִיר זֶה פָּנָיו לֹא רָאָה אוֹתָהּ: **אֶלָּא אִי כִּשְׁמוּאֵל אִי כְּר' יוֹחָנָן.** שֶׁהַמֵּנִיחַ לֹא פָּשַׁע הִלְכָּךְ דַּוְקָא נִתְקַל אֲבָל שָׁבַר בְּרָצוֹן חַיָּיב: **דַּוְקָא נִתְקַל אֲבָל שָׁבַר.** בְּרָצוֹן וְאח"כ הוּזַּק בַּחֲרָסָיו פָּטוּר בַּעַל הֶחָבִית דְּאִיהוּ הוּא דְּאַזִּיק אַנַּפְשֵׁיהּ: **תָּנָא רֵישָׁא.** נַמִּי נִתְקַל: **לְפִי שֶׁאֵין דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם כו'.** אַמַּתְנִי' מְהַדֵּר דְּלָא תֵּימָא בַּאֲפֵילָה אוֹ בְּקֶרֶן זָוִית אֶלָּא אֲפִי' בְּאוֹרָה פָּטוּר הַנִּתְקָל וּדְקַשְׁיָא לָךְ אִיבָּעֵי לֵיהּ עִיּוּנֵי וּמֵיזַל אֵין דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לְהִתְבּוֹנֵן בַּדְּרָכִים: **וְחַיֵּיב שְׁמוּאֵל.** אֶת הַנִּתְקָל לְשַׁלֵּם: **בִּשְׁלָמָא שְׁמוּאֵל כִּשְׁמַעְתֵּיהּ.** דְּמוֹקֵי לְמַתְנִיתִין בַּאֲפֵילָה הָא בְּאוֹרָה חַיָּיב: **קַרְנָא דְּעַצְרֵי.** קֶרֶן זָוִית הַסְּמוּכָה לְבֵית הַבַּד: **דְּהוֹאִיל וּבִרְשׁוּת קָעָבְדֵי.** שֶׁמִּנְהָגָם הָיָה כֵּן כְּשֶׁהָיְתָה בֵּית הַבַּד מְלֵיאָה בְּנֵי אָדָם הָיוּ הַבָּאִים מוֹשִׁיבִין כְּלֵיהֶם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּמַמְתִּינִין עַד שֶׁיֵּצְאוּ אֵלּוּ: **הֲרֵי אָמְרוּ לִרְכוּבָה שָׁלֹשׁ.** מִנְהַג הַדַּיָּינִין לִגְבּוֹת מִן הַבּוֹעֵט אֶת חֲבֵירוֹ בְּאַרְכּוּבָתוֹ שֶׁל בּוֹעֵט ג' סְלָעִים לְבֹשֶׁת לְפִי שֶׁגְּדוֹלָה בֹּשֶׁת מַכַּת הָאַרְכּוּבָה מִדְּחִיפַת הַיָּד: **לִבְעִיטָה .** בָּרֶגֶל: **לִסְנוֹקֶרֶת.** אוּכָּף שֶׁל חֲמוֹר שֶׁהִכָּה בּוֹ אֶת חֲבֵירוֹ: **שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה.** סְלָעִים לְבָשְׁתּוֹ לְבַד חִיּוּב שְׁאָר הַדְּבָרִים: **לְפַנְדָּא דְּמָרָא.** בֵּית יַד שֶׁל פושיי"ר: **קוּפִינָא.** הַבַּרְזֶל עַצְמוֹ אֵצֶל הַנֶּקֶב: **בֹּשֶׁת.** קְנָס הוּא: **גּוּפָא דְּעוּבְדָּא.** דְּפַנְדָּא וְקוּפִינָא: **גַּרְגּוּתָא.** בּוֹר מַיִם מְכוּנָּסִין לְהַשְׁקוֹת שָׂדוֹת: **מֵאָה פַּנְדֵּי.** ק' הַכָּאוֹת הָיָה לוֹ לְהַכּוֹתוֹ שֶׁהֲרֵי גְּזָלוֹ מֵימָיו: **בְּפַנְדָּא.** הַיְינוּ בֵּית יָד: **לֹא עָבֵיד אִינִישׁ דִּינָא לְנַפְשֵׁיהּ.** וַאֲפִי' דִּין אֱמֶת לֹא יַעֲשֶׂה הוּא לְעַצְמוֹ אֶלָּא יֵלֵךְ אֵצֶל הַדַּיָּין: **בִּמְקוֹם דְּאִיכָּא פְּסֵידָא.** אִי אָזִיל לְבֵי דִּינָא דְּאַדְּאָזִיל לְבֵי דִינָא וְאָתֵי קָא דָּלֵי הַאי וְלֹא יָדַע מַאי דָּלֵי אוֹ שֶׁמָּא יִכְלוּ הַמַּיִם מִן הַבּוֹר וְאֵין לוֹ פֵּרָעוֹן לָזֶה דְּקָא מַפְסִיד כִּי הַאי גַּוְונָא עָבֵיד אִינִישׁ דִּינָא לְנַפְשֵׁיהּ: **אַל תִּיכָּנֵס לַחֲצַר חֲבֵירְךָ.** בִּגְנֵיבָה וּבְסֵתֶר שֶׁלֹּא תֵּרָאֶה עָלָיו כְּגַנָּב: **אֶלָּא שְׁבוֹר אֶת שִׁינָּיו.** כְּלוֹמַר קַח בְּחָזְקָה וְקַשְׁיָא לְרַב יְהוּדָה:

תוספות

קמ"ל דְּאֵין הוֹלְכִין בְּמָמוֹן אַחַר הָרוֹב. תֵּימַהּ מַה טַּעַם אֵין הוֹלְכִין לֵיתֵי בְּק"ו מִדִּינֵי נְפָשׁוֹת כִּדְאַמְרִינַן בְּפ"ק דְּסַנְהֶדְרִין (דף ג:) וְר' יֹאשִׁיָּה מַיְיתֵי לֵיהּ בְּק"ו מִדִּינֵי נְפָשׁוֹת וּמַה דִּינֵי נְפָשׁוֹת דַּחֲמִירֵי אָמַר רַחְמָנָא זִיל בָּתַר רוּבָּא דִּינֵי מָמוֹנוֹת לֹא כ"ש וַאֲפִי' רוּבָּא דְּלֵיתֵיהּ קַמָּן אַזְלִינַן בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת בָּתַר רוּבָּא כִּדְאָמַר בְּרֵישׁ סוֹרֵר וּמוֹרֶה (סנהדרין דף סט.) וְי"ל דְּהָתָם גַּבֵּי דַּיָּינִים שָׁאנֵי דְּחָשִׁיב מִיעוּט דִּידְהוּ כְּמִי שֶׁאֵינוֹ וְלֵיכָּא לְמֵימַר הָתָם אוֹקֵי מָמוֹנָא בְּחֶזְקַת מָרֵיהּ דְּהָא ב"ד מַפְּקֵי מִינֵּיהּ אֲבָל גַּבֵּי שְׁאָר מָמוֹן דְּאִיכָּא מִיעוּט וַחֲזָקָה לֹא אַזְלִינַן בָּתַר רוּבָּא: ה"ג **אַמַּאי** פָּטוּר אִיבָּעֵי לֵיהּ לְעִיּוּנֵי. אֲבָל הַךְ לֹא פָּרִיךְ אַמַּאי חַיָּיב בְּנִזְקוֹ כְּשֶׁהוּזַּק אִיבָּעֵי לֵיהּ לְעִיּוּנֵי כִּדְפֵירַשְׁתִּי לְעֵיל (דף כג. ד"ה ולחייב) דְּיוֹתֵר יֵשׁ לוֹ לִשְׁמוֹר שֶׁלֹּא יַזִּיק מִשֶּׁלֹּא יוּזַּק וְלֹא שַׁיָּיךְ כָּאן כָּל הַמִּשְׁנֶה וּבָא אַחֵר וְשִׁינָּה בּוֹ פָּטוּר (לעיל כ. כד:) דְּגַבֵּי אָדָם לֹא אָמַר הָכֵי וְהָא דְּאָמַר (לעיל דף כב.) הִנִּיחַ חֶנְוָנִי נֵרוֹ מִבַּחוּץ בַּעַל הַגָּמָל פָּטוּר וְלֹא אָמַר אִיבָּעֵי לֵיהּ לְעִיּוּנֵי וְי"ל דְּדַוְקָא בִּמְקוֹם הֲלִיכָתוֹ אָמְרִינַן אִיבָּעֵי לֵיהּ לְעִיּוּנֵי וּקְצָת קָשֶׁה הָא דְּאָמַר רָבָא לְעֵיל כִּי אִית לָךְ רְשׁוּת לְסַגּוּיֵי עִילָּאֵי וְאַמַּאי אִית לֵיהּ רְשׁוּת לְסַגּוּיֵי הָא בְּהֵמָה נַמִּי אִיבָּעֵי לָהּ לְעִיּוּנֵי כִּדְמוּכַח בְּהַפָּרָה (לקמן דף נב:) דְּשׁוֹר פִּקֵּחַ בַּיּוֹם פָּטוּר וְלֵיכָּא לְמֵימַר בִּמְמַלֵּא רה"ר שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לַעֲבוֹר אֶלָּא דֶּרֶךְ עָלֶיהָ דְּא"כ לִבְעוּטֵי נַמִּי אִית לָהּ רְשׁוּתָא: **וּשְׁמוּאֵל** אָמַר בַּאֲפֵילָה שָׁנוּ. וְהָא דִּפְלִיגֵי לְקַמָּן (דף כט.) אִי נִתְקַל פּוֹשֵׁעַ הוּא אוֹ לֹא כְּגוֹן שֶׁנִּתְקַל מֵעַצְמוֹ וְלֹא נִתְקַל בְּשׁוּם דָּבָר אֲבָל הָכָא שֶׁנִּתְקַל מֵחֲמַת מִכְשׁוֹל וְלֹא אִיבָּעֵי לֵיהּ לְעִיּוּנֵי אָנוּס הוּא וְאע"ג דִּלְעֵיל (דף כו:) מְרַבִּינַן אוֹנֶס כְּרָצוֹן בְּאָדָם הַמַּזִּיק מִפֶּצַע תַּחַת פָּצַע אוֹנֶס גָּמוּר לֹא רִבָּה רַחְמָנָא דְּהָא בִּירוּשַׁלְמִי פּוֹטֵר אוֹתוֹ שֶׁיָּשֵׁן רִאשׁוֹן אִם הִזִּיק לַשֵּׁנִי הַבָּא אֶצְלוֹ לִישַׁן וְכֵן בְּהַגּוֹזֵל בַּתְרָא (לקמן דף קיב.) גַּבֵּי הִנִּיחַ לָהֶם אֲבִיהֶם פָּרָה שְׁאוּלָה כִּסְבוּרִים שֶׁל אֲבִיהֶם הִיא וְטָבְחוּהָ וַאֲכָלוּהָ מְשַׁלְּמִין דְּמֵי בָשָׂר בְּזוֹל שֶׁכָּךְ נָהֲגוּ אֲבָל מַה שֶּׁהִזִּיקוּ לֹא דַּאֲנוּסִין הֵן וּבְמַתְנִיתִין נַמִּי תְּנַן הָיָה בַּעַל חָבִית רִאשׁוֹן וּבַעַל קוֹרָה אַחֲרוֹן דְּאִם עָמַד בַּעַל חָבִית וְנִשְׁבְּרָה חָבִית בַּקּוֹרָה פָּטוּר וְנִרְאֶה לְדַקְדֵּק דְּאָדָם הַמַּזִּיק דְּמִפְטַר בְּאוֹנֶס (מִשּׁוּם) שֶׁהוּא כְּעֵין גְּנֵיבָה מִדְּתַנְיָא בְּשִׁלְהֵי הָאוּמָנִים (ב"מ דף פב: ושם ד"ה וסבר) הַמַּעֲבִיר חָבִית מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וּשְׁבָרָהּ רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר שׁוֹמֵר חִנָּם יִשָּׁבַע נוֹשֵׂא שָׂכָר יְשַׁלֵּם וְהַשְׁתָּא מִדִּמְחַיֵּיב נוֹשֵׂא שָׂכָר וּפוֹטֵר שׁוֹמֵר חִנָּם וְלֹא מְחַיֵּיב מִטַּעַם אָדָם הַמַּזִּיק ש"מ דִּבְאָנוּס דִּכְעֵין גְּנֵיבָה אָדָם הַמַּזִּיק פָּטוּר וּמְדַמֶּה ר' יְהוּדָה נִתְקַל לִגְנֵיבָה אֲבָל בְּאוֹנֶס שֶׁהוּא כְּעֵין אֲבֵידָה שֶׁהִיא קְרוֹבָה לִפְשִׁיעָה יוֹתֵר כִּדְאַמְרִינַן בְּהַשּׁוֹאֵל (ב"מ דף צד:) דִּגְנֵיבָה קְרוֹבָה לְאוֹנֶס וַאֲבֵידָה קְרוֹבָה לִפְשִׁיעָה נִרְאֶה דְּאָדָם הַמַּזִּיק חַיָּיב דְּא"א לוֹמַר שֶׁלֹּא יִתְחַיֵּיב אֶלָּא בִּפְשִׁיעָה וְכֵן מַשְׁמַע לְעֵיל דִּמְחַיֵּיב בְּנָפַל מִן הַגַּג בְּרוּחַ שֶׁאֵינוֹ מְצוּיָה וְאע"ג דִּבְרוּחַ שֶׁאֵינוֹ מְצוּיָה מִפְטַר בָּהּ שׁוֹמֵר חִנָּם כִּדְאַמְרִינַן בְּסוֹף אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה (לקמן דף מה.) גַּבֵּי אַרְבָּעָה נִכְנְסוּ תַּחַת הַבְּעָלִים כו' וְחַיָּיבִין לְשַׁלֵּם דְּמֵי שׁוֹר לַבְּעָלִים חוּץ מִשּׁוֹמֵר חִנָּם וּמוֹקֵי לָהּ כְּגוֹן דְּנַטְרֵיהּ שְׁמִירָה פְּחוּתָה דְּשׁוֹמֵר חִנָּם כָּלְתָה לוֹ שְׁמִירָתוֹ וְהַנָּךְ לֹא כָּלְתָה שְׁמִירָתָן וּמַיְיתֵי מִדְּר' יְהוּדָה דְּמוּעָד סַגֵּי לֵיהּ בִּשְׁמִירָה פְּחוּתָה דְּהַיְינוּ דֶּלֶת שֶׁיְּכוֹלָה לַעֲמוֹד בְּרוּחַ מְצוּיָה וְאֵין יְכוֹלָה לַעֲמוֹד בְּשֶׁאֵין מְצוּיָה אַלְמָא אע"ג דְּמִיפְטַר שׁוֹמֵר חִנָּם מְחַיֵּיב בָּהּ אָדָם הַמַּזִּיק וְהַיְינוּ טַעְמָא מִשּׁוּם דַּהֲוֵי כְּעֵין אֲבֵידָה וְנִתְקַל הֲוֵי כְּעֵין גְּנֵיבָה וּפָטוּר בֵּיהּ אָדָם הַמַּזִּיק וְכֵן מוּכַח בְּפֶרֶק הַגּוֹזֵל עֵצִים (לקמן דף צט: ושם) גַּבֵּי טַבָּח אוּמָּן שֶׁקִּלְקֵל דְּפָרִיךְ לְמַאן דְּפָטַר (בְּשׁוֹמֵר) חִנָּם מִבָּרַיְיתָא דְּקָתָנֵי נָתַן בְּהֵמָה לְטַבָּח וְנִבְלָהּ חַיָּיב מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּנוֹשֵׂא שָׂכָר אַלְמָא ס"ד דְּמַקְשֶׁה אֲפִי' בְּחִנָּם חַיָּיב כְּמוֹ שׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁחַיָּיב עַל הָאֲבֵידָה וּמְשַׁנֵּי אֵימָא מִפְּנֵי שֶׁהוּא נוֹשֵׂא שָׂכָר וּלְפִיכָךְ בְּשָׂכָר חַיָּיב בְּחִנָּם פָּטוּר דַּהֲוֵי כְּעֵין גְּנֵיבָה]עי' תוס' ב"מ פב: ד"ה וסבר וב"ב צג: ד"ה חייב[:

לְפִי שֶׁאֵין דַּרְכָּן שֶׁל בְּנֵי אָדָם לְהִתְבּוֹנֵן בַּדְּרָכִים. וְהָא דְּתַנְיָא (לקמן דף נב:) שׁוֹר פִּקֵּחַ בַּיּוֹם פָּטוּר דְּשׁוֹר עֵינָיו לְמַטָּה וּמִיבָּעֵי לֵיהּ לְעִיּוּנֵי טְפֵי מֵאָדָם: **הֲרֵי** אָמְרוּ לִרְכוּבָה שְׁלֹשָׁה. י"מ דִּלְעָנִי שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל קָאָמַר אֲבָל אֲחֵרִים הַכֹּל לְפִי הַמְבַיֵּישׁ וְהַמִּתְבַּיֵּישׁ וּלְר"י נִרְאֶה דְּהַיְינוּ לַגָּדוֹל שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל דּוּמְיָא דְּהַהִיא דִּתְנַן בְּהַחוֹבֵל (לקמן דף צ.) סְטָרוֹ נוֹתֵן לוֹ מָאתַיִם זוּז וּמוֹקֵי לָהּ (לקמן ד' צא.) לַגָּדוֹל שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל:

קְנָסָא קָמַגְבֵּית בְּבָבֶל. לָאו קְנָסָא אֶלָּא דִּין קְנָסָא הוּא כִּדְאַמְרִינַן בְּהַחוֹבֵל (לקמן ד' פד:) דְּמִילְּתָא דְּלֵית בָּהּ חֶסְרוֹן כִּיס לֹא עָבְדִינַן שְׁלִיחוּתַיְיהוּ: **אֶלָּא** שְׁבוֹר אֶת שִׁינָּיו. דְּלֵיכָּא פְּסֵידָא אַיְירֵי מִדְּאָסַר לִיכָּנֵס שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת:

עמוד.
בתמיה [כלומר] וכי [וראוי] בעינים שתשובה זו הוגנת היא לישנא אחרינא עמך תהא תשובה זו שאינה כלום: בידן. תבעוהו לדין: אומרים לו. ב"ד שלו הוא נוטל מבעלי ליה: מאי לאו. דהני עליון מועד דאי הוה שביק ליה ומיית דידיה ליכא פסידא דמשלם ליה כולי'ה: בתם. דאי הוה אזיל לבי דינא אדהכי מיית דליה ולית ליה אלא פלגא נזקא.
לחביא וכיולית. בגון אם היה זה טוענו שהחסר שלו רצריך זה להביא שטר מכירה שקנאה: שפלו ימיו. שהגיע יובל: מרחמנא. מפיה: וחבל בו. הרב בעבד: לא תקחו כופף לשון נו': דרוש בה לשם למי שרוצה לשוב לקלקולו ולהיות עבד לישנא אחרינא לשם למי שדינו להיות שב אל משפחתו ואינו רוצה: לא תקחו. לצרכו שום ממון: בעבדא בגברא. דאיכא פסידא: עד האידנא היתירא. דכתיב אם אדוניו יהן לו אשה (שמות כא): והשבתא. שהוא בן חורין: אימורא. ורשאי להלקותו ולהפרישו דהאי דינא לאו לנפשיה הוא: קא שברה חייב. ואוקמוה רב לעיל במפלא רה"ר כובה חבילת אלמא לא עבידי [אינשי] דינא לנפשיה אפי' במקום פסידא: בשאינה יכולה להצייל ע"י דבר אחר. דבדין קא עבדא אלמא לא עבידי אינשי דינא לנפשיה אפי' במקום פסידא כי הכא שבעלה מוכה בל שעה: בשיכולה להצייל ע"י דבר אחר. דלא דינא עבדא: פרע לשליח ב"ח. שפטור על הבושת: לנקוט פורא וליתיב. יקח מקל וישב על דרך הראשון דקא דינא הוא דקא אמרת מה שנתן נתן אלמא חילוף מעליא הוי: דרך עלולין. דלאו דינא הוא: קמוכה ליה. לעיניהם הישתבין סמוך לאותו צד: ורחוקה ליה. לאותן הסמוכין לצד האחר שיהו צריכין להקיף כל סביבות השדה ובשהיתה באמצע השדה לא היו מקיפין כל כך: א"ה. דלאו חילוף הוא אמאי שלו לא הגיעו: לפושרי מן המעשר. דאף פאה הנשארת הפקר חשיבא ואע"ג דנקט לה אידך פטורה ממעשר: חייב בפרט ובעולות וכו'. אע"ג דהפקר פטור מפאה דתנן (פאה פ"א מ"ד) כל שהוא אוכל ונשמר חייב במעשר ובפאה אפ"ה כי האי הפקר חייב בכל הני דמפקרש טעמא בהגזול עצים (לקמן צד.) דכתיב ביה תעזוב יתירא: ופטור ממעשר. דלא כתיב ביה תעזוב יתירא אלמא הפקר כל דהו פטור ממעשר כדתנן כל שהוא אוכל ונשמר חייב במעשר: אלא שנינו כליו בכית. דרב מוקי למתניתין כשלא הפקירו את מיניו הלכך נמצא שנזוק כליו של זה ונתנו לו שורו: אבל

ואי בתם אמאי חייב. בשלמא אי איירי במועד יש לו להתחייב שאינו בהול והיה לו לשומטו אבל אי בתם איירי לא סלקא דעתך שהיה לו לשומטו לפי שהוא בהול שיזיה להפסיד ולא מסיק אדעתיה לשומטו:

משבר ויוצא. אע"ג דלעיל אמרינן שהיה לו לשומטו היינו משום דליכא טירחא בשמיטה יותר מבדחיפה אבל הכא לא אטרחוהו לסדרן זה על זה:

מנין לנרצע שכלו ימיו. אורחא דמילתא נקט שאנו רגילות לסרהבה לפי שאינו יכול להשתעבד עוד בו:

מתקל הא שבר חייב. אליבא דרב פריך דמוקי לה בממלא דבלא ממלא מודה ר"י דאין לו לשבר דאיבעי ליה לסגויי באידך גיסא דלא פליג אבולהו אמוראי דלעיל ולתרוויהו לא פריך דאע"ג דאיירי בממלא ליכא פסידא דלא דמי לחצר שאדם יכול להקפיד ברה"ר ולילך בכל מקום שירצה:

לא בשיכולה להציל על ידי דבר אחר. וכיון דיכולה להציל על ידי דבר אחר אפילו דין אינו:

וליעקוט פורא וליתיב. וס"ד השתא דשלו לא הגיעו לפי שאין יכול להזמין כל עוברי דרכים לבית דין:

אי הכי מה שנתן נתן אמאי. ולא גרסינן [ואמאי] שלו לא הגיעו:

(אי הכי) אמאי זה חזי פאה. דבשלמא אותו שנטלו הזיא פאה הואיל ודנטלו מדעתו אלא אותו שדעתיה סתמא דמילתא היה בדעתו שאם יטלו מצד אחר שיקוזר ויזכה בה:

זה חזי פאה לפטורו מן המעשר כדתניא כו'. ומיהו ראיה דכשביל שקוזר וזכה בו לא מחייבינן ביון דמתחילה פאה גמורה היתה ונטרה ופאה דמיפטרא מן המעשר לא מטעם הפקר דהא תנן במסכת פאה (פ"ו מ"א) ב"ש אומרים הפקר לעניים הפקר וב"ה אומרים אין הפקר עד שיפקיר אף לעשירים בשמיטה אלא היינו טעמא דמיפטרא בדדרשינן בספרי ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך יצא זה שיש לו חלק ונחלה דב"ש לוי ענני נוטל פאה וטעמא דב"ש לדילפי מפאה דכתיב לעני ולגר תעזוב אותם מה ת"ל תעזוב אותם יש לך עזיבה אחרת שהיא כזו לבגון הפקר לעניים ולא לעשירים ובית הלל ללפי משביעית דכתיב תשמטנה ונטשתה מה תלמוד לומר ונטשתה יש לך נטישה אחרת שהיא כזו לבגון הפקר לעניים ולעשירים:

אבל

תוספות

1 עמך בן בג בג יחידאה הוא ופליגי רבנן עליה רבי
2 נאי אמר מאי שבור את שיניו בדין אי הכי ואמור
3 לו ואומרים לו מיבעי ליה שלי אני נוטל שלו הוא
4 נוטל מיבעי ליה קשיא ת"ש שור שנעלה ע"ג חבירו
5 להורגו ובא בעל התחתון ושמטן את שלו ונפל עליון
6 ומת פטור מאי לאו במועד דילקא פסידא לא בתם
7 דאיכא פסידא אי הכי אימא סיפא דחפו לעליון
8 ומת חייב ואי בתם אמאי חייב שהיה לו לשמטו
9 ולא שמטו תא שמע המפלא חצר חבירו כדי יין
10 וכדי שמן בעל החצר משבר ויוצא משבר ונפנם
11 אמר ר"נ בר יצחק משבר ויוצא לכ"ד משבר ונפנם
12 להביא וכיולית ת"ש מניין לנרצע שכלו לו ימיו ורבו
13 ממרחב כו' לצאת ולבל ועשה בו חבורה שהוא פטור
14 ת"ל לא תקחו כופר לשוב לא תקחו כופף לשם
15 הכא במאי עסקינן בעבדא נגבא עד האידנא לא
16 נגב ותשתא נגב עד האידנא הוה אימתיה דרביה
17 עליה השתא לית ליה אימתא דרביה עליה ר"נ
18 בר יצחק אמר בעבד שפסר לו רבו שפחה כנענית
19 עד האידנא הייתירא והשתא אפורא ת"ש המניח
20 את הבד ברה"ר ובא אחר ונתקל בה ושברה פטור
21 מתקל השתא ליה אימתא דרביה עליה ר"נ
22 בר יצחק אמר בעבד שפסר לו רבו שפחה כנענית
23 עד האידנא הייתירא והשתא אפורא ת"ש המניח
24 את הבד ברה"ר ובא אחר ונתקל בה ושברה פטור
25 מתקל איידי דקבעי למיתני סיפא אם הוזק בעל
26 חבית חייב בנזקו דדוקא נתקל אבל שבר לא דהוה
27 משמיה דרבא הוא הדין אפי' שברה והאי דקתני
28 נתקל איידי דקבעי למיתני סיפא אם הוזק בעל
29 חבית חייב בנזקו דדוקא נתקל אבל שבר לא דהוה
30 אזיק נפשיה קתני ריישא נתקל ת"ש וקצותה את
31 כפה ממון מאי לאו בשאינה יכולה להציל ע"י דבר
32 אחר לא שיכולה להציל ע"י דבר אחר אבל אינה
33 יכולה להציל ע"י דבר אחר פטורה ה"נ קאמר בר"א
34 בידיה בר"א בשיכולה להציל ע"י דבר אחר פטורה ת"ש
35 שיכולה להציל ע"י דבר אחר עשה ידה כשליח ב"ד ופטורה
36 להציל ע"י דבר אחר עשה ידה ופטור מן המעשר: **מתני'** נשברה כדו ברה"ר וניזוחלק אחר במים
37 חייב רבי יהודה אומר במתכוין חייב באינו מתכוין פטור: **גמ'** אמר רב יהודה אמר רב לא שנו אלא שטבעו כליו במים
38 אבל
39 ת"ש חרי שהיתה דרך הרבים עוברת בתוך שדהו נטלה ונתן להם מן הצד מה שנתן נתן ושלו לא הגיעו ואי אמרת עביד
40 איניש דינא לנפשיה לנקוט פורא וליתיב אמר רב יהודה משמיה דרבא גזירה שמא יתן להם דרך עקלתון רב משרשיא אמר
41 בנותן להם דרך עקלתון רב אשי אמר כל מן הצד דרך עקלתון הוא קרובה לזה ורחוקה לזה אי הכי אמאי שלו לא הגיעו
42 ליטא להו שקולו ויהבו לי בידי משום דרב יהודה דאמר רב יהודה מיצר שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו ת"ש בעל
43 החבית שהניח פאה מצד אחד ובאו עניים ונטלו מצד אחר זה וזה פאה ואע"א עביד איניש דינא לנפשיה אמאי זה וזה פאה
44 לנקוט פורא וליתיב אמר רבא מאי זה וזה פאה לפוטרן מן המעשר: **מתני'** נשברה כדו ברה"ר וניזוחלק אחר במים
45 בפרט ובעולות ובכפאה ופטור מן המעשר: **גמ'** אמר רב יהודה אמר רב לא שנו אלא שטבעו כליו במים
אבל

אֲבָל הוּא עַצְמוֹ פָּטוּר קַרְקַע עוֹלָם הִזִּיקָתוֹ כִּי אַמְרִיתָהּ קַמֵּיהּ דִּשְׁמוּאֵל אָמַר לִי מִכְּדֵי אַבְנוֹ וְסַכִּינוֹ וּמַשָּׂאוֹ מִבּוֹרוֹ לָמַדְנוּ וְכוּלָּן אֲנִי קוֹרֵא בָּהֶן שׁוֹר וְלֹא אָדָם חֲמוֹר וְלֹא כֵּלִים וְהָנֵי מִילֵּי לְעִנְיַן קְטָלָא אֲבָל לְעִנְיַן נְזָקִין אָדָם חַיָּיב וְכֵלִים פְּטוּרִין וְרַב הָנֵי מִילֵּי הֵיכָא דְּאַפְקְרִינְהוּ אֲבָל הֵיכָא דְּלָא אַפְקְרִינְהוּ מָמוֹנוֹ הוּא מֵתִיב רַב אוֹשַׁעְיָא וְנָפַל שָׁמָּה שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר שׁוֹר וְלֹא אָדָם חֲמוֹר וְלֹא כֵּלִים מִכָּאן אָמְרוּ נָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר וְכֵלָיו וְנִשְׁתַּבְּרוּ חֲמוֹר וְכֵלָיו וְנִתְקָרְעוּ חַיָּיב עַל הַבְּהֵמָה וּפָטוּר עַל הַכֵּלִים הָא לְמָה זֶה דּוֹמֶה לְאַבְנוֹ וְסַכִּינוֹ וּמַשָּׂאוֹ שֶׁהִנִּיחָן בִּרה"ר וְהִזִּיקוּ אַדְּרַבָּה מַה דּוֹמֶה לָזֶה מִבָּעֵי לֵיהּ אֶלָּא מַאי דּוֹמֶה לָזֶה אַבְנוֹ וְסַכִּינוֹ וּמַשָּׂאוֹ שֶׁהִנִּיחָן בִּרה"ר וְהִזִּיקוּ לְפִיכָךְ אִם הֵטִיחַ צְלוֹחִיתוֹ בְּאֶבֶן חַיָּיב רֵישָׁא קַשְׁיָא לְרַב וְסֵיפָא קַשְׁיָא לִשְׁמוּאֵל וּלְטַעֲמֵיךְ תִּיקְשֵׁי לָךְ הִיא גּוּפָא (קַשְׁיָא) רֵישָׁא פָּטוּר וְסֵיפָא חַיָּיב אֶלָּא רַב מְתָרֵץ לְטַעְמֵיהּ וּשְׁמוּאֵל מְתָרֵץ לְטַעְמֵיהּ רַב מְתָרֵץ לְטַעְמֵיהּ בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהִפְקִירָן אֲבָל לֹא הִפְקִירָן חַיָּיב לְפִיכָךְ הֵטִיחַ צְלוֹחִיתוֹ בְּאֶבֶן חַיָּיב וּשְׁמוּאֵל מְתָרֵץ לְטַעְמֵיהּ הַשְׁתָּא דְּאָמְרַתְּ אַבְנוֹ סַכִּינוֹ וּמַשָּׂאוֹ כְּבוֹרוֹ דָּמֵי לְר' יְהוּדָה דִּמְחַיֵּיב עַל נִזְקֵי כֵּלִים בְּבוֹר לְפִיכָךְ הֵטִיחַ צְלוֹחִיתוֹ בְּאֶבֶן חַיָּיב א"ר אֶלְעָזָר לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁנִּתְקַל בְּאֶבֶן וְנִשּׁוֹף בְּאֶבֶן אֲבָל נִתְקַל בְּקַרְקַע וְנִשּׁוֹף בְּאֶבֶן פָּטוּר כְּמַאן דְּלֹא כְּר' נָתָן אִיכָּא דְּאָמְרֵי א"ר אֶלְעָזָר לֹא תֵּימָא בְּנִתְקַל בְּאֶבֶן וְנִשּׁוֹף בְּאֶבֶן הוּא דִּמְחַיֵּיב אֲבָל נִתְקַל בְּקַרְקַע וְנִשּׁוֹף בְּאֶבֶן פָּטוּר אֶלָּא אֲפִילּוּ נִתְקַל בְּקַרְקַע וְנִשּׁוֹף בְּאֶבֶן חַיָּיב כְּמַאן כְּר' נָתָן: ר' יְהוּדָה אוֹמֵר בְּמִתְכַּוֵּין חַיָּיב [וְכוּ']: ה"ד מִתְכַּוֵּין אָמַר רַבָּה בְּמִתְכַּוֵּין לְהוֹרִידָהּ לְמַטָּה מִכְּתֵיפוֹ א"ל אַבַּיֵּי מִכְּלַל דִּמְחַיֵּיב ר"מ אֲפִילּוּ נִפְשְׁרָה א"ל אֵין מְחַיֵּיב הָיָה ר"מ אֲפִי' אָזְנָהּ בְּיָדוֹ אַמַּאי אָנוּס הוּא וְאוֹנֵס רַחֲמָנָא פַּטְרֵיהּ דִּכְתִיב וְלַנַּעֲרָה לֹא תַעֲשֶׂה דָבָר וְכִי תֵּימָא ה"מ לְעִנְיַן קְטָלָא אֲבָל לְעִנְיַן נְזָקִין חַיָּיב וְהָתַנְיָא נִשְׁבְּרָה כַּדּוֹ וְלֹא סִלְּקוֹ נָפַל גְּמַלּוֹ וְלֹא הֶעֱמִידוֹ ר"מ מְחַיֵּיב בְּהֶיזֵּקָן וַחֲכָמִים אוֹמְרִים פָּטוּר

רש"י

אֲבָל. הוּזַּק הוּא עַצְמוֹ פָּטוּר: **קַרְקַע עוֹלָם**. שֶׁאֵין לָהּ בְּעָלִים: **הִזִּיקָתוֹ**. וּמָמוֹנוֹ שֶׁל זֶה גְּרָמָא בְּעָלְמָא עָבַד לֵיהּ וְרַב לְטַעְמֵיהּ דְּאָמַר לְקַמָּן (דף נ.) בּוֹר שֶׁחִיְּיבָה עָלָיו תּוֹרָה לְהַבְלוֹ וְלֹא לְחַבְטוֹ: **מִבּוֹרוֹ לָמַדְנוּ**. בְּפ"ק (דף ו.): **שׁוֹר וְלֹא אָדָם חֲמוֹר וְלֹא כֵּלִים**. **וְהָנֵי מִילֵּי** הֵיכָא דְּמֵת הָאָדָם דִּקְרָא בְּמִיתָה מִשְׁתָּעֵי דִּכְתִיב וְהַמֵּת יִהְיֶה לוֹ אֲבָל בְּנֶזֶק אָדָם חַיָּיב בַּעַל הַבּוֹר דִּקְרָא מִכּוֹפֶר מְמַעֲטִינָן: **וְכֵלִים פְּטוּרִין**. עַל נִזְקֵי כֵּלִים פָּטוּר בַּעַל הַבּוֹר דִּשְׁבִירָתָן זוֹ הִיא מִיתָתָן וּמַתְנִיתִין נַמִּי מֵימָיו בּוֹרוֹ הוּא הִלְכָּךְ כִּי חַיָּיב עַל נִזְקֵי הַגּוּף חִיְּיבֵיהּ וְלֹא עַל הַכֵּלִים: **וְרַב ה"מ**. דְּתַקָּלָתוֹ לָמַדְנוּ מִבּוֹרוֹ: **דְּאַפְקְרִינְהוּ**. כִּי בּוֹר דְּסָבַר רַב בּוֹר שֶׁחִיְּיבָה עָלָיו תּוֹרָה בְּהִפְקִיר רְשׁוּתוֹ וּבוֹרוֹ הוּא דְּחִיְּיבְתּוֹ: **אֲבָל לֹא אַפְקְרִינְהוּ מָמוֹנוֹ הוּא**. וּמִשּׁוֹרוֹ לָמַדְנוּ הִלְכָּךְ טִינּוּף כְּלִי מָמוֹנוֹ דְּמַזִּיק עָבַד אֲבָל נֶזֶק הַגּוּף קַרְקַע עוֹלָם עָבְדָה וּשְׁמוּאֵל סָבַר בְּהִפְקִיר רְשׁוּתוֹ וְלֹא הִפְקִיר בּוֹרוֹ נַמִּי מִשְׁתָּעֵי קְרָא וּפָטַר בּוֹ אֶת הַכֵּלִים הִלְכָּךְ מַתְנִי' אע"ג דְּלֹא אַפְקְרִינְהוּ בּוֹרוֹ הָוֵי וּמַאי דְּקָתָנֵי חַיָּיב בְּהֶיזֵּק גּוּפוֹ קָמַיְירֵי וְלֹא בְּכֵלָיו וְאע"ג דְּקַרְקַע עוֹלָם עָבְדָה לֵיהּ חַיָּיב דִּשְׁמוּאֵל לְטַעְמֵיהּ דְּאָמַר לְקַמָּן (דף נ.) בּוֹר שֶׁחִיְּיבָה עָלָיו תּוֹרָה לְהַבְלוֹ וְכ"ש לְחַבְטוֹ וְאע"ג דְּקַרְקַע עוֹלָם אַזֵּקְתֵּיהּ: **נִשְׁתַּבְּרוּ**. בִּכְלֵי הַשּׁוֹר שַׁיְּיכָא שְׁבִירָה כְּגוֹן עוֹל וְסוּלְמָנִין קְרִיעָה שַׁיְּיכָא בְּמַרְדַּעַת שֶׁל חֲמוֹר: **הָא לְמָה זֶה דּוֹמֶה אַדְּרַבָּה**. תּוֹלֶה כְּתִיבָא בְּלֹא כְּתִיבָא: **אֶלָּא מַה דּוֹמֶה לָזֶה כו'**. דְּאִם הוּזְקוּ בָּהֶם כֵּלִים אוֹ נִתְקַל בָּהֶן אָדָם וּמֵת פָּטוּר: **רֵישָׁא**. דְּקָתָנֵי אַבְנוֹ וְסַכִּינוֹ דּוֹמִין לְבוֹר: **קַשְׁיָא לְרַב**. ס"ד אֲפִי' בְּדְלֹא אַפְקְרֵיהּ מַיְירֵי: **וְסֵיפָא**. דְּקָתָנֵי אִם הֵטִיחַ אַחֵר צְלוֹחִיתוֹ בְּאֶבֶן שֶׁל זֶה חַיָּיב: **קַשְׁיָא לִשְׁמוּאֵל**. דְּהַשְׁתָּא מַשְׁמַע דְּמִשּׁוֹרוֹ לָמַדְנוּ: **כר"א**. דְּאַבְנוֹ דּוֹמֶה לְבוֹר כְּשֶׁהִפְקִירוֹ: **לְר' יְהוּדָה דִּמְחַיֵּיב** עַל נִזְקֵי כֵּלִים בְּבוֹר. בְּפֶרֶק שׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הַפָּרָה (לקמן דף נג:): **לֹא שָׁנוּ**. דְּהֵטִיחַ צְלוֹחִיתוֹ בְּאֶבֶן חַיָּיב: **אֶלָּא שֶׁנִּתְקַל בְּאֶבֶן וְנִשּׁוֹף**. הַכְּלִי בָּאֶבֶן. **פָּטוּר**. דְּקַרְקַע גָּרְמָה לוֹ: **דְּלֹא כְּר' נָתָן**. דְּאָמַר לְקַמָּן (דף נג.) בְּשׁוֹר שֶׁדָּחַף אֶת חֲבֵירוֹ לְבוֹר כָּל הֵיכָא דְּלֵיכָּא לְאִשְׁתַּלּוּמֵי מֵהַאי שׁוֹר מִשְׁתַּלֵּם מִבּוֹר הַאי דְּעָבַד לֵיהּ הֶיזֵּקָא: **בְּמִתְכַּוֵּין לְהוֹרִידָהּ** לְמַטָּה מִכְּתֵיפָיו. וְנִתְקַל וְהוּטְחָה בְּכוֹתֶל חַיָּיב דְּנִתְקַל פּוֹשֵׁעַ הוּא: **אָמַר אַבַּיֵּי מִכְּלָל**. דְּר"מ דְּמַחְמִיר טְפֵי מְחַיֵּיב: **אֲפִי' נִפְשְׁרָה**. נִימוּחָה הַכַּד מֵעַצְמָהּ עַל כְּתֵיפוֹ דַּהֲוֵי אוֹנֵס: **נִפְשְׁרָה**. נִימוּחָה כְּדִמְתַרְגְּמִינָן (שמות טז) וְחַם הַשֶּׁמֶשׁ וְנָמָס פָּשַׁר: **אֲפִילּוּ אָזְנָהּ בְּיָדוֹ**. אֲפִילּוּ נִפְשְׁרָה מֵעַצְמָהּ שֶׁלֹּא נָפְלָה מִיָּדוֹ אֶלָּא נִימוּחָה וְנִשְׁאַר הָאוֹזֶן בְּיָדוֹ:

תוספות

אֲבָל הוּא עַצְמוֹ פָּטוּר דְּקַרְקַע עוֹלָם הִזִּיקָתוֹ. וְלֹא בָּעֵי לְמֵימַר שֶׁהוּזַּק הוּא עַצְמוֹ בְּמַיִם דְּלִישְׁנָא מַשְׁמַע שֶׁהוּחְלַק עַצְמוֹ בְּמַיִם וְלֹא שֶׁהוּזַּק בָּהֶן וּבְאַפְקְרֵיהּ לֹא מָצֵי לְאוֹקְמֵי דְּא"כ לֹא מְחַיֵּיב לֹא אַכֵּלִים וְלֹא עַל עַצְמוֹ:

ה"מ הֵיכָא דְּאַפְקְרִינְהוּ. פ"ה דְּסָבַר רַב דְּבוֹר שֶׁחִיְּיבָה עָלָיו תּוֹרָה בְּהִפְקִיר רְשׁוּתוֹ וּבוֹרוֹ וְא"ת דִּבְשְׁמַעְתִּין דִּמְחַזֶּרֶת (לעיל דף כא.) ר"ל דְּרַב סָבַר בּוֹר בִּרְשׁוּתוֹ חַיָּיב וּשְׁמוּאֵל סָבַר דְּפָטוּר וּפִי' שָׁם בַּקּוּנְט' דִּפְלִיגֵי בְּהִפְקִיר רְשׁוּתוֹ וְלֹא הִפְקִיר בּוֹרוֹ וי"ל דְּלֹא קַיְימָא מַסְקָנָא דְּהָתָם הָכֵי וּמִיהוּ נִרְאֶה דְּרַב מָצֵי סָבַר שַׁפִּיר דְּהִפְקִיר רְשׁוּתוֹ וְלֹא בּוֹרוֹ נַמִּי חַיָּיב אע"ג דְּאַבְנוֹ וְסַכִּינוֹ וּמַשָּׂאוֹ דְּלֹא אַפְקְרִינְהוּ לֹא הָוֵי בּוֹר לְרַב הַיְינוּ מִשּׁוּם דַּעֲדִיפֵי מִבּוֹר וְאִיכָּא נַמִּי לְחִיּוּבִינְהוּ מִשּׁוּם שׁוֹר וּלְחַיֵּיב בָּהֶן אֶת הַכֵּלִים אֲבָל בּוֹר בִּרְשׁוּתוֹ לֵיכָּא לְחִיּוּבֵי מִשּׁוֹר דְּשׁוֹר בִּרְשׁוּתוֹ פָּטוּר כְּדִתְנַן (לעיל דף ט:) חוּץ מֵרְשׁוּת הַמְיוּחֶדֶת לַמַּזִּיק לְכָל הַפָּחוֹת בּוֹר הָוֵי וּפָטוּר עַל הַכֵּלִים וּשְׁמוּאֵל דְּסָבַר הָכָא דַּאֲפִילּוּ לֹא אַפְקְרִינְהוּ הָוֵי בּוֹר מָצֵי סָבַר דְּבוֹר בִּרְשׁוּתוֹ פָּטוּר לְגַמְרֵי וַאֲפִילּוּ בּוֹר לֹא הָוֵי דְּמָצֵי א"ל בִּרְשׁוּתִי מַאי בָּעֵית וּמַה שֶּׁבַּקּוּנְטְרֵס רָצָה לְחַיֵּיב בְּהִפְקִיר רְשׁוּתוֹ וּבוֹרוֹ כְּמוֹ בְּחוֹפֵר בּוֹר בִּרה"ר אֵין נִרְאֶה לְר"י דְּחוֹפֵר בּוֹר בִּרה"ר חָפַר בּוֹר בְּאִיסּוּר וְכֵן חָפַר בּוֹר בִּרְשׁוּתוֹ סָמוּךְ לִרה"ר בְּאִיסּוּר חֲפָרוֹ וַאֲפִילּוּ חוֹפֵר בְּאֶמְצַע רְשׁוּתוֹ וְהִפְקִיר רְשׁוּתוֹ וְלֹא בּוֹרוֹ כֵּיוָן דְּשֶׁלּוֹ הוּא חַיָּיב לְהָסִיר הַתַּקָּלָה כִּדְאָמְרִינַן בְּהַפָּרָה (לקמן דף מח. ושם) דְּכֵיוָן דְּאִית לֵיהּ לְמַמְלְיֵיהּ וְלֹא מַלְיֵיהּ כְּמַאן דְּכַרְיֵיהּ דָּמֵי אֲבָל הִפְקִיר רְשׁוּתוֹ וּבוֹרוֹ דְּחָפַר בְּהֶיתֵּר וְגַם הַשְׁתָּא דְּהִפְקִיר לָאו בַּעַל הַבּוֹר הוּא לֹא מְחַיֵּיב תֵּדַע דִּבְפ' הַפָּרָה (לקמן נא.) דַּחְקִינַן לְאַשְׁכּוּחֵי בּוֹר שֶׁל שְׁנֵי שׁוּתָּפִין:

וְנִשּׁוֹף בְּאֶבֶן. דַּוְקָא נָקִיט דְּנִשּׁוֹף בְּאֶבֶן אֲבָל נִתְקַל בְּאֶבֶן וְנִשּׁוֹף בְּקַרְקַע פָּטוּר דְּקַרְקַע עוֹלָם הִזִּיקָתוֹ וַאֲפִילּוּ שְׁמוּאֵל מוֹדֶה הָכָא דְּפָטוּר כִּדְפָטַר לְקַמָּן בְּהַפָּרָה (דף נג. ושם) נִתְקַל בְּבוֹר וְנָפַל לַאֲחוֹרֵי הַבּוֹר וְהַהִיא דִּלְעֵיל דִּמְחַיֵּיב שְׁמוּאֵל צָרִיךְ לְאוֹקְמָא כְּגוֹן שֶׁנֶּחְבַּט בְּקַרְקַע שֶׁהַמַּיִם נִשְׁפָּכִים עָלֶיהָ דְּדָמֵי לְקַרְקַע הַבּוֹר וְאע"ג דְּשׁוֹר שֶׁדָּחַף חֲבֵירוֹ לְבוֹר וְגַם הִנִּיחַ אֶבֶן ע"פ הַבּוֹר וּבָא שׁוֹר וְנִתְקַל בָּהּ וְנָפַל לַבּוֹר מְחַיְּיבִין בְּהַפָּרָה (שם) יֵשׁ לְחַלֵּק כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ שֵׁם תַּקָּלָה עַל הַבּוֹר וּמִיהוּ וַדַּאי לְרַב קָשֶׁה כִּי הֵיכִי דְּקָאָמַר רַב קַרְקַע עוֹלָם הִזִּיקָתוֹ ה"נ נֵימָא בַּעַל הָאֶבֶן בּוֹר שֶׁל פְּלוֹנִי הִזִּיקוֹ:

אָמַר רַבָּה בְּמִתְכַּוֵּין לְהוֹרִידָהּ כו'. רַבָּה לֹא בָּעֵי לְאוֹקְמֵי בְּמִתְכַּוֵּין לִשְׁבּוֹר כִּדְמוֹקֵי לָהּ אַבַּיֵּי לְקַמָּן מִשּׁוּם דְּנִשְׁבְּרָה כַּדּוֹ דְּקָאָמַר ת"ק מַשְׁמַע דְּנִשְׁבְּרָה מֵאֵלָיו עֲלָהּ קָאָתֵי ר' יְהוּדָה לְחַלֵּק בֵּין מִתְכַּוֵּין לְשֶׁאֵין מִתְכַּוֵּין וְא"ת וְהָא ר' יְהוּדָה אִית לֵיהּ בְּפֶרֶק הָאוּמְנִין (ב"מ דף פב: ושם) דְּנִתְקַל לָאו פּוֹשֵׁעַ הוּא גַּבֵּי מַעֲבִיר חָבִית מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וְנִשְׁבְּרָה דְּקָאָמַר ר' יְהוּדָה שׁוֹמֵר חִנָּם יִשָּׁבַע נוֹשֵׂא שָׂכָר יְשַׁלֵּם וּמְפָרֵשׁ הָתָם הַאי כְּדִינֵיהּ וְהַאי כְּדִינֵיהּ וְאֵין לוֹמַר דְּמִתְכַּוֵּין לְהוֹרִידָהּ דְּהָכָא הָוֵי פּוֹשֵׁעַ טְפֵי דְּא"כ הֵיכִי דַּיֵּיק מִכְּלַל דִּמְחַיֵּיב ר"מ אֲפִילּוּ נִפְשְׁרָה דִּלְמָא בְּנִתְקַל דַּוְקָא מְחַיֵּיב אֲבָל נִפְשְׁרָה דַּהֲוֵי אוֹנֶס טְפֵי לֹא וי"ל דְּקָסָבַר רַבָּה כִּי הֵיכִי דְּאָמְרִינַן הָתָם לְר"מ דִּשְׁבוּעָה זוֹ תַּקָּנַת חֲכָמִים הִיא בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר ה"נ לְרַבִּי יְהוּדָה תַּקָּנַת חֲכָמִים הִיא בְּשׁוֹמֵר חִנָּם אֶלָּא דְּקָסָבַר רַבִּי יְהוּדָה דִּבְשׁוֹמֵר שָׂכָר לֹא רָצוּ חֲכָמִים לְהָקֵל:

וְאוֹנֶס רַחְמָנָא פַּטְרֵיהּ. וּמִפֶּצַע תַּחַת פֶּצַע לֹא מְרַבִּינַן אוֹנֶס גָּמוּר כִּדְפֵירַשְׁתִּי לְעֵיל (דף כז.):

וְהָתַנְיָא נִשְׁבְּרָה כַּדּוֹ כו'. וְא"ת וְהֵיכִי מַיְיתֵי מִבָּרַיְיתָא דְּפָטַר ר"מ בְּקַנְקַנִּים בְּרוּחַ שֶׁאֵינָהּ מְצוּיָה דִּלְמָא ה"מ לְעִנְיַן שְׁאָר נְזָקִין אֲבָל מַתְנִי' אִיכָּא לְאוֹקְמֵי בְּאָדָם הַמַּזִּיק דִּבְדֶרֶךְ הִלּוּכוֹ נָפְלוּ הַחֲרָסִים עַל הָאָדָם מִכֹּחוֹ וְאָדָם הַמַּזִּיק חַיָּיב בְּרוּחַ שֶׁאֵינָהּ מְצוּיָה כִּדְאָמְרִינַן לְעֵיל סוֹף פֶּרֶק שֵׁנִי (דף כז.) וי"ל דְּבְמַתְנִיתִין נַמִּי קָתָנֵי וְהוּחְלַק אֶחָד בְּמַיִם דְּתַקָּלַת מֵימָיו הוּא וְלֹא אָדָם הַמַּזִּיק וְלָמָּה מְחַיֵּיב שָׁם ר"מ יוֹתֵר מִבְּקַנְקַנִּים וְא"ת וּמַאי פָּרִיךְ מִוּלַנַּעֲרָה לֹא תַעֲשֶׂה דָבָר דִּבְנִפְשְׁרָה וַדַּאי מְחַיֵּיב שָׁם ר"מ אע"פ שֶׁהַנְּפִילָה הָיְתָה בְּאוֹנֶס מ"מ אַחַר כָּךְ הָיָה לוֹ לְסַלֵּק וי"ל דְּרַבִּי מֵאִיר מְחַיֵּיב בְּכָל עִנְיָן אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ פְּנַאי לְסַלֵּק:

פליגי

פָּטוּר מִדִּינֵי אָדָם. כִּדְמְפָרֵשׁ לְקַמָּן: חַיָּיב בִּדִינֵי שָׁמַיִם. מִשּׁוּם דְּלֹא סָלְקָה: בְּרִיחַ שֶׁאֵין מְצוּיָה. דְּאָנוּס הוּא: אֶלָּא אָמַר אַבַּיֵי בְּתַרְתֵּי פְּלִיגִי. בְּמַתְנִי' דְּשָׁהִזִּיק הַכֵּד בִּשְׁעַת נְפִילָה וּפְלִיגִי בִּשְׁהִזִּיק בְּחֶרְסָיו לְאַחַר נְפִילָה: בְּפַשְׁפִּיר נְזָקִין. כְּגוֹן זֶה דְּמַסְתָּמָא מִפְקִיר נְזָקִין: מְפַקִּיר נְזָקִין חַיָּיב דְּבוּר בְּרֵישׁ"ר וְדִבְּרָה תּוֹרָה עָלְיוֹ תּוֹרָה בְּבוּר בְּרֵישׁ"ר וְכֵן מְשַׁמַע לִישָׁנָא מַר סָבַר דִּסְבוּר פְּטוּר (ס"ל) דְּהַפְקֵר רְשׁוּתוֹ וְלֹא הַפְקֵר בּוֹרוֹ וְהוּ בּוֹר בְּהָאֲמוּר בְּתוֹרָה וּלְקַמָּן (דף מט:) פְּלִיגִי ר' יִשְׁמָעֵאל וְר"ע בְּהָא מִילְתָא וְה"ק רַבִּי יְהוּדָה בְּמִתְנִיתָן לְשׁוֹבְרָהּ וְהִזִּיק בִּנְפִילָה חַיָּיב וּבִשְׁאֵין מִתְכַּוֵּין אֶלָּא מְתַכְּוִין לְהוֹרִידָהּ מִכְּתִיפּוֹ וְנִתְקַל וְנִשְׁבְּרָה פָּטוּר דְּנִתְקַל לָאו פּוֹשֵׁעַ הוּא וּבְהֶזֵּיק דְּלְאַחַר נְפִילָה נְמֵי לְקַמָּן מְפָרֵשׁ מַאי מִתְכַּוֵּין אִיכָּא: וּמַדְּמַתְנִיתִין בְּתַרְתֵּי בו'. גְּמָרָא קַשְׁרִיךְ לָהּ: אֶלָּא בִּשְׁעַת נְפִילָה. הֵיכִי אִיכָּא לְמֵימַר נִתְקַל פּוֹשֵׁעַ הוּא מַה הוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת אִם נִתְקְלָה בְּהִתְמַהּ דְּבִשְׁלְמָא נִתְקַל הוּא וְנִשְׁבְּרָה כְּדוּ אִיכָּא לְמֵימַר אִיבְּעִי לֵיהּ לְעִיוּנֵי וּמֵיזַל אֶלָּא גְּמִלּוּ מֵי אִיכָּא לְמֵימַר הָכִי: שְׁרָעָתָא דְּנַהֲרָא. שֶׁגָּדַל הַנָּהָר וְכִסָּה אֶת עֵין הַדֶּרֶךְ וּפוֹשֵׁעַ הוּא בְּכָךְ שֶׁאִילּוּ הָיָה הַדֶּרֶךְ מְגוֹלֶה לֹא נִתְקַל גְּמָלוֹ: שְׁרָעָתָא. לְשׁוֹן שִׁרְטוּט וְקַלְוֹט (ויקרא כב): פּוֹשֵׁעַ הוּא. וְאֵין לוֹ דִּין נִתְקַל: דְּאִתְּמָר. בְּדֶרֶךְ יְבִשָּׁה וְנִתְקַל בֵּיהּ בְּהִתְמַהּ וְהַיְינוּ לֵיהּ אִידְּוּ פּוֹשֵׁעַ: לְזוֹת בְּחַרְסָיו. שֶׁלֹּא הִפְקִירָן חַיָּיב וּבִשְׁאֵין מִתְכַּוֵּין שׁוּב לְזוֹת בָּהֶן פָּטוּר דְּמִפְקִיר נְזָקִין פָּטוּר: וְהָאֲמַר ר"מ דְּמַחַיֵּיב. מִדְּקָתָנֵי בִּבְרֵיְיתָא וְלֹא סִלְּקָה וְלֹא הֶעֱמִידָהּ מִכֹּחַ הַזִּיקוֹ דְּלְאַחַר נְפִילָה פְּלִיגִי אַף בִּשְׁעַת נְפִילָה: וּמִשּׁוּם דְּלִישְׁנָא דִּבְרֵיְיתָא לֹא מִשְׁתַּמַע בִּשְׁעַת נְפִילָה אִצְטְרִיךְ לְרַבִּי אֶלְעָזָר לְאַשְׁמוּעִינָן דְּדִיקְנֵי לָהּ מִמַּתְנִיתִין דְּקָתָנֵי תַּרְתֵּי דְּבַאֲמַר אַבַּיֵי לְעֵיל:

לא

**פָּטוּר מִדִּינֵי אָדָם וְחַיָּיב בְּדִינֵי שָׁמַיִם וּמוֹדִים חֲכָמִים לְר"מ בְּאֻבְנוֹ סַפְסָל וּמְשָׁאוֹ שֶׁהֲנִיחָן בְּרֹאשׁ גֶּגוֹ וְנָפְלוּ בְּרוּחַ מְצוּיָה וְהִזִּיקוּ שֶׁהוּא חַיָּיב וּמוֹדֶה ר"מ לְרַבָּנָן בְּכַמָּעֳלֶה קָנָקָנִין עַל הַגַּג ע"מ לְנַגְּבָן וְנָפְלוּ בְּרוּחַ שֶׁאֵינָהּ מְצוּיָה וְהִזִּיקוּ שֶׁהוּא פָּטוּר אֶלָּא אָמַר אַבַּיֵי בְּתַרְתֵּי פְּלִיגִי פְּלִיגִי בְּשָׁעַת נְפִילָה וּפְלִיגִי לְאַחַר נְפִילָה פְּלִיגִי בְּשָׁעַת נְפִילָה בְּנִתְקַל פּוֹשֵׁעַ מַר סָבַר הוּא וּמ"ם נִתְקַל לָאו פּוֹשֵׁעַ הוּא פְּלִיגִי לְאַחַר נְפִילָה מַר סָבַר מְפַקִּיר נְזָקִין וּמַר סָבַר בְּמְפַקִּיר נְזָקִין מַר סָבַר מְפַקִּיר נְזָקִין חַיָּיב וּמַר סָבַר פָּטוּר אֶלָּא מִדְּקָתָנֵי תַּרְתֵּי הוֹחְלַק אֶחָד בְּמַיִם אוֹ שֶׁלָּקְה בְּחַרְסֵי הֵיינוּ הָךְ אֶלָּא לָאו ה"ק הוֹחְלַק אֶחָד בְּמַיִם בְּשָׁעַת נְפִילָה אוֹ שֶׁלָּקְה בְּחַרְסֵי לְאַחַר נְפִילָה וּמִדְּמַתְנִיתִין בְּתַרְתֵּי בְּרֵייְיתָא נַמִּי בְּתַרְתֵּי בְּשֶׁלְּמָא לְהָ אוֹ בְּשָׁעַת נְפִילָה אוֹ לְאַחַר נְפִילָה אֶלָּא מִשְׁתַּמַּע לְהָ בְּמִפְקִיר נְזָקִין אֶלָּא נְפִילָה בְּשֶׁלְּמָא לְאַחַר נְפִילָה הֵיכִי מַשְׁתַּמַּע לְהָ אֲמַר נִבְלְתוֹ אֶלָּא בְּשָׁעַת נְפִילָה הֵיכִי מַשְׁתַּמַּע לְהָ אֲמַר רַב אַחָא בְּגוֹן דַּעֲבַרָה בְּמַיָּא דְּרֵךְ שְׁרָעָתָא דְּנַהֲרָא ה"ד אִי דְּאִיכָּא אַחֲרִינָא פּוֹשֵׁעַ הוּא וְאִי דְּלֵיכָּא דְּרֵכָּא אַחֲרִינָא אָנוּס הוּא אֶלָּא מַשְׁתַּמַּע לְהָ בְּמִפְקִיר וְאַתְקִילָה בֵּיהּ גַּמְלָא מְפַקִּיר נְזָקִין מַאי מִתְכַּוֵּין אִיכָּא אָמַר רַב יוֹסֵף בְּמִתְכַּוֵּין לְזוֹת בְּחַרְסָיו וְכֵן אָמַר אַבַּיֵי בְּתַרְתֵּי בְּרֵייְיתָא נַמִּי בְּתַרְתֵּי. וא"ת מִבְּרֵייְיתָא נַמִּי יֵשׁ לְהוֹכִיחַ דִּבְתַרְתֵּי פְּלִיגִי דִּמְקָתָנֵי פְּלִיגִי וְלֹא סָלְקָה וְלֹא הֶעֱמִידָהּ מִשְׁמַע דְּלְאַחַר נְפִילָה פְּלִיגִי וְעוֹד דְּאִי לֹא פְּלִיגִי אֶלָּא בְּשָׁעַת נְפִילָה אַמַּאי חַיָּיב דְּרֵישׁ"ר הוּא דְּנִתְקַל אָנוּס הוּא בְּשָׁעַת נְפִילָה נְמֵי יֵשׁ לְהוֹכִיחַ מִדְּתָנֵי חֲכָמִים בְּאֻבְנוֹ סַכִּינוֹ וּמַשָּׂאוֹ דְּלֹא מָצֵי קָאֵי אֶלָּא אַשָּׁעַת נְפִילָה דְּאִי לֹא פְּלִיגִי אֶלָּא לְאַחַר נְפִילָה נְמֵי מִדְּתָנֵי בְּרוּחַ מְצוּיָה שֶׁהוּא חַיָּיב וּמוֹדֶה ר"מ לְרַבָּנָן אִי אַמְרַתְּ בְּשָׁעַת נְפִילָה פְּלִיגִי אַף לְאַחַר נְפִילָה פְּלִיגִי אֶלָּא מַאי פְּלִיגִי לְאַחַר נְפִילָה פּוֹשֵׁעַ הוּא וְהָא אִיכָּא רַבָּנָן דְּפָטְרִי אֶלָּא אַף בְּשָׁעַת נְפִילָה וְקָמַשְׁמַע לָן דְּרַבָּנַי וּרְבִי מְדַקְדְּקִי תַּרְתֵּי. וא"ת הֵיכִי דַּיֵּיק אַבַּיֵי מִדְּקָתָנֵי תַּרְתֵּי דִּפְלִיגִי לְאַחַר נְפִילָה פְּשִׁיעָה הִיא אַפֵּי' אִי לֹא פְּלִיגִי אֶלָּא בְּנִתְקַל אִי פּוֹשֵׁעַ הוּא אִי לֹא אֵימָא דְּזִקָּה בְּשָׁעַת נְפִילָה וּמִשּׁוּם דְּנִתְקַל פּוֹשֵׁעַ אַחַר נְפִילָה שֶׁכְּבָר הִפְקִיר הַהֲלָקָה פָּטוּר ר"מ אע"ג דְּפוֹשֵׁעַ הוּא תַּאֲמַר דְּזִקָּה בְּשָׁעַת נְפִילָה מַחַיֵּיב ר"מ מִשּׁוּם דְּנִתְקַל פּוֹשֵׁעַ בְּזֶה לָא הָיָה צָרִיךְ לְהַשְׁמִיעֵנוּ בֵּין דִּבְהָזֵּיקָא תָּנֵן שֶׁתַּמָּא לְקַמָּן דְּבוֹר בּוֹר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים חַיָּיב: לְאוֹ שְׁרַבִּי יְהוּדָה בָּא לְחַלּוֹק עָלָיו בְּזֶה לָא הָיָה צָרִיךְ לְהַשְׁמִיעֵנוּ בֵּין דִּבְהָזֵּיקָא תָּנֵן שֶׁתַּמָּא לְקַמָּן דְּבוֹר בּוֹר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים חַיָּיב:

מְדַקְדְּקִינַן תַּרְתֵּי. וא"ת הֵיכִי דַּיֵּיק אַבַּיֵי מִדְּקָתָנֵי תַּרְתֵּי דִּפְלִיגִי לְאַחַר נְפִילָה פְּשִׁיעָה הִיא אַפֵּי' אִי לֹא פְּלִיגִי אֶלָּא בְּנִתְקַל אִי פּוֹשֵׁעַ הוּא אִי לֹא אֵימָא דְּזִקָּה בְּשָׁעַת נְפִילָה וּמִשּׁוּם דְּנִתְקַל פּוֹשֵׁעַ אַחַר נְפִילָה שֶׁכְּבָר הִפְקִיר הַהֲלָקָה פָּטוּר ר"מ אע"ג דְּפוֹשֵׁעַ הוּא תַּאֲמַר דְּזִקָּה בְּשָׁעַת נְפִילָה מַחַיֵּיב ר"מ מִשּׁוּם דְּנִתְקַל פּוֹשֵׁעַ בְּזֶה לָא הָיָה צָרִיךְ לְהַשְׁמִיעֵנוּ בֵּין דִּבְהָזֵּיקָא תָּנֵן שֶׁתַּמָּא לְקַמָּן דְּבוֹר בּוֹר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים חַיָּיב: לְאוֹ שְׁרַבִּי יְהוּדָה בָּא לְחַלּוֹק עָלָיו בְּזֶה לָא הָיָה צָרִיךְ לְהַשְׁמִיעֵנוּ בֵּין דִּבְהָזֵּיקָא תָּנֵן שֶׁתַּמָּא לְקַמָּן דְּבוֹר בּוֹר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים חַיָּיב:

מַתְנִי' בְּתַרְתֵּי בְּרֵייְיתָא נַמִּי בְּתַרְתֵּי. וא"ת מִבְּרֵייְיתָא נַמִּי יֵשׁ לְהוֹכִיחַ דִּבְתַרְתֵּי דִּמְקָתָנֵי פְּלִיגִי וְלֹא סָלְקָה וְלֹא הֶעֱמִידָהּ מִשְׁמַע דְּלְאַחַר נְפִילָה פְּלִיגִי וְעוֹד דְּאִי לֹא פְּלִיגִי אֶלָּא בְּשָׁעַת נְפִילָה אַמַּאי חַיָּיב דְּרֵישׁ"ר הוּא דְּנִתְקַל אָנוּס הוּא בְּשָׁעַת נְפִילָה נְמֵי יֵשׁ לְהוֹכִיחַ מִדְּתָנֵי חֲכָמִים בְּאֻבְנוֹ סַכִּינוֹ וּמַשָּׂאוֹ דְּלֹא מָצֵי קָאֵי אֶלָּא אַשָּׁעַת נְפִילָה דְּאִי לֹא פְּלִיגִי אֶלָּא לְאַחַר נְפִילָה נְמֵי מִדְּתָנֵי בְּרוּחַ מְצוּיָה שֶׁהוּא חַיָּיב וּמוֹדֶה ר"מ לְרַבָּנָן אִי אַמְרַתְּ בְּשָׁעַת נְפִילָה פְּלִיגִי אַף לְאַחַר נְפִילָה פְּלִיגִי אֶלָּא מַאי פְּלִיגִי לְאַחַר נְפִילָה פּוֹשֵׁעַ הוּא וְהָא אִיכָּא רַבָּנָן דְּפָטְרִי אֶלָּא אַף בְּשָׁעַת נְפִילָה וְקָמַשְׁמַע לָן דְּרַבָּנַי וּרְבִי מְדַקְדְּקִי תַּרְתֵּי. וא"ת הֵיכִי דַּיֵּיק אַבַּיֵי מִדְּקָתָנֵי תַּרְתֵּי דִּפְלִיגִי לְאַחַר נְפִילָה פְּשִׁיעָה הִיא אַפֵּי' אִי לֹא פְּלִיגִי אֶלָּא בְּנִתְקַל אִי פּוֹשֵׁעַ הוּא אִי לֹא אֵימָא דְּזִקָּה בְּשָׁעַת נְפִילָה וּמִשּׁוּם דְּנִתְקַל פּוֹשֵׁעַ אַחַר נְפִילָה שֶׁכְּבָר הִפְקִיר הַהֲלָקָה פָּטוּר ר"מ אע"ג דְּפוֹשֵׁעַ הוּא תַּאֲמַר דְּזִקָּה בְּשָׁעַת נְפִילָה מַחַיֵּיב ר"מ מִשּׁוּם דְּנִתְקַל פּוֹשֵׁעַ בְּזֶה לָא הָיָה צָרִיךְ לְהַשְׁמִיעֵנוּ בֵּין דִּבְהָזֵּיקָא תָּנֵן שֶׁתַּמָּא לְקַמָּן דְּבוֹר בּוֹר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים חַיָּיב: לְאוֹ שְׁרַבִּי יְהוּדָה בָּא לְחַלּוֹק עָלָיו בְּזֶה לָא הָיָה צָרִיךְ לְהַשְׁמִיעֵנוּ בֵּין דִּבְהָזֵּיקָא תָּנֵן שֶׁתַּמָּא לְקַמָּן דְּבוֹר בּוֹר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים חַיָּיב:

רַב אַשֵׁי בְּמִתְכַּוֵּין לְזוֹת בְּחַרְסָיו רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר בְּשָׁעַת נְפִילָה מַחְלוֹקֶת אֲבָל לְאַחַר נְפִילָה מַאי דִּבְרֵי הַכֹּל פָּטוּר וְהָא אִיכָּא ר"מ דְּמְחַיֵּיב אֶלָּא מַאי דִּבְרֵי הַכֹּל חַיָּיב וְהָא אִיכָּא רַבָּנָן דְּפָטְרִי אֶלָּא אַף בְּשָׁעַת נְפִילָה וְקָמַשְׁמַע לָן דְּרַבָּנַי וּרְבִי

אֶלָּא גְּמִלּוּ בִּשְׁלְמָא לְאַחַר נְפִילָה מִשְׁכַּחַת לָהּ. דִּפְלִיגִי כְּגוֹן שֶׁהִסְפִּיק בִּנְלָתוֹ אַחַר נְפִילָתָהּ בִּפְשִׁיעָה כְּגוֹן שֶׁהוֹלִיכָהּ בַּמָּקוֹם שֶׁיֵּשׁ לְחוּשׁ שֶׁתִּפּוֹל אֶלָּא בִּשְׁעַת נְפִילָה הֵיכִי מִשְׁכַּחַת לָהּ דְּלִפְלְגוּ בְּעִין פְּלוּגְתָּא דְּפְלִיגִי בְּנִתְקַל וְאַ"ת וּלְוֹקֵי פְּלוּגְתַּיְיהוּ דִּשְׁעַת נְפִילָה אִבְּדוּ וּלְאַחַר נְפִילָה אִנְּמְלוּ מִדְּמוֹקֵי מַתְנִיתִין דְּהוּחְלַק אֶחָד בְּמַיִם בִּשְׁעַת נְפִילָה אוֹ שֶׁלָּקָה בְּחַרְסֵי לְאַחַר נְפִילָה וְ"ל חָדָא מִשּׁוּם דְּסִתָּם חַרְסֵי מַפְקֵר לְהוּ וְסִתָּם נְבֵילָה לָא מַפְקֵר לְהָ סִתָּם חַרְסֵי רוֹעֶה מִדְּקָתָנֵי לָהּ שֶׁלָּקָה מִשְׁמַע דְּבִדּוֹ נַמִּי הָיָה לוֹ פְּנַאי לְסַלֵּק וּלְהוֹצִיא וְכֵן הוּא אִי מוֹקְמִינַן לְכִדּוֹ בִּשְׁעַת נְפִילָה א"כ מִיירֵי כְּדוֹ בְּתַרְתֵּי וּמִדְּבְדוֹ בְּתַרְתֵּי גְּמִלּוּ נַמִּי בְּתַרְתֵּי:

אֲבָל לְאַחַר נְפִילָה מַאי. כִּי מַפְקֵר נְזָקִין לְאַחַר נְפִילָה פְּשִׁיעָה מַאי דִּבְרֵי הַכֹּל פָּטוּר הָא אִיכָּא רַבִּי מֵאִיר דְּמְחַיֵּיב עַ"פ אֲפִילּוּ הִפְקִיר לֹא הִפְקִיר לָהּ פְּטָרֵי רַבָּנָן דְּעַל"י שֶׁהִפְקִיר דַּאֲמַר לָהּ קְשָׁה דִּ"א כְּרַבִּי יוֹחָנָן דְּאָמַר בְּסָמוּךְ לְאַחַר נְפִילָה מְחֻלּוֹקֶת לָהּ וְזֶה פְּלִיג בְּמִידֵּי אַדְּרַבֵּי אֶלְעָזָר וּמִתּוֹךְ הַלָּשׁוֹן מְשַׁמַע שֶׁבָּא לְחַלּוֹק עַל רַבִּי אֶלְעָזָר:

ורבי

וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר לְאַחַר נְפִילָה מַחְלוֹקֶת אֲבָל בְּשָׁעַת נְפִילָה מֵאי ד"ה פְּטוּר כו'. הוֹ"מ לְמִפְרַךְ מִבְּרַיְיתָא גּוּפָהּ כֵּיוָן דִּבְשָׁעַת נְפִילָה פָּטוּר מִשּׁוּם דְּאָנוּס הוּא א"כ לְאַחַר נְפִילָה מְחַיֵּיב ר"מ אַף עַל גַּב דְּהָוֵי לְאַחַר נְפִילַת אוֹנֵס וְא"כ הֵיכִי קָתָנֵי לְאַחַר נְפִילָה מַחְלוֹקֶת כְּלוֹמַר פָּטוּר וְהָא ר"מ לְאַחַר נְפִילַת אוֹנֵס נַמִּי מְחַיֵּיב וְלֵיכָא לְמֵימַר דְּאֵירֵי בְּשָׁעַת נְפִילָה דְּא"כ מַה לוֹ לְהַזְכִּיר קַרְקָעוֹת כֹּה הָוֵה לֵיהּ לְמֵימַר טִפֵּי אֶלָּא וּמוֹדֶה ר"מ בְּשָׁעַת נְפִילָה דְּפָטוּר מִשּׁוּם דְּאָנוּס הוּא:

כִּי פְּלִיגִי אֲלִיבָּא דְּרַבָּנָן. לֹא בָּעֵי לְמֵימַר אֵיפְכָּא דְּפְלִיגִי אֲלִיבָּא דְּר"מ וּמַאן דְּפָטַר אָמַר לָךְ דְּע"כ לֹא מְחַיֵּיב ר"מ אֶלָּא מִשּׁוּם דְּפוֹשֵׁעַ הוּא וְכִי פְּלִיגִי ר' יוֹחָנָן וְר' אֶלְעָזָר בְּמַפְקִיר נְזָקִין דְּאוֹנֵס דִּקְיָם לֵיהּ דְּבְמַפְקִיר נְזָקִין דְּפוֹשֵׁעַ הוּא וְכִי:

תִּסְתַּיֵּים דְּר' אֶלְעָזָר הוּא דְּאָמַר חַיָּיב. בְּמִטָּלְטָל לֹא קַיְימָא לֵיהּ הָכִי וְהָא דְּלָא פָּרִיךְ מֵהָהִיא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר דְּלָעֵיל מִשּׁוּם דְּאֵין לְהוֹכִיחַ מִמַּילְתֵיהּ דְּר"א לְחוּדֵיהּ דְּפְטַר רַבָּנָן בְּמַפְקִיר נְזָקִין אֲפִילּוּ לְאַחַר נְפִילָה פְּשִׁיטָא אִם לֹא מִכֹּחַ דְּפְלִיג אַדְּרַבִּי יוֹחָנָן בְּדַמִּיתְנִי מַר' יוֹחָנָן קָשֶׁה אֲמַאי לֹא פָּרִיךְ מֵהָהִיא דְּלָעֵיל דְּאִית לֵיהּ מַפְקִיר נְזָקִין דְּלָעֵיל חַיָּיב לְרַבָּנָן וְר"ל מִשּׁוּם דְּלֹא מָפְרֵשָׁא בְּהָדֵיהּ אֶלָּא מִתּוֹךְ קְשִׁיָּא דְּרַבִּי יוֹחָנָן דְּאַדְרַבִּי יוֹחָנָן לְהֵכִי שָׁבִיק לֵיהּ וּמַיְיתֵי מִילְתָא דְּמָפְרֵשָׁא טְפֵי בְּהָהִיא:

אֶלָּא אָמַר רַב אַשִׁי מִשְּׁכְּחִפְכֵּהּ בְּפִחּוֹת מִג'. מִכְּאן אֵין לְדַקְדֵּק דְּלֹא בָּעֵי הַגְבָּהָה ג' טְפָחִים דְּכִי מִתְכַּוְּין קָנֵי בְּהַגְבָּהָה פְּחוֹת מִג' דְּשֵׁאנֵי הָכָא מִשּׁוּם דְּאִפְּילּוּ חֲבָטָה בְּהִסְתֵּר קָנֵי א"נ מִשּׁוּם דְּהָוֵי הֵיאֵי גְּלִל בְּכַלִּין וְקָנֵי לֵיהּ בְּלָיו א"נ בְּשִׁמְּגִיהָ בְּיָדוֹ דְּיָרִין שֶׁהוּא בְּיָדוֹ קָנֵי בְּפָחוֹת מִג' וְכֵן אִיתָא בְּרֵישׁ אֵלּוּ נְעָרוֹת (כתובות דף ל.) וְהָא דְּאָמַר בְּפֶרֶק חֶלֹן (עירובין דף עט: ושם) גַּבֵּי חֲבִית שֶׁל שְׁתוּפִי מְבוֹאוֹת צָרִיךְ שִׁיְּגִיהֶ טֶפַח שֶׁאנִי שְׁתוּפֵי מְבוֹאוֹת דִּיָּן הַגְבָּהָה דְּרַבָּנָן תַּדִּיר דְּהָתָם לֹא לְהִשְׁמְעִינַן דִּיָּן הַגְבָּהָה בְּכָל מָקוֹם קָאָתֵי:

אֶלָּא ר' יוֹחָנָן דְּאָמַר חַיָּיב. מ"מ אִיצְטְרִיךְ לְפָרֵשׁ לְפִי שֶׁאֵין דַּרְכָּן שֶׁל בְּנֵי אָדָם לְהִתְחַכֵּךְ בְּכָתְלִים לְפָרֵשׁ מִתְנִיתִין אֲפִילּוּ בְּמַאן דְּמְחַיֵּיב בּוֹר בְּרְשׁוּתוֹ וְשָׁמָא רַבִּי יוֹחָנָן בְּבוֹר בִּרְשׁוּתֵיהּ נַמִּי מְחַיֵּיב דְּאִיכָּא דְּסָבַר הָכִי בְּפֶרֶק הַכֹּתֵב (לקמן דף נ.): לֹא

לְמוֹצֵא בּוֹר מְגוּלֶּה וְטָמְמָהּ וְחָזַר וְחָפָרָהּ דְּאִסְתַּלְקוּ לְהוּ מַעֲשֶׂה רִאשׁוֹן וְקַיְימָא לָהּ בִּרְשׁוּתוֹ אֶלָּא אָמַר רַב אַשִׁי דְּכְשֶׁהֶכְפָּהּ לְפָחוֹת מִשְּׁלִשָּׁה וּמֵאי דְּוִיקָא דְּלְאוֹקְמֵיהּ בְּגוֹן שֶׁהֶכְפָּהּ לְפָחוֹת מִג' וְטָעֲמָא דְּכִי נִתְּנִין לְזוֹכוֹת בָּהּ לֹא לוֹקְמָהּ לְמַעְלָה מִג' וְאַע"ג דְּלֹא נִתְּנִין לְזוֹכוֹת בָּהּ חַיָּיב אָמַר רָבָא מַתְנִי' קְשִׁיתֵיהּ מֵאי אָרְיָא ר' יוֹחָנָן אָמַר הֶפֵּךְ לְתַנְיֵי הֶגְבֵּיהּ אֶלָּא ש"מ כָּל הֶפֵּךְ לְמַטָּה מִשְּׁלִשָּׁה הוּא וּמִדְּרַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר חַיָּיב ר' יוֹחָנָן אָמַר פָּטוּר וּמֵאי ר"א ר' יוֹחָנָן הָכִי וְהָתַנְיָן הַמַּצְנִיעַ אֶת הַקּוֹץ וְאֶת הַזְּכוּכִית וְהַזּוֹרֵד בְּקוֹצִים וְגָדַר שֶׁגָּפַל לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְהוּזַק בָּהֶן אַחֵר חַיָּיב בְּנִזְקוֹ וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מִי שֶׁנִּתְּנִין לְזוֹכוֹת בָּהֶן אֲבָל לֹא נִתְּנִין לְזוֹכוֹת בָּהֶן אֶלָּא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אִיפְּכָא דְּתָנֵן הַהוֹלֵךְ אֶת הַגָּלָל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהוּזַק בָּהֶן אַחֵר חַיָּיב בְּנִזְקוֹ וְאָמַר ר"א לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁנִּתְּנִין לְזוֹכוֹת בָּהֶן אֲבָל לֹא נִתְּנִין לְזוֹכוֹת בָּהֶן פָּטוּר אֶלָּמָּא מַפְקִיר נְזָקִין פָּטוּר אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה לָמָּה הַדָּבָר דּוֹמֶה לְמוֹצֵא בּוֹר מְגוּלֶּה וְכִסָּהוּ וְחָזַר וְגִילָּהוּ א"ל מַר זוּטְרָא בְּרֵיהּ דְּרַב מָרִי לְרַבִּינָא מִי דָּמֵי הָתָם לֹא אִסְתַּלֵּק לְהוּ מַעֲשֶׂה רִאשׁוֹן הָכָא אִסְתַּלֵּק לְהוּ מַעֲשֶׂה רִאשׁוֹן הָא לֹא דָּמֵי אֶלָּא

דִּבְשָׁעַת נְפִילָה לֹא פְּלִיגִי וְלֹא תִּידוֹק מִדְּרַבִּי יוֹחָנָן דְּע"י הַשְׁלָכָה לֹא פְּלִיגִי אֶלָּא דְּר"ט ב"ע לֹא פְּלִיגִי. דְּהַשְׁתָּא בְּהַפְקִיר נְזָקִין הָכָא ש"מ אוֹנֵס מִתְּחִילָּה מְחַיֵּיב כ"ש הֶפְקֵר שֶׁתְּחִילָּתוֹ בְּרָצוֹן: **בּוֹר בְּרה"ר.** אֲבָל מִבְּיכָרָא לֵיכָּא לְר"א דְּחַיּוּבָא דְּבוֹר בִּרְה"ר הֵיכִי דְּמֵי הֵיכִי דְּמֵי כְּגוֹן שֶׁחָפַר בְּרה"ר וְהוּא הַדִּין לְמַפְקִיר נְזָקִין דְּהָא מֵאן דְּמְחַיֵּיב מִבּוֹר בִּרה"ר לֵיתֵי שְׁלָא מִמַּעְלִים: **שֶׁמְּחַיֵּירִין לְמִקּוֹמוֹ.** דִּלְא בָּרְה"ר בּוֹר הוּא: **וְקָמָה לֵיהּ בִּרְשׁוּתֵיהּ.** דְּפָטוּר: **מִשּׁוּם דְּאָנוּס הוּא.** אֲבָל מִשּׁוּם פְּשִׁיעָה לֹא: **אֶלָּא אָמַר רַב אַשִׁי.** הָא דְּמוֹקֵי רַבִּי אֶלְעָזָר בּוֹר בִּרְשׁוּתוֹ דְּוַקָּא בּוֹר הוּא: **וְחָזַר וְגִילָּהוּ.** דְּפָטוּר: **וְקָמָה לֵיהּ בִּרְשׁוּתֵיהּ.** וּמְחַיֵּיב דְּאִי נַמִּי בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁל אָדָם וְעָשָׂאן הַרְבִּים בְּאִילּוּ הֵן בִּרְשׁוּתוֹ וְאִילּוּ הֵן בּוֹר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְחַמִּין מְשַׁשׁ [שָׁעוֹת] וּלְמַעְלָה הִסְתַּיֵּים וּמִי אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר הָכִי וְהָא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אִיפְּכָא דְּתָנֵן הַהוֹלֵךְ אֶת הַגָּלָל בִּרְה"ר וְהוּזַק בָּהֶן אַחֵר חַיָּיב בְּנִזְקוֹ וְאָמַר ר"א לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁנִּתְּנִין לְזוֹכוֹת בָּהֶן אֲבָל לֹא נִתְּנִין לְזוֹכוֹת בָּהֶן פָּטוּר אֶלָּמָּא מַפְקִיר נְזָקִין פָּטוּר אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה לָמָּה הַדָּבָר דּוֹמֶה לְמוֹצֵא בּוֹר מְגוּלֶּה וְכִסָּהוּ וְחָזַר וְגִילָּהוּ א"ל מַר זוּטְרָא בְּרֵיהּ דְּרַב מָרִי לְרַבִּינָא מִי דָּמֵי הָתָם לֹא אִסְתַּלֵּק לְהוּ מַעֲשֶׂה רִאשׁוֹן הָכָא אִסְתַּלֵּק לְהוּ מַעֲשֶׂה רִאשׁוֹן הָא לֹא דָּמֵי אֶלָּא

לְמוֹצֵא בּוֹר מְגוּלֶּה וְטָמְמָהּ וְחָזַר וְחָפָרָהּ דְּאִסְתַּלְקוּ לְהוּ מַעֲשֶׂה רִאשׁוֹן וְקַיְימָא לָהּ בִּרְשׁוּתוֹ אֶלָּא אָמַר רַב אַשִׁי דְּכְשֶׁהֶכְפָּהּ לְפָחוֹת מִשְּׁלִשָּׁה וּמֵאי דְּוִיקָא דְּלְאוֹקְמֵיהּ בְּגוֹן שֶׁהֶכְפָּהּ לְפָחוֹת מִג' וְטָעֲמָא דְּכִי נִתְּנִין לְזוֹכוֹת בָּהּ לֹא לוֹקְמָהּ לְמַעְלָה מִג' וְאַע"ג דְּלֹא נִתְּנִין לְזוֹכוֹת בָּהּ חַיָּיב אָמַר רָבָא מַתְנִי' קְשִׁיתֵיהּ מֵאי אָרְיָא ר' יוֹחָנָן אָמַר הֶפֵּךְ לְתַנְיֵי הֶגְבֵּיהּ אֶלָּא ש"מ כָּל הֶפֵּךְ לְמַטָּה מִשְּׁלִשָּׁה הוּא וּמִדְּרַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר חַיָּיב ר' יוֹחָנָן אָמַר פָּטוּר וּמֵאי ר"א ר' יוֹחָנָן הָכִי וְהָתַנְיָן הַמַּצְנִיעַ אֶת הַקּוֹץ וְאֶת הַזְּכוּכִית וְהַזּוֹרֵד בְּקוֹצִים וְגָדַר שֶׁגָּפַל לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְהוּזַק בָּהֶן אַחֵר חַיָּיב בְּנִזְקוֹ וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מִי שֶׁנִּתְּנִין לְזוֹכוֹת בָּהֶן אֲבָל לֹא נִתְּנִין לְזוֹכוֹת בָּהֶן אֶלָּא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אִיפְּכָא דְּתָנֵן הַהוֹלֵךְ אֶת הַגָּלָל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהוּזַק בָּהֶן אַחֵר חַיָּיב בְּנִזְקוֹ וְאָמַר ר"א לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁנִּתְּנִין לְזוֹכוֹת בָּהֶן אֲבָל לֹא נִתְּנִין לְזוֹכוֹת בָּהֶן פָּטוּר אֶלָּמָּא מַפְקִיר נְזָקִין פָּטוּר אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה לָמָּה הַדָּבָר דּוֹמֶה לְמוֹצֵא בּוֹר מְגוּלֶּה וְכִסָּהוּ וְחָזַר וְגִילָּהוּ א"ל מַר זוּטְרָא בְּרֵיהּ דְּרַב מָרִי לְרַבִּינָא מִי דָּמֵי הָתָם לֹא אִסְתַּלֵּק לְהוּ מַעֲשֶׂה רִאשׁוֹן הָכָא אִסְתַּלֵּק לְהוּ מַעֲשֶׂה רִאשׁוֹן הָא לֹא דָּמֵי אֶלָּא

אֶלָּא אָמַר רַב אַשִׁי מִשְּׁכְּחִפְכֵּהּ בְּפִחּוֹת מִג'. מִכְּאן אֵין לְדַקְדֵּק דְּלֹא בָּעֵי הַגְבָּהָה ג' טְפָחִים דְּכִי מִתְכַּוְּין קָנֵי בְּהַגְבָּהָה פְּחוֹת מִג' דְּשֵׁאנֵי הָכָא מִשּׁוּם דְּאִפְּילּוּ חֲבָטָה בְּהִסְתֵּר קָנֵי א"נ מִשּׁוּם דְּהָוֵי הֵיאֵי גְּלִל בְּכַלִּין וְקָנֵי לֵיהּ בְּלָיו א"נ בְּשִׁמְּגִיהָ בְּיָדוֹ דְּיָרִין שֶׁהוּא בְּיָדוֹ קָנֵי בְּפָחוֹת מִג' וְכֵן אִיתָא בְּרֵישׁ אֵלּוּ נְעָרוֹת (כתובות דף ל.) וְהָא דְּאָמַר בְּפֶרֶק חֶלֹן (עירובין דף עט: ושם) גַּבֵּי חֲבִית שֶׁל שְׁתוּפִי מְבוֹאוֹת צָרִיךְ שִׁיְּגִיהֶ טֶפַח שֶׁאנִי שְׁתוּפֵי מְבוֹאוֹת דִּיָּן הַגְבָּהָה דְּרַבָּנָן תַּדִּיר דְּהָתָם לֹא לְהִשְׁמְעִינַן דִּיָּן הַגְבָּהָה בְּכָל מָקוֹם קָאָתֵי:

אֶלָּא ר' יוֹחָנָן דְּאָמַר חַיָּיב. מ"מ אִיצְטְרִיךְ לְפָרֵשׁ לְפִי שֶׁאֵין דַּרְכָּן שֶׁל בְּנֵי אָדָם לְהִתְחַכֵּךְ בְּכָתְלִים לְפָרֵשׁ מִתְנִיתִין אֲפִילּוּ בְּמַאן דְּמְחַיֵּיב בּוֹר בִּרְשׁוּתוֹ וְשָׁמָא רַבִּי יוֹחָנָן בְּבוֹר בִּרְשׁוּתֵיהּ נַמִּי מְחַיֵּיב דְּאִיכָּא דְּסָבַר הָכִי בְּפֶרֶק הַכֹּתֵב (לקמן דף נ.): לֹא

לְמוֹצֵא בּוֹר מְגוּלֶּה וְטָמְמָהּ וְחָזַר וְחָפָרָהּ דְּאִסְתַּלְקוּ לְהוּ מַעֲשֶׂה רִאשׁוֹן וְקַיְימָא לָהּ בִּרְשׁוּתוֹ אֶלָּא אָמַר רַב אַשִׁי דְּכְשֶׁהֶכְפָּהּ לְפָחוֹת מִשְּׁלִשָּׁה וּמֵאי דְּוִיקָא דְּלְאוֹקְמֵיהּ בְּגוֹן שֶׁהֶכְפָּהּ לְפָחוֹת מִג' וְטָעֲמָא דְּכִי נִתְּנִין לְזוֹכוֹת בָּהּ לֹא לוֹקְמָהּ לְמַעְלָה מִג' וְאַע"ג דְּלֹא נִתְּנִין לְזוֹכוֹת בָּהּ חַיָּיב אָמַר רָבָא מַתְנִי' קְשִׁיתֵיהּ מֵאי אָרְיָא ר' יוֹחָנָן אָמַר הֶפֵּךְ לְתַנְיֵי הֶגְבֵּיהּ אֶלָּא ש"מ כָּל הֶפֵּךְ לְמַטָּה מִשְּׁלִשָּׁה הוּא וּמִדְּרַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר חַיָּיב ר' יוֹחָנָן אָמַר פָּטוּר וּמֵאי ר"א ר' יוֹחָנָן הָכִי וְהָתַנְיָן הַמַּצְנִיעַ אֶת הַקּוֹץ וְאֶת הַזְּכוּכִית וְהַזּוֹרֵד בְּקוֹצִים וְגָדַר שֶׁגָּפַל לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְהוּזַק בָּהֶן אַחֵר חַיָּיב בְּנִזְקוֹ וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מִי שֶׁנִּתְּנִין לְזוֹכוֹת בָּהֶן אֲבָל לֹא נִתְּנִין לְזוֹכוֹת בָּהֶן אֶלָּא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אִיפְּכָא דְּתָנֵן הַהוֹלֵךְ אֶת הַגָּלָל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהוּזַק בָּהֶן אַחֵר חַיָּיב בְּנִזְקוֹ וְאָמַר ר"א לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁנִּתְּנִין לְזוֹכוֹת בָּהֶן אֲבָל לֹא נִתְּנִין לְזוֹכוֹת בָּהֶן פָּטוּר אֶלָּמָּא מַפְקִיר נְזָקִין פָּטוּר אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה לָמָּה הַדָּבָר דּוֹמֶה לְמוֹצֵא בּוֹר מְגוּלֶּה וְכִסָּהוּ וְחָזַר וְגִילָּהוּ א"ל מַר זוּטְרָא בְּרֵיהּ דְּרַב מָרִי לְרַבִּינָא מִי דָּמֵי הָתָם לֹא אִסְתַּלֵּק לְהוּ מַעֲשֶׂה רִאשׁוֹן הָכָא אִסְתַּלֵּק לְהוּ מַעֲשֶׂה רִאשׁוֹן הָא לֹא דָּמֵי אֶלָּא

אֶלָּא אָמַר רַב אַשִׁי מִשְּׁכְּחִפְכֵּהּ בְּפִחּוֹת מִג'. מִכְּאן אֵין לְדַקְדֵּק דְּלֹא בָּעֵי הַגְבָּהָה ג' טְפָחִים דְּכִי מִתְכַּוְּין קָנֵי בְּהַגְבָּהָה פְּחוֹת מִג' דְּשֵׁאנֵי הָכָא מִשּׁוּם דְּאִפְּילּוּ חֲבָטָה בְּהִסְתֵּר קָנֵי א"נ מִשּׁוּם דְּהָוֵי הֵיאֵי גְּלִל בְּכַלִּין וְקָנֵי לֵיהּ בְּלָיו א"נ בְּשִׁמְּגִיהָ בְּיָדוֹ דְּיָרִין שֶׁהוּא בְּיָדוֹ קָנֵי בְּפָחוֹת מִג' וְכֵן אִיתָא בְּרֵישׁ אֵלּוּ נְעָרוֹת (כתובות דף ל.) וְהָא דְּאָמַר בְּפֶרֶק חֶלֹן (עירובין דף עט: ושם) גַּבֵּי חֲבִית שֶׁל שְׁתוּפִי מְבוֹאוֹת צָרִיךְ שִׁיְּגִיהֶ טֶפַח שֶׁאנִי שְׁתוּפֵי מְבוֹאוֹת דִּיָּן הַגְבָּהָה דְּרַבָּנָן תַּדִּיר דְּהָתָם לֹא לְהִשְׁמְעִינַן דִּיָּן הַגְבָּהָה בְּכָל מָקוֹם קָאָתֵי:

אֶלָּא ר' יוֹחָנָן דְּאָמַר חַיָּיב. מ"מ אִיצְטְרִיךְ לְפָרֵשׁ לְפִי שֶׁאֵין דַּרְכָּן שֶׁל בְּנֵי אָדָם לְהִתְחַכֵּךְ בְּכָתְלִים לְפָרֵשׁ מִתְנִיתִין אֲפִילּוּ בְּמַאן דְּמְחַיֵּיב בּוֹר בִּרְשׁוּתוֹ וְשָׁמָא רַבִּי יוֹחָנָן בְּבוֹר בִּרְשׁוּתֵיהּ נַמִּי מְחַיֵּיב דְּאִיכָּא דְּסָבַר הָכִי בְּפֶרֶק הַכֹּתֵב (לקמן דף נ.): לֹא

תִּסְתַּיֵּים דְּר' אֶלְעָזָר הוּא דְּאָמַר חַיָּיב. בְּמִטָּלְטָל לֹא קַיְימָא לֵיהּ הָכִי וְהָא דְּלָא פָּרִיךְ מֵהָהִיא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר דְּלָעֵיל מִשּׁוּם דְּאֵין לְהוֹכִיחַ מִמַּילְתֵיהּ דְּר"א לְחוּדֵיהּ דְּפְטַר רַבָּנָן בְּמַפְקִיר נְזָקִין אֲפִילּוּ לְאַחַר נְפִילָה פְּשִׁיטָא אִם לֹא מִכֹּחַ דְּפְלִיג אַדְּרַבִּי יוֹחָנָן בְּדַמִּיתְנִי מַר' יוֹחָנָן קָשֶׁה אֲמַאי לֹא פָּרִיךְ מֵהָהִיא דְּלָעֵיל דְּאִית לֵיהּ מַפְקִיר נְזָקִין דְּלָעֵיל חַיָּיב לְרַבָּנָן וְר"ל מִשּׁוּם דְּלֹא מָפְרֵשָׁא בְּהָדֵיהּ אֶלָּא מִתּוֹךְ קְשִׁיָּא דְּרַבִּי יוֹחָנָן דְּאַדְרַבִּי יוֹחָנָן לְהֵכִי שָׁבִיק לֵיהּ וּמַיְיתֵי מִילְתָא דְּמָפְרֵשָׁא טְפֵי בְּהָהִיא:

כִּי פְּלִיגִי אֲלִיבָּא דְּרַבָּנָן. לֹא בָּעֵי לְמֵימַר אֵיפְכָּא דְּפְלִיגִי אֲלִיבָּא דְּר"מ וּמַאן דְּפָטַר אָמַר לָךְ דְּע"כ לֹא מְחַיֵּיב ר"מ אֶלָּא מִשּׁוּם דְּפוֹשֵׁעַ הוּא וְכִי פְּלִיגִי ר' יוֹחָנָן וְר' אֶלְעָזָר בְּמַפְקִיר נְזָקִין דְּאוֹנֵס דִּקְיָם לֵיהּ דְּבְמַפְקִיר נְזָקִין דְּפוֹשֵׁעַ הוּא וְכִי:

וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר לְאַחַר נְפִילָה מַחְלוֹקֶת אֲבָל בְּשָׁעַת נְפִילָה מֵאי ד"ה פְּטוּר כו'. הוֹ"מ לְמִפְרַךְ מִבְּרַיְיתָא גּוּפָהּ כֵּיוָן דִּבְשָׁעַת נְפִילָה פָּטוּר מִשּׁוּם דְּאָנוּס הוּא וְכִי מְחַיֵּיב ר"מ אַף עַל גַּב דְּהָוֵי לְאַחַר נְפִילַת אוֹנֵס וְא"כ הֵיכִי קָתָנֵי לְאַחַר נְפִילָה מַחְלוֹקֶת כְּלוֹמַר פָּטוּר וְהָא ר"מ לְאַחַר נְפִילַת אוֹנֵס נַמִּי מְחַיֵּיב וְלֵיכָא לְמֵימַר דְּאֵירֵי בְּשָׁעַת נְפִילָה דְּא"כ מַה לוֹ לְהַזְכִּיר קַרְקָעוֹת כֹּה הָוֵה לֵיהּ לְמֵימַר טִפֵּי אֶלָּא וּמוֹדֶה ר"מ בְּשָׁעַת נְפִילָה דְּפָטוּר מִשּׁוּם דְּאָנוּס הוּא:

משום ר' ישמעאל. שני דברים אינן ברשותו כו': לא יהא אלא ברשותו. המשליך זבלו ברה"ר מי לא מיחייבי כי לא הפקירו ר"ג רפשו הוא דאזקיה שנתערבו המים והעפר ונעשה טיט ושלו הוא מדמזקי להו בטינוף כלים מכלל דלא אפקריה הכא בור לא חייב בו כלים: מי סברת דלא תמו מיא. אלא נתכנסו ונעשו רפש: בדתמו מיא. ובגלעו קמיירי ואין כאן רפש: ותיתי לפה לי. לאשמעינן במתניתין טינוף כלים והא תניא לעיל נשברה כדו ברה"ר והוחזק אחד במים ואוקמוה רב נמי בדלא הפקירן ובטינוף כלים: ותנא בימות הגשמים. ואיצטרך לאשמעינן דאע"ג דברשות קעבדי אם הזיקו חייב לשלם: בל אלו שאמרו. חכמים מותרין לקלקל ברה"ר ואלו הן פותקין ביבותיהן לקלחה שופכין שלהם ברה"ר כו' ביב צינור המקלח שופכין של מי תשמיש הבית ברה"ר: בבותא דעוגי. דה"ל למצניע לאסוקי אדעתיה שבותא זה עומד לסותרו: וחייב בעל חבותא. דה"ל לאצניעינהו: בדליו של חבירו. בסחי בור של חבירו: חייב בעל הבור. דכאמרינן במצניע קורותיו דהיינו בור בבותא דעוגי של חבירו וקרו זה את כותלו דחייבי המצניע והכא נמי איבעי ליה לאסוקי אדעתיה שזה יטול את דליו: אפילו אמה. היא היא ומאי אשמעינן רבינא: מהו דתימא. לא דמי דהתם משום הכי ליכא לחיובי לבעל כותל דלא חזי ידע ליה למצניע דידע לבעל הבור איבעי ליה לאודועיה שהוא נוטל את דליו אשמעינן רבינא דלאו היינו טעמא: דגלת. חידוק: מתני' לוזלים. שיורקבו החבן והקש ונעשים זבל לזבל שדות וכרמים: כל המקלקלין ברה"ר. רבן שמעון בן גמליאל שמעיה לת"ק דלא קניס אלא שבחא אבל גופא לא בדקתני בברייתא בגמרא ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר דגוף נמי כל המודעים בו זכה לישנא אחרינא כל המקלקלין ואפי' עושין ברשות: גמ' כל שלשים יום. דשאני להתיחן שם: שעל בנת בן בו'. שלא יהו מקפידין על כך: בני חנוכה פטור. בפרק הכונס צאן לדיר תקנתי גגל שהיה טעון פשתן: מאי לאו משום דברשות ב"ה. הניח בחוץ משום פרסומי ניסא פטור: ה"ג דתניא רבי יהודה אומר בני חנוכה פטור: מפני שהוא רשות מצוה. כלומר משום רשות ב"ד דמצוה מיפטר אבל ברשות ב"ד דלאו מצוה חייב: חותיין לקלקל. כגון פותקין ביבותיהן וגורפין מערות:

תבנו

משום רבי ישמעאל כו' לא קשיא הא דידיה הא דרביה: מתני' השוכף מים ברה"ר והוזק בהן אחר חייב בנזקו המצניע את הקוץ והזכוכית והגודר את גדרו בקוצים וגדר שנפל לרה"ר והוזקו בהן אחרים חייב בנזקן: גמ' אמר רב לא שנו אלא דנטפוף כליו במים אבל הוא עצמו פטור קרקע עולם הוזקתו א"ל רב הונא לרב לא יהא אלא כרפש מי סברת דלא תמו מיא בדתמו מיא ותרתי למה לי הדא בימות החמה והדא בימות הגשמים דתניא כל אלו שאמרו פותקין ביבותיהן וגורפין מערותיהן בימות החמה אין להם רשות ובימות הגשמים יש להם רשות ואע"פ שברשות אם הזיקו חייבין לשלם: המצניע את הקוץ [וכו']: א"ר יוחנן לא שנו אלא מפריח אבל מצמצם לא מ"ט פטור אמר רב אחא בריה דרב איקא לפי שאין דרכן של בני אדם להתחכך בכתלים ת"ר המצניע קוצותיו וזכוכיותיו לתוך כותל של חבירו ובא בעל כותל בריא המצניע פטור וחייבי בעל הכותל אמר רבינא זאת אומרת המכסה בורו בדליו של חבירו ובא בעל דלי דלי ונטל דליו חייב בעל הבור פשיטא מהו דתימא הואיל והוי ידע ליה דלודועיה אבל הראשונים היו מצניעים קוצותיהם וזכוכיותיהם בתוך שדותיהן ומעמיקים להן ג' טפחים כדי שלא יעבד המחריישה רב ששת שדי להו בנורא רבא שדי להו בדגלת אמר רב יהודה האי מאן דבעי למהוי חסידא לקיים מילי דניזקין רבא אמר מילי דאבות ואמרי לה מילי דברכות: מתני' המוציא את הקוץ והזכוכית והזיק לרה"ר לובלים והוזק בהן אחר חייב בנזקו וכל הקודם בהן זכה רשב"ג אומר כל המקלקלין ברה"ר והזיקו בהן הנגלל ברה"ר לשלם וכל הקודם בהן זכה והמקלקלן בהן חייבין לשלם: גמ' לימא מתני' דלא כר' יהודה דתניא ר' יהודה אומר בשעת הוצאת זבלים וכו' ר' יהודה היא רב אשי אמר הוזק בשעת הוצאת זבלים מודה ר' יהודה רבי יהודה מודה רבי יהודה שאם חזיק משלם מה שהזיק ורבנן מפני שהוא ברשות מאי לאו משום רשות בית דין לא משום רשות מצוה דתניא רבי יהודה אומר בנר חנוכה פטור מפני שהוא ברשות ת"ש כל אלו שאמרו מותרין לקלקל ברשות הרבים אם הזיקו חייבין לשלם ורבי יהודה פוטר אמר רב נחמן מתני' שלא בשעת הוצאת זבלים ור' יהודה היא רב אשי אמר

תבנו

תוספות

לא יהא אלא ברפשו. הא דלא דייק הכי לעיל (דף כח.) בדהחלק אחד במים משום דהתם לא איירי בשפשפם בבזוזה אבל הכא תנא השופך משפעו בכזוזה במקום שנעשין רפש וטיט א"נ ברישא קתני הזיקו משמע דלא עשו המים אלא החלקה אבל הכא קתני הזיק משמע שבמים עצמן הזיק: בדתמו מיא. פירוש בתמו מיא עמי איירי וניחא ליה לאוקמי בין תמו בין לא תמו ודוקא בבלים מלאוקמי דזקא בלא תמו ובין בבלים ובין בעצמו וא"ת ואי תמו מיא סתמא מפקר להו והני בור ופטור בו הבלים ור"ל דלא תמו בר כך שלא יהא עדיין ראוייו לשום דבר ואי הוה גרס אינפא הוה ניתא מי סברת דתמו מיא ובנבוז בעפר ונעשה טיט לא דלא תמו מיא שהמים צלולים עדיין דמסתמא לא אפקריה: וחייב בעל הכותל. וא"ת כותל רעוע נמי איבעי ליה לאסוקי אדעתיה שמא תצניעם שם כשהחזיה בריא ור"ל דמ"מ ראוי המצניע להתחייב ביין שפשע ואין צריך להעמיד ברעוע מעיקרו: שלא תעבד החרישה. בירושלמי מפקיד בדי שלא תעלה המחרישה: אפילו אמה. תימה רבי יהודה כו'. וא"ת והא מתני' קתני כל הקודם בהן זכה ותימה למאי דס"ד דמתניתין בשעת הוצאת זבלים תקשה ליה דרשב"ג אדרשב"ג דקתני במתני' דחייבי לשלם ובהבית והעלייה (ב"מ דף קיח:) תנא רשב"ג אומר אף מתקן מלאכתו בל שלשים יום ודייק מיניה בגמ' דס"ל כל מקום שנתנו חכמים רשות להניח והזיק פטור מלשלם ולפי לשון אחר שפירש בקונטרס דרשב"ג פליג את"ק וס"ל דאפילו הניח ברשות חייבין לשלם קשה אפי' לפי המסקנא ושמא אין העניינים שוין אע"ג דבשמעתין דהתם כייל להו בהדי הדדי: מתני' שלא בשעת הוצאת זבלים ור' יהודה היא. תימה דלא משני הכי בהבית והעלייה (ב"מ שם שם: ושם) דקתני המוציא זבלו לרה"ר המוציא מוציא ומזבל מזבל כו' ואם הזיק משלם מה שהזיק וקאמר בגמרא מתני' דלא כר' יהודה ור"ל דהתם כי יעמיד מתני' נמי שלא בשעת הוצאת זבלים אתיא דלא כר' יהודה דהא שרי לחוציא ע"מ לזבל לאלתר ואפי' הכי קתני שמשלם מה שהזיק אלמא בדבר שיש לו רשות משלם מה שהזיק ולרבי יהודה משמע דלא משלם מדקאמר שעל מנת כן רבי ועוד מדלא קתני בהדיא ואם הזיק משלם מה שהזיק א"נ מתני' דהתם משמע ליה בשעת הוצאת זבלים מדקתני המוזבל מזבל ושפיר איתי ליה רשות לתניה שלשים יום והא דאמר המזבל מזבל עצה טובה קמ"ל כלומר מזבל לאלתר שלא יצטרך לשלם:

תבנו

תִּבְנוּ וְקָשׁוּ תְּנַן מְשׁוּם דִּמְשַׁלְּרֵקִי: כָּל הַקּוֹדֵם בָּהֶן זָכָה:
אָמַר רַב בֵּין בְּגוּפָן בֵּין בְּשִׁבְחָן וְזֶעִירִי אָמַר בְּשִׁבְחָן
אֲבָל לֹא בְּגוּפָן בְּמֵאי קָמִיפַּלְגֵי רַב סָבַר קָנְסוּ גּוּפָן
מְשׁוּם שִׁבְחָן וְזֶעִירִי סָבַר לֹא קָנְסוּ גּוּפָן מְשׁוּם שִׁבְחָן
תְּנַן הַהוֹלֵךְ אֶת הַגָּמָל בְּרֹאשׁ"ר וְהוּזַק בָּהֶן אַחַר חַיָּב
בְּנִזְקוֹ וְאִילּוּ כָּל הַקּוֹדֵם זָכָה לֹא קָתָנֵי הָכָא לְרִישָׁא
וְה"ה לְסֵיפָא וְהָא תָּנֵי עֲלָהּ אֲסוּרִין מְשׁוּם גֵּזֶל כִּי
קָתָנֵי אֲסוּרִין מְשׁוּם גֵּזֶל אֲבָל הָכָא מַתְנִי' קָאֵי לְאוֹתוֹ
שֶׁקָּדַם וְזָכָה וְהָא לֹא קָתָנֵי הָכֵי דִּתְנַן הַמּוֹצִיא תִּבְנוּ
וְקָשׁוּ לְרֹאשׁ"ר לְוֻלָּיִם וְהוּזַק בָּהֶן אַחַר חַיָּב בְּנִזְקוֹ וְכָל
הַקּוֹדֵם בָּהֶן זָכָה וּמוּתָּר מְשׁוּם גֵּזֶל אָמַר
רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק גָּלָל קָרְמִית דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שִׁבַּח לֹא
קָנְסוּ גּוּפוֹ מְשׁוּם שִׁבְחוֹ דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ שִׁבַּח לֹא קָנְסוּ
אִיבָּעֵיָא לְהוּ לְדִבְרֵי הָאוֹמֵר קָנְסוּ גּוּפָן מְשׁוּם שִׁבְחָן
לְאַלְתַּר קָנְסִינַן אוֹ לְכִי מַיְיתֵי שִׁבְחָא קָנְסִינַן ת"ש
מְזַקְאֵירִינַן גָּלָל וְתִסְבְּרָא כִּי אֵירִינַן גָּלָל מַיקַּר דִּלְשַׁנֵּי
רַב נַחְמָן לְבָתַר דְּשַׁנֵּי רַב נַחְמָן מִי אֵיפָא לְמֵימְרָא
גָּלָל בְּכָל לֵימָא כְּתַנָּאֵי שָׁטָר שֶׁקְּתוּב בּוֹ רִבִּית קוֹנְסִין

תִּבְנוּ וְקָשׁוּ תְּנַן. דִּמְחַיֵּב דַּעְדַּיִן לֹא נַעֲשׂוּ זָבֶל וְקָשִׁים הֵם וּמִתְחַלְקִין בָּהֶן וּכִי קָאָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּזָבֶל קָאָמַר דְּמוֹצִיא אָדָם זִבְלוֹ שֶׁאֵינוֹ נוֹתֵן לְהַחֲלִיק בָּל בָּהּ: **מְשַׁלְּרֵקִי**. מְחֲלִיקִין: **בִּשְׁבָחָן**. בְּמֵה שֶׁהִשְׁבִּיחָן דְּרַהּ"ר: **וְאִילּוּ כָּל הַקּוֹדֵם זָכָה לֹא קָתָנֵי**. מִשּׁוּם דְּגָלָל זֶהוּ רֹעַי וְאֵינוֹ מִשְׁבִּיחַ דְּרַהּ"ר דְּמוּשְׁכָּה וְעוֹמֵד הוּא וְקָשֶׁה לְרַבִּי: **וְה"ה קָתָנֵי עֲלָהּ**. בְּבְרֵייתָא אֲסוּרִים מִשּׁוּם גֵּזֶל: **אֲבוּלָּה מְתַנְּיתִין קָאֵי**. דְּאִי אֲסוּרִין מִשּׁוּם גֵּזֶל וַאֲפִילּוּ אֶתְגַּר וְקִיּם הִלְכָךְ הָכֵי קָאָמַר דִּלְאַחַר שֶׁקִּדַּם וְזָכָה בָּהֶם אַחֵר אָסוּר לְגָזְלָן הַיְמֵנוּ: **מַדְּקָא אַיְירֵינַן גָּלָל**. עֲלֵיהּ דְּרַב מִכְּלָל דְּאִיהוּ קָבַר לְאַלְתַּר קְנִסִינַן דְּאִי לָבָתַר דְּאֵיתֵי שֶׁבָּחָא מֵאִי רוֹמְיָא דְּגָלָל הוּא לְאוֹ שֶׁבַח בְּגָלָל: **כִּי אַיְירֵינַן גָּלָל מַקַּמֵּי דְּשַׁנֵּי רַב נַחְמָן**. הַשְׁתָּא דְּקִים לַן דְּטַעְמָא דְּקָנְסָא מִשּׁוּם שֶׁבַח הוּא מֵימְּעָיָא אִי לְאַלְתַּר קְנִיס אוֹ כִּי מֵיתֵי שִׁבְחָא: **שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רִבִּית**. שֶׁכְּתוּב בּוֹ שֶׁלָּוֶה בְּרִבִּית: **קָא מְזַקְא**. עָתִיד לְהַזִּיק: **עֲבִיר לֵיהּ שׁוּמָא**. שֵׁם עָלָיו נֶשֶׁךְ וְעָבַר בִּלֹּא תַּשִּׁימוּן (שמות כב): **לְזֵעִירִי וַדַּאי תְּנַאי הִיא**. דְּלֵיכָא לְמֵימַר דְּכִ"ע לֹא קָנְסוּ דְּהָא רַבָּן שִׁמְעוֹן קְנִיס: **בְּהֶלְכָּה וְאֵין מוֹרִין כֵּן כְּמֵיפְלְגִי**. תֵּנָא קַמָּא סָבַר הֶלְכָּה דְּקָנְסוּ גּוּפָן וְאֵין מוֹרִין כֵּן וְהָכִי קָאָמַר וְהִלְכָה כָּל הַקּוֹדֵם בָּהֶן זָכָה וְאַפִּ' גּוּפָן דְּיֵעֲבֵד וְאִי אָתֵי מַרְשָׁא לְקַמֵּן לְאִימּוֹלְכִי אֲמַרִינַן לֵיהּ אֲסוּרִין מִשּׁוּם גֵּזֶל: **אַפְכֵּר חוֹשְׁלֵי**. שֶׁעוֹרֵי כְּלוּפֵּין שֶׁשָּׁשָׁה אִישׁ אֶחָד בְּרַהּ"ר כְּדֵי שֶׁיִּתְיַיבְּשׁוּ וְהִפְקִירָן

רַב הוּנָא וְהוֹרָה שֶׁהַקּוֹדֵם בָּהֶן זָכָה:

סליקו סתא

תִּבְנוּ וְקָשׁוּ תְּנַן מְשׁוּם דִּמְשַׁלְּרֵקִי: כָּל הַקּוֹדֵם בָּהֶן זָכָה:
אָמַר רַב בֵּין בְּגוּפָן בֵּין בְּשִׁבְחָן וְזֶעִירִי אָמַר בְּשִׁבְחָן
אֲבָל לֹא בְּגוּפָן בְּמֵאי קָמִיפַּלְגֵי רַב סָבַר קָנְסוּ גּוּפָן
מְשׁוּם שִׁבְחָן וְזֶעִירִי סָבַר לֹא קָנְסוּ גּוּפָן מְשׁוּם שִׁבְחָן
תְּנַן הַהוֹלֵךְ אֶת הַגָּמָל בְּרֹאשׁ"ר וְהוּזַק בָּהֶן אַחַר חַיָּב
בְּנִזְקוֹ וְאִילּוּ כָּל הַקּוֹדֵם זָכָה לֹא קָתָנֵי הָכָא לְרִישָׁא
וְה"ה לְסֵיפָא וְהָא תָּנֵי עֲלָהּ אֲסוּרִין מְשׁוּם גֵּזֶל כִּי
קָתָנֵי אֲסוּרִין מְשׁוּם גֵּזֶל אֲבָל הָכָא מַתְנִי' קָאֵי לְאוֹתוֹ
שֶׁקָּדַם וְזָכָה וְהָא לֹא קָתָנֵי הָכֵי דִּתְנַן הַמּוֹצִיא תִּבְנוּ
וְקָשׁוּ לְרֹאשׁ"ר לְוֻלָּיִם וְהוּזַק בָּהֶן אַחַר חַיָּב בְּנִזְקוֹ וְכָל
הַקּוֹדֵם בָּהֶן זָכָה וּמוּתָּר מְשׁוּם גֵּזֶל אָמַר
רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק גָּלָל קָרְמִית דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שִׁבַּח לֹא
קָנְסוּ גּוּפוֹ מְשׁוּם שִׁבְחוֹ דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ שִׁבַּח לֹא קָנְסוּ
אִיבָּעֵיָא לְהוּ לְדִבְרֵי הָאוֹמֵר קָנְסוּ גּוּפָן מְשׁוּם שִׁבְחָן
לְאַלְתַּר קָנְסִינַן אוֹ לְכִי מַיְיתֵי שִׁבְחָא קָנְסִינַן ת"ש
מְזַקְאֵירִינַן גָּלָל וְתִסְבְּרָא כִּי אֵירִינַן גָּלָל מַיקַּר דִּלְשַׁנֵּי
רַב נַחְמָן לְבָתַר דְּשַׁנֵּי רַב נַחְמָן מִי אֵיפָא לְמֵימְרָא
גָּלָל בְּכָל לֵימָא כְּתַנָּאֵי שָׁטָר שֶׁקְּתוּב בּוֹ רִבִּית קוֹנְסִין

אוֹתוֹ וְאֵינוֹ גּוֹבֶה לֹא אֶת הַקֶּרֶן וְלֹא אֶת הָרִבִּית דִּבְרֵי ר"מ וַחֲכָמִים אוֹמְרִים גּוֹבֶה אֶת הַקֶּרֶן אֲבָל לֹא אֶת הָרִבִּית לֵימָא רַב דְּאָמַר כְּרַבִּי מֵאִיר וְזֶעִירִי דְּאָמַר כְּרַבָּנָן תֵּיקָא רַבָּנָן גְּזֵירָה שְׁמָא יִגְבֶּה מִמְּנוֹ רִאשׁוֹן וְאִי אֵין נִיכָּר בְּשָׁטָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רִבִּית נְמִי לִגְזֹר שְׁמָא יִגְבֶּה רִבִּית בְּשָׁרִים בְּמָקוֹם קֶרֶן וְאֵין לוֹמַר שֶׁלְּכָךְ הֵן בְּשָׁרִים שֶׁלֹּא עָשׂוּ שׁוּמָא בֵּינַיִם מִתּוֹךְ הַשָּׁטָר זֶה וְהָא דְּתָנֵן לֹא יָבֹא לִגְבּוֹת הָרִבִּית עַל יְדֵי שָׁטָר זֶה וְהָא דְּתָנֵן בְּאֵיזוֹהוּ נָשָׁךְ (שם עה:) שֶׁהָעֲדָרִים עוֹבְרִים בְּלֹא תַּעֲשֶׂה הַיְינוּ בְּגוֹן שֶׁאֵין נִיכָּר הָרִבִּית מִתּוֹךְ הַשָּׁטָר דְּהָא אָמְרִי' בְּשִׁמְעָתִין דִּמְשַׁעַת כְּתִיבָה עֲבַד לֵיהּ שׁוּמָא א"כ בְּשָׁטָר זֶה עוֹבְרִים בְּלֹא תַּעֲשֶׂה דְּלֹא תַּשִּׁימוּן עָלָיו נָשֶׁךְ לְאִינְשֵׁי בְּמִלְוָה וְלוֹוֶה וְעָרַב מְשַׁמֵּע לְהוּ וְלִלְבֵי לֹא מְסַפְּלִי בְּהָכֵי דְּאָמְרִינַן (שם דף ה:) לֹא תַּחְמוֹד לְאִינְשֵׁי בְּלֹא דְּמֵי מְשַׁמֵּע לְהוּ א"נ כְּגוֹן שֵׁיֵּשׁ שָׁדוֹת אֲנוּסִין מֻחְזָקוֹת נְפָשׁוֹת וְכֵן צ"ל בְּשִׁטְרֵי חוֹב הַמּוּקְדָּמִים דְּיֵשׁ מְעַמְּדִין אוֹתָהּ בַּר"מ אֲבָל לְרַבָּנָן בְּשָׁדוֹת וְאַפִּ' רַבִּי מֵאִיר אֵין פּוֹסֵל אֶלָּא מִטַּעַם קָנֶס וְאַמַּאי הָלֵא עֲדִים פְּסוּלִים הֵם שֶׁהֲתָמוּ עַל שְׁטַר מוּקְדָּם אֶלָּא ש"מ שֶׁיֵּשׁ עֵדִים שֶׁהֵיוּ אֲנוּסִים מֻחְזָקִים נְפָשׁוֹת א"נ כְּגוֹן שֶׁאָמְרוּ סָעִינוּ בִּשְׁנַת הַמֶּלֶךְ וְאוֹמֵר ר"י דְּהָכָא כִּרְבָנָן אע"ג דְּקִ"ל (כתובות דף ס:) כְּר' מֵאִיר בְּגִזֵּירוֹתָיו דְּוַקָא בְּגִזֵּירוֹתָיו וְלֹא בְּקָנְסוֹתָיו וְכֵן פְּסְקוּ הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת כִּרְבָנָן דְּר"מ מִטַּעַם זֶה בְּמַעֲנִיתָּן חֲבֵירוֹ וְנִמְצָא חֲבֵירוֹ (יבמות לו:) וְעַי' תוספות ובחים קד. ד"ה א"ר עקיבא: **דְּמִשְׁעַת** כְּתִיבָה עֲבַד לֵיהּ שׁוּמָא. תֵּימַה לְרַבֵּינוּ יִצְחָק מַה שׁוּמָא יֵשׁ כַּאן וּמַה מְּקַחַת עַדְיוֹתָן לְלוֹוֶה וְהַלֶּה לֹא יִגְבֶּה ב"ד הֶרְבִּית ע"י שֶׁטָּר זֶה בֵּינַיִם כְּתוֹכוֹ רִבִּית:

לֵימָא כְּהַנֵי תַּנָּאֵי כו'. מִכָּאן יֵשׁ לְהוֹכִיחַ דְּלִ"ג בְּמַתְנִי' בְּמֵיפְלְגִי דְּרִשׁ"ג בְּכָל הַקּוֹדֵם בָּהֶן זָכָה דְּאִי גַּרְסִינַן לֵיהּ הָוֵה לֵיהּ לְאַתְיוֹיֵי דְּעֵל כְּרָחָךְ רִשׁ"ג אַגּוּפָן נְמִי קָנִיס דְּאִי לָאו הָכֵי בְּמַאי פְּלִיג אַתַּנָּא קַמָּא וְר' יְהוֹדָה מִצִּי לְדַחוּיֵי דְּכוּלָּהּ רִשׁ"ג הִיא וְה"ק שֶׁהָיָה רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר בּוֹ' א"נ כו' ס"ד דְּוַקָא אַתְּבוּנֵי וְקָשׁוּ לְאֵיכָּא שֶׁבָּחָא טוֹבָא אֲבָל שְׁאָר דְּבָרִים לֹא וְאָתָא רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל לְמֵימַר דְּכָל הַמַּקְלְקְלִין שׁוֹוִין אַפִּ' לֵית בְּהוּ אֶלָּא שֶׁבָּחָא פּוּרְתָּא:

וְהָדַר קָאָמַר דְּאָסוּרִין מִשּׁוּם גֵּזֶל. וְלֹא בָּעֵי לְמֵימַר דְּאָסוּרִין מִשּׁוּם גֵּזֶל לְאוֹתוֹ שֶׁקָּדַם וְזָכָה וְרִשׁ"ג קָאָמַר דְּמוּתָּרִין דְּאֵין סְבָרָא דְּלִיקְלְקוֹ בְּהֶכֵי: **לְזֵעִירִי** וַדַּאי תְּנַאי הִיא. דְּאֵין סְבָרָא לוֹמַר דְּפְלִיגִי בְּהֶלְכָה וּמוֹרִין כֵּן לְעִנְיַן שֶׁבָּחָא דִּשְׁתֵּי שְׁבָחָא דְּלִכּוֹלֵי עָלְמָא מוֹרִין:

וקתני

כְּלוּם אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן אֶלָּא בִּסְפִיחֵי יֶרֶק, דִּילְמָא בִּסְפִיחֵי זְרָעִים? וְקָמַת הִיא סְפִיחֵי יֶרֶק הִיא סְפִיחֵי זְרָעִים.

רַבָּנִין דְּקֵיסָרִין אָמְרִין: אַחַת בְּשִׁיטַת אָבִיו וְאַחַת בְּשִׁיטַת חֲכָמִים. בְּשִׁיטַת אָבִיו, מִשּׁוּם נוֹתְנֵי טַעַם לִפְגָם – מֻתָּר. בְּשִׁיטַת חֲכָמִים, מִשּׁוּם שֶׁמּוֹת מִצְטָרְפִין:

הֲלָכָה ט׳ מתני׳ חֲתִיכָה שֶׁל קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וְשֶׁל פִּגּוּל, וְשֶׁל נוֹתָר שֶׁנִּתְבַּשְּׁלוּ עִם חֲתִיכוֹת – אָסוּר לְזָרִים וּמֻתָּר לַכֹּהֲנִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר לְזָרִים וְלַכֹּהֲנִים.

בָּשָׂר קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וּבָשָׂר קָדָשִׁים קַלִּים שֶׁנִּתְבַּשְּׁלוּ עִם בְּשַׂר הַתַּאֲוָה – אָסוּר

[דף ט״ז ע״א]

לַטְּמֵאִים וּמֻתָּר לַטְּהוֹרִים:

גמרא תָּנֵי שֶׁל פִּגּוּל וְשֶׁל נוֹתָר וְשֶׁל קָדָשִׁים קַלִּים. אָמַר רַבִּי יוֹנָה: לֹא אָמַר אֶלָּא קָדָשִׁים קַלִּים.

פִּגּוּל וְנוֹתָר לְאַחַר זְרִיקָה לֹא כְלִפְנֵי זְרִיקָה הֵן? לֹא אָמַר אֶלָּא פִּגּוּל וְנוֹתָר דָּבָר שֶׁאֵין זְרִיקָה מַתַּרְתּוֹ, בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים, הָא בְּקָדָשִׁים קַלִּים הוֹאִיל וְהֵן מַתָּרִין אַחַר זְרִיקָה, אֲפִלּוּ לִפְנֵי זְרִיקָה – אֵין לוֹקִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם זָרוּת.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: לֹא אָמְרוּ אֶלָּא קָדָשִׁים קַלִּים פִּגּוּל וְנוֹתָר לְאַחַר זְרִיקָה, לֹא כְלִפְנֵי זְרִיקָה הֵן, לְאֵיזֶה דָּבָר נֶאֱמַר פִּגּוּל וְנוֹתָר? לְהוֹצִיא קָדָשִׁים קַלִּים לְאַחַר זְרִיקָה, הָא לִפְנֵי זְרִיקָה, הוֹאִיל וְהֵן אֲסוּרִין בְּקָדָשִׁים קַלִּים – לוֹקִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם זָרוּת.

אָמַר רַבִּי אָבִין: לִישָׁן מַתְנִיתָא מְסַיַּע לְרַבִּי יוֹסֵי (ויקרא יב) **וְנִדְבוֹתֶיךָ** – זוֹ תּוֹדָה וּשְׁלָמִים, שֶׁאִם אָבַל מֵהֶן לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים – לוֹקֶה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: בְּמַהֲלֹקֶת. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: דִּבְרֵי הַכֹּל.

וְקַשְׁיָא עַל דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, לֹא בֵּן סְבָרְנָן מֵימָר, כּוּלְּהֶן לָשׁוֹן תְּרוּמָה – מִצְטָרְפִין, וְכָא יְצָטָרְפוּ כּוּלְּהֶן לְשׁוֹן טֻמְאָה וּלְשׁוֹן זָרוּת! סָבַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ כַּהֲדָא דְּתָנֵי בַּר קַפָּרָא: חֲתִיכָה

[דף ט״ז ע״ב] שֶׁל קוֹדֶשׁ וְשֶׁל פִּגּוּל וְשֶׁל נוֹתָר שֶׁנִּתְבַּשְּׁלוּ עִם הַחֲתִיכוֹת – רַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר וַחֲכָמִים אוֹסְרִין:

הַדְרָן עָלָךְ הַתְּרוּמָה

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

הֲלָכָה א׳ מתני׳ בֶּגֶד שֶׁצִּבְּעוֹ בִּקְלִיפֵּי עֲרָלָה – יִדָּלֵק. נִתְעָרֵב בַּאֲחֵרִים כֻּלָּן יִדָּלְקוּ; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִין: יַעֲלוּ בְּאֶחָד וּמֵאתַיִם:

גמרא בֶּגֶד שֶׁצָּבְעוּ בִּקְלִיפֵּי עָרְלָה כו׳. כְּתִיב (ויקרא יט) **וַעֲרַלְתֶּם עָרְלָתוֹ אֶת פִּרְיוֹ,** אִית תַּנָּיֵי תָּנֵי בְּסָמוּךְ לְפִרְיוֹ. אִית תַּנָּיֵי תָּנֵי בְּעוֹרֵל אֶת פִּרְיוֹ. מַאן דְּאָמַר בְּעוֹרֵל אֶת פִּרְיוֹ – קְלִיפִּין וְגַרְעִינִין בְּמַשְׁמַע. מַאן דְּאָמַר בְּסָמוּךְ לְפִרְיוֹ – קְלִיפִּין בְּמַשְׁמַע וְלֹא גַּרְעִינִין.

וְגַרְעִינִין מְנַיִן? תֵּיוּ סוֹפֵךְ מֵימָר: **אֶת פִּרְיוֹ** – בְּסָמוּךְ לְפִרְיוֹ.

אִית דְּבָעֵי נְשְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא, **וַעֲרַלְתֶּם עָרְלָתוֹ אֶת פִּרְיוֹ,** דְּבָר שֶׁהוּא עוֹרֵל אֶת פִּרְיוֹ וּפִרְיוֹ עוֹרְלוֹ.

רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי לָעְזָר: כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר **לֹא תֹאכַל, לֹא תֹאכְלוּ, לֹא יֹאכְלוּ,** אַתְּ תּוֹפֵס אִסּוּר הַנָּיָיה בְּאִסּוּר אֲכִילָה, עַד שֶׁיָּבוֹא הַכָּתוּב וְיִפָּרֵשׁ לְךָ כְּשֵׁם שֶׁפֵּרֵשׁ לְךָ בְּאֵבֶר מִן הַחַי וּבִנְבֵלָה. מַה פֵּרֵשׁ לְךָ בְּאֵבֶר מִן הַחַי? (שמות כב) **וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ.** וּמַה פֵּרֵשׁ לְךָ בִּנְבֵלָה? (דברים יד) **לֹא תֹאכְלוּ כָּל נְבֵלָה לַגֵּר אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ תִּתְּנֶנָּה וַאֲכָלָהּ.**

תָּנֵי חִזְקִיָּה וּפָלִיג, וְכִי מַה אָמְרוּ לְכָלֶב?

וְהָא כְתִיב (ויקרא ז) **כָּל חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וָעֵז לֹא תֹאכֵלוּ;** מֵעַתָּה אַתָּה תּוֹפֵשׂ אִסּוּר הַנָּיָיה בְּאִסּוּר אֲכִילָה! שַׁנָּיָא הִיא דִּכְתִיב (שם) **וְחֵלֶב נְבֵלָה וְחֵלֶב טְרֵפָה יֵעָשֶׂה לְכָל מְלָאכָה וְגוֹמֵר.**

וְהָכְתִיב (דברים יב) **רַק אֶת הַדָּם!** מֵעַתָּה אַתְּ תּוֹפֵשׂ אִסּוּר הַנָּיָיה בְּאִסּוּר אֲכִילָה. שַׁנָּיָא הִיא דִּכְתִיב (שם) **עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם,** מַה מַיִם מֻתָּרִים בְּהַנָּיָיה, אַף הַדָּם מֻתָּר בְּהַנָּיָיה.

וְהָכְתִיב (בראשית לב) **עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה!** אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ: קִימְתִּיהָ בְּגִיד הַנָּשֶׁה שֶׁל נְבֵלָה.

וְהָכְתִיב (ויקרא כג) **וְלֶחֶם וְקָלִי וְכַרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ!** אָמַר רַבִּי אַבָּא מָרִי אַחוּהָ דְּרַבִּי יוֹסֵי: שַׁנָּיָא הִיא שֶׁקָּבַע לוֹ הַכָּתוּב זְמַן.

וְהָכְתִיב (ויקרא יא) **לֹא תֹאכְלוּם כִּי שֶׁקֶץ הֵם!** אָמַר רַבִּי מָנָא: מְעַט אִסּוּר הַנָּיָיה שָׁבוֹ.

רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: הָעוֹשֶׂה אִסְפְּלָנִית מִשּׁוֹר הַנִּסְקָל וּמֵחֶמֶץ שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח – אֵינוֹ לוֹקֶה, שֶׁאֵין לֹא תַּעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ מְחֻוָּור. מִבִּלְאֵי הַכֶּרֶם – לוֹקֶה, דְּאָמַר רַבִּי חֲנִינָא (דברים כב) **פֶּן תִּקְדַּשׁ** – פֶּן תּוּקַד אֵשׁ. מֵעֲרְלָה צְרִיכָה, עֲשֵׂה לְרַחֲקוֹ כְּתִיב, לֹא תַּעֲשֶׂה לְאוֹכֶל כְּתִיב, לֹא תַּעֲשֶׂה לְרַחֲקוֹ לֹא כְתִיב.

מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי יוֹחָנָן! מִמַּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כא) **סָקוֹל יִסָּקֵל הַשּׁוֹר,** וְכִי אֵין אָנוּ יוֹדְעִין שֶׁכְּשָׁרוֹ אָסוּר בַּאֲכִילָה, וּמַה תַּלְמוּד לוֹמַר **לֹא יֵאָכֵל אֶת בְּשָׂרוֹ**? לְהוֹדִיעֲךָ שֶׁכְּשֵׁם שֶׁהוּא אָסוּר

[דף י״ז ע״א]

בַּאֲכִילָה כָּךְ אָסוּר בְּהַנָּיָיה. מַה עָבִיד לָהּ רַבִּי יוֹחָנָן? פָּתַר לָהּ כְּשֶׁקְּדָמוּהוּ הַבְּעָלִים וּשְׁחָטוּהוּ עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דִּינוֹ.

רַבִּי זְעִירָה בָּעָא קוֹמֵי רַבִּי אַבָּהוּ: הָכָא אַתְּ אָמַר חָכֶן, וְהָכָא אַתְּ אָמַר חָכֵן? אָמַר לֵיהּ: חַדָּא מִשְׁמֵיהּ דְּרַבִּי לְעָזָר וַחֲדָא מִשְׁמֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן.

רַבָּנִין דְּקֵיסָרִין, רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר **לֹא תֹאכְלוּ** אֵין אַתְּ תּוֹפֵס אִסּוּר הַנְיָיה בְּאִסּוּר אֲכִילָה. בְּנֵין אָב שֶׁבְּכֻלָּן (ויקרא ז) **וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ אֶל אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֵאָכֵל בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף.**

תָּנֵי חִזְקִיָּה מְסַיַּע לְרַבִּי יוֹחָנָן, מִמַּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ז) **כָּל חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וָעֵז לֹא תֹאכֵלוּ,** לְאֵיזֶה דָּבָר נֶאֱמַר **וְחֵלֶב נְבֵלָה וְחֵלֶב טְרֵפָה יֵעָשֶׂה לְכָל מְלָאכָה**? בָּא לְהוֹדִיעֲךָ אֲפִלּוּ לִמְלֶאכֶת הַגְּבוֹהַּ.

מִמַּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר (דברים טו) **רַק הַדָּם לֹא תֹאכֵלוּ,** לְאֵי זֶה דָּבָר נֶאֱמַר **עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם**? מַה הַמַּיִם מַכְשִׁירִין, אַף הַדָּם מַכְשִׁיר.

מִמַּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יד) **לֹא תֹאכְלוּ כָּל נְבֵלָה,** לְאֵיזֶה דָּבָר נֶאֱמַר **לַגֵּר אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ תִּתְּנֶנָּה וַאֲכָלָהּ**? בָּא לְהוֹדִיעֲךָ שֶׁגֵּר תּוֹשָׁב אוֹכֵל נְבֵלוֹת.

מִמַּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כב) **וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ,** לְאֵיזֶה דָּבָר נֶאֱמַר **לַכֶּלֶב תַּשְׁלִיכוּן אֹתוֹ**? אוֹתוֹ אַתָּה מַשְׁלִיךְ לַכֶּלֶב, וְאִי אַתָּה מַשְׁלִיךְ חֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה.

מַתְנִיתִין מְסַיַּע לְדֵין וּמַתְנִיתָא מְסַיַּע לְדֵין. מַתְנִיתָא מְסַיַּע לְרַבִּי יוֹחָנָן (שמות יג) **לֹא יֵאָכֵל חָמֵץ,** לַעֲשׂוֹת אֶת הַמַּאֲכִיל כְּאוֹכֵל. אַתָּה אוֹמֵר לְכָךְ, אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא לְאוֹסְרוֹ בְּהַנָּיָיה? כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר **לֹא תֹאכַל עָלָיו חָמֵץ,** לְמַדְנוּ שֶׁהוּא אָסוּר בְּהַנָּיָיה, הָא מַה תַּלְמוּד לוֹמַר **וְלֹא יֵאָכֵל חָמֵץ**? לַעֲשׂוֹת אֶת הַמַּאֲכִיל כְּאוֹכֵל; דִּבְרֵי רַבִּי יֹאשִׁיָּה.

רַבִּי יִצְחָק אוֹמֵר: אֵינוֹ צָרִיךְ, מַה אִם שְׂרָצִים קַלִּים – עָשָׂה בָּהֶן אֶת הַמַּאֲכִיל כְּאוֹכֵל, חָמֵץ חָמוּר – אֵינוֹ דִין שֶׁנַּעֲשֶׂה בּוֹ אֶת הַמַּאֲכִיל כְּאוֹכֵל! הָא מַה תַּלְמוּד לוֹמַר **לֹא יֵאָכֵל חָמֵץ**? לֹא בָּא הַכָּתוּב אֶלָּא לְאוֹסְרוֹ בְּהַנָּיָיה. בְּגִין דִּכְתִיב **לֹא יֵאָכֵל,** הָא מִלֹּא **תֹאכַל** לֵית שְׁמַע מִינָּהּ כְּלוּם. וְהָדָא מְסַיַּע לְרַבִּי יוֹחָנָן.

פְּשִׁיטָא שֶׁאֵין הַקַּרְקַע נֶאֱסָר. צָר צוּרָה בַּקַּרְקַע – נֶאֱסָר.

צָבַע דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רוּחַ חַיִּים, אִילּוּ הִשְׁתַּחֲוָוה לוֹ – לֹא אָסוּר, מִפְּנֵי שֶׁצְּבָעוֹ – אָסוּר. מִיכָּן שֶׁצְּבָעוֹ צְרִיכָה:

בֶּגֶד גָּדוֹל שֶׁצְּבָעוֹ עַל מְנָת לְהוֹתִיר מַה אַתְּ עָבִיד לֵיהּ, כְּמוּסְגָּר אוֹ כְּמוּחְלָט? אֵין תַּעֲבִידִינֵיהּ כְּמוּסְגָּר – מֻתָּר, אֵין תַּעֲבִידִינֵיהּ כְּמוּחְלָט – אָסוּר.

צְבָעוֹ וְחָזַר וּצְבָעוֹ וְהִקְדִּימַ, נֹאמַר אִם הָיָה צְרִיכָה לִצְבִיעָה הָרִאשׁוֹנָה – אָסוּר, וְאִם לָאו – מֻתָּר.

צְבָעוֹ בִּקְלִיפֵּי אֱגוֹז שֶׁל עָרְלָה, וְחָזַר וּצְבָעוֹ בִּקְלִיפֵּי אֱגוֹז שֶׁל חֵלִין, מַאן דְּאָמַר נוֹתֵן טַעַם לִפְנָם מַתָּר, אוֹף הָכָא מַתָּר. וּמַאן דְּאָמַר נוֹתֵן טַעַם לִפְנָם אָסוּר, אוֹף הָכָא אָסוּר.

צְבָעוֹ בִּקְלִיפֵּי אֱגוֹז שֶׁל עָרְלָה, וְחָזַר וּצְבָעוֹ בִּקְלִיפֵּי רִמּוֹן שֶׁל חֵלִין? יֵיבָא כְּהָדָא, עִגּוּלֵי דְּבֵלָה, הַגְּדוֹלִים מַעֲלִין אֶת הַקְּטַנִּים, וְהַקְּטַנִּים מַעֲלִין אֶת הַגְּדוֹלִים.

רַב הוּנָא אָמַר: כֵּינִי מַתְנִיתָא, הַגְּדוֹלִים מַעֲלִים אֶת הַקְּטַנִּים בְּמִשְׁקָל. הַקְּטַנִּים מַעֲלִין אֶת הַגְּדוֹלִים בְּמִנְיָן. תַּמָּן – מִין בְּמִינוֹ, בְּרַם הָכָא – מִין

[דף י"ז ע"ב]

בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ.

צְבָעוֹ בִּקְלִיפֵּי אֱגוֹז שֶׁל עָרְלָה, וְחָזַר וּצְבָעוֹ בִּקְלִיפֵּי חֵלִין, מִין אֶחָד, יֵיבָא כְּהָדָא, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: תְּאֵנִים שְׁחוֹרוֹת מַעֲלוֹת אֶת הַלְּבָנוֹת, וְהַלְּבָנוֹת מַעֲלוֹת אֶת הַשְּׁחוֹרוֹת. תַּמָּן – הוּא רָאוּי לְחָתְכָן, בְּרַם הָכָא – אֵינוֹ רָאוּי לְחָתְכוֹ.

מַה דָּמֵי לֵיהּ? גְּזִיזוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בוֹן: מַה דָּמֵי לֵיהּ? בֶּגֶד גָּדוֹל שֶׁצְּבָעוֹ עַל מְנָת לְחָתְכוֹ מֵיעִבְּדִינֵיהּ דּוֹרְדָסִין [דּוֹרְדָסִין]:

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: סַמְמָנִין בְּסַמְמָנִין – בְּטֵלִין בְּמָאתַיִם. מֵי צְבָעִים בְּמֵי צְבָעִים – בְּטֵלִין בְּרֹב.

אָמַר רַבִּי בָּא בַּר מַמָּל: הַנַּיִית עָרְלָה – בְּטֵלָה בְּרֹב. מַתְנִיתִין פְּלִיגָא עַל דְּרַבִּי בָּא בַּר מַמָּל! תַּבְשִׁיל שֶׁבִּשְּׁלוֹ בִּקְלִיפֵּי עָרְלָה יְדֵלֵק. פְּתַר לָהּ קְדֵרָה בִּקְדֵרוֹת.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מִסְבָּר סָבַר רַבִּי בָּא בַּר מַמָּל, שֶׁמַּתָּר לַעֲשׂוֹת בֵּן בַּתְּחִלָּה, לֹא לְשֶׁעָבַר.

מַיי כְּדוֹן? אִם יֵשׁ בּוֹ כְּדֵי לְצָבְעָן, אַתְּ רוֹאֶה אֶת הַהֶתֵּר כְּמִי שֶׁאֵינוֹ, אוֹתוֹ הָאִסּוּר שֶׁבּוֹ כְּדֵי לֶאֱסוֹר. אִם אֵין בּוֹ כְּדֵי לְצָבְעָן, אַתְּ רוֹאֶה אֶת הַהֶתֵּר כְּמִי שֶׁאֵינוֹ, אוֹתוֹ הָאִסּוּר אֵין בּוֹ כְּדֵי לֶאֱסוֹר.

תַּמָּן תָּנֵינָן: אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁל גּוֹיִם אֲסוּרִין וְאִסּוּרָן אִסּוּר הֲנָיָה, הַיַּיִן וְהַחֹמֶץ שֶׁל גּוֹיִם שֶׁהָיָה מִתְּחִלָּתוֹ יַיִן וְחֹמֶץ הַדְּרָיָנִי.

רַבִּי זְעִירָה בְּשֵׁם רַבִּי יִרְמְיָה: רַבִּי מֵאִיר הִיא! דְּתָנֵי: חֹמֶץ הַדְּרָיָנִי – אָסוּר, וְאִסּוּרוֹ אִסּוּר הֲנָיָה.

מַה נָן קַיְימִין? אִם כְּשֶׁנָּתְנוּ בַּתַּבְשִׁיל – דִּבְרֵי הַכֹּל אָסוּר, אִם כְּשֶׁמָּכְרוּ חוּץ מִדְּמֵי יַיִן נָסָךְ שֶׁבּוֹ – דִּבְרֵי הַכֹּל מֻתָּר! אֶלָּא כַּי נָן קַיְימִין, כְּשֶׁנָּתְנוּ עַל גַּבֵּי תַּבְשִׁיל.

מַהוּ לְקַמֵּחַ בּוֹ בַּרְעֵי הַמִּיטָה? רַבִּי לְעָזָר אוֹמֵר: אָסוּר. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מֻתָּר.

[דף י"ח ע"א]

רַבִּי יוֹנָה בָּעֵי קוֹמֵי רַבִּי זְעֵירָא: חָתֵן בָּגָד דְּתָנֵינַן הָכָא מַהוּ לִסְמוֹךְ בּוֹ אֶת הַמִּטָּה? וְאִיקְפַּד לְקַבְלֵיהּ. אָמַר לֵיהּ: אֶפְלוּ לְמַאן דְּאָמַר תַּמָּן מֻתָּר, הָכָא אָסוּר. תַּמָּן – אֵין אִסּוּרוֹ נִכָּר, בְּרַם הָכָא – אִסּוּרוֹ נִכָּר.

אָמַר רַבִּי חַגַּי: כַּד נָחְתִית מִן אִילְפָא, שְׁמַעִית קָלֵיהּ דְּרַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא יָתִיב מַתְנֵי: בֶּגֶד שֶׁצִּבְעוֹ בְּקִלְיֵי עָרְלָה – יִדָּלֵק. וְתָנֵינַן נָטַל הֵימֶנּוּ כִּרְכָּר – אָסוּר בְּהַנָּיָה, אָרַג בּוֹ אֶת הַבֶּגֶד – אָסוּר בְּהַנָּיָה.

יַיִן נָסָךְ שֶׁנִּפַּל לַבּוֹר – כֻּלּוֹ אָסוּר בְּהַנָּיָה. וְתָנֵינַן רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: יִמְכֹּר כֻּלּוֹ לַגּוֹי חוּץ מִדְּמֵי יַיִן נָסָךְ שֶׁבּוֹ.

אָמַר רַבִּי אַחָא בַּר יַעֲקֹב: רַבִּי חַגַּי קְשִׁיתֵיהּ, רַבִּי חַגַּי קְיָמָה. מַיי בְּדוֹן? תַּמָּן – אֵין דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לִקַּח יַיִן מִן הַגּוֹי, בְּרַם הָכָא – דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לִיקַּח בֶּגֶד מִן הַגּוֹי:

הֲלָכָה ב׳ מתני׳ הַצּוֹבֵעַ מִלֹּא הַסִּיט בִּקְלִיפֵּי עָרְלָה וְאָרַג בְּבֶגֶד, וְאֵין יָדוּעַ אֵי זֶה הוּא, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: יִדָּלֵק הַבֶּגֶד. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יֵעָלֶה בְּאֶחָד וּמֵאתַיִם.

הָאוֹרֵג מִלֹּא הַסִּיט מִצְּמֶר הַבִּכּוֹר בְּבֶגֶד – יִדָּלֵק הַבֶּגֶד. מִשֵּׁעָר הַנָּזִיר וּמִפֶּטֶר חֲמוֹר בַּשַּׁק – יִדָּלֵק הַשַּׁק. וּבַמֻּקְדָּשִׁים – מְקֻדָּשִׁין בְּכָל שֶׁהֵן:

גמרא מַאן תַּנָּא סִיט? רַבִּי מֵאִיר. בְּרַם כְּרַבָּנִין, הוּא סִיט הוּא פָּחוֹת מִסִּיט.

רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן אָמַר לָהּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן. רַבִּי יָסָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: צָמֶר בְּכוֹר שֶׁטִּוְּרָפוֹ – בָּטֵל בְּרֹב.

אֵיתִיבֵיהּ רַבִּי חִיָּא צִיפּוֹרָאָה קוֹמֵי רַבִּי אֵימִי: לִיטְרָא בְּשָׁמוֹנָה, וְלֹא הוֹדוּ אִלּוּלֵי דְּאָמַר רַבִּי יָסָא. וְלֹא מַתְנִיתָא הִיא? הָאוֹרֵג מִלֹּא הַסִּיט מִצֶּמֶר הַבִּכּוֹר בְּבֶגֶד – יִדָּלֵק הַבֶּגֶד. אָמַר לֵיהּ אִילּוּ אִיתַּתְבַת

[דף י"ח ע"ב]

תַּמָּן, אִית חֲוָוֹת יָאוּת.

תַּמָּן תָּנֵינַן: אִלּוּ הֵן הַנִּשְׁרָפִין. וְתָנֵינַן: אִלּוּ הֵן הַנִּקְבָּרִין. הָכָא אַתְּ אָמַר יִשָּׂרְפוּ, וְהָכָא אַתְּ אָמַר יִקָּבְרוּ! אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כַּאן – בְּשַׂק, כַּאן – בְּשֵׁעָר. מַה בֵּין שַׂק מַה בֵּין שֵׁעָר? אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָה בְּרֵיהּ דְּרַבִּי הִלֵּל: שַׂק – מְצוּי לְחַטֵּט אַחֲרָיו, שֵׁעָר – אֵין מְצוּי לְחַטֵּט אַחֲרָיו.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: כָּאן – בַּמֻּקְדָּשׁ, כָּאן – בִּגְבוּלִין.

רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי חֲנִינָא אוֹמֵר: כָּאן – בְּנָזִיר טָהוֹר, כָּאן – בְּנָזִיר טָמֵא.

וְהָתַנֵּינַן: פֶּטֶר חֲמוֹר! אִית לָךְ מֵימַר כָּאן בַּמֻּקְדָּשׁ כָּאן בַּגְּבוּלִין, כָּאן בְּנָזִיר טָהוֹר כָּאן בְּנָזִיר טָמֵא?! אֶלָּא כָּאן בְּשַׂק כָּאן בְּשֵׁעָר.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן: הָן דְּתֵימַר יִשָּׂרֵף – שְׂעָרוֹ. הָן דְּתֵימַר יִקָּבֵר – גּוּפוֹ:

וּבַמּוּקְדָּשִׁין מְקַדְּשִׁין כָּל שֶׁהֵן. רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: הָדָא דְתֵימַר בְּקָדָשִׁים שֶׁיֵּשׁ לָהֶן מַתִּירִין. אֲבָל בְּקָדָשִׁים שֶׁאֵין לָהֶן מַתִּירִין – צְרִיכִין סִיט.

הַתִּיב רַבִּי יוֹסֵי: וְהָא מַתְנִיתִין פְּלִינָא! הָאוֹרֵג מְלֹא הַפִּיט מִצֶּמֶר הַבְּכוֹר בְּבֶגֶד – יִדָּלֵק הַבֶּגֶד, וּבְכוֹר לָאו בְּקָדָשִׁים שֶׁיֵּשׁ לָהֶן מַתִּירִין הוּא.

אִית דְּתָנֵי לָהּ בְּשֵׁם רַבִּי מֵאִיר, וְאִית דְּלָא תָנֵי לָהּ בְּשֵׁם רַבִּי מֵאִיר. מָאן דְּתָנֵי לָהּ בְּשֵׁם רַבִּי מֵאִיר, אִית לֵיהּ עֲשָׂרָה דְּבָרִים מְקַדְּשִׁין. מָאן דְּלָא תָנֵי לָהּ בְּשֵׁם רַבִּי מֵאִיר מְנָן אִית לֵיהּ עֲשָׂרָה דְּבָרִים מְקַדְּשִׁין? רַבִּי מֵאִיר – כְּרַבִּי עֲקִיבָה, דְּרַבִּי עֲקִיבָה אָמַר: אַף כִּכָּרוֹת שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת:

הֲלָכָה ג׳ מתני׳ תַּבְשִׁיל שֶׁבִּשְּׁלוֹ בִּקְלִיפֵּי עָרְלָה – יִדָּלֵק. נִתְעָרֵב בַּאֲחֵרִים

[דף י״ט ע״א]

יַעֲלֶה בְּאֶחָד וּמָאתַיִם. תַּנּוּר שֶׁהִסִּיקוּ בִּקְלִיפֵּי עָרְלָה וְאָפָה בּוֹ אֶת הַפַּת – תִּדָּלֵק הַפַּת. נִתְעָרְבָה בַּאֲחֵרוֹת – תַּעֲלֶה בְּאֶחָד וּמָאתַיִם:

גמרא אַבָּא בַּר יִרְמְיָה, כַּהֲנָא בַּר יִרְמְיָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל, רַבִּי בָּא, רַבִּי חִיָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: גְּדוּלֵי עָרְלָה שֶׁעִמְּמוֹ – הֲרֵי אֵלּוּ מַתָּרוֹת.

וְלֹא מַתְנִיתָא הִיא? אִם חָדָשׁ – יַתִּיר, אִם יָשָׁן – יוּצָן. רַבִּי חֲנַנְיָא אָמַר: לֵית בֵּן. רַבִּי מָנָא אָמַר: אִית בֵּן, בְּשֶׁהֵבִיא עֵצִים לַחִים וְנִגְּבוּ בִּקְלִיפֵּי עָרְלָה.

אֲבָנִים מְנַגְּעוֹת שֶׁעָשָׂאן סִיד, אִית תַּנַּיי תָּנֵי: עָלוּ מִטַּמְאָתָן, וְאִית תַּנַּיי תָּנֵי: לֹא עָלוּ מִידֵי טֻמְאָתָן. מָאן דְּאָמַר עָלוּ מִידֵי טֻמְאָתָן – הֲרֵי אֵלּוּ מַתָּרוֹת, וּמַאן דְּאָמַר לֹא עָלוּ מִידֵי טֻמְאָתָן – הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרוֹת. אֲפִלּוּ כְּמַאן דְּאָמַר עָלוּ מִידֵי טֻמְאָתָן – הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרוֹת, דִּכְתִיב (ויקרא יד) **צָרַעַת מַמְאֶרֶת** – תֵּן בּוֹ מְאֵרָה וְאַל יֶהֱנֶה מִמֶּנּוּ.

רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל הַנִּשְׂרָפִין – אֲפָרָן מֻתָּר, חוּץ מֵאֵפֶר הַבָּא מֵחֲמַת עֲבוֹדָה זָרָה.

הַתִּיב רַבִּי חִיָּה בַּר יוֹסֵף קוֹמֵי רַבִּי יוֹחָנָן: הֲרֵי אֵפֶר הַבַּיִת, הֲרֵי אֵינוֹ בָּא מֵחֲמַת עֲבוֹדָה זָרָה, וְאַתְּ אָמַר אֲסוּר! אָמַר לֵיהּ: שַׁנָּייָה הִיא דִּכְתִיב נִתִּיצָה נִתִּיצָה:

הֲלָכָה ד׳ מתני׳ מִי שֶׁהָיוּ לוֹ חֲבִילֵי תִּלְתָּן שֶׁל כִּלְאֵי הַכֶּרֶם – יִדָּלְקוּ. נִתְעָרְבוּ בַּאֲחֵרִים – כַּלָּן יִדָּלְקוּ; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יַעֲלוּ בְּאֶחָד וּמָאתַיִם. שָׁהָיָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אֶת שֶׁדָּרְכּוֹ לְהַמְּנוֹת מְקַדֵּשׁ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מְקַדֵּשׁ אֶלָּא שִׁשָּׁה דְּבָרִים. וְרַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: שִׁבְעָה:

גמרא וְכַמָּה הִיא חֲבִילָה? עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה [וְאַרְבַּע] זִירִין. אָמַר רַבִּי יוֹנָה: וְאַרְבַּע מִינְּהוֹן מִטָּה.

רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, חַד אָמַר: דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר עֲשָׂרָה דְּבָרִים מְקֻדָּשִׁין. וְחָרָנָא אָמַר: דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר כָּל הַדְּבָרִים מְקֻדָּשִׁין.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא אָמַר שְׁמוּעָתָא, מַתְנִיתִין פְּלִיגָא עַל מַאן דְּאָמַר דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר עֲשָׂרָה דְּבָרִים מְקֻדָּשִׁין! דְּתָנִינַן תַּמָּן: אָמַר רַבִּי יוּדָה: לֹא חֲזָקְרוּ רִמּוֹנֵי בַּדָּן וַחֲצֵירֵי גֶּבַע, אֶלָּא שֶׁיִּהוּ מִתְעַשְּׂרִין וַדַּאי בְּכָל מָקוֹם.

וּשְׁאָר כָּל הָרִמּוֹנִין אֵין דַּרְכָּן לְהִמָּנוֹת? אֶלָּא רִמּוֹנֵי בַּדָּן עַל יְדֵי שֶׁהֵן חֲבִיבִין – דַּרְכָּן לְהִמָּנוֹת, שְׁאָר כָּל הָרִמּוֹנִין עַל יְדֵי שֶׁאֵין חֲבִיבִין – אֵין דַּרְכָּן לְהִמָּנוֹת:

הֲלָכָה ה' מתני' וְאֵלּוּ הֵן אֱגוֹזֵי פֶּרֶךְ. וְרִימּוֹנֵי בַּדָּן. חֲבִיּוֹת סְתוּמוֹת. וְחִילְפּוֹת תְּרֵדִין. וְקִלְחֵי כְּרוּב. וּדְלַעַת יְוָנִית. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: אַף כִּכְּרוֹת שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. הָרָאוּי לְעָרְלָה – עָרְלָה, הָרָאוּי לְכִלְאֵי הַכֶּרֶם – כִּלְאֵי הַכֶּרֶם:

[דף י"ט ע"ב]

גמרא רַבִּי יוֹנָה בָּעֵי: הָא שְׁקֵדֵי פֶּרֶךְ לֹא? מַתְנִיתָא בִּסְתוּמָה בֵּין הַפְּתוּמוֹת, אֲבָל סְתוּמָה בֵּין הַפְּתוּחוֹת וְנִפְתָּחָה, אוֹ פְּתוּחָה בֵּין הַפְּתוּמוֹת וְנִסְתְּמָה – צְרִיכוֹת שְׁעוּר אַחֵר.

הֵיאַךְ אֶפְשָׁר לִפְתוּחָה אֵצֶל הַפְּתוּמוֹת? אָמַר רַבִּי זְעִירָא: תִּפְתַּח בִּפְתוּחָה אֵצֶל הַחֲבֶנְיָנִי, שֶׁהִיא כִּסְתוּמָה אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת.

וְהָתָנֵי: וְנִסְתְּמָה! תִּפְתַּח שֶׁחָזַר בַּעֲלָהּ וְנָטְלָהּ.

רַבִּי קִרְיְסְפָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל אִילֵּין קִירְיָיא וְקוּרְיָתָא דַּאֲנַן אָכְלִין – דְּלַעַת יְוָנִית אִינּוּן.

רַבִּי יוֹנָה בָּעֵי: וְלָמָּה לֵינָן אָמְרִין הָרָאוּי לִתְרוּמָה! אָמַר לֵיהּ רַבִּי יוֹסֵי: תְּרוּמָה – נוֹהֶגֶת בַּכֹּל. עָרְלָה – אֵינָהּ נוֹהֶגֶת בַּכֹּל:

הֲלָכָה ו' מתני' נִתְפַּצְעוּ הָאֱגוֹזִים, נִתְפָּרְדוּ הָרִימּוֹנִים, נִפְתְּחוּ הֶחָבִיּוֹת, נֶחְתְּכוּ הַדְּלוּעִין, נִתְפָּרְשׁוּ הַכִּפָּרוֹת – יַעֲלוּ בְּאֶחָד וּמָאתַיִם:

גמרא נָפְלוּ וְאַחַר כָּךְ נִתְפַּצְעוּ, בֵּין שׁוֹגֵג בֵּין מֵזִיד – לֹא יַעֲלוּ; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוּדָה אוֹמֵר: בֵּין שׁוֹגֵג בֵּין מֵזִיד – יַעֲלוּ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: שׁוֹגֵג – יַעֲלוּ, מֵזִיד – לֹא יַעֲלוּ.

מַה טַעֲמָא דְּרַבִּי מֵאִיר? קָנְסוּ בְּשׁוֹגֵג מִפְּנֵי מֵזִיד. מַה טַעֲמָא דְּרַבִּי יוּדָה? (סָבַר) [כְּבָר] קָנְסוּ בְּיָדוֹ.

מַה טַעֲמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי? כַּיי דְּאָמַר רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל הָאִסּוּרִין שֶׁרִבָּה עֲלֵיהֶן, שׁוֹגֵג – מֻתָּר, מֵזִיד – אָסוּר.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָא: הָיוּ לְפָנָיו מֵאָה וַחֲמִשִּׁים חָבִיּוֹת, נִתְפַּתְּחוּ מֵאָה – [מֵאָה] מְתָרוֹת, חֲמִשִּׁים אֲסוּרוֹת, וְהַשְׁאָר לִכְשֶׁיִּפְתְּחוּ יִהוּ מְתָרוֹת. אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: לֹא אָמְרוּ אֶלָּא לִכְשֶׁיִּפְתְּחוּ, הָא לִפְתִּיחָה לְכַתְּחִלָּה – אָסוּר.

דְּבֵי (רַבִּי) רַבִּי יַנַּאי שַׁאֲלִין: דִּילְעַת שָׁלְקָה בְּבֵית אֲבִיהָ מַהוּ שֶׁתִּטְבֹּל לְמַעֲשְׂרוֹת?

לֵוִי שָׁאַל: מַהוּ שֶׁתְּטַמֵּא טַמְאַת אוֹכְלִין?

[דף כ' ע"א]

שָׁלְקָה – כְּמְחוּתֶּכֶת הִיא. מִלְּתֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל [דִּשְׁמוּאֵל] אָמַר: שֶׁהִיא מְטַמֵּא טַמְאַת אוֹכְלִין.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: תְּאֵנִים וַעֲנָבִים שֶׁצִּימְקוּ בַּאֲבִיהֶן – מְטַמְּאִין טַמְאַת אוֹכְלִין. וְהָרוֹדֶה מֵהֶן בְּשַׁבָּת – חַיָּב מִשּׁוּם קוֹצֵר:

נִתְפָּרְסוּ כְּבָרוֹת. מַתְנִיתִין דְּרַבִּי עֲקִיבָה! דְּרַבִּי עֲקִיבָה אָמַר: אַף כְּפָרוֹת שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת:

הֲלָכָה ז מִתְנִי' סָפֵק הָעֲרָלָה, בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל – אָסוּר, וּבְסוּרְיָא – מֻתָּר, וּבְחוּצָה לָאָרֶץ – יוֹרֵד וְלוֹקֵחַ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִרְאֶנּוּ לוֹקֵט.

כֶּרֶם שֶׁהוּא נָטוּעַ יֶרֶק, וְיֶרֶק נִמְכַּר חוּצָה לוֹ, בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל – אָסוּר, וּבְסוּרְיָא – מֻתָּר, וּבְחוּצָה לָאָרֶץ – יוֹרֵד וְלוֹקֵט, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִלְקֹט בְּיַד.

הֶחָדָשׁ – אָסוּר מִן הַתּוֹרָה בְּכָל מָקוֹם, וְהָעֲרָלָה –הֲלָכָה, וְהַכִּלְאַיִם – מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים:

גמ'רא אֵיזוֹ סָפֵק הָעֲרָלָה? כֶּרֶם שֶׁל עֲרָלָה וַעֲנָבִים נִמְכָּרוֹת חוּצָה לוֹ, בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל – אָסוּר, וּבְסוּרְיָא – מֻתָּר.

אָמַר רַבִּי יוּדָן: אַף זֶה סְפֵקוֹ אָסוּר בְּסוּרְיָא. אֵיזוֹ סָפֵק הַמֻּתָּר בְּסוּרְיָא? כֶּרֶם שֶׁל עֲרָלָה וְכֶרֶם אַחֵר בְּצִידּוֹ וַעֲנָבִים נִמְכָּרוֹת חוּצָה לוֹ, בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל – אָסוּר, וּבְסוּרְיָא – מֻתָּר.

אָמַר רַבִּי יוּדָה: אַף זֶה אָסוּר בְּסוּרְיָא. אֵיזוֹ סָפֵק הַמֻּתָּר בְּסוּרְיָא? כֶּרֶם נָטוּעַ יֶרֶק וּשְׂדֵה יֶרֶק אַחֵר בְּצִידּוֹ וְיֶרֶק נִמְכַּר חוּצָה לוֹ, בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל – אָסוּר, וּבְסוּרְיָא – מֻתָּר

וּבְחוּץ לָאָרֶץ יוֹרֵד וְלוֹקֵט, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִלְקֹט בְּיַד. אָמַר רַבִּי יוּדָן: עוֹד הִיא בְּקַדְמֵייתָא יוֹרֵד וְלוֹקֵחַ וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִרְאֶנּוּ לוֹקֵט:

הֶחָדָשׁ אָסוּר מִן הַתּוֹרָה בְּכָל מָקוֹם. מַתְנִיתָא דְּרַבִּי לְיֵעֶזֶר! דְּתָנֵינַן תַּמָּן: כָּל מִצְוָה שֶׁאֵינָהּ תְּלוּיָה בָּאָרֶץ – נוֹהֶגֶת בָּאָרֶץ וּבְחוּצָה לָאָרֶץ. וְכָל [מִצְוָה] שֶׁהִיא תְלוּיָה בָּאָרֶץ – אֵינָהּ נוֹהֶגֶת אֶלָּא בָּאָרֶץ, חוּץ מִן הָעֲרָלָה וּמִן הַכִּלְאַיִם. רַבִּי לְיֵעֶזֶר אוֹמֵר: אַף הֶחָדָשׁ. מַה טַעֲמָא דְּרַבִּי לְיֵעֶזֶר? (ויקרא כג) **בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם** בְּכָל מָקוֹם, בֵּין בָּאָרֶץ בֵּין בְּחוּצָה לָאָרֶץ.

מַה מְקַיְּימִין רַבָּנִין טַעֲמָא דְּרַבִּי לְיֵעֶזֶר **בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם**? בֶּחָדָשׁ שֶׁבֵּן יָצָא בַּחוּץ. רַבִּי יוֹנָה בָּעֵי קוֹמֵי רַבִּי יוֹסֵי: וְלָמָּה לֹא תָּנֵינַן אַף הַחַלָּה עִמָּהֶן. אָמַר לֵיהּ: לֹא אָתֵינָן מַתְנִיתִין אֶלָּא דָּבָר שֶׁהוּא נוֹהֵג בְּיִשְׂרָאֵל וּבַגּוֹיִם. וְחַלָּה אֵינָהּ נוֹהֶגֶת אֶלָּא בְיִשְׂרָאֵל דִּכְתִיב (במדבר טו) **רֵאשִׁית עֲרִיסוֹתֵיכֶם**, וְלֹא שֶׁל גּוֹיִם:

וְהָעָרְלָה – חֲלָכָה. שְׁמוּאֵל אָמַר: בְּהִלְכוֹת הַמְּדִינָה. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי.

רַבִּי יֶמָא בָּעֵי קוֹמֵי רַבִּי יוֹחָנָן: הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי וְאַתְּ אָמַר הָכֵן? אָמַר: בְּשָׁעָה שֶׁנִּתְּנָה הֲלָכָה, בָּךְ נִתְּנָה. אָמַר: אִילּוּ לֹא סַלְּקִית לָאָרֶץ יִשְׂרָאֵל אֶלָּא לִשְׁמוֹעַ דָּבָר זֶה – דַּי:

וְהַכִּלְאַיִם – מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים. שְׁמוּאֵל אָמַר: בְּכִלְאֵי הַכֶּרֶם. הָא בִּכְלְאֵי זְרָעִים – מֻתָּר. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: בִּכְלְאֵי הַכֶּרֶם. הָא בִּכְלְאֵי זְרָעִים – אָסוּר. אָמַר רַב הוּנָא:

[דף כ' ע"ב] כַּד נַחְתּוּן מֵעֲרָבְיָא דְּתַמָּן אֲמַרוּנָהּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן וְקַיְּימְנוּהָ (ויקרא יט) **אֶת חֻקּוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ, בְּהֶמְתְּךָ לֹא תַרְבִּיעַ כִּלְאַיִם, שָׂדְךָ לֹא תִזְרַע כִּלְאַיִם, וּבֶגֶד כִּלְאַיִם שַׁעַטְנֵז לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ.** הִקִּישׁ כִּלְאֵי זְרָעִים לִכְלְאֵי בְגָדִים וְכִלְאֵי בְהֵמָה, מַה כִּלְאֵי בְגָדִים וְכִלְאֵי בְהֵמָה שֶׁאֵין תְּלוּיִין בָּאָרֶץ – וְנוֹהֲגִין בָּאָרֶץ וּבְחוּץ לָאָרֶץ, אַף כִּלְאֵי זְרָעִים אַף עַל פִּי שֶׁהֵן תְּלוּיִין בָּאָרֶץ – נוֹהֲגִין בָּאָרֶץ וּבְחוּצָה לָאָרֶץ.

חַד בַּר נַשׁ זָרַע חִקְלֵיהּ שְׁעוֹרִין וְלָפֶת. עָבַר חַנִּין גּוֹבֵיתָא וַעֲקָרִין. אֲתָא עוּבְדָא קוֹמֵי שְׁמוּאֵל וְקַנְסֵיהּ. דְּתָנֵי: אֵין עוֹשִׂין עִם יִשְׂרָאֵל בְּכִלְאַיִם, אֲבָל עוֹקְרִין עִמּוֹ בִּכְלְאַיִם מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְמַעֵט בַּעֲבֵרָה.

תָּנֵי: אֵין עוֹשִׂין עִם הַגּוֹי בִּכְלְאַיִם, בֵּין בִּכְלְאֵי הַכֶּרֶם בֵּין בִּכְלְאֵי זְרָעִים. אֲבָל עֲיָירוֹת הַמּוּבְלָעוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּגוֹן בְּאִינָה וּבְאִימָה וּבַחֲבְרוֹתֶיהָ – עוֹשִׂין עִמָּהֶן בִּכְלְאַיִם. כֵּיצַד? כִּלְאֵי הַכֶּרֶם בֵּין בִּכְלְאֵי זְרָעִים – מֻתָּר. כִּלְאֵי זְרָעִים בֵּין בִּכְלְאֵי הַכֶּרֶם, הָא בִּכְלְאֵי זְרָעִים – אָסוּר:

תַּלְמוּד מַסֶּכֶת עֲרָלָה יְרוּשַׁלְמִי

חֲנִינָא בַּר פָּפָּא, רְמִי בַּר פָּפָּא, נַחְמָן בַּר פָּפָּא, אַחָאי בַּר פָּפָּא, אַבָּא מָרִי בַּר פָּפָּא, רַפְרָם בַּר פָּפָּא, רְכִישׁ בַּר פָּפָּא, סוּרְחֵב בַּר פָּפָּא, אַדָּא בַּר פָּפָּא, דְּרוּ בַּר פָּפָּא:
הַעֲרֶב נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפְיוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְנִהְיֶה כֻּלָּנוּ אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךָ:
מַאֲיַבִּי תְּחַכְּמֵנִי מִצְוֹתֶךָ, כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי: יְהִי לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ, לְמַעַן לֹא אֵבוֹשׁ: לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁכַּח פִּקּוּדֶיךָ, כִּי בָם חִיִּיתָנִי: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ:
אָמֵן אָמֵן סֶלָה וָעֶד:
מוֹרִים אֲנַחְנוּ לָךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁשָּׂמְתָּ חֶלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ, וְלֹא שַׂמְתָּ חֶלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קָרְנוֹת. שֶׁאָנוּ מַשְׁכִּימִים וְהֵם מַשְׁכִּימִים, אָנוּ מַשְׁכִּימִים לְדִבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מַשְׁכִּימִים לְדִבְרִים בְּטֵלִים. אָנוּ עֲמֵלִים וְהֵם עֲמֵלִים, אָנוּ עֲמֵלִים וּמְקַבְּלִים שָׂכָר וְהֵם עֲמֵלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שָׂכָר. אָנוּ רָצִים וְהֵם רָצִים, אָנוּ רָצִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רָצִים לִבְאֵר שַׁחַת, שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִידֵם לִבְאֵר שַׁחַת, אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם, וַאֲנִי אֶבְטַח בָּךְ.
יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי, כְּשֵׁם שֶׁעָזַרְתַּנִי לִסְיֵים מַסֶּכֶת עֲרָלָה, כֵּן תַּעַזְרֵנִי לְהַתְחִיל מַסֶּכְתּוֹת וּסְפָרִים אֲחֵרִים וּלְסַיְּמָם, לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה. וּזְכוּת כָּל הַתָּנָאִים וַאֲמוֹרָאִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים, יַעֲמוֹד לִי וּלְזַרְעִי, שֶׁלֹּא תָמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי זַרְעִי זֶרַע זַרְעִי עַד עוֹלָם. וְתִתְקַיֵּם בִּי, בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אוֹתָךְ, בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ, וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ: כִּי בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ, וְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים: אוֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ, בְּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן, יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם:

מַסֶּכֶת בִּכּוּרִים

פֶּרֶק רִאשׁוֹן

[דף א' ע"א]

הֲלָכָה א' מתני' יֵשׁ מְבִיאִין בִּכּוּרִין וְקוֹרִין. מְבִיאִין וְלֹא קוֹרִין. וְיֵשׁ שֶׁאֵינָן מְבִיאִין.

אֵלּוּ שֶׁאֵינָן מְבִיאִין, הַנּוֹטֵעַ בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ וְהִבְרִיכוֹ בְּתוֹךְ שֶׁל יָחִיד, אוֹ בְּתוֹךְ שֶׁל רַבִּים. וְכֵן הַמַּבְרִיךְ מִתּוֹךְ שֶׁל יָחִיד אוֹ מִתּוֹךְ הָרַבִּים לְתוֹךְ שֶׁלּוֹ.

הַנּוֹטֵעַ בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ, וְהַמַּבְרִיךְ בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ, וְדָרַךְ הַיָּחִיד וְדָרַךְ הָרַבִּים בְּאֶמְצַע – חֲרֵי זֶה אֵינוֹ מֵבִיא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מֵבִיא.

מֵאֵיזֶה טַעַם אֵינוֹ מֵבִיא? מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כג) **רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא** – עַד שֶׁיִּהוּ כָּל הַגִּדּוּלִים מֵאַדְמָתְךָ:

גמרא יֵשׁ מְבִיאִין כוּ'. הַנּוֹטֵעַ בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ וְהִבְרִיךְ בְּתוֹךְ שֶׁל יָחִיד אוֹ לְתוֹךְ שֶׁל רַבִּים, אֲפִלּוּ מִן הַזְּקֵנָה – אֵינוֹ מֵבִיא. הַמַּבְרִיךְ מִתּוֹךְ שֶׁל יָחִיד אוֹ מִתּוֹךְ שֶׁל רַבִּים לְתוֹךְ שֶׁלּוֹ, אֲפִלּוּ מִן הַיַּלְדָּה – אֵינוֹ מֵבִיא.

הָדָא אָמְרָה, כְּשֵׁם שֶׁהַיַּלְדָּה חָיָה מִן הַזְּקֵנָה, כָּךְ הַזְּקֵנָה חָיָה מִן הַיַּלְדָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כּוּלְהוֹן מִשּׁוּם תּוֹרַת הַגְּוִילִין יָרְדוּ לָהֶן.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵּן. מֵאֵיזֶה טַעַם אֵינוֹ מֵבִיא? מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר **רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ.**

תָּנֵי: אִם הִבְרִיךְ בְּרִשּׁוּת – מֵבִיא וְקוֹרֵא. רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי אֵימֵי: וְהוּא שֶׁנָּתַן לוֹ רְשׁוּת לְעוֹלָם, הָא לְשָׁעָה – לֹא. רַבִּי יוֹנָה בְּשֵׁם רַבִּי אֵימֵי: אֲפִלּוּ לְשָׁעָה.

חֲיֶילֵיהּ דְּרַבִּי יוֹנָה מִן הָדָא, הָיָה חוֹפֵר בּוֹר שִׂיחַ וּמְעָרָה – קוֹצֵץ וְיוֹרֵד, וְהָעֵצִים שֶׁלּוֹ. וְעֵצִים לֹא לְשָׁעָה הֵן?!

מַה עָבַד לָהּ רַבִּי יוֹסֵי? שָׂרָשִׁים שֶׁדַּרְכָּן לְהַחְלִיף לְעוֹלָם, מִכְּיוָן שֶׁדַּרְכָּן לְהַחְלִיף – לְעוֹלָם הֵן.

אָמַר רַבִּי מָנָא: מִילְתָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן מְסַיַּע לְאַבָּא, דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כּוּלְהוֹן מִשּׁוּם תּוֹרַת הַגְּוִילִין יָרְדוּ לָהֶן. וְכָאן מִכְּיוָן שֶׁנָּתַן לוֹ רְשׁוּת לְהַבְרִיךְ אֲפִלּוּ

[דף א' ע"ב]

לְשָׁעָה – אֵין זֶה גּוֹזְלָן.

רַבִּי זְרִיקָן בָּעֵי קוֹמֵי רַבִּי זְעֵירָה: מַתְנִיתִין דְּרַבִּי! דְּרַבִּי אָמַר: שָׁרָשִׁין חַיִּין זֶה מִזֶּה. אָמַר לֵיהּ: דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא. הָכָא הַתּוֹרָה אָמְרָה **רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ** – עַד שֶׁיְּהוּ כָּל הַגִּדּוּלִים מֵאַדְמָתְךָ.

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוּדָה מַה בֵּין הַנּוֹטֵעַ לְתוֹךְ שֶׁלּוֹ וְהִכְרִיךְ לְתוֹךְ שֶׁל יָחִיד. מַה בֵּין הַנּוֹטֵעַ לְתוֹךְ שֶׁלּוֹ וְהִכְרִיךְ לְתוֹךְ שֶׁלּוֹ וְדָרַךְ הַיָּחִיד בְּאֶמְצַע! רַבִּי אַתָּא בְּשֵׁם רַבִּי מְיַישָׁא: בְּשֶׁהִכְרִיכָהּ בִּדְלַעַת אוֹ בְּסִילוֹן.

אִי בְּשֶׁהִכְרִיכָהּ בִּדְלַעַת אוֹ בְּסִילוֹן יָבִיא וְיִקָּרֵא, אֲפִלּוּ כְּרַבָּנִין יָבִיא וְיִקָּרֵא! אָמַר רַבִּי יוֹנָה.

צְרִיכָה לְרַבִּי יוּדָה, הַמּוֹכֵר שְׂבִיל לַחֲבֵרוֹ , מָקוֹם דְּרִיסָה הוּא מָכַר, אוֹ עַד הַתְּהוֹם מָכַר? אֵין תֵּימַר מָקוֹם דְּרִיסָה מָכַר – מֵבִיא וְקוֹרֵא, אֵין תֵּימַר עַד הַתְּהוֹם מָכַר – לֹא יָבִיא כָּל עִקָּר. מִפְּפֵק – מֵבִיא וְאֵינוֹ קוֹרֵא. רַבָּנִין פְּשִׁיטָא לוֹן שֶׁמָּכַר עַד הַתְּהוֹם.

וּמַה פְּלִיגִין? בְּמוֹכֵר שְׂבִיל לַחֲבֵרוֹ. אֲבָל אִם מָכַר לוֹ שָׂדֶה וְשִׁיֵּיר לוֹ שְׂבִיל – כָּל עַמָּא מוֹדֵי שֶׁשִּׁיֵּיר לוֹ עַד הַתְּהוֹם.

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוּדָה מַה בֵּין הַנּוֹטֵעַ לְתוֹךְ שֶׁלּוֹ וְהִכְרִיךְ לְתוֹךְ שֶׁל רַבִּים. מַה בֵּין הַנּוֹטֵעַ לְתוֹךְ שֶׁלּוֹ וְהִכְרִיךְ לְתוֹךְ שֶׁלּוֹ וְדָרַךְ הָרַבִּים בְּאֶמְצַע!

אָמַר רַבִּי אִימִּי: אָתְיָא דְּרַבִּי יוּדָה כְּרַבִּי לִיעֶזֶר. דְּתָנֵינַן תַּמָּן: אֵין עוֹשִׂים חָלָל תַּחַת רְשׁוּת הָרַבִּים, בּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמְעָרוֹת. רַבִּי לִיעֶזֶר מַתִּיר כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עֲגָלָה מְהַלֶּכֶת וּטְעוּנָה אֲבָנִים. כְּמָה דְּרַבִּי לִיעֶזֶר אָמַר תַּמָּן תַּחַת רְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁלּוֹ, כָּךְ רַבִּי יְהוּדָה אָמַר הָכָא תַּחַת רְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁלּוֹ.

רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק בָּעֵי: אֵין כְּרַבִּי לִיעֶזֶר יָבִיא וְיִקָּרֵא! אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מִסְּבָר סָבַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק שֶׁרַבִּי לִיעֶזֶר מַתִּיר לַעֲשׂוֹת בֵּן וְהֵן שֶׁלּוֹ לְעוֹלָם, אֲבָל רַבִּי לִיעֶזֶר מַתִּיר לַעֲשׂוֹת בֵּן וְכָל הַקּוֹדֵם בָּהֶן זָכָה:

הלכה ב׳ מתני׳ הָאֲרִיסִין וְהַחָכוֹרוֹת וְהַסִּיקְרִיקוֹן וְהַגַּזְלָן – אֵין מְבִיאִין מֵאוֹתוֹ הַמַּעַם, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כג) **רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ**:

[דף ב׳ ע״א]

גמרא עַד כְּדוֹן כְּשֶׁגָּזַל קַרְקַע, גָּזַל זְמוֹרָה וּנְטָעָהּ. וְלֹא דָּמִים הוּא חַיָּיב לוֹ? אֶלָּא צְרִיכָה לְרַבָּנִין. מִצְוֹת כְּגָבוֹהַּ הֵן, אוֹ אֵינָן כְּגָבוֹהַּ. אִין תֵּימַר כְּגָבוֹהַּ הֵן – אֵינוֹ מֵבִיא, וְאִין תֵּימַר אֵינָן כְּגָבוֹהַּ – מֵבִיא.

הַכֹּל מוֹדִין בַּאֲשֵׁרָה שֶׁבְּטְלָהּ שֶׁאֵינוֹ מֵבִיא מִמֶּנָּה גְּזִירִין לַמַּעֲרָכָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בָּעֵי: מַהוּ שֶׁיָּבִיא מִמֶּנָּה לוּלָב? מִצְוֹת כְּגָבוֹהַּ הֵן אוֹ אֵינָן כְּגָבוֹהַּ. אִין תֵּימַר כְּגָבוֹהַּ הֵן – אֵינוֹ מֵבִיא, אִין תֵּימַר אֵינָן כְּגָבוֹהַּ – מֵבִיא.

פְּשִׁיטָא שֶׁהוּא מֵבִיא מִמָּנָּה לוּלָב, שֶׁאֵין מִצְוֹת בְּנָבֹהַּ. מַהוּ שֶׁיָּבִיא בִּכּוּרִים? כְּרַבִּי יוּדָה דּוּ אָמַר הוּקְשׁוּ לְקָדְשֵׁי הַגְּבוֹל – מֵבִיא. כְּרַבָּנִין דְּאִינּוּן מְרִין הוּקְשׁוּ לְקָדְשֵׁי מִקְדָּשׁ – אֵינוֹ מֵבִיא.

עַד כְּדוֹן בְּגִזְלָה שֶׁלֹּא נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים מִמֶּנָּה. אֲפִילוּ בְּגִזְלָה שֶׁנִּתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים מִמֶּנָּה? סַבְרִין אָמְרִין נִשְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא: חֲרֵי אִילּוּ בִּתְרוּמָה וּבְמַעֲשֵׂר, מַה שֶּׁאֵין בֵּן בִּבְכוּרִים. כְּלוּם צְרִיכָה לֹא בְּגִזְלָה שֶׁלֹּא נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים מִמֶּנָּה, אֲבָל בְּגִזְלָה שֶׁנִּתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים מִמֶּנָּה, אֲפִילּוּ בִּתְרוּמָה – לֹא עָשָׂה וְלֹא כְּלוּם.

כַּהֲדָא דְּתָנֵי: הָאוֹנֵס וְהַגַּנָּב וְהַגַּזְלָן, בִּזְמַן שֶׁהַבְּעָלִים מְרַדְּפִין אַחֲרֵיהֶן – אֵין תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה, וְלֹא מַעֲשְׂרוֹתֵיהֶן מַעֲשֵׂר, וְלֹא הֶקְדֵּשָׁן הֶקְדֵּשׁ. אִם אֵין הַבְּעָלִים מְרַדְּפִין אַחֲרֵיהֶן – תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה, וּמַעֲשְׂרוֹתֵיהֶן מַעֲשֵׂר, וְהֶקְדֵּשָׁן הֶקְדֵּשׁ.

[דף ב' ע"ב]

רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא זֶה תּוֹרֵם וְלֹא זֶה תּוֹרֵם.

רַבִּי אַמִּי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אֲפִילּוּ הַבְּעָלִים שֶׁתָּרְמוּ – אֵין תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: עַד כְּדוֹן אֲנַן קָיְימִין בְּגִזְלָה שֶׁלֹּא נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים מִמֶּנָּה. וּלְיֵידָא מִי לֹא אֲנַן תָּנֵינַן חֲרֵי אִילּוּ בִּתְרוּמָה וּמַעֲשֵׂר מַה שֶּׁאֵין בֵּן בִּבְכוּרִין. אֶפְשָׁר לְפֵרוֹת לָצֵאת בְּלֹא בִּכּוּרִין. אֶפְשָׁר לַפֵּרוֹת לָצֵאת בְּלֹא תְרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת?! אֲבָל בְּגִזְלָה שֶׁנִּתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים מִמֶּנָּה, עַד כְּדוֹן צְרִיכָה:

הֲלָכָה ג' מתני' אֵין מְבִיאִין בִּכּוּרִים חוּץ מִשִּׁבְעַת הַמִּינִים. וְלֹא מִן הַתְּמָרִים שֶׁבֶּהָרִים, וְלֹא מִן הַפֵּרוֹת שֶׁבָּעֲמָקִים, וְלֹא מִזֵּיתֵי שֶׁמֶן שֶׁאֵינָן מִן הַמֻּבְחָר. אֵין מְבִיאִין בִּכּוּרִים קוֹדֶם לָעֲצֶרֶת. אַנְשֵׁי הַר צְבִיעִים הֵבִיאוּ בִּכּוּרֵיהֶן קוֹדֶם לָעֲצֶרֶת וְלֹא קִבְּלוּ מֵהֶן, מִפְּנֵי הַכָּתוּב שֶׁבַּתּוֹרָה (שמות כג) **וְחַג הַקָּצִיר בִּכּוּרֵי מַעֲשֶׂיךָ אֲשֶׁר תִּזְרַע בַּשָּׂדֶה:**

גמרא אֵין מְבִיאִים בִּכּוּרִים כו'. אִילּוּ כְּתִיב (דברים כו) **וְלָקַחְתָּ רֵאשִׁית כָּל פְּרִי הָאֲדָמָה,** הָיִיתִי אוֹמֵר כָּל הַדְּבָרִים יְהוּ חַיָּבִים בְּבִכּוּרִים, תַּלְמוּד לוֹמַר **מֵרֵאשִׁית** – וְלֹא כָּל רֵאשִׁית.

אִם **מֵרֵאשִׁית** – וְלֹא כָּל רֵאשִׁית, אֵין לְךָ אֶלָּא חִטִּים וּשְׂעוֹרִים בִּלְבַד! תַּלְמוּד לוֹמַר **פְּרִי אַדְמָתְךָ** רִבָּה. וְרִבָּה אֶת הַכֹּל. נֶאֱמַר כָּאן **אַרְצְךָ,** וְנֶאֱמַר כָּאן (דברים ח) **אֶרֶץ חִטָּה וּשְׂעוֹרָה,** מַה **אֶרֶץ** שֶׁנֶּאֱמַר לְהַלָּן – בְּשִׁבְעַת הַמִּינִים הַכָּתוּב מְדַבֵּר, אַף **אֶרֶץ** שֶׁנֶּאֱמַר כָּאן – בְּשִׁבְעַת הַמִּינִים הַכָּתוּב מְדַבֵּר.

זֵית שֶׁמֶן זֶה אֱגוֹרִי. רַבִּי אַמִּי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: זֶה אַוּוֹרִיסִי, וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ אֱיגוֹרִי? שֶׁהוּא אוֹגֵר שַׁמְנוֹ לְתוֹכוֹ.

וְכָל הַזֹּתִים מְאַבְּדִין שַׁמְנָן? אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: כָּל הַזֹּתִים, הַגְּשָׁמִים יוֹרְדִין עֲלֵיהֶן וְהֵן פּוֹלְטִין אֶת שַׁמְנָן, וְזֶה הַגֶּשֶׁם יוֹרֵד עָלָיו וְהוּא אוֹגֵר אֶת שַׁמְנוֹ לְתוֹכוֹ.

וּדְבָשׁ – אֵלּוּ הַתְּמָרִים. יָכוֹל דְּבַשׁ מַמָּשׁ? רַבִּי תַּנְחוּמָא בְּשֵׁם רַבִּי יִצְחָק בִּי רַבִּי לְעָזָר: כְּתִיב (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב לא) **וְכִפֵּרְתָּ הַדָּבָר הָרִבּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רֵאשִׁית דָּגָן תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר וּדְבָשׁ.** וּדְבָשׁ חַיָּיב בְּמַעֲשְׂרוֹת?! אֶלָּא אֵלּוּ הַתְּמָרִים שֶׁהֵן חַיָּבִין בְּמַעֲשְׂרוֹת.

רַבִּי בֶּרֶכְיָה בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן: וְלָמָּה כְּתִיב **אֶרֶץ אֶרֶץ** שְׁנֵי פְּעָמִים? לְהוֹדִיעֲךָ שֶׁאֵין הַבַּיִת עוֹמֵד אֶלָּא עַל שְׁנֵי דְּבָרִים הַלָּלוּ.

וְלָמָּה נִכְלְלוּ? רַבִּי יְהוּדָה בִּי רַבִּי וְרַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן, חַד אָמַר: לִבְרָכָה. וְחָרָנָא אָמַר לְשַׁעוּרִין. מַאן דְּמַר לִבְרָכָה – נִיחָא. מַאן דְּמַר לְשַׁעוּרִין, וְהָא תָּנֵינַן: בַּהֲרֵת בִּגְרִיס! לֵית הוּא מֵימָן. כְּעַדָשָׁה מִן הַשֶּׂרֶץ! לֵית הוּא מֵימָן.

[דף ג' ע"א]

פְּשִׁיטָא הָדָא מִילְתָא, הִפְרִישׁ בְּכּוּרִים חוּץ מִשִּׁבְעַת הַמִּינִים – לֹא קָדְשׁוּ. מַה פְּלִיגִין? בַּתְּמָרִים שֶׁבָּהָרִים וּבַפֵּרוֹת שֶׁבָּעֲמָקִים. רַבִּי וְעֶזְרָא, רַבִּי יֶסָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: לֹא קָדְשׁוּ. רַבִּי אֵילָא בְּשֵׁם רַבִּי אַמִּי: אִתְפַּלְגוּן רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: לֹא קָדְשׁוּ, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר קָדְשׁוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹנָה: טַעֲמָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, שֶׁבֵּן אִם עָבַר וְתָרַם מִן הָרַע עַל הַיָּפָה – תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: שָׁמְעִינַן פֵּרוֹת הָרָעִים – חַיָּבִין בְּמַעֲשְׂרוֹת, שָׁמְעִינַן פֵּרוֹת הָרָעִים – חַיָּבִין בְּבִכּוּרִין. מַתְנִיתִין מְסַיַּע לְרַבִּי יוֹסֵי אֵין מְבִיאִין מִן הַצִּיפּוֹרְנִין וְלֹא מִן הַבַּיְשָׁנִין, וְאִם הֵבִיא – לֹא קִדֵּשׁ.

אָמַר רַבִּי וְעֶזְרָא: וְתָנֵי תַּמָּן, תְּאֵנִים סוֹכוֹת מְנֻקָּבוֹת, עֲנָבִין מְאוּבָּקוֹת וּמְעוּשָּׁנוֹת – אֵין מְבִיאִין. אֲבָל מְבִיאִין מִן הַתְּאֵנִים בְּנוֹת שָׁבַע, וּמִן הָעֲנָבִים הַלַּבְלוּבִית. מִן הַמַּבְחָר הֵן וְתֵימַר "אֲבָל"! אָמַר רַבִּי אַבָּא מָרִי: שֶׁלֹּא תֹּאמַר הוֹאִיל וְהֵן בַּסּוֹף לֹא יָבִיא.

תָּנֵי: רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין מְבִיאִין תְּמָרִים אֶלָּא מִירִיחוֹ. וְאֵין קוֹרִין אֶלָּא עַל הַכּוֹתֶבֶת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: רְמוֹנֵי עֲמָקִים מְבִיאִין וְקוֹרִין:

הֲלָכָה ד' מתני' אֵלּוּ מְבִיאִים וְלֹא קוֹרִין, הַגֵּר – מֵבִיא וְאֵינוֹ קוֹרֵא, שֶׁאֵין יָכוֹל לוֹמַר (דְּבָרִים כו) **אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לַאֲבוֹתֵינוּ לָתֵת לָנוּ.** וְאִם הָיְתָה אִמּוֹ מִיִּשְׂרָאֵל – מֵבִיא וְקוֹרֵא.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת שַׁבָּת פֶּרֶק שֵׁנִי

א. מַדְלִיקִין בִּפְתִילָה מְחוֹרֶכֶת, וּבְסַמְרְטוּטִין מְחוֹרָכִין[1]. כָּל אֵלּוּ שֶׁאָמְרוּ: ׳אֵין מַדְלִיקִין בָּהֶן בְּשַׁבָּת׳ - מַדְלִיקִין בָּהֶן בְּיוֹם-טוֹב, חוּץ מִשֶּׁמֶן שְׂרֵפָה. מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ: ׳אֵין מַדְלִיקִין בְּשֶׁמֶן שְׂרֵפָה בְּיוֹם-טוֹב׳? לְפִי שֶׁאֵין שׂוֹרְפִין, לֹא תִרוּמָה וְלֹא קָדָשִׁים, וְלֹא חֻמֵּץ בְּיוֹם-טוֹב:

ב. כָּל אֵלּוּ שֶׁאָמְרוּ אֵין מַדְלִיקִין בָּהֶן בְּשַׁבָּת - מָתָר לַעֲשׂוֹתָן מְדוּרָה, בֵּין עַל גַּבֵּי הָאָרֶץ וּבֵין עַל גַּבֵּי כִירָה - בֵּין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ, בֵּין לְהִתְחַמֵּם כְּנֶגְדָּהּ. וְלֹא אָסְרוּ אֶלָּא לַעֲשׂוֹתָן פְּתִילָה לַנֵּר בִּלְבַד:

ג. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אֵין מַדְלִיקִין בְּצֵרִי. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: כָּל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר: אֵין מַדְלִיקִין אֶלָּא בְּיוֹצֵא מִן הַפְּרִי. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: אֵין מַדְלִיקִין אֶלָּא בְּשֶׁמֶן זַיִת בִּלְבַד. עָמַד רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי עַל רַגְלָיו, וְאָמַר: מַה יַּעֲשׂוּ אַנְשֵׁי בָבֶל שֶׁאֵין לָהֶם אֶלָּא שֶׁמֶן שִׁמְשְׁמִין? מַה יַּעֲשׂוּ אַנְשֵׁי מָדֵי שֶׁאֵין לָהֶם אֶלָּא שֶׁמֶן אֱגוֹזִים? מַה יַּעֲשׂוּ אַנְשֵׁי אֶלְכְּסַנְדְּרְיָא שֶׁאֵין לָהֶם אֶלָּא שֶׁמֶן צְנוֹנוֹת? מַה יַּעֲשׂוּ אַנְשֵׁי קַפּוֹטְקְיָא, שֶׁאֵין לָהֶם לֹא זֶה וְלֹא זֶה? אֵין לְךָ אֶלָּא מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמִים. וּמַדְלִיקִין בְּשֶׁמֶן דָּגִים וּבְעִטְרָן, רַבִּי שִׁמְעוֹן שְׁזוּרִי אוֹמֵר: מַדְלִיקִין בְּשֶׁמֶן פִּקּוּעוֹת וּבְנֵפְט. סוּמְכוֹס אוֹמֵר: כָּל הַיּוֹצֵא מִן הַבֶּשֶׁר - אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ, חוּץ מִשֶּׁמֶן דָּגִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כָּל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ, אֵין בּוֹ מִשּׁוּם שְׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ, וּמִסְכְּכִין בּוֹ, חוּץ מִן הַפִּשְׁתָּן:

ד. כָּרַךְ דָּבָר שֶׁמַּדְלִיקִין בּוֹ עַל גַּבֵּי דָּבָר שֶׁאֵין מַדְלִיקִין בּוֹ - אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שֶׁל בֵּית אַבָּא הָיוּ כוֹרְכִין פְּתִילָה עַל גַּבֵּי אֱגוֹז וּמַדְלִיקִין בָּהּ:

[1] לְגִרְסַת הַמְּפָרִים: **וְלֹא בְּסַמַּרְטוּטִין מְחוֹרָכִין**.

הַשָּׁלֵם

ה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: כְּשֶׁהָיִינוּ שְׁרוּיִין בַּעֲלִיַּת בֵּית נִתְזָה בְּלוּד, הָיִינוּ נוֹקְבִין שְׁפוֹפֶרֶת שֶׁל בֵּיצָה, וּמְמַלְּאִין אוֹתָהּ שֶׁמֶן, וְנוֹתְנִין אוֹתָהּ עַל הַנֵּר בְּעֶרֶב שַׁבָּת עִם חַשְׁכָּה - שֶׁיְּהֵא שׁוֹהֶה וְדוֹלֵק בְּלֵילֵי שַׁבָּת, וְהָיוּ שָׁם רַבִּי טַרְפוֹן וּזְקֵנִים וְלֹא אָמְרוּ לָנוּ דָּבָר. אִם חִבְּרָהּ בְּסִיד וּבִגְפְּסִיס בְּעֶרֶב שַׁבָּת - מָתָר:

ו. נוֹתְנִין טִיט וְחַרְסִית תַּחַת הַנֵּר בְּעֶרֶב שַׁבָּת עִם חַשְׁכָּה, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא שׁוֹהֶה וְדוֹלֵק בְּלֵילֵי שַׁבָּת. נוֹתְנִין בּוּל[2] שֶׁל מֶלַח וְכֵן גְּרִיס שֶׁל פּוֹל עַל פִּי הַנֵּר בְּעֶרֶב שַׁבָּת עִם חַשְׁכָּה, כְּדֵי שֶׁתְּאִיר וְתַדְלִיק. מַעֲלִין בַּדִּיוּפִי, וּמְטִיפִין מִן הָאֶדֶק[3] לַחוֹלֶה בְּשַׁבָּת:

ז. הַחוֹתֶה בְּגֶחָלִים - חַיָּב חַטָּאת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי יִצְחָק: חַיָּב שְׁתֵּי חַטָּאוֹת, מִפְּנֵי שֶׁמְּכַבֶּה אֶת הָעֶלְיוֹנוֹת וּמַבְעִיר אֶת הַתַּחְתּוֹנוֹת. הַחוֹתֶה גֶּחָלִים לְהִתְחַמֵּם כְּנֶגְדָּן וְהֶבְעֲרוּ מֵאֲלֵיהֶם - פָּטוּר:

ח. כֵּלִים שֶׁנִּטְמְאוּ בְּאַב הַטֻּמְאָה - אֵין מַטְבִּילִין אוֹתָן בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן שְׁזוּרִי אוֹמֵר: אַף בְּחוֹל אֵין מַטְבִּילִין אוֹתָן בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, מִפְּנֵי שֶׁצְּרִיכִין הַעֲרֵב שֶׁמֶשׁ. כֵּלִים שֶׁנִּטְמְאוּ בְּוֻלַד הַטֻּמְאָה - מַטְבִּילִין אוֹתָן בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. כְּלָל אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן

[2] לְגִרְסַת הַמְּפָרִים: גַּרְגֵּר.

[3] כְּלִי הוּא וּפִיו צַר, וְשֶׁל מַתֶּכֶת הוּא, וּמְנַקֵּב בְּתַחְתִּיתוֹ נְקָבִים דַּקִּים, וּמְמַלֵּא מַיִם וְסוֹתֵם אֶת פִּיו הָעֶלְיוֹן, וְכָל זְמַן שֶׁהוּא קָתוּם - אֵין הַמַּיִם יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ, וּכְשֶׁהוּא נוֹטֵל הַפָּקָק הָעֶלְיוֹן מְטַפְטְפִים הַמַּיִם מִתַּחַת, וּכְשֶׁהוּא נוֹתֵן כְּלִי מַתֶּכֶת תַּחְתִּיו, מַשְׁמִיעִים הַמַּיִם קוֹל בִּנְפִילָתָם - קוֹל זְמוּזִם, וְעוֹשִׂים בֵּן לַחוֹלֶה כְּדֵי שֶׁיִּישַׁן, גַּם עַתָּה, בָּא פְּרוֹפֶסוֹר רוּסִי לִידֵי הַכָּרָה כִּי הַקּוֹל הַמּוֹנוֹטוֹנִי יָפֶה לַשֵּׁינָה (חֲזוֹן יְחֶזְקְאל).

תּוֹסֶפְתָּא

בֶּן אֶלְעָזָר: דָּבָר שֶׁחַיָּבִין עַל זְדוֹנוֹ כָּרֵת וְעַל שִׁגְגָתוֹ חַטָּאת - אֵין עוֹשִׂין אוֹתוֹ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְדָבָר שֶׁאֵין חַיָּבִין עַל זְדוֹנוֹ כָּרֵת וְעַל שִׁגְגָתוֹ חַטָּאת - עוֹשִׂין אוֹתוֹ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת:

ט. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: אַף מִפְּנֵי נְדָרִים נָשִׁים מֵתוֹת בְּשָׁעַת לְדָתָן. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: שְׁלֹשָׁה הֵן דִּבְקֵי מִיתָה מְסוּרִין לְנָשִׁים. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הִלְכוֹת הֶקְדֵּשׁ, תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹתֵיהֶן הֵן גּוּפֵי תּוֹרָה, וּמְסוּרִין לָהֶם לְעַמֵּי הָאָרֶץ - שְׁלָשְׁתָּן לְהֵעָשׂוֹת. מַדְלִיקִין אֶת הַנֵּר, מְעָרְבִין וְטוֹמְנִין אֶת הַחַמִּין.

מַסֶּכֶת שַׁבָּת פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. כֵּירָה שֶׁהִסִּיקוּהָ בְּגֶפֶת וּבָעֲצִים - סוֹמְכִין לָהּ, וְאֵין מְקַיְּמִין עָלֶיהָ, עַד שֶׁתְּהֵא גְּרוּפָה וּקְטוּמָה. גֶּחָלִים שֶׁעָמְמוּ אוֹ שֶׁנָּתַן עֲלֵיהֶן נְעוֹרֶת שֶׁל פִּשְׁתָּן - הֲרֵי הֵן כִּקְטוּמוֹת. שְׁתֵּי כִירוֹת הַמְּתְאִימוֹת, אַחַת גְּרוּפָה וּקְטוּמָה וְאַחַת שֶׁאֵינָהּ גְּרוּפָה וּקְטוּמָה, מַשְׁהִין עַל גַּבֵּי גְּרוּפָה וּקְטוּמָה, וְאֵין מַשְׁהִין עַל גַּבֵּי שֶׁאֵינָהּ גְּרוּפָה וּקְטוּמָה. וּמַה הֵן מַשְׁהִין עָלֶיהָ? בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין מַשְׁהִין עָלֶיהָ כְּלוּם. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: חַמִּין, אֲבָל לֹא תַבְשִׁיל. עָקַר אֶת הַמִּיחַם - הַכֹּל מוּדִים שֶׁלֹּא יַחֲזִיר - דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים - חַמִּין, אֲבָל לֹא תַבְשִׁיל. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: חַמִּין וְתַבְשִׁיל. עָקַר - בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: לֹא יַחֲזִיר. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: יַחֲזִיר.

ב. הַשּׁוֹכֵחַ קְדֵרָה עַל גַּבֵּי כִירָה, וְקִדֵּשׁ עָלָיו הַיּוֹם, בְּשׁוֹגֵג - יֹאכַל, בְּמֵזִיד - לֹא יֹאכַל. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּתַבְשִׁיל שֶׁלֹּא בָּשֵׁל כָּל צָרְכּוֹ, וְחַמִּין שֶׁלֹּא הוּחַמּוּ כָּל צָרְכָּן, אֲבָל תַּבְשִׁיל שֶׁבָּשַׁל כָּל צָרְכּוֹ, וְחַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ כָּל צָרְכָּן, הֲרֵי אֵלּוּ מֻתָּרִין, מִפְּנֵי שֶׁרַע לָהֶן - דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: חַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ כָּל צָרְכָּן - הֲרֵי אֵלּוּ מֻתָּרִין, מִפְּנֵי שֶׁרַע לָהֶן. אֲבָל תַּבְשִׁיל שֶׁבָּשַׁל כָּל צָרְכּוֹ, כָּל הַמְצַטַּמֵּק וְיָפֶה לוֹ, כְּגוֹן: כְּרוּב, וּפוֹל וּבָשָׂר טָרוּף - אָסוּר. וְכָל הַמְצַטַּמֵּק וְרַע לוֹ - מֻתָּר.

ג. הַמְבַשֵּׁל בְּשַׁבָּת בְּשׁוֹגֵג - יֹאכַל. בְּמֵזִיד - לֹא יֹאכַל. דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּשׁוֹגֵג - יֹאכַל לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת. בְּמֵזִיד - לֹא יֹאכַל. רַבִּי יוֹחָנָן הַסַּנְדְּלָר אוֹמֵר: בְּשׁוֹגֵג - יֹאכַל לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת. לַאֲחֵרִים וְלֹא לוֹ, בְּמֵזִיד לֹא יֹאכַל לֹא הוּא וְלֹא אֲחֵרִים. כְּלָל אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה: דָּבָר שֶׁחַיָּבִין עַל זְדוֹנוֹ כָּרֵת, וְעַל שִׁגְגָתוֹ חַטָּאת, וַעֲשָׂאוֹ בְּשַׁבָּת, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד - אָסוּר לוֹ וְלַאֲחֵרִים. וְדָבָר שֶׁאֵין חַיָּבִין עַל זְדוֹנוֹ כָּרֵת, וְעַל שִׁגְגָתוֹ חַטָּאת, וַעֲשָׂאוֹ בְּשַׁבָּת, בְּשׁוֹגֵג - יֹאכַל לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת, לַאֲחֵרִים וְלֹא לוֹ. בְּמֵזִיד - לֹא לוֹ וְלֹא לַאֲחֵרִים.

ד. הַשּׁוֹחֵט בְּשַׁבָּת בְּשׁוֹגֵג - יֹאכַל לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת. בְּמֵזִיד - לֹא יֹאכַל. פְּרוֹת שֶׁלְּקָטָן עוֹבֵד כּוֹכָבִים בְּשַׁבָּת, בְּשׁוֹגֵג - יֹאכַל לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת. בְּמֵזִיד - לֹא יֹאכַל אֶלָּא בִּכְדֵי שֶׁיֵּעָשׂוּ.

ה. הַתּוֹרֵם וְהַמְעַשֵּׂר בְּשַׁבָּת, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד - מַעֲשְׂרוֹתָיו מַעֲשָׂר. הַמְטַבֵּל כֵּלִים בְּשַׁבָּת, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד - עָלוּ לוֹ יְדֵי טְבִילָה.

ו. הַנּוֹטֵעַ בְּשַׁבָּת בְּשׁוֹגֵג - יְקַיֵּם. בְּמֵזִיד - יַעֲקֹר. וּבַשְּׁבִיעִית, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד - יַעֲקֹר. מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ: ״הַנּוֹטֵעַ בְּשַׁבָּת בְּשׁוֹגֵג יְקַיֵּם, בְּמֵזִיד יַעֲקֹר״? לְפִי שֶׁמּוֹנִין לַשְּׁבִיעִית וְאֵין מוֹנִין לַשַּׁבָּתוֹת. דָּבָר אַחֵר: נֶחְשְׁדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַשְּׁבִיעִית וְלֹא נֶחְשְׁדוּ עַל הַשַּׁבָּתוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: חִלּוּף הַדְּבָרִים: בְּשַׁבָּת, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד - יַעֲקֹר. בַּשְּׁבִיעִית, בְּשׁוֹגֵג - יְקַיֵּם, בְּמֵזִיד - יַעֲקֹר. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: [4]אֵין

[4] לְפִי גִּירְסַת הַסְּפָרִים: מְנַלְגְּלִין בֵּיצִים עַל גַּבֵּי סִיד רוֹתֵחַ, וְאֵין מְנַלְגְּלִין בֵּיצִים עַל גַּבֵּי עָפָר

תּוֹסֶפְתָּא

מְגַלְגְּלִין בֵּיצִים בְּסִיד רוֹתֵחַ, אֲבָל מְגַלְגְּלִין בֵּיצִים עַל גַּבֵּי עָפָר רוֹתֵחַ.

מַסֶּכֶת שַׁבָּת פֶּרֶק רְבִיעִי

א. לֹא תְמַלֵּא אִשָּׁה קְדָרָה עֲסָיוֹת וְתַרְמוֹסִין וְתִתֵּן לְתוֹךְ הַתַּנּוּר בְּעֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה, אִם נָתְנָה - לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת אֲסוּרִין בִּכְדֵי שֶׁיֵּעָשׂוּ. לֹא יְמַלֵּא נַחְתּוֹם חָבִית מַיִם, וְיִתֵּן לְתוֹךְ הַתַּנּוּר, בְּעֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה, וְאִם נָתַן - לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת אֲסוּרִין, עַד כְּדֵי שֶׁיֵּחַמּוּ.

ב. מֻרְחָץ שֶׁסָּתְמוּ נְקָבָיו מֵעֶרֶב שַׁבָּת - לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת רוֹתֵחַ בּוֹ מִיָּד. סָתְמוּ נְקָבָיו מֵעֶרֶב יוֹם-טוֹב - נִכְנַס בְּיוֹם-טוֹב וּמֵזִיעַ וְיוֹצֵא וּמִשְׁתַּטֵּף בְּצוֹנֵן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּמֻרְחָץ שֶׁל בְּנֵי בְרַק, שֶׁסָּתְמוּ נְקָבָיו שֶׁלּוֹ מֵעֶרֶב יוֹם-טוֹב. וְהָיָה רַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה נִכְנָסִין וּמְזִיעִין בְּתוֹכוֹ, וְיוֹצְאִין וּמִשְׁתַּטְּפִין בְּצוֹנֵן, אֶלָּא שֶׁהָיוּ חַמִּין שֶׁלּוֹ מְחֻפִּין בִּנְסָרִים. כְּשֶׁבָּא הַדָּבָר לִפְנֵי חֲכָמִים, אָמְרוּ: אַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַחַמִּין שֶׁלּוֹ מְחֻפִּין בִּנְסָרִים. מִשֶּׁרַבּוּ עוֹבְרֵי עֲבֵרָה - חָזְרוּ לֶאֱסוֹר הָאַמְבַּטָּאוֹת שֶׁבִּכְרַכִּים - מִטַּעְמָא דְּהֵן בְּשַׁבָּת.

ג. אֵין מִשְׁתַּטְּפִין לֹא בְּחַמִּין וְלֹא בְּצוֹנֵן - דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּצוֹנֵן אֲבָל לֹא בְּחַמִּין. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּבֵיתוֹס בֶּן זוֹנִין, שֶׁהָיוּ מְמַלְּאִין לוֹ כְּלִי שֶׁל צוֹנֵן מֵעֶרֶב שַׁבָּת, וְנוֹתְנִין עָלָיו בְּשַׁבָּת כְּדֵי שֶׁיִּיקַר.

ד. מְמַלֵּא אָדָם חָבִית שֶׁל מַיִם, וְנוֹתְנָהּ כְּנֶגֶד הַמְּדוּרָה - לֹא בִּשְׁבִיל שֶׁיֵּחַמּוּ, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁתְּפִיג צִינָּתָן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְמַלֵּא אָדָם צְלוֹחִית שֶׁמֶן, וְנוֹתְנָהּ כְּנֶגֶד הַמְּדוּרָה - לֹא שֶׁתֶּחֱמַם, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁתְּפִיג צִנָּתוֹ. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הָאִשָּׁה מְדִיחָה יָדָהּ בְּשֶׁמֶן, וּמְחַמַּמְתָּהּ כְּנֶגֶד הַגֵּר, וְסָכָה אֶת בְּנָהּ. סָךְ אָדָם אֶת עַצְמוֹ שֶׁמֶן וּמִתְחַמֵּם כְּנֶגֶד הַמְּדוּרָה, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. סָכִין כָּל מִינֵי סִיכוֹת, וְסָכִין וּמְמַשְׁמְשִׁין בִּבְנֵי מַעַיִם, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה בְּשַׁבָּת, כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשֶׂה בַּחוֹל, וְחוֹנְקִין בְּשַׁבָּת.

ה. מִיחַם אָדָם אֲלוּנְתִּית וְנוֹתֵן עַל הַמַּעַיִן בְּשַׁבָּת, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתֵּן עֲדָשָׁה מְלֵאָה חַמִּין עַל מֵעָיו, וְדָבָר זֶה אָסוּר אַף בְּחוֹל מִפְּנֵי הַסַּכָּנָה. מְמַלֵּא אָדָם כּוֹס שֶׁל יַיִן וְנוֹתְנוֹ עַל פִּי מִיחַם, לֹא שֶׁיִּיחַם אֶלָּא כְּדֵי שֶׁתְּפִיג צִנָּתוֹ. מְמַלֵּא כּוֹס מַיִם וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הַסַּפָּל, בֵּין לְהָחֵם לוֹ אֶת הַצּוֹנֵן, בֵּין לְצַנֵּן לוֹ אֶת הַחַמִּין. הַמְּעָרֶה מִמֵּיחַם לְמִיחַם, מֵאִלְפָּס לְאִלְפָּס, וּמִקְּדֵרָה לְקְדֵרָה - מָתָר לַשֵּׁנִי וְאָסוּר לְתֵת לָרִאשׁוֹן.

ו. חָבִית שֶׁל טָבָל שֶׁנִּשְׁבְּרָה, מֵבִיא כְּלִי וְנוֹתֵן תַּחְתֶּיהָ. נִתְמַלְּאָה - אָסוּר לְטַלְטְלָהּ. עָבִיט שֶׁל עֲנָבִים, וּמַעֲטָן שֶׁל זֵיתִים שֶׁמָּשְׁכוּ - אֵין מִסְתַּפְּקִין מֵהֶן בְּיוֹם-טוֹב, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּשַׁבָּת.

ז. חָבִית שֶׁנִּשְׁבְּרָה בְּרֹאשׁ הַגַּג - מֵבִיא כְּלִי וּמַנִּיחַ תַּחְתֶּיהָ, וְלֹא יְהֵא מֵבִיא כְּלִי אֶחָד וְקוֹלֵט, כְּלִי אַחֵר וּמְצָרֵף. אִם יֵשׁ שָׁם אוֹרְחִים - מֵבִיא כְּלִי אֶחָד וְקוֹלֵט, כְּלִי אַחֵר וּמְצָרֵף. נוֹתֵן אָדָם כְּלִי תַּחַת הַדֶּלֶף בְּשַׁבָּת. נִתְמַלֵּא - שׁוֹפֵךְ וְשׁוֹנֶה וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ.

ח. גְּרָף שֶׁל רַעִי וְשֶׁל מֵימֵי רַגְלַיִם, נוֹטְלוֹ וְשׁוֹפְכוֹ, וְנוֹתֵן לְתוֹכוֹ מַיִם וּמַחֲזִירוֹ לִמְקוֹמוֹ.

הַשָּׁלֵם

רוֹתֵחַ. וְגִרְסַת הַגְּרַ"א הִיא לְהֻפָּךְ, כְּבַפְּנִים. כִּי בְּגִרְסַת הַפְּפָרִים אֲיֵירֵי בַּסִּיד דְּתוֹלְדוֹת הַחַמָּה הִיא, וּמָתָר לְהָחֵם בְּשַׁבָּת בְּתוֹלְדוֹת הַחַמָּה, וְאֵין בּוֹ מִשּׁוּם מְבַשֵּׁל כְּלָל, דְּאֵין בִּשּׁוּל אֶלָּא בָּאֵשׁ. וּבֶעָפָר אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁמַּזִּיז עָפָר מִמְּקוֹמוֹ. אֲבָל הַגְּרַ"א סָבַר, דְּאֲיֵירֵי בְּסִיד גָּמוּר דְּהוּא תּוֹלְדוֹת הָאוּר, וּבֶעָפָר מָתָר – כִּי הוּא רַק מְגַלְגֵּל מֵעַל גַּבּוֹ וְאֵינוֹ מֵזִיז אוֹתוֹ (עַל פִּי 'חֲזוֹן יְחֶזְקְאל').

תּוֹסֶפְתָּא

ט. מְטַלְטְלִין נֵר חָדָשׁ אֲבָל לֹא יָשָׁן - דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: כָּל הַנֵּרוֹת מְטַלְטְלִין, חוּץ מִן הַנֵּר שֶׁהִדְלִיקוּ בּוֹ בְּאוֹתָהּ שַׁבָּת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כָּל הַנֵּרוֹת מְטַלְטְלִין, חוּץ מִן הַנֵּר הַדּוֹלֵק בְּשַׁבָּת. כָּבָה - מֻתָּר לְטַלְטְלוֹ. אֲבָל כּוֹס, וּקְעָרָה, וַעֲשָׁשִׁית שֶׁכָּבוּ - לֹא יִזּזֵם מִמְּקוֹמָן. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מִסְתַּפְּקִין מִנֵּר שֶׁכָּבָה, וּמִנֵּר הַמְנַטֵּף - וַאֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁהַנֵּר דּוֹלֵק. הַנֵּר שֶׁעַל גַּבֵּי טַבְלָא - מַטֶּה אֶת הַטַּבְלָא וְהַנֵּר נוֹפֵל. וּמַחֲזִיר אֶת הַטַּבְלָא לִמְקוֹמָהּ.

י. אֵין מְטַלְטְלִין אֶת הַמְּנוֹרָה בְּשַׁבָּת. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר. אֵין מְגָרְדִין - לֹא מְנַעֲלִים יְשָׁנִים, וְלֹא סַנְדָּלִין יְשָׁנִים - אֲבָל מְקַנְּחִין אוֹתָן. אֵין סָכִין - לֹא מְנַעֲלִים חֲדָשִׁים וְלֹא סַנְדָּלִין חֲדָשִׁים, וְלֹא יָסוּךְ אֶת רַגְלוֹ וְהוּא בְּתוֹךְ הַמִּנְעָל, וְלֹא יָסוּךְ אֶת רַגְלוֹ וְהוּא בְּתוֹךְ הַסַּנְדָּל. אֲבָל סָךְ הוּא אֶת רַגְלוֹ וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הַמִּנְעָל. סָךְ הוּא אֶת רַגְלוֹ וְנוֹתְנָהּ לְסַנְדָּל. סָךְ אָדָם אֶת עַצְמוֹ שֶׁמֶן, וּמִתְעַגֵּל עַל גַּבֵּי קְטָבְלִיָּא[5] חֲדָשָׁה וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. לֹא יִתְּנֶנָּה עַל גַּבֵּי טַבְלָא שֶׁל שַׁיִשׁ וּמִתְעַגֵּל עָלֶיהָ. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין לוֹבְשִׁים מְנַעֲלִים וְסַנְדָּלִים חֲדָשִׁים, אֶלָּא אִם כֵּן לְבָשָׁן וְהָלַךְ בָּהֶם מִבְּעוֹד יוֹם.

יא. סָכִין וּמַדִּיחִין וּמְפָרְכְסִין בָּאָדָם, אֲבָל לֹא בַּבְּהֵמָה. זֶה חֹמֶר בַּבְּהֵמָה שֶׁאֵין בָּאָדָם, מְפַסְפְּסִין אֶת הַזָּקֶן[6] - וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְלֹשׁ. גִּזֵּי צֶמֶר שֶׁבַּהֶפְתֵּק[7] - אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן. אִם הִתְקִינָן בַּעַל הַבַּיִת לִהְיוֹת מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן - מְטַלְטְלִין אוֹתָן.

הַשָּׁלֵם

יב. אֵין טוֹמְנִין אֶת הַחַמִּין בַּתְּחִלָּה בְּשַׁבָּת. אֲבָל מוֹסִיפִין עֲלֵיהֶן כֵּלִים. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: נוֹטֵל אֶת הַסָּדִין וְנוֹתֵן אֶת הַגִּלְפָּקְרִין[8]. נוֹטֵל אֶת הַגִּלְפָּקְרִין וּפוֹרֵשׂ אֶת הַסָּדִין. וְכֵן הָיָה רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לֹא אָסְרוּ לְהַטְמִין, אֶלָּא מִיחַם שֶׁחִמְּמוּ בּוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת. אֲבָל מְפַנֶּה הוּא לְתוֹךְ מֵיחַם אַחֵר, אוֹ לְתוֹךְ קִתּוֹן אַחֵר - וּמַטְמִין.

יג. הִטְמִין וְכִסָּה בְּדָבָר הַנִּטָּל בַּשַּׁבָּת, אוֹ שֶׁהִטְמִין בְּדָבָר שֶׁאֵין נִטָּל בַּשַּׁבָּת, וְכִסָּה בְּדָבָר הַנִּטָּל בַּשַּׁבָּת - הֲרֵי זֶה נוֹטֵל וּמַחֲזִיר. הִטְמִין וְכִסָּה בְּדָבָר שֶׁאֵין נִטָּל בַּשַּׁבָּת, אוֹ שֶׁהִטְמִין בְּדָבָר הַנִּטָּל בַּשַּׁבָּת, וְכִסָּה בְּדָבָר שֶׁאֵין נִטָּל בַּשַּׁבָּת. אִם מְגֻלֶּה מִקְצָתוֹ - נוֹטֵל. וְאִם לָאו - אֵינוֹ נוֹטֵל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: נְעוֹרֶת שֶׁל פִּשְׁתָּן דַּקָּה - הֲרֵי הֵן כְּזֶבֶל.

יד. טוֹמְנִין מִיחַם עַל גַּבֵּי מִיחַם, וּקְדֵרָה עַל גַּבֵּי קְדֵרָה, וּמִיחַם עַל גַּבֵּי קְדֵרָה, וּקְדֵרָה עַל גַּבֵּי מִיחַם, וְטָח פִּיהֶם בְּבָצֵק. לֹא שֶׁיּוּחַמּוּ, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיְּהוּ שְׁמוּרִין.

טו. וְכֵיצַד שֶׁאֵין טוֹמְנִין הַחַמִּין בַּתְּחִלָּה בְּשַׁבָּת. כָּךְ אֵין טוֹמְנִין - לֹא אֶת הַשֶּׁלֶג, וְלֹא אֶת הַצּוֹנֵן. אֵין מְרַסְּקִין אֶת הַשֶּׁלֶג [וְלֹא אֶת הַבָּרָד בְּשַׁבָּת, בִּשְׁבִיל[9]] שֶׁיְּזוּבוּ מֵימָיו, אֲבָל מְרַסֵּק הוּא לְתוֹךְ הַכּוֹס אוֹ לְתוֹךְ הַקְּעָרָה, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ.

מַסֶּכֶת שַׁבָּת פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִשּׁוּם אֲבִיו: הַסּוּס וְהַפָּרֶד [וְהַדְּלוּבְקוֹס[10]], וְהַחֲמוֹר וְהַגָּמָל - נִמְשָׁכִין בְּאַפְסָר. רְחֵלוֹת

---

[5] עוֹר שָׁלוּק.

[6] בְּנוּסְחַת הַסְּפָרִים: הַכִּיפִּין, וּפֵרוּשׁוֹ: כִּיפֵי צֶמֶר, וְאֵין בּוֹ מִשּׁוּם מַקָּצָה.

[7] הֶפְתֵּק – מַעֲרֶכֶת גְּדוֹלָה שֶׁמַּעֲרִיכִין לְסְחוֹרָה.

[8] הַגִּלְפָּקְרִין – בֶּגֶד הַם שֶׁלֹּא יִצְטַנֵּן בִּימוֹת הַחֹרֶף.

[9] מִלִּים אֵלּוּ יֵשׁ בַּגְּמָרָא.

[10] מִין חֲמוֹר הַבָּא מִלּוֹד.

תּוֹסֶפְתָּא

יוֹצְאוֹת כְּבוּנוֹת - לְמִילַת[11]. שְׁחוּזוֹת - שֶׁיַּעֲלוּ עֲלֵיהֶן הַזְּכָרִים. כְּבוּלוֹת - שֶׁלֹּא יַעֲלוּ עֲלֵיהֶן הַזְּכָרִים.

ב. לֹא יֵצֵא הַחָמוֹר בְּאַכָּף שֶׁלּוֹ. וְאַף עַל פִּי שֶׁקָּשׁוּר בּוֹ. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: יוֹצֵא חָמוֹר בְּאַכָּף שֶׁלּוֹ, בִּזְמַן שֶׁקָּשׁוּר בּוֹ - לְחַמְּמוֹ. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִקְשֹׁר בָּהּ. אֶת הַמַּסְרִיכִין הַתָּלוּי בּוֹ בִּזְנָבוֹ - שֶׁיִּכָּנֵס בּוֹ. וְיַפְשִׁיל אֶת הָרְצוּעָה תַּחַת זְנָבוֹ.

ג. לֹא יֵצֵא גְּמָל בַּמְּטוּטֶלֶת הַתָּלוּי בּוֹ בִּזְנָבוֹ שֶׁיִּכָּנֵס בּוֹ הָרוּחַ. אֲבָל יוֹצֵא הוּא בַּמְּטוּטֶלֶת הַקְּשׁוּרָה לוֹ בִּזְנָבוֹ וּבְחַטְּטָרְתּוֹ - שֶׁלֹּא תִּכָּנֵס בּוֹ הָרוּחַ. עָקוּד - שֶׁלֹּא יָכֹף יָדוֹ אַחַת וְרַגְלוֹ אַחַת וְיִקָּשֵׁר. רָגוּל - שֶׁלֹּא יָכֹף שְׁתֵּי יָדָיו זוֹ לְזוֹ, אוֹ שְׁתֵּי רַגְלָיו זוֹ לְזוֹ וְיִקָּשְׁרֵנוּ; רָגוּל - שֶׁלֹּא יָכֹף יָדוֹ עַל גַּבֵּי זְרוֹעוֹ וְיִקָּשֵׁר.

ד. הַסּוּס יוֹצֵא בַּשִּׁיר, וְכָל בַּעֲלֵי הַשִּׁיר יוֹצְאִין בַּשִּׁיר, וְנִמְשָׁכִין בַּשִּׁיר, וּמַזִּין עֲלֵיהֶן וְטוֹבְלִין בִּמְקוֹמָן. וּבִלְבַד שֶׁיִּהוּ מְחֻלָּחִים. וּמַכְנִיס אֶפְלוּ עֲשָׂרָה חֲבָלִים לְתוֹךְ יָדוֹ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִכְרֹךְ עַל גַּבֵּי יָדוֹ וְלֹא יְשַׁלְשֵׁל חֲבָלִים מִיָּדוֹ יוֹתֵר מִטֶּפַח.

ה. לֹא יֵצֵא הַסּוּס בְּזָנָב שׁוּעָל, וְלֹא בְּזֵהוֹרִית שֶׁבֵּין עֵינָיו. לֹא תֵּצֵא פָּרָה בְּחוֹסֶם שֶׁבְּפִיהָ. וְלֹא סְיָחִין בְּקָרְסְטָלִין שֶׁבְּפִיהֶם. וְלֹא עִזִּים בְּכִיסִין שֶׁבְּדַדֵּיהֶן. לֹא תֵּצֵא בְּהֵמָה בְּסַנְדָּל, וְלֹא בְּקֻמִּיעַ, אַף עַל פִּי שֶׁמְּמֻחֶה, זֶה חֹמֶר בַּבְּהֵמָה שֶׁאֵין בְּאָדָם, אֲבָל יוֹצְאָה הִיא בְּאֶגֶד שֶׁעַל גַּבֵּי מַכָּה, וּבְקַשְׁקֶשִׁין שֶׁעַל גַּבֵּי הַשֶּׁבֶר[12], וּבַשְּׁלָיָא הַמְדֻלְדֶּלֶת, וּפוֹקְקִין לָהּ זוֹג, וּמְטַיֶּלֶת בּוֹ בְּחָצֵר.

הַשָּׁלֵם

ו. לֹא תֵּצֵא אִשָּׁה בְּעִיר שֶׁל זָהָב, וְאִם יָצְאַת - חַיֶּבֶת חַטָּאת, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא תֵּצֵא, וְאִם יָצְאַת - פְּטוּרָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יוֹצְאָה אִשָּׁה בְּעִיר שֶׁל זָהָב, בְּטוֹטָפֶת וּבְסַנְבּוּטִין, בִּזְמַן שֶׁהֵן תְּפוּרִין.

ז. לֹא תֵּצֵא אִשָּׁה בְּאַסְטָמָא[13]. וְאִם יָצְאַת - הֲרֵי זֶה חַיֶּבֶת. שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים נֶאֱמְרוּ בְּאַסְטָמָא: אֵין בָּהּ מִשּׁוּם כִּלְאַיִם, וְאֵין מְטַמְּאָה בַּנְּגָעִים, וְאֵין יוֹצְאִין בָּהּ בְּשַׁבָּת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אַף אֵין בָּהּ מִשּׁוּם עֲטָרוֹת לַכַּלָּה. כְּלָל אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: כָּל נוֹי שֶׁלְּמַטָּה מִשְּׁעָרָהּ - יוֹצְאִין בָּהּ. לְמַעְלָה מִשְּׁעָרָהּ - אֵין יוֹצְאִין בָּהּ.

ח. לֹא יִנְעוֹל אָדָם סַנְדָּל הַמְסֻמָּר, וְיִטַּיֵּל בְּתוֹךְ הַבַּיִת - אֲפִלּוּ מִמִּטָּה לְמִטָּה. אֲבָל נוֹטְלוֹ וּמְכַסֶּה בּוֹ אֶת הַכֵּלִים. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹסֵר. נָשְׂרוּ רֹב מַסְמְרוֹתָיו וְנִשְׁתַּיְּרוּ בּוֹ אַרְבַּע וְחָמֵשׁ - מָתָר. רַבִּי אוֹמֵר: עַד שֶׁבַע. חִפָּהוּ בְּעוֹר מִלְמַטָּה וְקָבַע לוֹ מַסְמְרוֹת מִלְמַעְלָה - מָתָר. עָשָׂאוֹ כְּמִין קָלְבּוֹס[14], אוֹ כְּמִין טַס, אוֹ כְּמִין יָתֵד, אוֹ שֶׁחִפָּהוּ כֻּלּוֹ מַסְמְרִין כְּדֵי שֶׁיַּהֲלֹךְ עֲלֵיהֶן, וְלֹא תְּהֵא הָאָרֶץ אוֹכַלְתּוֹ - מָתָר.

ט. אֵיזֶה קֻמִּיעַ מְמֻחֶה? כָּל שֶׁרִּפְּא וְשָׁנָה וְשָׁלַשׁ. אֶחָד קֻמִּיעַ שֶׁל כְּתַב וְאֶחָד קֻמִּיעַ שֶׁל עֲקָרִין - יוֹצְאִין בּוֹ. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שְׁנִכְפָּה, אֶלָּא אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא יִכְפֶּה. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה, אֶלָּא אֲפִלּוּ דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה. קוֹשְׁרוֹ וּמַתִּירוֹ בַּשַּׁבָּת, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְּנֶנּוּ לְתוֹךְ הַשִּׁיר אוֹ לְתוֹךְ הַטַּבַּעַת וְיֵצֵא בּוֹ, מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן. קֻמִּיעַ

---

[11] לַעֲשׂוֹת מֵהֶם כְּלֵי מִילַת.

[12] עֶצֶם שֶׁנִּשְׁבַּר, עוֹשִׂים בָּהּ דַּפִּים מִכָּאן וּמִכָּאן וְקוֹשְׁרִים אוֹתָם, וְהֵם מַעֲמִידִים הָעֶצֶם שֶׁלֹּא תַּטֶּה הֵנָּה וְהֵנָּה עַד שֶׁהָעֶצֶם מִתְחַבֶּרֶת.

[13] מִצְנֶפֶת קְטַנָּה שֶׁקּוֹשְׁרִים הַשְּׂעָרוֹת שֶׁיּוֹצְאִים מִקְּשׁוּרֶיהָ, וְהוּא מִין לָבָד, וְאֵינוֹ שׁוּעָל וְטָווּי, וְאֵינָהּ יוֹצְאָה לִרְשׁוּת הָרַבִּים.

[14] מִין כַּתֹּנֶת צָרָה.

תּוֹסֶפְתָּא

שֶׁאֵין מֻמְחֶה, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין יוֹצְאִין בּוֹ בְּשַׁבָּת - מְטַלְטְלִין אוֹתוֹ בְּשַׁבָּת.

י. לֹא תֵצֵא אִשָּׁה בְּמַפְּתֵּחַ שֶׁבְּאֶצְבָּעָהּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְאִם יָצְתָה - חַיֶּבֶת חַטָּאת. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹטֵר בְּכוֹבֶלֶת. וּבִצְלוּחִית שֶׁל פַּלְיְטוֹן - בִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ בָּהּ בֹּשֶׂם. הָא אִם אֵין בָּהּ בֹּשֶׂם - חַיֶּבֶת. כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: כָּל שֶׁהוּא מִשּׁוּם תַּכְשִׁיט - לֹא תֵצֵא. וְאִם יָצְאת - חַיֶּבֶת. כָּל שֶׁאֵינוֹ מִשּׁוּם תַּכְשִׁיט - לֹא תֵצֵא. וְאִם יָצְאת - חַיֶּבֶת. אֲבָל יוֹצֵאת הִיא בִּסְבָכָה הַמְּזֻהֶבֶת, וּבַטַּסִין, וּבִצְפּוֹרִין, וּבַחֲלִיּוֹת שֶׁלָּהּ, בְּמִנְעָלִים, וּבְקוֹרְדוֹקִיסִין הַמְּזֻהָבִים. יוֹצְאָה בְּאֶבֶן תִּקּוּמָה בְּשַׁבָּת, מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא אָמְרוּ: אַף בְּמִשְׁקָל אֶבֶן תִּקּוּמָה, וְלֹא שֶׁהִפִּילָהּ אֶלָּא שֶׁלֹּא תַּפִּיל, וְלֹא שֶׁנִּתְעַבְּרָה אֶלָּא שֶׁלֹּא תִתְעַבֵּר וְתַפִּיל. וְאִם נָפְלָה - תַּחֲזִיר. פּוֹרֶפֶת לְכַתְּחִלָּה בְּדָבָר הַנִּטָּל בְּשַׁבָּת.

מַסֶּכֶת שַׁבָּת פֶּרֶק שִׁישִׁי

א. יוֹצֵא אָדָם בְּקֶיסֶם שֶׁבְּשִׁנָּיו וְשֶׁבְּסַנְדָּלוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים. אִם נָפַל - לֹא יַחֲזִיר. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁלֹּא לִתֵּן בַּתְּחִלָּה בְּשַׁבָּת. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: קַב שֶׁל קִטְעַ, אִם יֵשׁ בּוֹ בֵּית קִבּוּל כְּתִיתִין - יוֹצְאִין בּוֹ בַּשַּׁבָּת, וְאִם לָאו - אֵין יוֹצְאִין בּוֹ. הַגִּדְמִין טְמֵאִין וְאֵין יוֹצְאִין בּוֹ.

ב. יוֹצְאִין בַּפִּיקָרִין[15] וּבַצִּיפָּה. אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁצָּבָעָן בְּשֶׁמֶן וּכְרָכָן בְּמִשִׁיחָה, לֹא צָבָעָן בַּשֶּׁמֶן וְלֹא כְרָכָן בְּמִשִׁיחָה - אֵין יוֹצְאִין בָּהֶן. וְאִם יָצְאוּ בָּהֶן מֵעֲרֶב שַׁבָּת, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא צָבָעָן בְּשֶׁמֶן, וְלֹא כְרָכָן בְּמִשִׁיחָה - יוֹצְאִין בָּהֶן.

ג. יוֹצְאִין בְּמוֹךְ וּבִסְפוֹג שֶׁעַל גַּבֵּי מַכָּה, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִכְרֹךְ עֲלֵיהֶן חוּט אוֹ מִשִׁיחָה. יוֹצְאִין בְּקַלְפַּת הַשּׁוּם וּבְקִלְפַּת הַבָּצָל שֶׁעַל גַּבֵּי מַכָּה. וְאִם נָפַל - לֹא יַחֲזִיר. וְאֵין צָרִיךְ

[15] צָמֶר שֶׁנּוֹתְנִים עַל גַּבֵּי מַכָּה.

הַשָּׁלֵם

לוֹמַר שֶׁלֹּא לִתֵּן לְכַתְּחִלָּה בְּשַׁבָּת. יוֹצְאִין בְּאֶגֶד שֶׁעַל גַּבֵּי מַכָּה, וְקוֹשְׁרוֹ וּמַתִּירוֹ בַּשַּׁבָּת. וְאִסְפְּלָנִית שֶׁפָּרְשָׁה מִן הָאֶגֶד - מַחְזִירָהּ. יוֹצְאִין בְּאִסְפְּלָנִית, וּבְמִלּוֹגְמָה, וּבִרְטִיָּה שֶׁעַל גַּבֵּי הַמַּכָּה. וְאִם נָפְלָה - לֹא יַחֲזִיר. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר - שֶׁלֹּא יִתֵּן בַּתְּחִלָּה בַּשַּׁבָּת. נוֹטֵל וּמְכַסֶּה בָּהּ הַכֵּלִים. לֹא יִתְקַנֵּחַ מִשַּׁבָּת לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת, שֶׁאֵין מַתְקִינִין מִקֹּדֶשׁ לְחוֹל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הֶחֱלִיקָהּ מִלְמַטָּה - מַחֲלִיקָהּ מִלְמַעְלָה. וְאִם הֶחֱלִיקָהּ מִלְמַעְלָה - מַחֲלִיקָהּ מִלְמַטָּה. מְגַלָּה מִקָּצָת אִסְפְּלָנִית מִכָּאן וּמְקַנַּחַ אֶת הַמַּכָּה, וְחוֹזֵר וּמְגַלֶּה מִקָּצָת אִסְפְּלָנִית מִכָּאן וּמְקַנַּחַ אֶת הַמַּכָּה. לֹא יְקַנַּח הָאִסְפְּלָנִית - מִפְּנֵי שֶׁבָּא לִידֵי מֵרוּחַ. וְהַמְּמֻרָּח בַּשַּׁבָּת - חַיָּב חַטָּאת.

ד. לֹא יֵצֵא עֵבֶד בְּזוּג שֶׁבְּצַוָּארוֹ, אֲבָל יוֹצֵא הוּא בְּזוּג שֶׁבְּכִסּוּתוֹ. זֶה וְזֶה אֵינָן מִקַּבְּלִין טֻמְאָה. לֹא יֵצֵא אָדָם בְּחוֹתָם שֶׁבְּצַוָּארוֹ, וְלֹא בְּחוֹתָם שֶׁבְּכִסּוּתוֹ. זֶה וְזֶה אֵין מִקַּבְּלִין טֻמְאָה. לֹא תֵצֵא בְּהֵמָה בְּזוּג שֶׁבְּצַוָּארָהּ, וְלֹא בְּזוּג שֶׁבְּכִסּוּתָהּ, וְלֹא בְּחוֹתָם שֶׁבְּצַוָּארָהּ, וְלֹא בְּחוֹתָם שֶׁבְּכִסּוּתָהּ, זֶה וְזֶה אֵין מִקַּבְּלִין טֻמְאָה.

ה. מְטַלְטְלִין עֲצֵי בְּשָׂמִים לְהָרִיחַ בָּהֶן, וּלְהָנִיחַ בְּהֶן לַחוֹלֶה, וּמוֹלְלוֹ וּמְרִיחַ בּוֹ, וְקוֹטְמוֹ וּמֵרִיחַ בּוֹ. וְלֹא יְקַטְּמֶנּוּ לְחֻצּוֹת בּוֹ שִׁנָּיו, וְאִם קָטְמוֹ - פָּטוּר. וְלֹא לִפְתֹּחַ [בּוֹ] אֶת הַדֶּלֶת, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְתַקֵּן כְּלִי. וְאִם קָטְמוֹ - חַיָּב חַטָּאת.

ו. הַהַרְטָנִים[16] - יוֹצְאִין בַּסּוּדָרִין שֶׁלָּהֶן. וְלֹא הַהַרְטָנִים בִּלְבַד אָמְרוּ, אֶלָּא כָּל אָדָם, אֶלָּא שֶׁדִּבְּרוּ חֲכָמִים בַּהֹוֶה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּהוּרְקָנוֹס בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שֶׁיָּצָא בְּסַדָּר שֶׁלּוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, אֶלָּא שֶׁהָיְתָה נִימָא כְּרוּכָה לוֹ עַל אֶצְבָּעוֹ, אָמְרוּ חֲכָמִים: לֹא הָיָה צָרִיךְ.

[16] הָרָצִים.

תּוֹסֶפְתָּא

ז. הָרוֹעִין יוֹצְאִין בְּשַׁקִּין שֶׁלָּהֶן, וְלֹא הָרוֹעִים בִּלְבַד אָמְרוּ, אֶלָּא כָּל אָדָם, אֶלָּא שֶׁדִּבְּרוּ חֲכָמִים בַּהֹוֶה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי טַרְפוֹן שֶׁיָּצָא בְּלֵילֵי שַׁבָּת לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, וְנָתְנוּ לוֹ סָדִין, וְאָחֲזוּ בִּשְׁתֵּי יָדָיו, וְיָצָא בּוֹ מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים. יוֹצְאִין בְּסָגוֹס, בֵּירִיעָה, וּבַחֲמִילָה, בְּסִקוֹרְטָיָא[17] וּבְקַטָבָלְיָא, מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים. אֲבָל לֹא בְּתֵבָה, וְלֹא בְּקֻפָּה, וְלֹא בְּמַחֲצֶלֶת, מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים.

מַסֶּכֶת שַׁבָּת פֶּרֶק שְׁבִיעִי

א. אֵלּוּ דְּבָרִים מִדִּבְרֵי הָאֱמוֹרִי: הַמְסַפֵּר קוּמִי[18], וְהָעוֹשֶׂה בְּלוֹרִית, וְהַמַּגְבִּיהַּ לְגַרְגְּרָן, וְהַמְגָרֶרֶת בְּנָהּ לְבֵין הַמֵּתִים, וְהַקּוֹשֵׁר מְטוּטֶלֶת עַל יְרֵיכוֹ, וְחוּט אָדֹם עַל אֶצְבָּעוֹ. וְהַמּוֹנֶה וּמַשְׁלִיךְ צְרוֹרוֹת לַיָּם אוֹ לַנָּהָר - דִּבְרֵי זֶה מִדִּבְרֵי הָאֱמוֹרִי, הַמְסַפֵּק, וְהַמְטַפֵּחַ, וְהַמְרַקֵּד לְשַׁלְהֶבֶת - דִּבְרֵי זֶה מִדִּבְרֵי הָאֱמוֹרִי.

ב. נָפְלָה פִּתּוֹ מִפִּיו, אָמַר: ׳הַחְזִירוּ לִי שֶׁלֹּא תֹּאבַד בִּרְכָתִי׳; ׳הָנִיחוּ נֵר עַל הָאָרֶץ כְּדֵי שֶׁיִּצְטַעֲרוּ הַמֵּתִים׳; [אַל תָּנִיחוּ נֵר עַל הָאָרֶץ שֶׁלֹּא יִצְטַעֲרוּ הַמֵּתִים], נָפְלוּ מִמֶּנּוּ נְצוֹצוֹת, וְאָמַר: ׳אוֹרְחִין לָנוּ הַיּוֹם׳ - דִּבְרֵי זֶה מִדִּבְרֵי הָאֱמוֹרִי. הָיָה מַתְחִיל בַּמְּלָאכָה, וְאָמַר: ׳יָבוֹא פְלוֹנִי שֶׁיָּדָיו קַלּוֹת וְיַתְחִיל בָּהּ׳, ׳יָבוֹא זֶה שֶׁרַגְלָיו קַלּוֹת וְיַעֲבֹר לְפָנֵינוּ׳ - דִּבְרֵי זֶה מִדִּבְרֵי הָאֱמוֹרִי. הָאוֹמֵר יָבוֹא פְלוֹנִי שֶׁיָּדָיו מְבֹרָכוֹת, וְיַתְחִיל בָּעִסָּה אוֹ בֶּחָבִיוֹת - דִּבְרֵי זֶה מִדִּבְרֵי הָאֱמוֹרִי.

ג. הַפּוֹקֵק אֶת הַחַלּוֹן בְּסִירָה, וְהַקּוֹשֵׁר בַּרְזֶל בִּכְרֵעֵי הַמִּטָּה שֶׁל חַיָּה, וְהָעוֹרֵךְ לִפְנֵיהָ שֻׁלְחָן - דִּבְרֵי זֶה מִדִּבְרֵי הָאֱמוֹרִי. אֲבָל פּוֹקְקִין אֶת הַחַלּוֹן בִּגְלוֹפְקְרִין[19] אוֹ בְּעָמִיר, וְנוֹתְנִין לִפְנֵיהָ סַפָּל שֶׁל מַיִם, וְקוֹשְׁרִין לָהּ תַּרְנְגֹלֶת -

[17] הַגָּ"א גָּרֵס – **כאסקרוטין**.

[18] לִפְנֵי הַמֵּצַח – מֵאֵזֶן לְאֵזֶן.

[19] בִּשְׁמִיכָה שֶׁל צֶמֶר.

הַשָּׁלֵם

שֶׁתְּהֵא לָהּ לְצֵוֹת, וְאֵינָן מִדִּבְרֵי הָאֱמוֹרִי. הָאוֹמֵר: ׳שְׁחָטוּ תַּרְנְגוֹל זֶה שֶׁקָּרָא עֲרָבִית׳. ׳שְׁחָטוּ תַּרְנְגֶלֶת זוֹ שֶׁקָּרְאָה כְּזָכָר׳. ׳הַאֲכִילוּהָ כַּרְבֵּלְתָּא שֶׁהִיא קוֹרְאָה כְּזָכָר׳ - הֲרֵי זֶה מִדִּבְרֵי הָאֱמוֹרִי. הָאוֹמֵר לָעוֹרֵב - ׳צְרַח׳! וְלָעוֹרְבְתָּא ׳שְׁרִיקִי׳ וְהַחֲזִירִי לִי זְנַבְיִךְ לְטוֹבָה׳ - הֲרֵי זֶה מִדִּבְרֵי הָאֱמוֹרִי.

ד. הָאוֹמֵר: אֱכוֹל תְּמָרָה זוֹ, חֲזֶרֶת זוֹ - שֶׁתְּהֵא זוֹכַרְנִי בָּהּ, אַל תַּאֲכִילֵנִי לִפְנֵי רַבִּים. תִּישַׁן בַּאֲרוֹנוֹ שֶׁל מֵת שֶׁתִּרָאוּהוּ בַּלַּיְלָה. אַל תַּחְשִׁיךְ בַּאֲרוֹנוֹ שֶׁל מֵת - שֶׁלֹּא תִּרָאֵנִי בַּלַּיְלָה. הָפֹךְ אֶת חֲלוּקְךָ - שֶׁתְּהֵא חוֹלֹם חֲלוֹמוֹת טוֹבוֹת. אַל תַּהֲפֹךְ אֶת חֲלוּקְךָ - כְּדֵי שֶׁלֹּא תְּהֵא חוֹלֹם חֲלוֹמוֹת טוֹבוֹת. שֵׁב עַל הַמִּכְבָּר - שֶׁתְּהֵא חוֹלֹם חֲלוֹמוֹת. אַל תֵּשֵׁב עַל הַמִּכְבָּר - שֶׁלֹּא תְּהֵא חוֹלֹם חֲלוֹמוֹת - הֲרֵי זֶה מִדִּבְרֵי הָאֱמוֹרִי.

ה. הָאוֹמֵר: אַל תֵּשֵׁב עַל הַמַּחֲרֵשָׁה - שֶׁלֹּא תִּכְבַּד עָלֵינוּ מְלָאכָה. אַל תֵּשֵׁב עַל הַמַּחֲרֵשָׁה - שֶׁלֹּא תִּשְׁבֹּר - הֲרֵי זֶה מִדִּבְרֵי הָאֱמוֹרִי. וְאִם בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא תִּשְׁבֹּר וַדַּאי - הֲרֵי זֶה מַתָּר. הָאוֹמֵר אַל תְּפַשֵּׁל יָדֶיךָ לָאֲחוֹרֶיךָ, שֶׁלֹּא נֶאֱסֹר עָלֵינוּ מְלָאכָה - הֲרֵי זֶה מִדִּבְרֵי הָאֱמוֹרִי.

ו. הַחוֹתֶה אוּד[20] בַּכֹּתֶל וְאוֹמֵר: ׳חֲדָא׳ - הֲרֵי זֶה מִדִּבְרֵי הָאֱמוֹרִי. אִם מִפְּנֵי נְצוֹצוֹת - הֲרֵי זֶה מַתָּר. הַשּׁוֹפֵךְ מַיִם לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְאָמַר: ׳חֲדָא׳ - הֲרֵי זֶה מִדִּבְרֵי הָאֱמוֹרִי. אִם מִפְּנֵי עוֹבְרִין וְשָׁבִין - הֲרֵי זֶה מַתָּר. הַזּוֹרֵק בְּרַזֶּל בֵּין הַקֻּבָּרוֹת, וְאָמַר: ׳חֲדָא׳ - הֲרֵי זֶה מִדִּבְרֵי הָאֱמוֹרִי. אִם מִפְּנֵי עוֹבְרִין וְשָׁבִין - הֲרֵי זֶה מַתָּר.

ז. הַנּוֹתֵן מִקַּל שֶׁל אוּד וּבְרֶזֶל תַּחַת רֹאשׁוֹ - הֲרֵי זֶה מִדִּבְרֵי הָאֱמוֹרִי. אִם בִּשְׁבִיל לְשַׁמְּרָהּ - הֲרֵי זֶה מַתָּר. הַמְצַוַּחַת לַתַּנּוּר שֶׁלֹּא תִּפּוֹל הַפַּת, וְהַנּוֹתֶנֶת קִסְמִין בְּאָזְנֵי קְדֵרָה שֶׁלֹּא

[20] בְּנוּסְחַת הַסְּפָרִים: הַתּוֹסֵם אוּר [וְרִתִּיחַת אֵשׁ כִּתְסִיסַת יַיִן] וְהִינוּ הַדּ.

תּוֹסֶפְתָּא

תְּהֵא מַרְתַּחַת, וְשׁוֹפַעַת לַאֲחוֹרֶיהָ - הֲרֵי זֶה מִדְּרֵכֵי הָאֱמוֹרִי. אֲבָל נוֹתְנִים קִסְמִין שֶׁל תּוּת וּזְכוּכִית בַּקְּדָרָה בִּשְׁבִיל שֶׁתִּבַּשֵּׁל מְהֵרָה. אֲבָל אָסְרוּ חֲכָמִים בִּזְכוּכִית מִפְּנֵי סַכָּנַת נְפָשׁוֹת.

ח. הַמַּשְׁתֶּקֶת לַעֲדָשִׁים, וְהַמְצַוַּחַת לְאֹרֶז וְהַמְצַוַּחַת לַגְּרִיסִין - הֲרֵי זֶה מִדַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי. נָפַל נָחָשׁ עַל גַּבֵּי מִטָּה, וְאָמַר: ׳עָנִי הוּא - וְסוֹפוֹ לְהַעֲשִׁיר׳; ׳עֲבָרָה הִיא - יוֹלֶדֶת זָכָר׳; ׳בְּתוּלָה הִיא - נִשֵּׂאת לְאָדָם גָּדוֹל׳ - הֲרֵי זֶה מִדַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי.

ט. הַמּוֹשֶׁבֶת אַפְרוֹחִין, וְאָמְרָה: אֵינִי מוֹשַׁבְתָּן אֶלָּא בִּבְתוּלָה, אֵינִי מוֹשַׁבְתָּן אֶלָּא עֲרָמָה, אֵינִי מוֹשַׁבְתָּן אֶלָּא בְּשָׁמאל, אֵינִי מוֹשַׁבְתָּן אֶלָּא בִּי תְרֵי, וְהַמְקַדֵּשׁ בִּתְרֵי, וְהַמְשַׁלֵּחַ בִּתְרֵי וְהָאוֹמֵר: ׳הוֹסִיפוּ עַל הַשֻּׁלְחָן׳ - הֲרֵי זֶה מִדַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי. הַקּוֹבַעַת בֵּיצִים וַעֲשָׂבִים בַּכֹּתֶל וְטָחָה בִּפְנֵיהֶם, וּמוֹנֶה שִׁבְעִים וְאֶחָד - הֲרֵי זֶה מִדַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי.

י. הַכּוֹבֶרֶת אֶפְרוֹחִים בַּכְּבָרָה, וְנוֹתֶנֶת בַּרְזֶל בֵּין הָאֶפְרוֹחִים - הֲרֵי זֶה מִדַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי. אִם מִפְּנֵי הָרְעָמִים אוֹ מִפְּנֵי הַבָּרָק - הֲרֵי זֶה מֻתָּר.

מַסֶּכֶת שַׁבָּת פֶּרֶק שְׁמִינִי

א. הָאוֹמֵר: ׳גַּד גַּדִּי וְסִינוּק לָא, אַשְׁכֵּי וּבַשְׁכֵּי׳[21] - הֲרֵי זֶה מִדַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין ׳גַּד׳ אֶלָּא לְשׁוֹן עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה סה, יא): ״הָעֹרְכִים לַגַּד שֻׁלְחָן״. הָאוֹמֵר: ׳דְּגוֹן דָּגִין׳ - הֲרֵי זֶה מִדַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין ׳דָּגוֹן׳ אֶלָּא עַל שֵׁם דָּגוֹן עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שׁוֹפְטִים טז, כג): ״לְדָגוֹן אֱלֹהֵיהֶם״. הָאוֹמֵר ׳דָּנֵי דָּנֵי׳ - הֲרֵי זֶה מִדַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין ׳דָּן׳ אֶלָּא עַל שֵׁם דָּן עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, שֶׁנֶּאֱמַר (עָמוֹס ח, יד): ״חַי אֱלֹהֶיךָ דָּן וְחַי דֶּרֶךְ בְּאֵר שֶׁבַע״.

הַשָּׁלֵם

הַשּׁוֹאֵל בְּמַקָּלוֹ וְאוֹמֵר: ׳אִם אֵלֵךְ וְאִם לֹא אֵלֵךְ׳ - הֲרֵי זֶה מִדַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין רְאָיָה לַדָּבָר, זֵכֶר לַדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר (הוֹשֵׁעַ ד, יב): ״עַמִּי בְּעֵצוֹ יִשְׁאָל וּמַקְלוֹ יַגִּיד לוֹ״.

ב. הָאוֹמֵר ׳מַרְפֵּא׳! - הֲרֵי זֶה מִדַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: שֶׁל בֵּית רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיוּ אוֹמְרִים ׳מַרְפֵּא׳, וְלֹא הָיוּ אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ מִפְּנֵי בִּטּוּל תּוֹרָה, הָאוֹמֵר ׳יַתִּיר׳, הָאוֹמֵר: ׳אֶשְׁתֶּה וְאוֹתִיר, אֶשְׁתֶּה וְאוֹתִיר׳ - הֲרֵי זֶה מִדַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי. ׳שְׁתוּ וְהוֹתִירוּ׳ - לֹא מִדַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי. ׳חָמְרָא וְחַיֵּי לְפוּם רַבָּנָן׳ - לֹא מִפְּנֵי דַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי.

ג. הָאוֹמֵר ׳יַתִּיר וְנוֹתָר׳ - הֲרֵי זֶה מִדַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא יְהֵא לוֹ בְּבֵיתוֹ יַתִּיר וְנוֹתָר. הָאוֹמֵר ׳אֶשְׁתֶּה וְאוֹתִיר׳ - הֲרֵי זֶה מִדַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי. ׳שְׁתוּ וְהוֹתִירוּ׳ - לֹא מִדַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי. ׳חָמְרָא לְפוּם רַבָּנָן׳ - לֹא מִדַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי. מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי עֲקִיבָה, שֶׁעָשָׂה מִשְׁתֶּה לִבְנוֹ עַל כָּל חָבִית וְחָבִית שֶׁפָּתַח אָמַר: ׳חָמְרָא וְחַיֵּי לְפוּם רַבָּנָן וּלְפוּם תַּלְמִידֵיהוֹן׳.

ד. הָאוֹמֵר ׳לָאו לָאו׳ - אֵינוֹ מִדַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי. אַף עַל פִּי שֶׁאֵין רְאָיָה לַדָּבָר זֵכֶר לַדָּבָר, שֶׁנֶּאֱמַר: ״לֹא אוֹסִיף וְלֹא אֲקַלֵּל״. הַקּוֹשֵׁר חוּט עַל גַּבֵּי אָדָם, רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵינוֹ מִדַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי. וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: הֲרֵי זֶה מִדַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי. אַל תַּעֲבֹר שֶׁלֹּא תִּפְסֹק אַהֲבָתֵנוּ - הֲרֵי זֶה מִדַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי. וְאִם מִפְּנֵי הַכָּבוֹד - הֲרֵי זֶה מֻתָּר.

ה. אֵיזֶהוּ מְנַחֵשׁ? הָאוֹמֵר: ׳נָפְלָה מַקֵּלִי מִיָּדִי, נָפְלָה פִּתִּי מִפִּי, קָרָא לִי אִישׁ פְּלוֹנִי מֵאַחֲרַי, קָרָא לִי עוֹרֵב, נָבַח בִּי כֶּלֶב, עָבַר נָחָשׁ מִימִינִי, וְשׁוּעָל מִשְּׂמֹאלִי, וּפָסַק צְבִי אֶת הַדֶּרֶךְ לְפָנַי, אַל תַּתְחֵל בִּי - שֶׁהֲרֵי שַׁחֲרִית הוּא וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא וּמוֹצָאֵי שַׁבָּת הוּא׳.

---

[21] הִתְמַזֵּל מַזָּלִי, וְלֹא יִתְעַיֵּף יוֹמָם וָלַיְלָה.

תּוֹסֶפְתָּא

ו. אֵיזֶהוּ מְעוֹנָן? רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: זֶה הַמַּעֲבִיר מִינֵי זְכוּר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: זֶה הָאוֹחֵז אֶת הָעֵינַיִם. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: אֵלּוּ הַמְחַשְּׁבִים עִתִּים לְשָׁעוֹת, כְּגוֹן אֵלּוּ שֶׁהֵן אוֹמְרִים: ׳הַיּוֹם יָפֶה לָצֵאת, הַיּוֹם יָפֶה לִקַּח, הַיּוֹם חַמָּה נֶחֱפֶית, לְמָחָר גְּשָׁמִים יוֹרְדִין׳, כְּגוֹן אֵלּוּ שֶׁהֵן אוֹמְרִין: ׳לְמוּדֵי עֲרָבִית שְׁבִיעִית חִטִּים יָפוֹת, וַעֲקוּרֵי קִטְנִיּוֹת לִהְיוֹת רָעוֹת׳. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵלּוּ אוֹחֲזֵי הָעֵינַיִם.

ז. סוֹקְרִין אֶת הָאִילָן בְּסִקְרָא, וְטוֹעֲנִין אוֹתוֹ בְּאֲבָנִים, וְאֵין חוֹשְׁשִׁין לֹא מִשּׁוּם שְׁבִיעִית וְלֹא מִשּׁוּם דַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי.

ח. מַמְשִׁיכִין יַיִן וְשֶׁמֶן בְּצִנּוֹרוֹת לִפְנֵי חֲתָנִים וְכַלּוֹת, וְלֹא מִדַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי. מַעֲשֶׂה בִּיהוּדָה וְהִלֵּל, בָּנָיו שֶׁל רַבָּן גַּמְלִיאֵל שֶׁנִּכְנְסוּ לְכְבוֹל, וְהִמְשִׁיכוּ אַנְשֵׁי הָעִיר לִפְנֵיהֶם בְּצִנּוֹרוֹת יַיִן וְשֶׁמֶן.

ט. שׁוֹרְפִין עַל הַמִּלָּכִים וְלֹא מִדַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי, שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמְיָה לד, ה): ״בִּשְׂלוֹם תָּמוּת וּכְמִשְׂרְפוֹת״ וְגוֹ׳; כְּשֵׁם שֶׁשּׂוֹרְפִין עַל הַמְּלָכִים כָּךְ שׂוֹרְפִין עַל הַנְּשִׂיאִים, אֲבָל לֹא עַל הֲדְיוֹטוֹת. וּמַה הֵן שׂוֹרְפִין עָלָיו? מִטָּתוֹ וּכְלֵי תַּשְׁמִישׁוֹ. מַעֲשֶׂה שֶׁמֵּת רַבָּן גַּמְלִיאֵל הַזָּקֵן, וְשָׂרַף עָלָיו אוּנְקְלוֹס הַגֵּר יוֹתֵר מִשִּׁבְעִים מָנֶה.

י. עוֹקְרִין עַל הַמְּלָכִים וְלֹא מִדַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי. כָּל עִקּוּר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ טְרָפָה - אָסוּר בַּאֲכִילָה וּמֻתָּר בַּהֲנָאָה. שֶׁאֵין בּוֹ טְרֵפָה - מֻתָּר בַּאֲכִילָה, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר - בַּהֲנָאָה. אֵיזֶהוּ עִקּוּר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ טְרֵפָה? מִן הָאַרְכֻּבָּה וּלְמַעְלָה. שֶׁאֵין בּוֹ טְרֵפָה? מִן הָאַרְכֻּבָּה וּלְמַטָּה. מַבְעִיתִין לְעוּפוֹת וּלְפוּקָה, וְלֹא מִדַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי. עָמַד עָצֶם בִּגְרוֹנוֹ - נוֹתֵן עַל קֻדְקֳדּוֹ מֵאוֹתוֹ הַמִּין, וְאוֹמֵר: ׳חַד חַד נָחֵית בְּלַע נָחֵית חַד חַד. לֹא יָרְדָה׳ - לֵימָא הָכֵי: ׳נִנְעַלְתָּה מַחַט נִנְעַלְתָּה בִּתְרִיס שַׁיָּיא שַׁיָּיא׳.

יא. אֵלּוּ דְּבָרִים הַמֻּתָּרִין: הָיָה מַתְחִיל בַּמְּלָאכָה - נוֹתֵן שֶׁבַח וְהוֹדָאָה לִפְנֵי הַמָּקוֹם. בָּחֵבִית וּבָעִסָּה - מִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַמָּקוֹם שֶׁתְּכָנֵס בָּהֶן בְּרָכָה וְאַל תֶּכָּנֵס בָּהֶן מְאֵרָה. מַעֲבִירִין כְּלִי עַל גַּבֵּי עַיִן בְּשַׁבָּת. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: בְּדָבָר הַנִּטָּל בְּשַׁבָּת. לוֹחֲשִׁין עַל הַנְּחָשִׁים וְעַל הָעַקְרָבִים, וְאֵין לוֹחֲשִׁין בִּדְבַר שֵׁדִים. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַף בַּחוֹל אֵין לוֹחֲשִׁין בִּדְבַר שֵׁדִים. וְכֵן הָיָה רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֵין לְךָ בְּכָל הַכְּרָכִים רָעִים יוֹתֵר מִסְּדוֹמִיִּים, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁאָדָם רַע קוֹרְאִין אוֹתוֹ ״סְדוֹמִי״. אֵין לְךָ בְּכָל הַנָּכְרִים קָשֶׁה יוֹתֵר מֵאֱמוֹרִיִּים, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם קָשֶׁה קוֹרְאִין אוֹתוֹ ״אֱמוֹרִי״.

יב. רַבִּי נְהוֹרַאי אוֹמֵר: אֵין לְךָ אָדָם בְּכָל הַכְּרָכִים מָתוּן יוֹתֵר מִסְּדוֹם. וְכֵן מָצִינוּ שֶׁחָזַר לוֹט עַל כָּל הַמְּקוֹמוֹת, וְלֹא מָצָא מְתוּנָה כִּסְדוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית יג, יב): ״אַבְרָם יָשַׁב בְּאֶרֶץ כְּנַעַן״ וְגוֹ׳. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין לְךָ בְּכָל עַמְמִין מָתוּן יוֹתֵר מֵאֱמוֹרִיִּים. וְכֵן מָצִינוּ שֶׁהֱאֱמִינוּ בַּמָּקוֹם וְדִלְּגוּ לְאַפְרִיקִי, וְנָתַן לָהֶם הַמָּקוֹם אֶרֶץ שְׁיָפָה כְּאַרְצָם וְהָיְתָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִקְרֵאת עַל שְׁמָן.

הַשָּׁלֵם

ירמיהו פרק לו

א וַיְהִי֙ בַּשָּׁנָ֣ה הָֽרְבִעִ֔ית לִיהוֹיָקִ֖ים בֶּן־יֹאשִׁיָּ֣הוּ מֶֽלֶךְ יְהוּדָ֑ה הָיָ֤ה הַדָּבָר֙ הַזֶּ֔ה אֶל־יִרְמְיָ֖הוּ מֵאֵ֥ת יְהוָ֖ה לֵאמֹֽר: **ב** קַח־לְךָ֙ מְגִלַּת־סֵ֔פֶר וְכָתַבְתָּ֥ אֵלֶ֖יהָ אֵ֣ת כָּל־הַדְּבָרִ֗ים אֲשֶׁר־דִּבַּ֤רְתִּי אֵלֶ֙יךָ֙ עַל־יִשְׂרָאֵ֣ל וְעַל־יְהוּדָ֔ה וְעַל־כָּל־הַגּוֹיִ֑ם מִיּ֨וֹם דִּבַּ֤רְתִּי אֵלֶ֙יךָ֙ מִימֵ֣י יֹאשִׁיָּ֔הוּ וְעַד־הַיּ֖וֹם הַזֶּֽה: **ג** אוּלַ֡י יִשְׁמְעוּ֩ בֵּ֨ית יְהוּדָ֜ה אֵ֣ת כָּל־הָרָעָ֗ה אֲשֶׁ֤ר אָנֹכִי֙ חֹשֵׁ֣ב לַֽעֲשׂ֣וֹת לָהֶ֔ם לְמַ֣עַן יָשׁ֔וּבוּ אִ֖ישׁ מִדַּרְכּ֣וֹ הָרָעָ֑ה וְסָלַחְתִּ֤י לַֽעֲוֹנָם֙ וּלְחַטָּאתָ֔ם: {ס} **ד** וַיִּקְרָ֣א יִרְמְיָ֔הוּ אֶת־בָּר֖וּךְ בֶּן־נֵרִיָּ֑ה וַיִּכְתֹּ֣ב בָּר֗וּךְ מִפִּי֙ יִרְמְיָ֔הוּ אֵ֖ת כָּל־דִּבְרֵ֣י יְהוָ֑ה אֲשֶׁר־דִּבֶּ֥ר אֵלָ֖יו עַל־מְגִלַּ֥ת סֵֽפֶר: **ה** וַיְצַ֥ו יִרְמְיָ֖הוּ אֶת־בָּר֣וּךְ לֵאמֹ֑ר אֲנִ֥י עָצ֖וּר לֹ֥א אוּכַ֖ל לָבֽוֹא בֵּ֥ית יְהוָֽה: **ו** וּבָאתָ֣ אַתָּ֔ה וְקָרָ֖אתָ בַּמְּגִלָּ֑ה אֲשֶׁ֣ר כָּתַ֔בְתָּ מִפִּ֕י אֶת־דִּבְרֵ֖י יְהוָ֑ה בְּאָזְנֵ֣י הָעָ֔ם בֵּ֖ית יְהוָ֑ה בְּי֣וֹם צ֔וֹם וְגַ֗ם בְּאָזְנֵ֛י כָּל־יְהוּדָ֖ה הַבָּאִ֥ים מֵעָרֵיהֶ֖ם תִּקְרָאֵֽם: **ז** אוּלַ֡י תִּפֹּ֣ל תְּחִנָּתָם֩ לִפְנֵ֨י יְהוָ֜ה וְיָשֻׁ֗בוּ אִ֤ישׁ מִדַּרְכּוֹ֙ הָרָעָ֔ה כִּי־גָד֥וֹל הָאַ֖ף וְהַחֵמָ֑ה אֲשֶׁר־דִּבֶּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־הָעָ֥ם הַזֶּֽה: **ח** וַיַּ֣עַשׂ בָּר֔וּךְ בֶּן־נֵרִיָּ֖ה כְּכֹ֣ל אֲשֶׁר־צִוָּ֣הוּ יִרְמְיָ֣הוּ הַנָּבִ֗יא לִקְרֹא֙ בַּסֵּ֔פֶר דִּבְרֵ֖י יְהוָ֑ה בֵּ֖ית יְהוָֽה: {פ}

ט וַיְהִ֞י בַּשָּׁנָ֣ה הַֽחֲמִשִּׁ֗ית לִיהוֹיָקִ֛ים בֶּן־יֹאשִׁיָּ֥הוּ מֶֽלֶךְ־יְהוּדָ֖ה בַּחֹ֣דֶשׁ הַתְּשִׁעִ֑י קָרְא֗וּ צ֛וֹם לִפְנֵ֥י יְהוָ֖ה כָּל־הָעָ֥ם בִּירוּשָׁלִָ֔ם וְכָל־הָעָ֕ם הַבָּאִ֖ים מֵעָרֵ֥י יְהוּדָ֖ה בִּירוּשָׁלִָֽם: **י** וַיִּקְרָ֣א בָר֔וּךְ בַּסֵּ֖פֶר אֶת־דִּבְרֵ֣י יִרְמְיָ֑הוּ בֵּ֖ית יְהוָ֔ה בִּלְשְׁכַּ֣ת גְּמַרְיָ֔הוּ בֶּן־שָׁפָ֖ן הַסֹּפֵ֑ר בֶּֽחָצֵר֙ הָעֶלְי֔וֹן פֶּ֥תַח שַׁ֖עַר בֵּית־יְהוָ֣ה הֶֽחָדָ֑שׁ בְּאָזְנֵ֖י כָּל־הָעָֽם: **יא** וַיִּשְׁמַ֞ע מִכָּיְהוּ֮ בֶּן־גְּמַרְיָ֣הוּ בֶן־שָׁפָן֒ אֶת־כָּל־דִּבְרֵ֤י יְהוָה֙ מִן־הַסֵּ֔פֶר: **יב** וַיֵּ֣רֶד בֵּית־הַמֶּ֗לֶךְ עַל־לִשְׁכַּ֤ת הַסֹּפֵר֙ וְהִנֵּה־שָׁ֣ם כָּל־הַשָּׂרִ֔ים יוֹשְׁבִ֖ים אֱלִישָׁמָ֣ע הַסֹּפֵ֑ר וּדְלָיָ֤הוּ בֶן־שְׁמַעְיָהוּ֙ וְאֶלְנָתָ֣ן בֶּן־עַכְבּ֔וֹר וּגְמַרְיָ֥הוּ בֶן־שָׁפָ֖ן וְצִדְקִיָּ֥הוּ בֶן־חֲנַנְיָ֖הוּ וְכָל־הַשָּׂרִֽים: **יג** וַיַּגֶּ֨ד לָהֶ֜ם מִכָּ֣יְהוּ֮ אֵת֒ כָּל־הַדְּבָרִ֗ים אֲשֶׁ֤ר שָׁמַע֙ בִּקְרֹ֣א בָר֔וּךְ בַּסֵּ֖פֶר בְּאָזְנֵ֣י הָעָֽם: **יד** וַיִּשְׁלְח֣וּ כָל־הַשָּׂרִ֗ים אֶל־בָּר֣וּךְ אֶת־יְהוּדִי֮ בֶּן־נְתַנְיָ֣הוּ בֶן־שֶׁלֶמְיָ֣הוּ בֶן־כּוּשִׁי֒ לֵאמֹר֙ הַמְּגִלָּ֔ה אֲשֶׁ֥ר קָרָ֖אתָ בְּהַ֣ אָזְנֵ֣י הָעָ֑ם קְחֶ֥נָּה בְיָדְךָ֖ וָלֵ֔ךְ וַיִּקַּ֤ח בָּרוּךְ֙ בֶּן־נֵרִיָּ֣הוּ אֶת־הַמְּגִלָּ֔ה בְּיָד֖וֹ וַיָּבֹ֥א אֲלֵיהֶֽם: **טו** וַיֹּאמְר֣וּ אֵלָ֗יו שֵׁ֚ב נָ֣א וּקְרָאֶ֔נָּה בְּאָזְנֵ֖ינוּ וַיִּקְרָ֥א בָר֖וּךְ בְּאָזְנֵיהֶֽם: **טז** וַיְהִ֗י כְּשָׁמְעָם֙ אֶת־כָּל־הַדְּבָרִ֔ים פָּחֲד֥וּ אִ֖ישׁ אֶל־רֵעֵ֑הוּ וַיֹּאמְרוּ֙ אֶל־בָּר֔וּךְ הַגֵּ֥יד נַגִּ֖יד לַמֶּ֑לֶךְ אֵ֚ת כָּל־הַדְּבָרִ֣ים הָאֵ֔לֶּה: **יז** וַיִּשְׁאֲל֣וּ אֶת־בָּר֔וּךְ לֵאמֹ֖ר הַגֶּד־נָ֣א לָ֑נוּ אֵ֚יךְ כָּתַ֣בְתָּ אֶת־כָּל־הַדְּבָרִ֣ים הָאֵ֔לֶּה מִפִּ֖יו: **יח** וַיֹּ֣אמֶר לָהֶ֗ם בָּר֤וּךְ מִפִּי֙ יִקְרָ֣א אֵלַ֔י אֵ֖ת כָּל־הַדְּבָרִ֣ים הָאֵ֑לֶּה וָאֲנִ֥י כֹתֵ֛ב בַּסֵּ֖פֶר בַּדְיֽוֹ: {ס} **יט** וַיֹּאמְר֣וּ הַשָּׂרִ֗ים אֶל־בָּר֣וּךְ לֵךְ֮ הִסָּתֵר֒ אַתָּ֣ה וְיִרְמְיָ֔הוּ וְאִ֖ישׁ אַל־יֵדַ֑ע אֵיפֹ֖ה אַתֶּֽם: **כ** וַיָּבֹ֣אוּ אֶל־הַמֶּ֔לֶךְ חָצֵ֖רָה וְאֶת־הַמְּגִלָּ֣ה הִפְקִ֔דוּ בְּלִשְׁכַּ֖ת אֱלִישָׁמָ֣ע הַסֹּפֵ֑ר וַיַּגִּ֣ידוּ בְאָזְנֵ֤י הַמֶּ֙לֶךְ֙ אֵ֚ת כָּל־הַדְּבָרִ֔ים: **כא** וַיִּשְׁלַ֤ח הַמֶּ֙לֶךְ֙ אֶת־יְהוּדִי֙ לָקַ֣חַת אֶת־הַמְּגִלָּ֔ה וַיִּקָּחֶ֕הָ מִלִּשְׁכַּ֖ת אֱלִישָׁמָ֣ע הַסֹּפֵ֑ר וַיִּקְרָאֶ֣הָ יְהוּדִי֮ בְּאָזְנֵ֣י הַמֶּ֒לֶךְ֒ וּבְאָזְנֵ֣י כָּל־הַשָּׂרִ֔ים הָעֹמְדִ֖ים מֵעַ֥ל הַמֶּֽלֶךְ: **כב** וְהַמֶּ֖לֶךְ יוֹשֵׁ֣ב בֵּית֮ הַחֹרֶף֒ בַּחֹ֣דֶשׁ הַתְּשִׁיעִ֑י וְאֶת־הָאָ֛ח לְפָנָ֖יו מְבֹעָֽרֶת: **כג** וַיְהִ֣י ׀ כְּקָרְא֣וֹ יְהוּדִי֮ שְׁלֹ֣שׁ דְּלָתוֹת֒ וְאַרְבָּעָה֙ יִקְרָעֶ֔הָ בְּתַעַר֙ הַסֹּפֵ֔ר וְהִשְׁלֵ֖ךְ אֶל־הָאֵ֣שׁ אֲשֶׁ֑ר אֶל־הָאָ֗ח עַד־תֹּ֛ם כָּל־הַמְּגִלָּ֖ה עַל־הָאֵ֥שׁ אֲשֶׁ֖ר עַל־הָאָֽח: **כד** וְלֹ֥א פָחֲד֖וּ וְלֹ֣א קָרְע֑וּ אֶת־בִּגְדֵיהֶ֗ם הַמֶּ֙לֶךְ֙ וְכָל־עֲבָדָ֔יו הַשֹּׁמְעִ֖ים אֵ֥ת כָּל־הַדְּבָרִ֖ים הָאֵֽלֶּה: **כה** וְגַם֙ אֶלְנָתָ֣ן וּדְלָיָ֔הוּ וּגְמַרְיָ֖הוּ הִפְגִּ֣עוּ בַמֶּ֑לֶךְ לִבְלְתִּ֥י שְׂרֹ֖ף אֶת־הַמְּגִלָּ֑ה וְלֹ֥א שָׁמַ֖ע אֲלֵיהֶֽם: **כו** וַיְצַ֣ו הַמֶּ֗לֶךְ אֶת־יְרַחְמְאֵ֤ל בֶּן־הַמֶּ֙לֶךְ֙

וְאֶת־שְׂרָיָהוּ בֶן־עַזְרִיאֵל וְאֶת־שֶׁלֶמְיָהוּ בֶּן־עַבְדְּאֵל
לָקַחַת אֶת־בָּרוּךְ הַסֹּפֵר וְאֵת יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא
וַיַּסְתֵּרֵם יְהוָה: {ס} **כז** וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ
אַחֲרֵי | שְׂרֹף הַמֶּלֶךְ אֶת־הַמְּגִלָּה וְאֶת־הַדְּבָרִים
אֲשֶׁר כָּתַב בָּרוּךְ מִפִּי יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר: **כח** שׁוּב
קַח־לְךָ מְגִלָּה אַחֶרֶת וּכְתֹב עָלֶיהָ אֵת כָּל־
הַדְּבָרִים הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל־הַמְּגִלָּה
הָרִאשׁוֹנָה אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־
יְהוּדָה: **כט** וְעַל־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה תֹּאמַר כֹּה
אָמַר יְהוָה אַתָּה שָׂרַפְתָּ אֶת־הַמְּגִלָּה הַזֹּאת לֵאמֹר
מַדּוּעַ כָּתַבְתָּ עָלֶיהָ לֵאמֹר בֹּא־יָבוֹא מֶלֶךְ־בָּבֶל
וְהִשְׁחִית אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת וְהִשְׁבִּית מִמֶּנָּה אָדָם
וּבְהֵמָה: {ס} **ל** לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה עַל־יְהוֹיָקִים
מֶלֶךְ יְהוּדָה לֹא־יִהְיֶה־לוֹ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא דָוִד
וְנִבְלָתוֹ תִּהְיֶה מֻשְׁלֶכֶת לַחֹרֶב בַּיּוֹם וְלַקֶּרַח
בַּלָּיְלָה: **לא** וּפָקַדְתִּי עָלָיו וְעַל־זַרְעוֹ וְעַל־עֲבָדָיו
אֶת־עֲוֹנָם וְהֵבֵאתִי עֲלֵיהֶם וְעַל־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם
וְאֶל־אִישׁ יְהוּדָה אֵת כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי
אֲלֵיהֶם וְלֹא שָׁמֵעוּ: **לב** וַיִּרְמְיָהוּ לָקַח | מְגִלָּה
אַחֶרֶת וַיִּתְּנָהּ אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־נֵרִיָּהוּ הַסֹּפֵר וַיִּכְתֹּב
עָלָיו מִפִּי יִרְמְיָהוּ אֵת כָּל־דִּבְרֵי הַסֵּפֶר אֲשֶׁר שָׂרַף
יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה בָּאֵשׁ וְעוֹד נוֹסַף עֲלֵיהֶם
דְּבָרִים רַבִּים כָּהֵמָּה: {פ}

ירמיהו פרק לז

א וַיִּמְלֹךְ־מֶלֶךְ צִדְקִיָּהוּ בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ תַּחַת כָּנְיָהוּ
בֶּן־יְהוֹיָקִים אֲשֶׁר הִמְלִיךְ נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל
בְּאֶרֶץ יְהוּדָה: **ב** וְלֹא שָׁמַע הוּא וַעֲבָדָיו וְעַם
הָאָרֶץ אֶל־דִּבְרֵי יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד יִרְמְיָהוּ
הַנָּבִיא: **ג** וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֶת־יְהוּכַל בֶּן־
שֶׁלֶמְיָה וְאֶת־צְפַנְיָהוּ בֶן־מַעֲשִׂיָּהּ הַכֹּהֵן אֶל־
יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא לֵאמֹר הִתְפַּלֶּל־נָא בַעֲדֵנוּ אֶל־
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ: **ד** וְיִרְמְיָהוּ בָּא וְיֹצֵא בְּתוֹךְ הָעָם
וְלֹא־נָתְנוּ אֹתוֹ בֵּית הַכְּלוּא: **ה** וְחֵיל
פַּרְעֹה יָצָא מִמִּצְרָיִם וַיִּשְׁמְעוּ הַכַּשְׂדִּים הַצָּרִים
עַל־יְרוּשָׁלַם אֶת־שִׁמְעָם וַיַּעֲלוּ מֵעַל יְרוּשָׁלִָם: {פ}
ו וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא
לֵאמֹר: **ז** כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כֹּה
תֹאמְרוּ אֶל־מֶלֶךְ יְהוּדָה הַשֹּׁלֵחַ אֶתְכֶם אֵלַי
לִדְרֹשֵׁנִי הִנֵּה | חֵיל פַּרְעֹה הַיֹּצֵא לָכֶם לְעֶזְרָה שָׁב
לְאַרְצוֹ מִצְרָיִם: **ח** וְשָׁבוּ הַכַּשְׂדִּים וְנִלְחֲמוּ עַל־
הָעִיר הַזֹּאת וּלְכָדָהּ וּשְׂרָפָהּ בָּאֵשׁ: {פ}
ט כֹּה | אָמַר יְהוָה אַל־תַּשִּׁאוּ נַפְשֹׁתֵיכֶם לֵאמֹר
הָלוֹךְ יֵלְכוּ מֵעָלֵינוּ הַכַּשְׂדִּים כִּי־לֹא יֵלֵכוּ: **י** כִּי אִם־
הִכִּיתֶם כָּל־חֵיל כַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים אִתְּכֶם
וְנִשְׁאֲרוּ־בָם אֲנָשִׁים מְדֻקָּרִים אִישׁ בְּאָהֳלוֹ יָקוּמוּ
וְשָׂרְפוּ אֶת־הָעִיר הַזֹּאת בָּאֵשׁ: **יא** וְהָיָה בְּהֵעָלוֹת
חֵיל הַכַּשְׂדִּים מֵעַל יְרוּשָׁלִַם מִפְּנֵי חֵיל פַּרְעֹה:
{ס} **יב** וַיֵּצֵא יִרְמְיָהוּ מִירוּשָׁלַם לָלֶכֶת אֶרֶץ בִּנְיָמִן
לַחֲלֵק מִשָּׁם בְּתוֹךְ הָעָם: **יג** וַיְהִי־הוּא בְּשַׁעַר
בִּנְיָמִן וְשָׁם בַּעַל פְּקֻדֹּת וּשְׁמוֹ יְרִאִיָּה בֶּן־שֶׁלֶמְיָה
בֶּן־חֲנַנְיָה וַיִּתְפֹּשׂ אֶת־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא לֵאמֹר אֶל־
הַכַּשְׂדִּים אַתָּה נֹפֵל: **יד** וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ שֶׁקֶר אֵינֶנִּי
נֹפֵל עַל־הַכַּשְׂדִּים וְלֹא שָׁמַע אֵלָיו וַיִּתְפֹּשׂ יְרִאִיָּה
בִּירְמְיָהוּ וַיְבִאֵהוּ אֶל־הַשָּׂרִים: **טו** וַיִּקְצְפוּ הַשָּׂרִים
עַל־יִרְמְיָהוּ וְהִכּוּ אֹתוֹ וְנָתְנוּ אוֹתוֹ בֵּית הָאֲסוּר
בֵּית יְהוֹנָתָן הַסֹּפֵר כִּי־אֹתוֹ עָשׂוּ לְבֵית
הַכֶּלֶא: **טז** כִּי בָא יִרְמְיָהוּ אֶל־בֵּית הַבּוֹר וְאֶל־
הַחֲנִיוֹת וַיֵּשֶׁב־שָׁם יִרְמְיָהוּ יָמִים רַבִּים: **יז** וַיִּשְׁלַח
הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ וַיִּקָּחֵהוּ וַיִּשְׁאָלֵהוּ הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ
בַּסֵּתֶר וַיֹּאמֶר הֲיֵשׁ דָּבָר מֵאֵת יְהוָה וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ
יֵשׁ וַיֹּאמֶר בְּיַד מֶלֶךְ־בָּבֶל תִּנָּתֵן: **יח** וַיֹּאמֶר
יִרְמְיָהוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ מֶה חָטָאתִי לְךָ
וְלַעֲבָדֶיךָ וְלָעָם הַזֶּה כִּי־נְתַתֶּם אוֹתִי אֶל־בֵּית

הַבֶּלֶא: **יט** ואיו וְאַיֵּה נְבִיאֵיכֶם אֲשֶׁר־נִבְּאוּ לָכֶם
לֵאמֹר לֹא־יָבֹא מֶלֶךְ־בָּבֶל עֲלֵיכֶם וְעַל הָאָרֶץ
הַזֹּאת: **כ** וְעַתָּה שְׁמַע־נָא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ תִּפָּל־נָא
תְחִנָּתִי לְפָנֶיךָ וְאַל־תְּשִׁבֵנִי בֵּית יְהוֹנָתָן הַסֹּפֵר וְלֹא
אָמוּת שָׁם: **כא** וַיְצַוֶּה הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ וַיַּפְקִדוּ אֶת־
יִרְמְיָהוּ בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה וְנָתֹן לוֹ כִּכַּר־לֶחֶם לַיּוֹם
מֵחוּץ הָאֹפִים עַד־תֹּם כָּל־הַלֶּחֶם מִן־הָעִיר וַיֵּשֶׁב
יִרְמְיָהוּ בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה:

ירמיהו פרק לח

א וַיִּשְׁמַע שְׁפַטְיָה בֶן־מַתָּן וּגְדַלְיָהוּ בֶּן־פַּשְׁחוּר
וְיוּכַל בֶּן־שֶׁלֶמְיָהוּ וּפַשְׁחוּר בֶּן־מַלְכִּיָּה אֶת־
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יִרְמְיָהוּ מְדַבֵּר אֶל־כָּל־הָעָם
לֵאמֹר: **ב** כֹּה אָמַר יְהוָה הַיֹּשֵׁב בָּעִיר הַזֹּאת יָמוּת
בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדֶּבֶר וְהַיֹּצֵא אֶל־הַכַּשְׂדִּים
יִחְיֶה וְחָיְתָה וְהָיְתָה־לּוֹ נַפְשׁוֹ לְשָׁלָל וָחָי: {ס} **ג** כֹּה
אָמַר יְהוָה הִנָּתֹן תִּנָּתֵן הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד חֵיל מֶלֶךְ־
בָּבֶל וּלְכָדָהּ: **ד** וַיֹּאמְרוּ הַשָּׂרִים אֶל־הַמֶּלֶךְ יוּמַת
נָא אֶת־הָאִישׁ הַזֶּה כִּי־עַל־כֵּן הוּא־מְרַפֶּא אֶת־יְדֵי
אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַנִּשְׁאָרִים | בָּעִיר הַזֹּאת וְאֵת יְדֵי
כָל־הָעָם לְדַבֵּר אֲלֵיהֶם כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה כִּי |
הָאִישׁ הַזֶּה אֵינֶנּוּ דֹרֵשׁ לְשָׁלוֹם לָעָם הַזֶּה כִּי אִם־
לְרָעָה: **ה** וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ הִנֵּה־הוּא בְיֶדְכֶם
כִּי־אֵין הַמֶּלֶךְ יוּכַל אֶתְכֶם דָּבָר: **ו** וַיִּקְחוּ אֶת־
יִרְמְיָהוּ וַיַּשְׁלִכוּ אֹתוֹ אֶל־הַבּוֹר | מַלְכִּיָּהוּ בֶן־
הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה וַיַּשְׁלִחוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ
בַּחֲבָלִים וּבַבּוֹר אֵין־מַיִם כִּי אִם־טִיט וַיִּטְבַּע
יִרְמְיָהוּ בַּטִּיט: {ס} **ז** וַיִּשְׁמַע עֶבֶד־מֶלֶךְ הַכּוּשִׁי
אִישׁ סָרִיס וְהוּא בְּבֵית הַמֶּלֶךְ כִּי־נָתְנוּ אֶת־
יִרְמְיָהוּ אֶל־הַבּוֹר וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר
בִּנְיָמִן: **ח** וַיֵּצֵא עֶבֶד־מֶלֶךְ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַיְדַבֵּר
אֶל־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר: **ט** אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הֵרֵעוּ הָאֲנָשִׁים
הָאֵלֶּה אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשׂוּ לְיִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֶת
אֲשֶׁר־הִשְׁלִיכוּ אֶל־הַבּוֹר וַיָּמָת תַּחְתָּיו מִפְּנֵי
הָרָעָב כִּי אֵין הַלֶּחֶם עוֹד בָּעִיר: **י** וַיְצַוֵּה הַמֶּלֶךְ אֶת
עֶבֶד־מֶלֶךְ הַכּוּשִׁי לֵאמֹר קַח בְּיָדְךָ מִזֶּה שְׁלֹשִׁים
אֲנָשִׁים וְהַעֲלִיתָ אֶת־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא מִן־הַבּוֹר
בְּטֶרֶם יָמוּת: **יא** וַיִּקַּח | עֶבֶד־מֶלֶךְ אֶת־הָאֲנָשִׁים
בְּיָדוֹ וַיָּבֹא בֵית־הַמֶּלֶךְ אֶל־תַּחַת הָאוֹצָר וַיִּקַּח
מִשָּׁם בְּלוֹיֵ הסחבות סְחָבוֹת וּבְלוֹיֵ מְלָחִים
וַיְשַׁלְּחֵם אֶל־יִרְמְיָהוּ אֶל־הַבּוֹר
בַּחֲבָלִים: **יב** וַיֹּאמֶר עֶבֶד־מֶלֶךְ הַכּוּשִׁי אֶל־יִרְמְיָהוּ
שִׂים נָא בְּלוֹאֵי הַסְּחָבוֹת וְהַמְּלָחִים תַּחַת אַצִלוֹת
יָדֶיךָ מִתַּחַת לַחֲבָלִים וַיַּעַשׂ יִרְמְיָהוּ כֵּן: **יג** וַיִּמְשְׁכוּ
אֶת־יִרְמְיָהוּ בַּחֲבָלִים וַיַּעֲלוּ אֹתוֹ מִן־הַבּוֹר וַיֵּשֶׁב
יִרְמְיָהוּ בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה: {ס} **יד** וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ
צִדְקִיָּהוּ וַיִּקַּח אֶת־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֵלָיו אֶל־מָבוֹא
הַשְּׁלִישִׁי אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־
יִרְמְיָהוּ שֹׁאֵל אֲנִי אֹתְךָ דָּבָר אַל־תְּכַחֵד מִמֶּנִּי
דָּבָר: **טו** וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל־צִדְקִיָּהוּ כִּי אַגִּיד לְךָ
הֲלוֹא הָמֵת תְּמִיתֵנִי וְכִי אִיעָצְךָ לֹא תִשְׁמַע
אֵלָי: **טז** וַיִּשָּׁבַע הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ בַּסֵּתֶר
לֵאמֹר חַי־יְהוָה את אֲשֶׁר עָשָׂה־לָנוּ אֶת־הַנֶּפֶשׁ
הַזֹּאת אִם־אֲמִיתְךָ וְאִם־אֶתְּנְךָ בְּיַד הָאֲנָשִׁים
הָאֵלֶּה אֲשֶׁר מְבַקְשִׁים אֶת־נַפְשֶׁךָ: {ס} **יז** וַיֹּאמֶר
יִרְמְיָהוּ אֶל־צִדְקִיָּהוּ {ס} כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אִם־יָצֹא תֵּצֵא אֶל־שָׂרֵי
מֶלֶךְ־בָּבֶל וְחָיְתָה נַפְשֶׁךָ וְהָעִיר הַזֹּאת לֹא תִשָּׂרֵף
בָּאֵשׁ וְחָיִתָה אַתָּה וּבֵיתֶךָ: **יח** וְאִם לֹא־תֵצֵא אֶל־
שָׂרֵי מֶלֶךְ בָּבֶל וְנִתְּנָה הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד הַכַּשְׂדִּים
וּשְׂרָפוּהָ בָּאֵשׁ וְאַתָּה לֹא־תִמָּלֵט מִיָּדָם:
{ס} **יט** וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ אֲנִי
דֹאֵג אֶת־הַיְהוּדִים אֲשֶׁר נָפְלוּ אֶל־הַכַּשְׂדִּים פֶּן־
יִתְּנוּ אֹתִי בְּיָדָם וְהִתְעַלְּלוּ־בִי: **כ** וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ

לֹא יִתֵּנוּ שֶׁמַע־נָא | בְּקוֹל יְהוָה לַאֲשֶׁר אֲנִי דֹבֵר
אֵלֶיךָ וְיִיטַב לְךָ וּתְחִי נַפְשֶׁךָ: **כא** וְאִם־מָאֵן אַתָּה
לָצֵאת זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר הִרְאַנִי יְהוָה: **כב** וְהִנֵּה כָל־
הַנָּשִׁים אֲשֶׁר נִשְׁאֲרוּ בְּבֵית מֶלֶךְ־יְהוּדָה מוּצָאוֹת
אֶל־שָׂרֵי מֶלֶךְ בָּבֶל וְהֵנָּה אֹמְרֹת הִסִּיתוּךָ וְיָכְלוּ לְךָ
אַנְשֵׁי שְׁלֹמֶךָ הָטְבְּעוּ בַבֹּץ רַגְלֶךָ נָסֹגוּ
אָחוֹר: **כג** וְאֶת־כָּל־נָשֶׁיךָ וְאֶת־בָּנֶיךָ מוֹצִאִים אֶל־
הַכַּשְׂדִּים וְאַתָּה לֹא־תִמָּלֵט מִיָּדָם כִּי בְיַד מֶלֶךְ־
בָּבֶל תִּתָּפֵשׂ וְאֶת־הָעִיר הַזֹּאת תִּשְׂרֹף בָּאֵשׁ:
{ס} **כד** וַיֹּאמֶר צִדְקִיָּהוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ אִישׁ אַל־יֵדַע
בַּדְּבָרִים־הָאֵלֶּה וְלֹא תָמוּת: **כה** וְכִי־יִשְׁמְעוּ
הַשָּׂרִים כִּי־דִבַּרְתִּי אִתָּךְ וּבָאוּ אֵלֶיךָ וְאָמְרוּ אֵלֶיךָ
הַגִּידָה־נָּא לָנוּ מַה־דִּבַּרְתָּ אֶל־הַמֶּלֶךְ אַל־תְּכַחֵד
מִמֶּנּוּ וְלֹא נְמִיתֶךָּ וּמַה־דִּבֶּר אֵלֶיךָ
הַמֶּלֶךְ: **כו** וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם מַפִּיל־אֲנִי תְחִנָּתִי לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ לְבִלְתִּי הֲשִׁיבֵנִי בֵּית יְהוֹנָתָן לָמוּת שָׁם: {פ}
כז וַיָּבֹאוּ כָל־הַשָּׂרִים אֶל־יִרְמְיָהוּ וַיִּשְׁאֲלוּ אֹתוֹ
וַיַּגֶּד לָהֶם כְּכָל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר צִוָּה הַמֶּלֶךְ
וַיֶּחֶרְשׁוּ מִמֶּנּוּ כִּי לֹא־נִשְׁמַע הַדָּבָר: **כח** וַיֵּשֶׁב
יִרְמְיָהוּ בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה עַד־יוֹם אֲשֶׁר־נִלְכְּדָה
יְרוּשָׁלִָם {ס} וְהָיָה כַּאֲשֶׁר נִלְכְּדָה יְרוּשָׁלִָם:

ירמיהו פרק לט

א בַּשָּׁנָה הַתְּשִׁעִית לְצִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה בַּחֹדֶשׁ
הָעֲשִׂרִי בָּא נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וְכָל־חֵילוֹ אֶל־
יְרוּשָׁלִַם וַיָּצֻרוּ עָלֶיהָ: **ב** בְּעַשְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה שָׁנָה
לְצִדְקִיָּהוּ בַּחֹדֶשׁ הָרְבִיעִי בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ הָבְקְעָה
הָעִיר: **ג** וַיָּבֹאוּ כָּל שָׂרֵי מֶלֶךְ־בָּבֶל וַיֵּשְׁבוּ בְּשַׁעַר
הַתָּוֶךְ נֶרְגַּל שַׂרְאֶצ�er סַמְגַּר־נְבוֹ שַׂר־סְכִים רַב־
סָרִיס נֶרְגַּל שַׂרְאֶצ�er רַב־מָג וְכָל שְׁאֵרִית שָׂרֵי
מֶלֶךְ בָּבֶל: **ד** וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָם צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־
יְהוּדָה וְכָל | אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה וַיִּבְרְחוּ וַיֵּצְאוּ לַיְלָה
מִן־הָעִיר דֶּרֶךְ גַּן הַמֶּלֶךְ בְּשַׁעַר בֵּין הַחֹמֹתָיִם וַיֵּצֵא
דֶּרֶךְ הָעֲרָבָה: **ה** וַיִּרְדְּפוּ חֵיל־כַּשְׂדִּים אַחֲרֵיהֶם
וַיַּשִּׂגוּ אֶת־צִדְקִיָּהוּ בְּעַרְבוֹת יְרֵחוֹ וַיִּקְחֻהוּ אוֹתוֹ
וַיַּעֲל�ֻהוּ אֶל־נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל רִבְלָתָה בְּאֶרֶץ
חֲמָת וַיְדַבֵּר אִתּוֹ מִשְׁפָּטִים: **ו** וַיִּשְׁחַט מֶלֶךְ בָּבֶל
אֶת־בְּנֵי צִדְקִיָּהוּ בְּרִבְלָה לְעֵינָיו וְאֵת כָּל־חֹרֵי
יְהוּדָה שָׁחַט מֶלֶךְ בָּבֶל: **ז** וְאֶת־עֵינֵי צִדְקִיָּהוּ עִוֵּר
וַיַּאַסְרֵהוּ בַּנְחֻשְׁתַּיִם לְבִיא אֹתוֹ בָּבֶלָה: **ח** וְאֶת־
בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֶת־בֵּית הָעָם שָׂרְפוּ הַכַּשְׂדִּים בָּאֵשׁ
וְאֶת־חוֹמוֹת יְרוּשָׁלִַם נָתָצוּ: **ט** וְאֵת יֶתֶר הָעָם
הַנִּשְׁאָרִים בָּעִיר וְאֶת־הַנֹּפְלִים אֲשֶׁר נָפְלוּ עָלָיו
וְאֶת יֶתֶר הָעָם הַנִּשְׁאָרִים הֶגְלָה נְבוּזַרְאֲדָן רַב־
טַבָּחִים בָּבֶל: **י** וּמִן־הָעָם הַדַּלִּים אֲשֶׁר אֵין לָהֶם
מְאוּמָה הִשְׁאִיר נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים בְּאֶרֶץ
יְהוּדָה וַיִּתֵּן לָהֶם כְּרָמִים וְיֹגְבִים בַּיּוֹם
הַהוּא: **יא** וְיַצְו נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל עַל־
יִרְמְיָהוּ בְּיַד נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים
לֵאמֹר: **יב** קָחֵנוּ וְעֵינֶיךָ שִׂים עָלָיו וְאַל־תַּעַשׂ לוֹ
מְאוּמָה רָע כִּי אִם כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אֵלֶיךָ כֵּן עֲשֵׂה
עִמּוֹ: **יג** וַיִּשְׁלַח נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים וּנְבוּשַׁזְבָּן
רַב־סָרִיס וְנֶרְגַּל שַׂרְאֶצ�er רַב־מָג וְכֹל רַבֵּי מֶלֶךְ־
בָּבֶל: **יד** וַיִּשְׁלְחוּ וַיִּקְחוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ מֵחֲצַר
הַמַּטָּרָה וַיִּתְּנוּ אֹתוֹ אֶל־גְּדַלְיָהוּ בֶּן־אֲחִיקָם בֶּן־
שָׁפָן לְהוֹצִאֵהוּ אֶל־הַבָּיִת וַיֵּשֶׁב בְּתוֹךְ הָעָם:
{ס} **טו** וְאֶל־יִרְמְיָהוּ הָיָה דְבַר־יְהוָה בְּהִיתָו עָצוּר
בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה לֵאמֹר: **טז** הָלוֹךְ וְאָמַרְתָּ לְעֶבֶד־
מֶלֶךְ הַכּוּשִׁי לֵאמֹר כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מֵבִי אֶת־דְּבָרַי אֶל־הָעִיר הַזֹּאת
לְרָעָה וְלֹא לְטוֹבָה וְהָיוּ לְפָנֶיךָ בַּיּוֹם
הַהוּא: **יז** וְהִצַּלְתִּיךָ בַּיּוֹם־הַהוּא נְאֻם־יְהוָה וְלֹא
תִנָּתֵן בְּיַד הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־אַתָּה יָגוֹר
מִפְּנֵיהֶם: **יח** כִּי מַלֵּט אֲמַלֶּטְךָ וּבַחֶרֶב לֹא תִפֹּל

וְהָיְתָה לְךָ נַפְשְׁךָ לְשָׁלָל כִּי־בָטַחְתָּ בִּי נְאֻם־יְהוָה:
{פ}

ירמיהו פרק מ

א הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה
אַחַר | שַׁלַּח אֹתוֹ נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים מִן־
הָרָמָה בְּקַחְתּוֹ אֹתוֹ וְהוּא־אָסוּר בָּאזִקִים בְּתוֹךְ
כָּל־גָּלוּת יְרוּשָׁלַ͏ִם וִיהוּדָה הַמֻּגְלִים בָּבֶלָה: **ב** וַיִּקַּח
רַב־טַבָּחִים לְיִרְמְיָהוּ וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
דִּבֶּר אֶת־הָרָעָה הַזֹּאת אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה: **ג** וַיָּבֵא
וַיַּעַשׂ יְהוָה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר כִּי־חֲטָאתֶם לַיהוָה וְלֹא־
שְׁמַעְתֶּם בְּקוֹלוֹ וְהָיָה לָכֶם
דבר הַדָּבָר הַזֶּה: **ד** וְעַתָּה הִנֵּה פִּתַּחְתִּיךָ הַיּוֹם
מֵן־הָאזִקִים אֲשֶׁר עַל־יָדֶךָ אִם־טוֹב בְּעֵינֶיךָ לָבוֹא
אִתִּי בָּבֶל בֹּא וְאָשִׁים אֶת־עֵינִי עָלֶיךָ וְאִם־רַע
בְּעֵינֶיךָ לָבוֹא־אִתִּי בָּבֶל חֲדַל רְאֵה כָּל־הָאָרֶץ
לְפָנֶיךָ אֶל־טוֹב וְאֶל־הַיָּשָׁר בְּעֵינֶיךָ לָלֶכֶת שָׁמָּה
לֵךְ: **ה** וְעוֹדֶנּוּ לֹא־יָשׁוּב וְשֻׁבָה אֶל־גְּדַלְיָה בֶן־
אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן אֲשֶׁר֩ הִפְקִיד מֶלֶךְ־בָּבֶל בְּעָרֵי
יְהוּדָה וְשֶׁב אִתּוֹ בְּתוֹךְ הָעָם֮ אוֹ֒ אֶל־כָּל־הַיָּשָׁר
בְּעֵינֶיךָ לָלֶכֶת לֵךְ וַיִּתֶּן־לוֹ רַב־טַבָּחִים אֲרֻחָה
וּמַשְׂאֵת וַיְשַׁלְּחֵהוּ: **ו** וַיָּבֹא יִרְמְיָהוּ אֶל־גְּדַלְיָה בֶן־
אֲחִיקָם הַמִּצְפָּתָה וַיֵּשֶׁב אִתּוֹ בְּתוֹךְ הָעָם
הַנִּשְׁאָרִים בָּאָרֶץ: {פ}
ז וַיִּשְׁמְעוּ֮ כָּל־שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה הֵמָּה
וְאַנְשֵׁיהֶם כִּי־הִפְקִיד מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶת־גְּדַלְיָהוּ בֶן־
אֲחִיקָם בָּאָרֶץ וְכִי | הִפְקִיד אִתּוֹ אֲנָשִׁים וְנָשִׁים
וָטָף וּמִדַּלַּת הָאָרֶץ מֵאֲשֶׁר לֹא־הָגְלוּ
בָּבֶלָה: **ח** וַיָּבֹאוּ אֶל־גְּדַלְיָה הַמִּצְפָּתָה וְיִשְׁמָעֵאל
בֶּן־נְתַנְיָהוּ וְיוֹחָנָן וְיוֹנָתָן בְּנֵי־קָרֵחַ וּשְׂרָיָה בֶן־
תַּנְחֻמֶת וּבְנֵי | עוֹפִי הַנְּטֹפָתִי וְיַזַנְיָהוּ בֶּן־
הַמַּעֲכָתִי הֵמָּה וַאֲנָשֵׁיהֶם: **ט** וַיִּשָּׁבַע לָהֶם גְּדַלְיָהוּ
בֶּן־אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן וּלְאַנְשֵׁיהֶם לֵאמֹר אַל־תִּירְאוּ
מֵעֲבוֹד הַכַּשְׂדִּים שְׁבוּ בָאָרֶץ וְעִבְדוּ אֶת־מֶלֶךְ
בָּבֶל וְיִיטַב לָכֶם: **י** וַאֲנִי הִנְנִי יֹשֵׁב בַּמִּצְפָּה לַעֲמֹד
לִפְנֵי הַכַּשְׂדִּים אֲשֶׁר יָבֹאוּ אֵלֵינוּ וְאַתֶּם אִסְפוּ֩ יַ֨יִן
וְקַיִץ וְשֶׁמֶן וְשִׂמוּ בִכְלֵיכֶם וּשְׁבוּ בְּעָרֵיכֶם אֲשֶׁר־
תְּפַשְׂתֶּם: **יא** וְגַם כָּל־הַיְהוּדִים אֲשֶׁר־בְּמוֹאָב |
וּבִבְנֵי־עַמּוֹן וּבֶאֱדוֹם וַאֲשֶׁר בְּכָל־הָאֲרָצוֹת שָׁמְעוּ
כִּי־נָתַן מֶלֶךְ־בָּבֶל שְׁאֵרִית לִיהוּדָה וְכִי הִפְקִיד
עֲלֵיהֶם אֶת־גְּדַלְיָהוּ בֶּן־אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן: **יב** וַיָּשֻׁבוּ
כָל־הַיְהוּדִים מִכָּל־הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר נִדְּחוּ־שָׁם
וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ־יְהוּדָה אֶל־גְּדַלְיָהוּ הַמִּצְפָּתָה וַיַּאַסְפוּ
יַ֥יִן וְקַיִץ הַרְבֵּה מְאֹד: {ס} **יג** וְיוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ וְכָל־
שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה בָּאוּ אֶל־גְּדַלְיָהוּ
הַמִּצְפָּתָה: **יד** וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הֲיָדֹעַ תֵּדַע כִּי֩
בַּעֲלִיס | מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן שָׁלַח אֶת־יִשְׁמָעֵאל בֶּן־
נְתַנְיָה לְהַכּוֹתְךָ נָפֶשׁ וְלֹא־הֶאֱמִין לָהֶם גְּדַלְיָהוּ בֶּן־
אֲחִיקָם: **טו** וְיוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ אָמַר אֶל־גְּדַלְיָהוּ֮
בַּסֵּתֶר בַּמִּצְפָּה לֵאמֹר אֵלְכָה נָּא וְאַכֶּה אֶת־
יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה וְאִישׁ לֹא יֵדָע לָמָּה יַכֶּכָּה נֶּ֨פֶשׁ
וְנָפֹצוּ כָּל־יְהוּדָה הַנִּקְבָּצִים אֵלֶיךָ וְאָבְדָה שְׁאֵרִית
יְהוּדָה: **טז** וַיֹּאמֶר גְּדַלְיָהוּ בֶן־אֲחִיקָם֮ אֶל־יוֹחָנָן
בֶּן־קָרֵחַ אַל־תַּעַשׂ תַּעֲשֶׂה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה כִּי־
שֶׁקֶר אַתָּה דֹּבֵר אֶל־יִשְׁמָעֵאל: {פ}

ירמיהו פרק מא

א וַיְהִי | בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בָּא יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה
בֶּן־אֱלִישָׁמָע מִזֶּרַע֙ הַמְּלוּכָה וְרַבֵּי הַמֶּלֶךְ וַעֲשָׂרָה
אֲנָשִׁים אִתּוֹ אֶל־גְּדַלְיָהוּ בֶן־אֲחִיקָם הַמִּצְפָּתָה
וַיֹּאכְלוּ שָׁם לֶחֶם יַחְדָּו בַּמִּצְפָּה: **ב** וַיָּקָם יִשְׁמָעֵאל
בֶּן־נְתַנְיָה וַעֲשֶׂרֶת הָאֲנָשִׁים | אֲשֶׁר־הָיוּ אִתּוֹ וַיַּכּוּ
אֶת־גְּדַלְיָהוּ בֶן־אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן בַּחֶרֶב וַיָּמֶת אֹתוֹ
אֲשֶׁר־הִפְקִיד מֶלֶךְ־בָּבֶל בָּאָרֶץ: **ג** וְאֶת כָּל־

הַיְהוּדִים אֲשֶׁר־הָיוּ אִתּוֹ אֶת־גְּדַלְיָהוּ בַּמִּצְפָּה
וְאֶת־הַכַּשְׂדִּים אֲשֶׁר נִמְצְאוּ־שָׁם אֶת אַנְשֵׁי
הַמִּלְחָמָה הַכֶּה יִשְׁמָעֵאל: ד וַיְהִי בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי
לְהָמֵית אֶת־גְּדַלְיָהוּ וְאִישׁ לֹא יָדָע: ה וַיָּבֹאוּ
אֲנָשִׁים מִשְּׁכֶם מִשִּׁלוֹ וּמִשֹּׁמְרוֹן שְׁמֹנִים אִישׁ
מְגֻלְּחֵי זָקָן וּקְרֵעֵי בְגָדִים וּמִתְגֹּדְדִים וּמִנְחָה
וּלְבוֹנָה בְּיָדָם לְהָבִיא בֵּית יְהוָה: ו וַיֵּצֵא יִשְׁמָעֵאל
בֶּן־נְתַנְיָה לִקְרָאתָם מִן־הַמִּצְפָּה הֹלֵךְ הָלוֹךְ וּבֹכֶה
וַיְהִי כְּפִגְּשׁ אוֹתָם וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם בֹּאוּ אֶל־גְּדַלְיָהוּ
בֶּן־אֲחִיקָם: ז וַיְהִי כְּבוֹאָם אֶל־תּוֹךְ הָעִיר
וַיִּשְׁחָטֵם יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָהוּ אֶל־תּוֹךְ הַבּוֹר הוּא
וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־אִתּוֹ: ח וַעֲשָׂרָה אֲנָשִׁים נִמְצְאוּ־
בָם וַיֹּאמְרוּ אֶל־יִשְׁמָעֵאל אַל־תְּמִתֵּנוּ כִּי־יֶשׁ־לָנוּ
מַטְמֹנִים בַּשָּׂדֶה חִטִּים וּשְׂעֹרִים וְשֶׁמֶן וּדְבָשׁ
וַיֶּחְדַּל וְלֹא הֱמִיתָם בְּתוֹךְ אֲחֵיהֶם: ט וְהַבּוֹר אֲשֶׁר
הִשְׁלִיךְ שָׁם יִשְׁמָעֵאל אֵת | כָּל־פִּגְרֵי הָאֲנָשִׁים
אֲשֶׁר הִכָּה בְּיַד־גְּדַלְיָהוּ הוּא אֲשֶׁר עָשָׂה הַמֶּלֶךְ
אָסָא מִפְּנֵי בַּעְשָׁא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֹתוֹ מִלֵּא
יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָהוּ חֲלָלִים: י וַיִּשְׁבְּ | יִשְׁמָעֵאל
אֶת־כָּל־שְׁאֵרִית הָעָם אֲשֶׁר בַּמִּצְפָּה אֶת־בְּנוֹת
הַמֶּלֶךְ וְאֶת־כָּל־הָעָם הַנִּשְׁאָרִים בַּמִּצְפָּה אֲשֶׁר
הִפְקִיד נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים אֶת־גְּדַלְיָהוּ בֶּן־
אֲחִיקָם וַיִּשְׁבֵם יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה וַיֵּלֶךְ לַעֲבֹר
אֶל־בְּנֵי עַמּוֹן: {ס} יא וַיִּשְׁמַע יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ וְכָל־
שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר אִתּוֹ אֵת כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר
עָשָׂה יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה: יב וַיִּקְחוּ אֶת־כָּל־
הָאֲנָשִׁים וַיֵּלְכוּ לְהִלָּחֵם עִם־יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה
וַיִּמְצְאוּ אֹתוֹ אֶל־מַיִם רַבִּים אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן: יג וַיְהִי
כִּרְאוֹת כָּל־הָעָם אֲשֶׁר אֶת־יִשְׁמָעֵאל אֶת־יוֹחָנָן
בֶּן־קָרֵחַ וְאֵת כָּל־שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר אִתּוֹ
וַיִּשְׂמָחוּ: יד וַיָּסֹבּוּ כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־שָׁבָה יִשְׁמָעֵאל
מִן־הַמִּצְפָּה וַיָּשֻׁבוּ וַיֵּלְכוּ אֶל־יוֹחָנָן בֶּן־
קָרֵחַ: טו וְיִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה נִמְלַט בִּשְׁמֹנָה
אֲנָשִׁים מִפְּנֵי יוֹחָנָן וַיֵּלֶךְ אֶל־בְּנֵי עַמּוֹן:
{ס} טז וַיִּקַּח יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ וְכָל־שָׂרֵי הַחֲיָלִים
אֲשֶׁר־אִתּוֹ אֵת כָּל־שְׁאֵרִית הָעָם אֲשֶׁר הֵשִׁיב
מֵאֵת יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָהּ מִן־הַמִּצְפָּה אַחַר הִכָּה
אֶת־גְּדַלְיָה בֶּן־אֲחִיקָם גִּבֹּרִים אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה
וְנָשִׁים וְטַף וְסָרִיסִים אֲשֶׁר הֵשִׁיב מִגִּבְעוֹן: יז וַיֵּלְכוּ
וַיֵּשְׁבוּ בְּגֵרוּת כמוהם כִּמְהָם אֲשֶׁר־אֶצֶל בֵּית
לֶחֶם לָלֶכֶת לָבוֹא מִצְרָיִם: יח מִפְּנֵי הַכַּשְׂדִּים כִּי
יָרְאוּ מִפְּנֵיהֶם כִּי־הִכָּה יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה אֶת־
גְּדַלְיָהוּ בֶּן־אֲחִיקָם אֲשֶׁר־הִפְקִיד מֶלֶךְ־בָּבֶל
בָּאָרֶץ: {פ}

ירמיהו פרק מב

א וַיִּגְּשׁוּ כָּל־שָׂרֵי הַחֲיָלִים וְיוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ וְיַזַנְיָה
בֶּן־הוֹשַׁעְיָה וְכָל־הָעָם מִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל: ב וַיֹּאמְרוּ
אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא תִּפָּל־נָא תְחִנָּתֵנוּ לְפָנֶיךָ
וְהִתְפַּלֵּל בַּעֲדֵנוּ אֶל־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּעַד כָּל־
הַשְּׁאֵרִית הַזֹּאת כִּי־נִשְׁאַרְנוּ מְעַט מֵהַרְבֵּה כַּאֲשֶׁר
עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֹתָנוּ: ג וְיַגֶּד־לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־
הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר נֵלֵךְ־בָּהּ וְאֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר
נַעֲשֶׂה: ד וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא שָׁמַעְתִּי
הִנְנִי מִתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כִּדְבָרֵיכֶם וְהָיָה
כָּל־הַדָּבָר אֲשֶׁר־יַעֲנֶה יְהוָה אֶתְכֶם אַגִּיד לָכֶם
לֹא־אֶמְנַע מִכֶּם דָּבָר: ה וְהֵמָּה אָמְרוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ
יְהִי יְהוָה בָּנוּ לְעֵד אֱמֶת וְנֶאֱמָן אִם־לֹא כְּכָל־
הַדָּבָר אֲשֶׁר יִשְׁלָחֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵלֵינוּ כֵּן
נַעֲשֶׂה: ו אִם־טוֹב וְאִם־רָע בְּקוֹל | יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
אֲשֶׁר אנו אֲנַחְנוּ שֹׁלְחִים אֹתְךָ אֵלָיו נִשְׁמַע לְמַעַן
אֲשֶׁר ייטב־לָנוּ כִּי נִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ: {פ}
ז וַיְהִי מִקֵּץ עֲשֶׂרֶת יָמִים וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־
יִרְמְיָהוּ: ח וַיִּקְרָא אֶל־יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ וְאֶל כָּל־שָׂרֵי

הַחַיִּלִים אֲשֶׁר אִתּוֹ וּלְכָל־הָעָם לְמִקְטָן וְעַד־
גָּדוֹל: **ט** וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שְׁלַחְתֶּם אֹתִי אֵלָיו לְהַפִּיל תְּחִנַּתְכֶם
לְפָנָיו: **י** אִם־שָׁוֹב תֵּשְׁבוּ בָּאָרֶץ הַזֹּאת וּבָנִיתִי
אֶתְכֶם וְלֹא אֶהֶרֹס וְנָטַעְתִּי אֶתְכֶם וְלֹא אֶתּוֹשׁ כִּי
נִחַמְתִּי אֶל־הָרָעָה אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לָכֶם: **יא** אַל־
תִּירְאוּ מִפְּנֵי מֶלֶךְ בָּבֶל אֲשֶׁר־אַתֶּם יְרֵאִים מִפָּנָיו
אַל־תִּירְאוּ מִמֶּנּוּ נְאֻם־יְהוָה כִּי־אִתְּכֶם אֲנִי
לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם וּלְהַצִּיל אֶתְכֶם מִיָּדוֹ: **יב** וְאֶתֵּן
לָכֶם רַחֲמִים וְרִחַם אֶתְכֶם וְהֵשִׁיב אֶתְכֶם אֶל־
אַדְמַתְכֶם: **יג** וְאִם־אֹמְרִים אַתֶּם לֹא נֵשֵׁב בָּאָרֶץ
הַזֹּאת לְבִלְתִּי שְׁמֹעַ בְּקוֹל יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם: **יד** לֵאמֹר לֹא כִּי אֶרֶץ מִצְרַיִם נָבוֹא
אֲשֶׁר לֹא־נִרְאֶה מִלְחָמָה וְקוֹל שׁוֹפָר לֹא נִשְׁמָע
וְלַלֶּחֶם לֹא־נִרְעָב וְשָׁם נֵשֵׁב: **טו** וְעַתָּה לָכֵן שִׁמְעוּ
דְבַר־יְהוָה שְׁאֵרִית יְהוּדָה כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אִם־אַתֶּם שׂוֹם תְּשִׂמוּן פְּנֵיכֶם לָבֹא
מִצְרַיִם וּבָאתֶם לָגוּר שָׁם: **טז** וְהָיְתָה הַחֶרֶב אֲשֶׁר
אַתֶּם יְרֵאִים מִמֶּנָּה שָׁם תַּשִּׂיג אֶתְכֶם בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם וְהָרָעָב אֲשֶׁר־אַתֶּם | דְּאֲגִים מִמֶּנּוּ שָׁם
יִדְבַּק אַחֲרֵיכֶם מִצְרַיִם וְשָׁם תָּמֻתוּ: **יז** וְיִהְיוּ כָּל־
הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־שָׂמוּ אֶת־פְּנֵיהֶם לָבוֹא מִצְרַיִם
לָגוּר שָׁם יָמֻותוּ בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדֶּבֶר וְלֹא־יִהְיֶה
לָהֶם שָׂרִיד וּפָלִיט מִפְּנֵי הָרָעָה אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא
עֲלֵיהֶם: **יח** כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר נִתַּךְ אַפִּי וַחֲמָתִי עַל־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם
כֵּן תִּתַּךְ חֲמָתִי עֲלֵיכֶם בְּבֹאֲכֶם מִצְרָיִם וְהְיִיתֶם
לְאָלָה וּלְשַׁמָּה וְלִקְלָלָה וּלְחֶרְפָּה וְלֹא־תִרְאוּ עוֹד
אֶת־הַמָּקוֹם הַזֶּה: **יט** דִּבֶּר יְהוָה עֲלֵיכֶם שְׁאֵרִית
יְהוּדָה אַל־תָּבֹאוּ מִצְרָיִם יָדֹעַ תֵּדְעוּ כִּי־הַעִידֹתִי
בָכֶם הַיּוֹם: **כ** כִּי התעתים [הִתְעֵיתֶם] בְּנַפְשׁוֹתֵיכֶם
כִּי־אַתֶּם שְׁלַחְתֶּם אֹתִי אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לֵאמֹר
הִתְפַּלֵּל בַּעֲדֵנוּ אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וּכְכֹל אֲשֶׁר
יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כֵּן הַגֶּד־לָנוּ וְנַעֲשֵׂינוּ: **כא** וָאַגֵּד
לָכֶם הַיּוֹם וְלֹא שְׁמַעְתֶּם בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
וּלְכֹל אֲשֶׁר־שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם: **כב** וְעַתָּה יָדֹעַ תֵּדְעוּ
כִּי בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדֶּבֶר תָּמֻותוּ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר
חֲפַצְתֶּם לָבוֹא לָגוּר שָׁם: {ס}

הודפס לזכות
ולעילוי נשמת
האשה הכשרה
בעלת החסד
מלכה ציונה
מועלם ז"ל
בת שרה ויצחק
ת.נ.צ.ב.ה

לוח ברסלב

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת וישלח

יום **ראשון**	**יג** 26	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא כד **ירושלמי:** ערלה טז **תוספתא:** שבת ב **נ"ך:** ירמיהו לו	עלות השחר (72 דק') ... 5:05 | חצות היום ..... 11:25 נץ החמה ..... 6:17 | שקיעה ..... 4:32 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:20 | צאת הכוכבים ..... 4:45 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:51 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:44
יום **שני**	**יד** 27	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא כה **ירושלמי:** ערלה יז **תוספתא:** שבת ג **נ"ך:** ירמיהו לז	עלות השחר (72 דק') ... 5:06 | חצות היום ..... 11:25 נץ החמה ..... 6:18 | שקיעה ..... 4:31 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:21 | צאת הכוכבים ..... 4:44 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:52 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:43
יום **שלישי**	**טו** 28	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא כו **ירושלמי:** ערלה יח **תוספתא:** שבת ד **נ"ך:** ירמיהו לח	עלות השחר (72 דק') ... 5:07 | חצות היום ..... 11:26 נץ החמה ..... 6:19 | שקיעה ..... 4:31 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:22 | צאת הכוכבים ..... 4:44 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:52 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:43
יום **רביעי**	**טז** 29	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא כז **ירושלמי:** ערלה יט **תוספתא:** שבת ה **נ"ך:** ירמיהו לט	עלות השחר (72 דק') ... 5:08 | חצות היום ..... 11:26 נץ החמה ..... 6:20 | שקיעה ..... 4:31 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:22 | צאת הכוכבים ..... 4:44 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:53 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:43
יום **חמישי**	**יז** 30	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא כח **ירושלמי:** ערלה כ **תוספתא:** שבת ו **נ"ך:** ירמיהו מ	עלות השחר (72 דק') ... 5:09 | חצות היום ..... 11:26 נץ החמה ..... 6:21 | שקיעה ..... 4:31 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:23 | צאת הכוכבים ..... 4:44 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:54 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:43
יום **ששי**	**יח** 1	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא כט **ירושלמי:** ביכורים א **תוספתא:** שבת ז **נ"ך:** ירמיהו מא	**ערב שבת קודש** עלות השחר (72 דק') ... 5:10 | חצות היום ..... 11:27 נץ החמה ..... 6:22 | שקיעה ..... 4:31 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:24 | צאת הכוכבים ..... 4:44 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:54 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:43 **הדלקת נרות** (40 דק'): 3:51 (20 דק'): 4:11
שב"ק	**יט** 2	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא ל **ירושלמי:** ביכורים ב **תוספתא:** שבת ח **נ"ך:** ירמיהו מב	**פרשת וישלח** עלות השחר (72 דק') ... 5:11 | חצות היום ..... 11:27 נץ החמה ..... 6:23 | שקיעה ..... 4:31 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:24 | צאת הכוכבים ..... 4:44 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:54 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:43 **מוצ"ק לשיטת ר"ת:** 5:43

לִפְעָמִים עִם דִּבּוּר אֶחָד קָטָן בַּמָּקוֹם הַנָּכוֹן, יְכוֹלִים לִפְעֹל דָּבָר שֶׁכָּל הוֹן דְּעָלְמָא לֹא הָיָה מוֹעִיל לְזֶה! יוֹשֵׁב לוֹ בֶּן אָדָם שָׁבוּר וְרָצוּץ, עַד שֶׁהוּא חוֹשֵׁב, ה' יִשְׁמֹר, מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל הִתְאַבְּדוּת; תָּבִיא לוֹ מִלְיוֹן דּוֹלָר, וְתָשִׂים עַל הַשֻּׁלְחָן, זֶה יַעֲזֹר? הוּא מֵיָד מַגִּיב: "לֵךְ עִם הַכֶּסֶף שֶׁלְּךָ!... לֹא צָרִיךְ אֶת זֶה!"... זֶה לֹא יוֹעִיל לְשׁוּם דָּבָר!

מַה כֵּן יוֹעִיל לוֹ? דִּבּוּר טוֹב! (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)